

Justerat tisdagen den 20 december 2005

Conny Andersson

Inger Linge

Tore Lidbom

§ 299

Inledning

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades och närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades enligt uppslagslistan, bilaga 1.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 300

Kungörelse och annonsering

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde utsändes den 1 december 2005 till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt länsstyrelsen. Kungörelsen anslogs samma dag på landstingets anslagstavla.

Föredragningslistan infördes den 5 och 6 december i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg I till föredragningslista anslogs den 8 december 2005 och tillägg II till föredragningslista anslogs den 9 december 2005 på landstingets anslagstavla och utsändes dessa dagar till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

§ 301

Justering

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet skall justeras senast tisdagen den 20 december 2005.

Anmälningärende

§ 302

Anmälan av landstingsstyrelsens beslut om förlängning av policy med riktlinjer för barn och ungdomar som behöver särskilt stöd från såväl kommunen som landstinget, BUS-policyn

LS 0309-2318

Anf. 2-11

I ärendet yttrade sig Gunilla Helmersson, Mia Birgersson, Margaretha Herthelius, Anita Hagelbeck, Monica Karlsson, Lena-Maj Anding samt Boel Carlsson.

Efter förslag från ordföranden lades anmälan till handlingarna.

Beslutsärenden

§ 303

Riktlinjer för Stockholms läns landstings varumärke och grafiska profil (förslag 137)

LS 0409-1809

Anf. 12-16

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Lars Joakim Lundquist, Lena-Maj Anding samt Lotten von Hofsten.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till m-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anta riktlinjer och handbok för varumärkesarbetet för Stockholms läns landsting

att uppdatera kommunikationspolicyn enligt landstingsstyrelsens förslag.

RESERVATION

M-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för m-reservationen i landstingsstyrelsen.

§ 304**Policy och riktlinjer för säkerhet inom Stockholms läns landsting
(förslag 138)**

LS 0411-2055

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa policy för säkerhet inom Stockholms läns landsting

att uppdra åt landstingets ombud vid bolagsstämmor med berörda aktiebolag att besluta om säkerhetspolicy i enlighet med fullmäktiges beslut

att rekommendera stiftelser som landstinget ensamt har rättsligt bestämmande inflytande över, besluta anta säkerhetspolicyen.

§ 305**Stiftelsernas årsredovisningar för år 2004 (förslag 139)**

LS 0502-0335

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna årsredovisningarna 2004 och bevilja ansvarsfrihet för stiftelserna Cancercentrum Karolinska, Centrum för Molekylär Medicin, Centrum för bioteknik i Huddinge, Centrum för Oral biologi, Centrum för Nutrition och toxikologi i Huddinge, Centrum för Strukturbiokemi, Clara, Stockholms läns museum, Stockholms läns äldrecentrum, Stockholms Museispårvägar samt Vira Bruk

att godkänna årsredovisning för 2005 och bevilja ansvarsfrihet för den del av året som stiftelsen Stockholms Museispårvägar varit verksam.

§ 306**Specifika ägardirektiv för landstingsdrivna sjukvårdsproducenter
(förslag 140)**

LS 0504-0628

Anf. 17-54

I ärendet yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz och Chris Heister, Andres Käarik, landstingsråden Stig Nyman, Christer G Wennerholm och Birgitta Rydberg, Raymond Wigg, Anders Lönnberg, Brit Rundberg samt Bo Lagerquist.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till m-, fp- och kd-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

3) bifall med instämmande av m- och kd-ledamöterna till av fp-ledamöterna vid sammanträdet framlagda tilläggsyrkande innebärande ”att uppdra till styrelsen för Karolinska sjukhuset att vidta åtgärder för att säkerställa såväl patienternas behov av sjukvård som att patientsäkerheten snarast tillgodoses”

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena under 1) och 2) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt m-, fp- och kd-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 75 ja-röster och 74 nej-röster vilket innebar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 2.

Sedan ställde ordföranden propositioner om avslag respektive bifall till yrkandet under 3) ovan och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller avslagsyrkandet röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat bifalla yrkandet.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 74 ja-röster och 74 nej-röster samt att 1 ledamot avstod. Ordföranden avgjorde ärendet med sin utslagsröst vilket innebar att fullmäktige avslagit tilläggsyrkandet.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 3.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa specifika ägardirektiv för Karolinska Universitetssjukhuset, Danderyds sjukhus AB, Södersjukhuset AB, Sjukvården Salem, Nykvarn, Södertälje (SNS), Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO), och S:t Eriks ögon-sjukhus AB

att uppdra åt stämooombudet att på bolagsstämma för Danderyds sjukhus AB, Södersjukhuset AB respektive S:t Eriks ögonsjukhus AB rösta för landstings fullmäktiges beslut om specifika ägardirektiv.

RESERVATION

M-, fp- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för dels den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen och dels det vid dagens sammanträde framlagda tilläggförslaget.

§ 307**Specifika ägardirektiv för MediCarrier AB (förslag 141)**

LS 0506-1041

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa specifika ägardirektiv för MediCarrier AB

att uppdra åt stämooombudet att på bolagsstämma för MediCarrier AB rösta för landstingsfullmäktiges beslut om specifika ägardirektiv.

§ 308**Specifika ägardirektiv för Stockholm Care AB (förslag 142)**

LS 0506-1103

Anf. 55

I ärendet yttrade sig Andres Käärik.

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa specifika ägardirektiv för Stockholm Care AB

att uppdra åt stämooombudet att på bolagsstämma för Stockholm Care AB rösta för landstingsfullmäktiges beslut om specifika ägardirektiv.

§ 309**Specifika ägardirektiv för Folk tandvården Stockholms län AB (förslag 143)**

LS 0506-1104

Anf. 56-63

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Margareta Cederfelt, Brit Rundberg samt Anders Lönnberg.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag med tillägget ”att bolaget i samarbete med Beställare Vård sträva efter att förbättra tandhälsan/folkhälsan inom länet”

2) bifall till m-, fp- och kd-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen med vid sammanträdet framlagda tillägg till sid 4, punkten 2, under rubriken Allmänt uppdrag, lydande ”exklusive uppdraget att utföra tandhälsovårdsinformation som ingår i barnhälsovårdsprogrammet”

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag med tillägg.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa specifika ägardirektiv för Folk tandvården Stockholms län AB

att uppdra åt stämooombudet att på bolagsstämma för Folkvandvården Stockholms län AB rösta för landstingsfullmäktiges beslut om specifika ägardirektiv

att bolaget i samarbete med Beställare Vård sträva efter att förbättra tandhälsan/folkhälsan inom länet.

RESERVATION

M-, fp- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen med framlagt tillägg.

§ 310

Specifika ägardirektiv för AB Storstockholms Lokaltrafik (förslag 144)

LS 0509-1609

Anf. 64-79

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Hans-Erik Malmros, landstingsrådet Maria Wallhager, Michael Stjernström, Åke Askensten, Anders Lönnberg samt Jan Strömdahl.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) återremiss av ärendet med följande motivering ”att återremittera ärendet för att inhämta synpunkter från styrelsen för AB Storstockholms Lokaltrafik”

Återremissyrkandet togs först upp till behandling.

Ordföranden ställde propositioner om avslag respektive bifall till återremissyrkandet och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

Begärd votering genomfördes sedan enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller avslagsyrkandet röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Om en tredjedel av ledamöterna röstat nej har fullmäktige beslutat återremittera ärendet.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 74 ja-röster, 74 nej-röster och att 1 ledamot avstått.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 4.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att återremittera ärendet.

§ 311**Intern kontroll – policy och reglemente för Stockholms läns landsting och bolag (förslag 145)**

LS 0508-1353

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa intern kontroll policy för landstingskoncernen

att fastställa reglemente avseende intern kontroll för landstingskoncernen

att uppdra åt landstingets nämnder och bolag att upprätta interna kontrollplaner i enlighet med policy och reglemente för intern kontroll

att rekommendera stiftelser som landstinget utser ledamöter till, att verka för att beslut tas, att upprätta interna kontrollplaner.

Besvarande av frågor**§ 312****Frågor**

LS 0512-2220--2222, 2228--2230, 2233, 2235--2237

Anf. 80-133

1) Gunilla Helmerson (m) till landstingsrådet Birgitta Sevefjord: Är Du beredd att ta upp en diskussion med länets förlossningskliniker för att snarast möjligt försöka minska andelen sfinkterrupturer i Stockholms län?

2) Birgitta Rydberg (fp) till landstingsrådet Birgitta Sevefjord: Kommer allmän vaccinering av barn mot hjärnhinneinflammation med det nya vaccinet MCV4 att införas i Stockholms län?

3) Stig Nyman (kd) till landstingsrådet Birgitta Sevefjord: Landstingsfullmäktige ska få en årlig rapport om det s.k. 15-punktsprogrammet för barn. Har du lämnat någon sådan rapport på sistone?

4) Lars Åstrand (m) till landstingsrådet Lars Dahlberg: Är Du beredd att medge Danderyds Sjukhus AB rätten att behålla nuvarande personaladministrativa system?

5) Andres Käärik (fp) till ägarutskottets ordförande Anders Lönnberg: Tycker du att sammanslagningen av de båda thoraxkirurgiska klinikerna vid KS och HS varit lyckad när patienter måste skickas till Uppsala för operation?

6) Stig Nyman (kd) till landstingsrådet Lars Dahlberg: Har du inget mer att erbjuda av vägledning, i din egenskap av personallandstingsråd, till ledningen och/eller personalen vid Karolinska Universitetssjukhuset i den aktuella situationen än vad som framgår av SvD-artikeln?

7) Olle Reichenberg (m) till landstingsrådet Inger Ros: Hade det inte varit lämpligt att låta de geografiska sjukvårdsberedningarna under ärendenas beredning få möjlighet att yttra sig om upphandlingar av sjukvård i beredningens geografiska område?

8) Cecilia Carpelan (fp) till landstingsrådet Birgitta Sevefjord: Tänker du göra något för att öka andelen barn som vaccineras mot mässling, påssjuka och röda hund i Rinkeby?

9) Magnus Agestav (kd) till ordföranden i färdtjänstnämnden Johan Sjölander: Är majoriteten beredd att ompröva taxesytemet så att även färdtjänstresenärer ska kunna åka en enstaka resa för 20 kronor precis som SL-resenärerna?

10) Rolf Bromme (fp) till landstingsrådet Inger Ros: Finns det någon beredskap inom Stockholms läns landsting inför en befarad pandemi av fågelinfluensa?

Frågorna antecknades som besvarade.

Beslutsärenden

§ 313

Rapport om utredning av AB Storstockholms Lokaltrafiks långsiktiga ekonomiska situation (förslag 146)

LS 0508-1415

Anf. 134-159

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Åke Askensten, Magnus Agestav, Hans-Erik Malmros, landstingsrådet Dag Larsson, Fredrik Kronberg, Jan Olov Sundström, landstingsråden Anna Kettner och Maria Wallhager samt Bengt Cedrenius.

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna rapport om utredning av AB Storstockholms Lokaltrafiks långsiktiga ekonomiska situation.

Särskilt uttalande likalydande med uttalande lagt i landstingsstyrelsen med den förändringen att 10-årsperiod ändras till 20-årsperiod antecknades av m-, fp- och kd-ledamöterna.

§ 314

Uppdatering av finanspolicy för Stockholms läns landsting inklusive placeringspolicy för pensionsmedel (förslag 147)

LS 0509-1518

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa uppdatering av finanspolicy för Stockholms läns landsting inklusive placeringspolicy för pensionsmedel.

§ 315**Ändring i avtal om samverkan mellan läkemedelsföretag och sjukvårdspersonal/forskare (förslag 148)**

LS 0509-1619

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna ändring i avtal om samverkan mellan läkemedelsföretag och sjukvårdspersonal/forskare.

§ 316**Avsättning för kompetens- och motivationshöjande åtgärder för år 2005 (förslag 149)**

LS 0510-1723

Anf. 160-163

I ärendet yttrade sig landstingsråden Birgitta Rydberg och Ingela Nylund Watz.

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att avsätta medel för kompetens- och motivationshöjande åtgärder inom ramen för 2005 års budget till ett belopp av 40 000 000 kronor. Finansiering skall ske inom ramen för beslutad budget för koncernfinansiering

att återrapportering om hur dessa medel används skall ske i årsbokslut 2006

att inarbeta riktlinjer, kriterier samt rapporteringsinstruktioner i landstingets ekonomihandbok.

§ 317**Fastställande av riktlinjer för landstingets internationella arbete (förslag 150)**

LS 0510-1724

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa riktlinjer för landstingets internationella arbete

att uppdra åt nämnder och bolag att utveckla sitt internationella arbete i enlighet med riktlinjerna.

§ 318**Godkännande av investering i en strålkniv till neurokirurgiska kliniken Karolinska Universitetssjukhuset (förslag 151)**

LS 0510-1800

Anf. 164-178

I ärendet yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz, Birgitta Rydberg och Christer G Wennerholm, Andres Käärik, Anders Lönnberg, Brit Rundberg, landstingsrådet Stig Nyman, Lotten von Hofsten samt Curt Linderöth.

YRKANDEN

- 1) bifall till första att-satsen i landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till andra och tredje att-satserna i landstingsstyrelsens förslag
- 3) bifall till m-, fp- och kd-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde först propositioner om bifall till yrkandet under 1) ovan och fann att fullmäktige bifallit yrkandet.

Ordföranden ställde sedan propositioner om bifall till yrkandet under 2) ovan och fann att fullmäktige bifallit yrkandet.

Till sist ställde ordföranden propositioner om bifall till yrkandet under 3) ovan och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att uppdra åt landstingsstyrelsen/ägarutskottet att i skrivelse till styrelsen för Karolinska Universitetssjukhuset påtala bristerna i handläggningen av ärendet

att godkänna Karolinska Universitetssjukhusets styrelses beslut att investera i en strålkniv för 18 000 000 kronor

att investeringen skall finansieras inom ramen för Karolinska Universitetssjukhusets investeringsram för 2005.

M-, fp- och kd-ledamöterna deltog ej i beslutet rörande den andra och tredje att-satsen i landstingsstyrelsens förslag.

Karl-Axel Boström deltog ej i fullmäktiges beslut i dess helhet.

RESERVATION

M-, fp- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen.

§ 319

Överförande av verksamhet inom dotterbolaget Prima Liv i Danderyd AB till moderbolaget Danderyds Sjukhus AB (förslag 152)

LS 0511-1976

Anf. 179-198

I ärendet yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz, Chris Heister, Birgitta Rydberg och Stig Nyman, Mia Birgersson, Bengt Cedrenius samt Anders Lönnberg.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till m-, fp- och kd-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt m-, fp- och kd-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 71 ja-röster, 71 nej-röster och att 7 ledamöter varit frånvarande. Ordföranden avgjorde ärendet med sin utslagsröst.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 5.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna att verksamheten i dotterbolaget Prima Liv i Danderyd AB förs över till moderbolaget Danderyds Sjukhus AB genom ett s k inkråmsöverlåtelse

att Prima Liv i Danderyd AB därefter skall vara ett vilande bolag.

RESERVATION

M-, fp- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen.

§ 320

Regler avseende soliditet och principer för koncernbidrag och aktieägartillskott inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB (förslag 153)

LS 0510-1855

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa att respektive dotterbolags soliditet skall kunna variera mellan lägst tio och högst trettio procent under förutsättning att inte något avtal finns som anger annat mått

att om dotterbolag i samband med årsbokslut redovisar positivt resultat skall frågan prövas vilket belopp som eventuellt skall återgå till bolaget och i vilken form - aktieägartillskott och/eller koncernbidrag

att om dotterbolag i samband med årsbokslut redovisar negativt resultat skall frågan prövas om uppkommen förlust skall täckas och i så fall i vilken form – koncernbidrag och/eller aktieägartillskott

att dessa regler skall gälla från och med 2005 års bokslut.

§ 321**Regler avseende resultathantering och soliditet för en resultatenhet inom Stockholms läns landstings förvaltningskoncern (förslag 154)**

LS 0510-1867

Anf. 199

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Birgitta Rydberg.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till fp-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att för resultatenhet som ingår i landstingets förvaltningskoncern under bolagsliknande former fastställa att respektive resultatenhets soliditet skall kunna variera mellan lägst tio och högst trettio procent

att om resultatenhet i samband med årsbokslut redovisar positivt resultat skall frågan prövas vilket belopp som eventuellt skall återlämnas till resultatenheten i form av fritt förvaltningskapital

att om resultatenhet i samband med årsbokslut redovisar negativt resultat skall frågan prövas om uppkommen förlust skall täckas medelst fritt förvaltningskapital eller ej

att dessa regler skall gälla från och med 2005 års bokslut.

RESERVATION

Fp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för fp-reservationen i landstingsstyrelsen.

§ 322**Landstingets bidrag 2006 till den gemensamma nämnden i Norrtälje kommun samt till Kommunalförbundet Ägarsamverkan i Norrtäljes sjukvård och omsorg (förslag 155)**

LS 0510-1870

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att landstingets bidrag 2006 till den gemensamma nämnden i Norrtälje kommun skall uppgå till 905 740 000 kronor

att landstingets bidrag 2006 till Kommunalförbundet Ägarsamverkan i Norrtäljes sjukvård och omsorg skall uppgå till 200 000 kronor

att finansiera bidragen genom reducering av landstingsbidraget 2006 till landstingsstyrelsen/hälso- och sjukvårdsutskottet med 905 940 000 kronor.

§ 323

Ombildning av Novumstiftelserna till Centrumbildningar inom Karolinska Institutet (förslag 156)

LS 0510-1802

Anf. 200-206

I ärendet yttrade sig landstingsråden Birgitta Rydberg, Chris Heister, Stig Nyman och Ingela Nylund Watz, Lena-Maj Anding samt landstingsrådet Birgitta Sevefjord.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till m- och kd-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen
- 3) bifall med instämmande av s-, v- och mp-ledamöterna till fp-ledamöternas förslag innebärande bifall till sjätte att-satsen i m- och kd-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde först propositioner om bifall till yrkandena 1) och 2) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Ordföranden ställde sedan propositioner om bifall till yrkandet under 3) ovan och fann att fullmäktige bifallit yrkandet.

BESLUT

Fullmäktige beslutade dels enligt landstingsstyrelsens förslag och dels enligt fp-ledamöternas förslag

att uppdra åt landstingsstyrelsen att avveckla stiftelserna vid Novum (Centrum för bioteknik, Centrum för nutrition och toxikologi, Centrum för strukturbiochemi och Centrum för oral biologi)

att överföra nuvarande stiftelsers verksamhet till centrumbildningar inom Karolinska Institutet

att godkänna förslag till avtal mellan Stockholms läns landsting och Karolinska Institutet för de två centrumbildningarna

att nominera fem ordinarie ledamöter samt två suppleanter till var och en av centrumbildningarna

att av de ordinarie ledamöterna nominera ordförande till var och en av centrumbildningarna

att utvärdera satsningarnas kvalitet i förhållande till det ursprungliga syftet att skapa förutsättningar för en positiv näringslivsutveckling och gränsen för den landstingskommunala kompetensen.

RESERVATION

M- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen.

§ 324

Aktualitetsprövning av Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2001 (RUFS) (förslag 157)

LS 0510-1737

Anf. 207-223

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Dag Larsson, Anders Guståv, landstingsråden Maria Wallhager och Raymond Wigg, Pia Lidwall, Åke Askensten, Jan Strömdahl, Marianne Ramström samt Bo Lagerquist.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna aktualitetsrapporten

att uppdra åt regionplane- och trafiknämnden att förbereda en ny regional utvecklingsplan.

SÄRSKILT UTTALANDE

Särskilt uttalande likalydande med det som lagts i landstingsstyrelsen antecknades av m-, fp- och kd-ledamöterna.

Tillägg till särskilt uttalande lagt i landstingsstyrelsen antecknades av mp-ledamöterna innebärande "Miljöpartiet instämmer inte i påståendet att nya förbifartsleder behövs som avlastar innerstaden från genomfartstrafik. Så kallade förbifartsleder resulterar i ökad biltrafik och motverkar därmed målet om ett hållbart samhälle"

§ 325

Handlingsprogram för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor (förslag 158)

LS 0505-0801

Anf. 224-238

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Birgitta Sevefjord, Gunilla Helmersson, landstingsrådet Maria Wallhager, Gizela Sladic, Gunilla Roxby-Cromvall, Esabelle Reshdouni, Pia Lidwall, Jan Strömdahl, Christos Tsoukatos, Håkan Jörnehed, Jan Wattsgård, Mia Birgersson, landstingsråden Stig Nyman och Raymond Wigg samt Shadi Larsson.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enhälligt enligt landstingsstyrelsens förslag

att anta handlingsprogrammet för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor

att uppdra åt nämnder, styrelser och bolag att under år 2006 utifrån handlingsprogrammet utarbeta lokala handlingsprogram för omhändertagandet av våldsutsatta kvinnor

att uppdra åt landstingsstyrelsen att genomföra utbildningsinsatser av personal för ökad kompetens, bättre rutiner och beredskap vid omhändertagandet av våldsutsatta kvinnor

att uppdra åt landstingsstyrelsen att organisera en central stödfunktion.

att uppdra åt nämnder, styrelser och bolag att avrapportera till landstingsstyrelsen under år 2007.

§ 326**Regionalt resurscentrum för film och rörlig bild 2005 (förslag 164)**

LS 0510-1736

Anf. 239-265

I ärendet yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz och Chris Heister, Karin Ekdahl Wästberg, landstingsrådet Stig Nyman, Marianne Watz, Bengt Cedrenius, Ulla Parkdal, Carl-Anders Ifvarsson, Jan Wattsgård samt Lars Joakim Lundquist.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till m-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen
- 3) återmiss av ärendet med följande motivering "Landstingsstyrelsens förvaltning ges i uppdrag att närmare belysa de ekonomiska konsekvenserna för landstinget av ett filmproduktionscenter. Dessutom bör beskrivas vad åtagandena innebär för landstinget i framtiden"

Återremissyrkandet togs först upp till behandling.

Ordföranden ställde propositioner om avslag respektive bifall till återremissyrkandet och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

Begärd votering genomfördes sedan enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller avslagsyrkandet röstar ja. Den som ej vill röstar nej. Om en tredjedel av ledamöterna röstat nej har fullmäktige beslutat återremittera ärendet.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 70 ja-röster, 68 nej-röster, och att 11 ledamöter varit frånvarande.

Christina Lyngå meddelade att hon avsett att rösta ja.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 6.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att återremittera ärendet.

§ 327

Borgensförbindelse för pensionsskuld för Norrtälje sjukhus AB (under namnändring) (förslag 165)

LS 0511-2027

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att medelst borgen den 1 januari 2006, solidarisk med Norrtälje kommun, garantera personalens pensioner i bolaget Norrtäljes gemensamma hälso- och sjukvårds och omsorgsbolag

att trygga pensionerna utan avgift från landstingets sida enligt högst det belopp som fastställts i enlighet med den av Sveriges kommuner och landsting rekommenderade beräkningsmodellen för pensionskostnader för kommuner och landsting (P-finken 2000)

att denna borgensutfästelse skall gälla under förutsättning att bolaget är ett helägt dotterbolag till Kommunalförbundet Ägarsamverkan i Norrtäljes Sjukvård och Omsorg och så länge bolaget bibehåller det kollektivavtal om pensioner som tecknats av landstinget (f n PFA)

att beslutet skall gälla under förutsättning att fullmäktige i Norrtälje kommun fattar motsvarande beslut.

§ 328

Förlängning av giltighetstiden för principöverenskommelse om Citybanan (förslag 166)

LS 0511-2073

Anf. 266-272

I ärendet yttrade sig Dag Larsson, Jan Olov Sundström, landstingsråden Maria Wallhager och Stig Nyman, Bengt Cedrenius samt Brit Rundberg.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna förlängning av principöverenskommelsen om Citybanan mellan Stockholms läns landsting, Stockholms stad och Banverket till den 31 oktober 2006.

SÄRSKILT UTTALANDE

Särskilt uttalande likalydande med det som lagts i landstingsstyrelsen antecknades av m-, fp- och kd-ledamöterna.

§ 329

Befrielse från patientavgift gällande patienter med komplexa vårdbehov för besök på landstingets nya öppenvårdsmottagning vid rättspsykiatri i Huddinge (förslag 167)

LS 0510-1738

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att besök på den nya öppenvårdsmottagningen vid Rättspsykiatri i Huddinge är avgiftsfria för patienterna och att avgiftsbefrielse gäller från driftsstart.

Motioner

§ 330

Motion 2004:12 av Gunilla Thorsson m fl (fp) om ett regionalt resursteam för döva (förslag 159)

LS 0403-0569

Anf. 273-274

I ärendet yttrade sig Gunilla Thorsson och Lena-Maj Anding.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

§ 331**Motion 2004:27 av Maria Wallhager (fp) om allergiker och astmatiker i tunnelbanan (förslag 160)**

LS 0405-1002

Anf. 275-281

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Maria Wallhager, Lena-Maj Anding, Birgitta Henricson samt Fredrik Kronberg,

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat bifalla motionen.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 65 ja-röster, 68 nej-röster, att 1 ledamot avstått och att 15 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 7.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att bifalla motionen.

§ 332**Motion 2004:40 av Olov Lindquist (fp) om servicelinjer i Södertälje (förslag 161)**

LS 0410-1911

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet.

§ 333**Motion 2005:3 av Olov Lindquist och Lars B Strand (fp) om gemensamma nämnder för den psykiatriska vården (förslag 162)**

LS 0502-0278

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet.

Valärenden

§ 334**Vissa val och fyllnadsval samt *bordlagda* val m m (förslag 163)**

LS 0502-0321, 0504-0760, 0505-0888, 0506-1013, 0509-1533, 1705, 0510-1741, 1742, 0511-1992, 2034, 2120

Anf. 282-284

I ärendet yttrade sig Lars Joakim Lundquist och landstingsrådet Stig Nyman.

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Håkan Apelkrona (mp) från uppdraget som ersättare i valberedningen.

Fullmäktige valde sedan enligt valberedningens förslag

Länsrätten intill utgången av 2006

Nämndemän

s	Johannes Hämler	(efter Kerstin Berggren)
m	Bertil Larsson	(efter Jan Lord)
kd	Birgitta Karlsson	(efter Eleanor Rydén)

Svea Hovrätt intill utgången av 2006

Nämndeman

v	Rune Båvner	(efter Sevim Uzunel)
---	-------------	----------------------

Kommunalförbundet Ägarsamverkan i Norrtäljes Sjukvård och Omsorg
intill utgången av 2006

Ersättare

kd	Stig Nyman
----	------------

Skattenämnden för skattekontor 2 intill utgången av 2006

Ledamot

mp	Lisa Arnberg	(efter Marie Karlsson)
----	--------------	------------------------

Jurymän för tryckfrihetsmål 1:a gruppen för tiden 1 januari 2006 t o m 31 december 2009

Juryman

mp	Else Lundin
----	-------------

Länsrätten, migrationsdomstolen fr o m den 31 mars 2006 t o m den 31 december 2006

Nämndemän

s	Anna-Karin Abrahamsson Lundmark	s	Anna Komheden
s	Assi Isatu Adolf	s	Matti J Korhonen
s	Emma Ahlén	s	Sivert Kvarneus
s	Alver Alaperä	s	Hans Larsson
s	Jan Alvebäck	s	Jonas Larsson
s	Ali Jawad Ammouri	s	Mårten Lempert
s	Anna Amundberg	s	Tariq Mahmood
s	Marianne Andersson	s	Gadha Makdesi-Elias
s	Leila Anttila	s	Isa Malki
s	Kerstin Arlanch-Wallin	s	Mariana Mourad
s	Svante Astermo	s	Janet Mouniargi
s	Nabiha Basmaji	s	Jouliana Mourad
s	Bodil Bressler	s	Nikta Nabavi
s	Åke Bylund	s	Karin Nilsson-Eklöf
s	Robert Carlsson	s	Leif Nyström
s	Birgitta Castelius	s	Marja Olsén
s	Ata Darvish	s	Martin Parklint
s	Hassan Dia	s	Ola Pettersson
s	Lennart Ekblom	s	Paula Rasmusson
s	Peter Ekdahl	s	Niklas Schmidt
s	Hanna Finmo	s	Anna Schönbeck
s	Kaj Fölster	s	Alan Schönebro
s	Aso Garmiani	s	Faryal Shakibi
s	Anna-Lena Gemming	s	Staffan Sohlman
s	Josef Gerges	s	Åsa Sohlman
s	Spiridon Gogos	s	Ina Sparrman
s	Anita Gradin	s	Britt Stenervall
s	Gabriella Granditsky-Svensson	s	Gun-Britt Stipić
s	Kai Harrysson	s	Annie Marie Sundbom
s	Riad Hassoun	s	Mari Ann Svärd
s	Karin Hellberg	s	Mikael Wilhelmsson
s	Farhad Jahanmahan	s	Jörgen Zetterberg
s	Annika Johansson	s	Lars Åhman
s	Iris Johnsson	s	Torbjörn Åström
s	Per-Olof Jönsson	s	Jon Åström-Gröndahl
s	Shahla Karlsson	s	Emanuel Öz
s	Sikander Butt	s	Monica Malmsten
s	Siv Persson Trogen	s	Pia Coloma
s	Lars Billström	s	Anita Ögren
s	Eric Nunez	s	Göran Helander
s	Sargon Hawsho	s	Lars Nopp
s	Johanna Hammarström	s	Ingrid Mårtensson
s	Karin Trygg	s	Ulla Nopp
s	Ulf Nilsson	s	Henning Carlsson
s	Irene Sundelin	s	Barbro Burstedt

s	Lars Eriksson	s	Lilian Lama
s	Pertti Hilonen	s	Michel Diaz Nocetti
s	Bert Chestersson	s	Lars Ander
s	Lars Erik Andersson	s	Ann-Sofie Nelstrand
s	Göran Uhlander	s	Björn Larm
s	Birgitta Tångerby	s	Rita Gebreselassie
s	Göran Svensson	s	Jan Borg
s	Catrin Larsson	s	Eivor Bladh
s	Madelene Nilsson	s	Cecilia Bravo
s	Björn Skogar	s	Ingrid Lindskog
s	Fatiha Jamal	s	Susanne Klavbäck
s	Jan-Danish Sial	s	Salwa Barsoum
s	Ulla Beckman	s	Gretel Kindgren
s	Luis Villalobos Lemus	s	Irja Oinonen
s	Rosa Kasskawo	s	Stig Carlsson
s	Claudio Crevatin	s	Björn Ericson
s	Bo Göthberg	s	Rune Jansson
s	Kristina Nordström	s	Eva Thorvaldsson
s	Lennart Andersson	s	Johanna Wahlberg
s	Annica Grimlund	s	Mona Almqvist
s	Lena Rönnerstam	s	Lars-Göran Nilsson
s	Ardalan Shekarabi	s	Johan Mattsson
s	Egon Lundqvist	s	Torsten Berglund
s	Anders Huzelius	s	Ewa Elander
s	Joseph Tekle	s	Tommy Engstrand
s	Moa Andersson	s	Jan Hagström
s	Virginia Bustillos	s	Agneta Holmberg
s	Christina Pettersson	s	Yngve Floberg
s	Per-Åke Jeansson	s	Eva Michal
s	Tommie Björk	s	Azam Nikoey
s	Monika Kurin	s	Eva Asp
s	Anna-Lena Ulfvin	s	Ulf Asp
s	Jörgen Andersson	s	Madelaine Wallén
s	Anders Nordström	s	Birgit Wahrenberg
s	Eva Johansson	s	Monica Hedberg
s	Sten Johansson	s	Gerhard Nuss
s	Noomi Arvas Liljefors	s	Margareta Olin
s	Sören Gladh	s	Bror Segerlund
s	Ulrika Stockhaus	s	Håkan Lindqvist
s	Kjell Thorngren	s	Angela Osorio
s	Meta Dehlin	s	Per-Erik Nygren
s	Elin Ulvik	s	José Blanco
s	Sonny Danielsson	s	Oskar Fredriksson
s	Robert Halef	s	Ann-Christine Jyttner
s	Anna Lindh	s	Bordläggs
v	Helin Semmikanli	v	Ivonne Barros
v	Pelle Börjesson	v	Bertil Törestad
v	Inger Nilson	v	Kristofer Franzén
v	Åke Hellberg	v	Susanne Sonesson
v	Marianne Mathlein	v	Ivar Heckscher
v	Maria Stenberg	v	Johanna Heckscher

v	Alf Erik Fröden	v	Inger Persson
v	Ronnie Andersson	v	Lina Hjort
v	Sanna Jansson Wiberg	v	Carin Thåström
v	Jan-Olof Rosén	v	Bordlägggs
mp	Andrea Inkinen	mp	Nils Ryding
mp	Alena Lagymdzija	mp	Tobias Mattsson
mp	Farnaz Arbabi	mp	Gustav Fridolin
mp	Andreas Emanuelsson	mp	Yvonne Ruwaida
mp	Kamran Pairawan	mp	Bordlägggs
mp	Birgitta Hansen	mp	Bordlägggs
mp	Henrik Sthromayer	mp	Bordlägggs
m	Ove Edlund	m	Vilma Mori
m	Jimmy Baker	m	Eva Wale
m	Pier Contini	m	Harry Bouveng
m	Birgitta Engström	m	Malin Friberg
m	Marie-Louise Björkman	m	Eva Jansa
m	Ingrid Erneman	m	Bodil Toll
m	Inger Olsson-Blomberg	m	Yvonne Berglund
m	Lena Strååt	m	Per-Erik Ekman
m	Monica Söderlund	m	Mary Malm
m	Bertil Bjarnevi	m	Oswald Feldin
m	Jan-Edvin Henriksson	m	Lennart Friis
m	Anna-Stina Wivallius	m	Helene Gustavsson
m	Alexandra Anstrell	m	Per Hådell
m	Marzena Blomquist	m	Agneta Sjöstedt
m	Malin Lindberg	m	Farouk Kobba Abdennabi
m	Natascha Ringblom	m	Elisabeth Falk
m	Eva Carlsson-Paulsén	m	Karl-Gustaf Franzen
m	Thommy Fjällberg	m	Suzanne Holtzberg-Anderlid
m	Margareta Plate	m	Rickard Karlsson
m	Richard Svahn	m	Britt Lingberth
m	Ingemar Syring	m	Berit Grosche
m	Catherine Arcuri	m	Laila Nordin
m	Anita Gröning Persson	m	Jörgen Penn
m	Therese Hamberg	m	Linda Reynolds
m	Björn Samuelson	m	Bengt-Hugo Bengtsson
m	Magnus Bergman	m	Barbro Brundin
m	Kristina Henriksson	m	Birgitta Forsgren
m	Jorge Hidalgo	m	Lars-Gunnar Thor
m	Mona Zetterberg	m	Lennart Isacson
m	Conny Eklund	m	Anita Jensen
m	Yvonne Lindblad	m	Christer Jerström
m	Fredrik Sawestål	m	Gustav Johansson
m	Mervi Carlsen	m	Annika Jägerholm
m	Tobias Lodestrand	m	Ulf Helleday
m	Birgitta Kaasik	m	Per-Ove Karlsson
m	Torbjörn Rindås	m	Anita Kessler
m	Lars Naucèr	m	Tünde Kovach
m	Ulf Ellnebrant	m	Niklas Kristofferson
m	Ola Jacobson	m	Kuckowski Christoffer
m	Eva Lundgren	m	Monika Lazslo

m	Eliza Roszkowska	m	Erik Levlin
m	Alma Adan	m	Helena Levy
m	Inger Akalla	m	Lollo Lindahl
m	Leif-Åke Andersson	m	Peter Lindén
m	Cate Andretzky	m	Harriet Lockner
m	Sozan Atroshi	m	Mads Lundgaard
m	Callo Bazoft	m	Kjell Malmros
m	Roland Blanch	m	Hans G Mattsson
m	Hanna Broberg	m	Maria Moin
m	Elisabeth Bäckström	m	Marine Ohanyan
m	Birgitta Dangrell	m	Pawlak Jakob
m	Jonas Domeij	m	Ulrika Risberg
m	Åke Enlund	m	Ingo Rüger
m	Kitty Ericsson	m	Bo Sundin
m	Tomas Eriksson	m	Lars Svärd
m	Vija Freimanis	m	Margareta Szumliczs
m	Per Hagwall	m	Jarl Wennerholm
m	Per Hallberg	m	Alexander Villalba
m	Aysin Hartzell	m	Mikael Winroth
m	Linda Hillner	m	Louise Åstrand
m	Barbara Hässler	m	Inger Öhrström
m	Catarina Ingvarsson	m	Mats Larsson
m	Christoffer Järkeborn		
fp	Gerd C Augustsson,	fp	Bordläggs
fp	Östen Bohlin	fp	Bordläggs
fp	Angela Gustafsson	fp	Bordläggs
fp	Nils Gyldén	fp	Bordläggs
fp	Inge Jönsson	fp	Bordläggs
fp	Carina Knorpp	fp	Bordläggs
fp	Gerd Liljedahl	fp	Bordläggs
fp	Abraha Mebratu	fp	Bordläggs
fp	Fatima Nur	fp	Bordläggs
fp	Margareta Palving	fp	Bordläggs
fp	Tord Pålman	fp	Bordläggs
fp	Ingemar Rahm	fp	Bordläggs
fp	Alicja Tykocka-Ström	fp	Bordläggs
fp	Bordläggs	fp	Bordläggs
fp	Bordläggs	fp	Bordläggs
fp	Bordläggs	fp	Bordläggs
fp	Bordläggs	fp	Bordläggs
fp	Bordläggs	fp	Bordläggs
fp	Bordläggs	fp	Bordläggs
fp	Bordläggs	fp	Bordläggs
fp	Bordläggs	fp	Bordläggs
kd	Amanda Agestav	kd	Marik Rajkowski
kd	Ulf Johansson	kd	Inger Skärström
kd	Reet Valdso	kd	Jeanna Lantz
kd	Samuel Asp	kd	Cecil Åkermark
kd	Lovisa Friberg	kd	Nils Gunnar Revelius
kd	Gunnar Rubensson	kd	Bordläggs
kd	Gunvi Hubler	kd	Bordläggs

kd	Magnus Ramstrand	kd	Bordläggs
kd	Rita Bé Aben	kd	Bordläggs
kd	Rolf Berglund		

M-ledamöterna lät anteckna följande särskilda uttalande: ”Den moderata gruppen i landstingets valberedning anser det direkt olämpligt att ledamöter i Sveriges lagstiftande församling (Riksdagen) nomineras till ledamöter i dömande församlingar”

Presidier i vissa landstingsägda bolag intill utgången av 2006

AB Storstockholms Lokaltrafik

Kettner Anna (s) Ordförande
 Brorsson Gertrud (mp) 1:e vice ordförande
 Wallhager Maria (fp) 2:e vice ordförande

SL:s centrala regionstyrelse

Ryadal Urban (s) Ordförande
 Askensten Åke (mp) 1:e vice ordförande
 Broberg Charlotte (m) 2:e vice ordförande

SL:s norra regionstyrelse

Gyllenhammar Madeleine (v) Ordförande
 Sundman Björn (s) 1:e vice ordförande
 Kärnerud David (kd) 2:e vice ordförande

SL:s södra regionstyrelse

Lyngå Christina (s) Ordförande
 Svanström Barbro (mp) 1:e vice ordförande
 Glas John (fp) 2:e vice ordförande

Locum AB

Larsson Dag (s) Ordförande
 Marklund Stig (mp) 1:e vice ordförande
 Freimuth Mikael (m) 2:e vice ordförande

Waxholms Ångfartygs AB

Kettner Anna (s) Ordförande
 Strandman Camilla (mp) 1:e vice ordförande
 Sundström Jan Olov (m) 2:e vice ordförande

SLL Internfinans AB

Nylund Watz Ingela (s) Ordförande
 Heister Chris (m) Vice ordförande

Det antecknades till protokollet de ledamöter som innehar uppdrag i berörda styrelser ej deltog i beslutet.

Bengt Cedrenius deltog ej i beslutet rörande val till presidium i AB Storstockholms Lokaltrafik.

Stiftelsen centrum för bioteknik intill dess att fullmäktiges beslut avseende revisionsberättelse för år 2005 vunnit laga kraft

Ordförande

- (-) Bergstedt Tord

Ledamöter

- (-) Anvret Maria
- (-) Dirtoft Hans
- (-) Eriksson Håkan
- (-) Fransson Rune
- (-) Ingman Folke
- (-) Marklund Göran
- (-) Mundebo Lillemor
- (-) Vennström Björn

Ersättare

- (-) Lundberg Carina
- (-) Höög Christer

Stiftelsen centrum för nutrition och toxikologi intill dess att fullmäktiges beslut avseende revisionsberättelse för år 2005 vunnit laga kraft

Ordförande

- (-) Bergstedt Tord

Ledamöter

- (-) Eriksson Håkan
- (-) Pramhäll Kerstin
- (-) Rydh Olof
- (-) Vahter Marie
- (-) Fransson Rune
- (-) Flood Lars-Åke
- (-) Norrving Bengt
- (-) Åhlstedt Ulf

Ersättare

- (-) Nordberg Agneta
- (-) Bonnier Helena

Stiftelsen centrum för strukturbiokemi intill dess att fullmäktiges beslut avseende revisionsberättelse för år 2005 vunnit laga kraft

Ordförande

(-) Bergstedt Tord

Ledamöter

(-) Heinegård Dick
(-) Mårtensson Per-Olof
(-) Rydström Jan
(-) Eriksson Håkan
(-) Ingman Folke
(-) Werner Sigbritt
(-) Schneider Gunther

Ersättare

(-) Rydh Olof
(-) Gidlund Larsson Birgit
(-) Fransson Rune

Stiftelsen centrum för oral biologi intill dess att fullmäktiges beslut avseende revisionsberättelse för år 2005 vunnit laga kraft

Ordförande

(-) Ekholm Lars

Vice ordförande

(-) Lagerström Ulf

Ledamöter

(-) Sirvell Kerstin
(-) Angmar Månsson Birgit
(-) Appelberg Gustaf
(-) Koch Bertil
(-) Klinge Björn
(-) Mårtensson Per-Olof
(-) Martin Eric

Ersättare

(-) Ernberg Ingemar
(-) Hellsing Eva
(-) Skoglund Gunnar

Det antecknades till protokollet att Karl-Axel Boström ej deltog i beslutet avseende Novumstiftelserna.

Revisorer i vissa utomstående organ för granskning av räkenskaper och förvaltning för år 2006

Stiftelsen Vira bruk

Revisor

(s) Dahlstrand Göran

Revisorsersättare

(fp) Rosberg Lars-Erik

Stockholms läns hemslöjdsförening

Revisor

(s) Blomqvist Siv

Revisorsersättare

(fp) Berkesten Lars

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län

Revisor

(s) Strömberg Kenneth

Revisorsersättare

(fp) Gunnarsson Britta

Nomineringsförslag från landstingsfullmäktige till kommunalförbundet ägarsamverkan i Norrtäljes sjukvård och omsorg inför förbundets nominering av styrelsen för

Norrtäljes gemensamma Hälso- och sjukvårds- och omsorgsbolag

Ledamöter

s Håkan Jonsson

m Lena Cronvall-Morén

Ersättare

s Boel Carlsson

fp Lennart Rohdin

Ordförande

s Håkan Jonsson

**Centrumbildning för bioteknik, nutrition och toxikologi samt strukturbio-
kemi vid Karolinska Institutet**

Ledamöter

- Anna-Stina Nordmark-Nilsson
- Sten Lindahl
- Erna Pettersson
- Kaj Lindvall
- Thorbjörn Ekström

Ordförande

- Anna-Stina Nordmark-Nilsson

Det antecknades att m- och kd-ledamöterna ej deltog i beslutet.

Centrumbildning för oral biologi vid Karolinska Institutet

Ledamöter

- Lars Ekholm
- Ulf Lagerström
- Kerstin Sirvell
- Birgit Angmar Månsson
- Gustaf Appelberg
- Bertil Koch
- Björn Klinge
- Per-Olof Mårtensson
- Eric Martin

Ersättare

- Ingemar Ernberg
- Eva Hellsing
- Gunnar Skoglund

Ordförande

- Lars Ekholm

Vice ordförande

- Lagerström Ulf

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga följande val

en nämndeman i länsrätten efter Peter Palmerlund (s)

en nämndeman i Svea Hovrätt efter Hans Zander (s)

en ersättare i valberedningen efter Håkan Apelkrona (mp)

en ersättare i Socsamnämnden i Haninge efter Swen Söderman (mp)

en ersättare i Samordningsförbundet för rehabilitering i Södertälje (v)

en ledamot i skattenämnden för skattekontor 1 (v)

en ledamot i skattenämnden för skattekontor 3 efter Lena Dammerud (v)

§ 335

Nominering m m från landstingsstyrelsens ägarutskott (förslag 168)

LS 0506-1191, 0512-2168

Fullmäktige beslutade

att intill utgången av 2006 välja vice ordförande i styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde

att för perioden 1 januari 2006 till 31 december 2006 välja styrelse för Karolinska Universitetssjukhuset enligt ägarutskottets nominering och styrelse för Sjukvården Salem Nykvarn Södertälje enligt ägarutskottets nominering

Fullmäktige valde enligt ägarutskottets förslag

Styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde intill utgången av 2006

Vice ordförande

- Gunnela Hahn

Styrelsen för Karolinska Universitetssjukhuset fr o m 1 januari 2006 t o m 31 december 2006

Ledamöter

- Kurt Norberg
- Marianne Nivert
- Sicci Aghili
- Lisbeth Gustafsson
- Fredrik Hillelson
- Bengt Jönsson
- Hans Wigzell

Ordförande

- Kurt Norberg

Vice ordförande

- Marianne Nivert

M- och fp-ledamöterna samt Karl-Axel Boström deltog ej i beslutet rörande val av styrelse för Karolinska Universitetssjukhuset.

Styrelsen för Sjukvården Salem Nykvarn Södertälje fr o m 1 januari 2006
t o m 31 december 2006

Ledamöter

- Lena Östman
- Olof Edhag
- Ulf Henricsson
- Annika Sandström
- Tjia Torpe

Ordförande

- Lena Östman

Karl-Axel Boström deltog ej i beslutet rörande val av styrelse för Sjukvården Salem Nykvarn Södertälje.

Nya motioner

§ 336

Anmälan av motioner

LS 0512-2244, 2245

Nr 2005:35 av Pia Lidwall m fl (kd) om larm för döva

Nr 2005:36 av Pia Lidwall m fl (kd) om nya typer av föräldrautbildning på BVC

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

Besvarande av interpellationer

§ 337

Interpellation 2005:73 av Christer G Wennerholm (m) om de allvarliga bris- terna i cancervården

LS 0510-1727

Anf. 285-307

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige beslutade den 23 november 2005 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 8.

Landstingsrådet Inger Ros hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Christer G Wennerholm, Inger Ros och Birgitta Rydberg, Åke Askensten, Pia Lidwall, Jan Liliemark, Gunilla Helmerson, Bengt Cedrenius, Lena Huss, Anders Lönnberg, Lars Joakim Lundquist, Lena-Maj Anding, Andres Käarik samt landstingsrådet Stig Nyman.

§ 338

Interpellation 2005:74 av Pia Lidwall (kd) om valfrihet eller tillhörighet
LS 0510-1728

Anf. 308-311

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige beslutade den 23 november 2005 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 9.

Landstingsrådet Inger Ros hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Pia Lidwall och landstingsrådet Inger Ros.

§ 339

Interpellation 2005:75 av Cecilia Carpelan (fp) om hur rutinerna för Sexual Transmitted Infections (STI) fungerar vid husläkarmottagningar i Stockholms stad

LS 0510-1729

Anf. 312-319

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige beslutade den 23 november 2005 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 10.

Landstingsrådet Birgitta Sevefjord hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Bo Johansson, landstingsrådet Birgitta Sevefjord, Margareta Cederfelt samt Håkan Jörnehed.

§ 340

Interpellation 2005:76 av Sonia Lunnergård (kd) om stöd för att sluta snusa
LS 0510-1730

Anf. 320-325

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige beslutade den 23 november 2005 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 11.

Landstingsrådet Birgitta Sevefjord hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Sonia Lunnergård, landstingsrådet Birgitta Sevefjord, Jan Liliemark samt Lena-Maj Anding.

§ 341

Interpellation 2005:77 av Stig Nyman (kd) om AT i Stockholms läns landsting

LS 0510-1731

Anf. 326-329

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för personalfrågor. Fullmäktige beslutade den 23 november 2005 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 12.

Landstingsrådet Lars Dahlberg hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Stig Nyman och Lars Dahlberg,

§ 342

Interpellation 2005:78 av Andres Käärik (fp) om Karolinska Universitets-sjukhusets investering i en ny strålkniv

LS 0510-1732

Anf. 330-340

Interpellationen är ställd till ordföranden i styrelsen för Karolinska Universitets-sjukhuset. Fullmäktige beslutade den 23 november 2005 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 13.

Ordföranden i styrelsen för Karolinska Universitetssjukhuset Kurt Norberg hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Andres Käärik, Kurt Norberg, Staffan Sjödén, landstingsråden Stig Nyman, Chris Heister och Maria Wallhager.

§ 343

Interpellation 2005:79 av Lennart Kalderén (m) om att Banverket måste kompensera SL:s resenärer

LS 0511-2015

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 344

Interpellation 2005:80 av Staffan Sjödén (m) om att nyinköpta övervakningskameror på pendeltågen inte fungerar

LS 0511-2016

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 345

Interpellation 2005:81 av Inga-Britt Backlund (kd) om unga och alkoholberoende

LS 0511-2017

Anf. 341-344

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige beslutade den 23 november 2005 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 14.

Landstingsrådet Birgitta Sevefjord hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Inga-Britt Backlund, landstingsrådet Birgitta Sevefjord.

Nya interpellationer

§ 346

Anmälan av interpellationer

LS 0512-2190--2197, 2200-2201

Nr 2005:82 av Lars Joakim Lundquist (m) om kvalitetssäkring av kvalitetsbedömning i samband med upphandling

Nr 2005:83 av Birgitta Rydberg (fp) om nolltolerans mot köer inom cancersjukvården

Nr 2005:84 av Stig Nyman (kd) om vissa framtidsfrågor rörande Karolinska Universitetssjukhuset från ett styrelseperspektiv

Nr 2005:85 av Torbjörn Rosdahl (m) om psykiatri

Nr 2005:86 av Olov Lindquist (fp) om nedskärningar inom psykiatri i Södertälje

Nr 2005:87 av Pia Lidwall (kd) om nyblivna mammor som mår dåligt

Nr 2005:88 av Jan Liliemark (fp) om hög utskrivning av sömnmedel

Nr 2005:89 av Maria Halkiewicz (fp) om PEG-operation (slang direkt i magsäcken) av äldre inför hemgång

Nr 2005:90 av Andres Käärrik (fp) om deltagande i kampanjen för att rädda 100 000 liv

Nr 2005:91 av Åke Holmström (kd) om kameror på SL-bussarna

Nr 2005:92 av David Kärnerud (kd) om förseningar på Roslagsbanan

Interpellationerna skall besvaras vid nästa sammanträde.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 22.25. Anf. 345-346

Vid protokollet

Peter Freme

Yttranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges möte den 13 december 2005

Kulturinslag (bildspel)

Ordföranden: Jag hoppas att ni redan har fått eller under kvällen kanske får ert lystmäte av luciatåg. Vi tänker dock inte furnera er med något sådant i dag.

Däremot tänker vi bjuda på ett litet kulturinslag, och jag ber Ulla Parkdal, som är ordförande i kulturnämnden, att ge en kort introduktion till programpunkten.

Anförande nr 1

Ulla Parkdal (s): Det är väl nästan ingen som har kunnat undgå att det är designår i år. Det är snart slut. Det har varit ett designår som hela Sverige har varit inblandat i på ett eller annat sätt – så även Stockholms läns landsting.

Vi ska nu få se ett kort bildspel som AKTÅ-gruppen inom konstnämnden har tagit fram. Det visar tre olika miljöer: ett barnväntrum på akuten i Huddinge, IVA i Huddinge och operation i Norrtälje.

Bildspelet visar ett samarbete, ett helhetsgrepp som samarbetet mellan konstnär och arkitekt innebär för att få en mycket bättre miljö. Det ska ni få se alldeles strax.

Innan dess vill jag berätta om ett annat projekt som också ingår i designåret. Det är konst och rörpost i dialog. På Karolinska sjukhuset i Solna har man installerat ett nytt rörpostsystem, det stora sjukhusets blodomlopp, som pulserar genom hela sjukhuset. Fyra konstnärer har fått i uppdrag att visualisera och på något sätt göra något mer av detta blodomlopp. Det är oerhört spännande.

Vi har gett ut en liten skrift där ni kan läsa om detta, och ni kan också gå och titta på några ställen i sjukhuset, där rörposten är synlig. Det kommer en kapsel, ljuset pulserar, och man ser hjärtslaget i sjukhuset. Det finns några exemplar av skriften hos mig och ute i foajén tillsammans med annan information om konsten, och det finns också möjlighet att få fler exemplar.

Men nu ska vi titta på bildspelet.

(Bildspel)

Ordföranden: Innan vi går vidare vill jag göra er uppmärksamma på tre saker.

För det första finns det utdelat i era bänkar en komplettering till ärende nr 8. Det fanns inte framme när det första utskicket gjordes, och därför har vi varit tvungna att komplettera på detta sätt. Jag hoppas att ni kommer att ha tid att ta del av tillägget.

En del har förmånen att sitta i de nya stolarna, som successivt ersätter de gamla. Några har redan framfört synpunkter på att det är lite problem med svanken. Det kommer att finnas speciella kuddar för dem som önskar komplettera sina stolar. Vi räknar med att alla stolar ska vara utbytta till februarisammanträdet, det vill säga första sammanträdet nästa år.

Jag ska också berätta att det under senare eftermiddagen, från klockan 17 till klockan 20, kommer att ges möjlighet att äta ett litet julbord. Vi gör dock inget avbrott i sammanträdet, eftersom vi har en diger dagordning framför oss. Men från klockan 17 är det alltså möjligt att inta mat från ett julbord.

§ 302 Anmälan av landstingsstyrelsens beslut om förlängning av policy med riktlinjer för barn och ungdomar som behöver särskilt stöd från såväl kommunen som landstinget, BUS-policyn

Anförande nr 2

Gunilla Helmerson (m): Herr ordförande, fullmäktige! Nästan alla kommuner i landstinget har fattat beslut om den gemensamma policyn med riktlinjer för de barn och ungdomar som behöver särskilt stöd av både kommuner och landsting.

I den här salen finns det ganska många som har uppdrag också i sina hemkommuner. När policyn nu förlängs att gälla för åren 2006–2008 tycker jag att det är viktigt att försöka vara medveten om att landstingets del – själva vården och utredningarna till viss del – är en väldigt liten del i förhållande till hela det övriga livet och den övriga tillvaron för dessa barn och ungdomar, det vill säga det som faktiskt är kommunernas ansvar.

Jag vill därför be er att hjälpa till att tydliggöra våra olika parter åtaganden, för att ge de rätta förväntningarna och förutsättningarna för de kommande årens gemensamma arbete för de här barnen.

I detta ärende ger kommuner och landsting ett löfte att hjälpas åt att skapa så bra förutsättningar som möjligt för varje enskilt barn. Samordningen är viktig, men det behöver skapas incitament för att arbeta med samordning och även en lotsfunktion eller ett personligt ombud. Man måste också klargöra vem som har ansvaret och mandatet att ordna detta och vem som ska ordna dessa möten. Alla parter har ansvar för att ett antal planer för enskilda barn utarbetas, och policyn ger mandat att utöva det arbetet.

Under året har också ett väldigt bra program utarbetats för barn och ungdomar med koncentrationssvårigheter. Där finns det rekommendationer och stöd, och det är också en fördjupning och vidareutveckling av BUS-policyns fjärde riktlinje. I arbetet har naturligtvis representanter för både kommunerna och landstinget deltagit.

Tack för ordet! Jag hoppas att ni hjälper till i arbetet.

Anförande nr 3

Mia Birgersson (v): Herr ordförande, kära ledamöter, åhörare! Som Gunilla just redogjorde för är det nu dags att förlänga den aktuella policyn. Den trädde i kraft år 2001 och hade då som bäst-före-datum den 31 december 2003. Då beslöt vi – eftersom arbetet i våra kommuner och stadsdelar just då hade börjat få bra fart – att förlänga policyn i oförändrat skick. Anledningen till att vi vill uppmärksamma detta i dag har att göra med på vilket sätt vi nu förlänger policyn – med de kompletteringar som Gunilla berörde lite grann.

Det handlar om att tydliggöra ansvarsfördelningen samt på vilken nivå man arbetar – basnivå eller specialistnivå – och vilka nivåer detta är. Det samarbete som sker mellan landstinget och alla kommunerna i länet gäller förskola, elevhälsa, socialtjänst, ungdomspsykiatri, habilitering och i stort sett alla de områden där våra barn och ungdomar har hjälp att hämta.

Jag vill kort repetera de fem riktlinjerna, som jag vet att många av er känner till. Det är det som kallas de fem linjerna.

Den första linjen handlar om just ansvarsfördelningen kring barn med funktionshinder. Linje 2 handlar om ungdomar med social och psykiatrisk problematik och tidiga insatser kring utredning och vårdplanering. Linje 3 är lotsfunktionen, som är viktig men som vi inte riktigt har kommit till skott med ännu. Men det finns ett par strålande exempel där det går att säga att man har lyckats fördela ansvaret och bestämma vem som ordnar dessa viktiga möten om vårdplaneringar.

Linje 4 gäller barn med utvecklingsavvikelse, där ett program har tagits fram. Den sista linjen gäller de dyraste och mest utsatta barnen, barn med svår social och psykiatrisk problematik som inte längre kan vårdas hemma. Det är de barnen som på något sätt statuerar exempel för vuxenvärldens misslyckanden. Vi vill att det i stort sett inte ska finnas några barn i linje 5 så småningom. Det är bland annat ett av syftena.

I dag bestämmer vi oss för att förlänga policyn med två viktiga kompletteringar, dels att bifoga programmet för barn med koncentrationssvårigheter, som vi tror ska bli ett användbart dokument i det praktiska arbetet, dels ställningstagandet kring linje 5-barnen, där vi har gjort en annorlunda delegations- och beslutsordning från BUP:s sida. Nu kan det fattas beslut mer på lokal nivå i de fyra olika länsområden som finns i den nya BUP-organisationen. Vi har också tillfört mer pengar, närmare bestämt 6 miljoner kronor – inte till barnen eller till placeringar utan just till arbetet kring detta för att kunna göra tidiga insatser, så att de här barnen slipper tas från sina hemmiljöer.

När vi nu förlänger policyn till och med år 2008 påbörjas också arbetet både politiskt och i arbetsgruppen för att snabbt utforma en ny policy som är mer uppdaterad efter hur verkligheten ser ut år 2008 och som kanske också innefattar fler grupper av barn och ungdomar, som i dag inte omfattas av policyn.

Det är med glädje vi kommer att fortsätta arbetet. Förankra förändringarna och förbättringarna av policyn så gott ni kan i era lokala hemkommuner!

Anförande nr 4

Margaretha Herthelius (fp): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det är inte utan att man känner sig stolt över att vara ledamot i Stockholms läns landsting. Framför allt känns det som om landstinget har drivit policyfrågorna när det gäller BUS-utredningen.

Jag har kommit med många goda viljeyttringar härifrån talarstolen, men jag hoppas, precis som Gunilla var inne på, att alla – var och en som sitter här – tar sitt ansvar för att se till att det händer saker i kommunerna.

Jag skulle vilja säga att det inte bara är bra utan är nödvändigt med den här förlängningen, för det ser så olika ut i de olika kommunerna och de olika stadsdelarna. Våldigt mycket arbete kvarstår. Engagerade personer och tydligt ledarskap har ofta lett till goda resultat, och man har hittat vägar och kanaler för hur man ska samverka och samarbeta. Men det räcker inte, utan det måste sätta sig i väggarna – det måste bli en vana.

Fortfarande finns det stora proppar inte minst i kommunerna. Jag kan konstatera att det inte alla gånger är samarbetet mellan landstinget och kommunerna som kärvar. Jag hade förmånen att få ta del av sekretariatets arbete, och det fanns en allmän oro över hur det egentligen ser ut i kommunerna. Vi kunde konstatera att det var väldigt olika.

I Haninge kommun hade man till exempel ett genomarbetat arbete när det gäller skola, social och fritid, och det har också gett resultat. Det är ett gott exempel. Det finns dessvärre dåliga exempel där man skuffar barnen det gäller mellan sig och säger: Det är inte vårt bord.

Jag vet av erfarenhet att samarbetet kan leda till att människor reser sig, att barn och unga hittar en framtid oberoende av hur deras svårigheter eller eventuella funktionshinder ser ut och får en värdigt och bra vuxenliv. Men utan sådana insatser hade inte blivit så.

Det är alltså viktigt att vi som politiker följer upp vad som sker ute i kommunerna. Naturligtvis ska vi se till att vårt landsting fungerar också, men min erfarenhet är att det framför allt är på kommunsidan som det brister.

Det handlar till syvende och sist inte bara om våra gemensamma pengar, utan det handlar om våra gemensamma barn, vår gemensamma framtid. Varje barn som vi kan rädda till ett värdigt och gott vuxenliv skulle jag vilja säga är värt allt samarbete, allt uppoffrande, allt kompromissande mellan de parter som har hand om barnen.

Jag gläder mig åt att i fortsättningen arbeta med de här frågorna.

Anförande nr 5

Anita Hagelbeck (fp): Ordförande, ledamöter! Återigen har vi ett ärende som rör barn och ungdomar där beslut fattas i landstingsstyrelsen och inte i landstingsfullmäktige.

Sedan 2001 samarbetar länets kommuner och landstinget kring barn och ungdomar som behöver särskilt stöd i enlighet med den gemensamma BUS-policy. Arbetet har hittills varit positivt och gett bra riktlinjer för hur hjälp och stöd till dessa barn och ungdomar bör utformas.

Det blir allt tydligare att arbetet kring barn och ungdomar måste bedrivas på alla nivåer, överallt i vårt samhälle. Barn måste sättas i centrum, enligt barnkonventionen. Utvecklingen går mot att allt fler barn och ungdomar mår dåligt och far illa.

Ungdomars attityder mot varandra blir allt tuffare, vuxenvärlden träder alltmer tillbaka, och samhället måste ta över. Vi måste stoppa den utvecklingen. BUS-policy är en väg att gå. Den utvärdering som gjordes under våren 2005 är mycket positiv. Men en hel del har förändrats och kommer också att förändras i framtiden. Bland annat har landstingets barnpsykiatriska verksamhet omorganiserats.

Ett av de direktiv som låg till grund för omorganisationen – att samarbetet med kommunerna skulle förbättras – har försvårats med den nya organisationen. Kommunerna har framfört önskemål om decentraliserat beslutsfattande inom BUP för att förbättra systemet och samarbetet.

Den nya organisationen försvårar samarbetet, eftersom det nu blir stora BUP-mottagningar som inte ligger i alla kommuner utan i ett fåtal kommuner. Det är självklart att det inte blir samma tillgång till BUP:s verksamhet som tidigare.

Ingen kan i dag riktigt säga vad som menas med en psykisk sjukdom hos barn. Är barn över huvud taget psykiskt sjuka? Det menar jag är grundläggande för hur ett framtida samarbete mellan kommuner och landsting ska utformas. Arbetet är viktigt. Arbetet för barn och ungdomar måste prioriteras. Men om nu barn inte är psykiskt sjuka, varför ska man då ge pengar till en psykisk barnavård? Specialistnivån, som omfattar den verksamhet som berör en mindre del av alla barn, får mest pengar. Vem stöder de barn som faller utanför den ramen? Var finns pengarna till dem?

BUS-policy är bra. Jag stöder det fortsatta arbetet men har valt att lyfta fram vissa synpunkter på områden som behöver belysas ytterligare.

Barn och ungdomar med sammansatt social och psykiatrisk problematik som vistas utanför hemmet, det vill säga linje 5, är en grupp där man ytterligare behöver belysa verksamheten. Den gruppen ökar, samtidigt som huvudmännen är oense om vem som ska betala. Landstingets resurser för denna grupp har varit i stort sett oförändrade under lång tid.

Slutligen: BUS-policyarbetet har fört kunskapen kring behandling av och stöd till barn och ungdomar framåt. Jag stöder landstingets beslut om att fortsätta arbetet med BUS-policy.

Anförande nr 6

Monica Karlsson (kd): Ordförande, ledamöter, alla som lyssnar! Jag har suttit med i den grupp som har arbetat med BUS-dokumentet sedan starten. Det är bra att arbetet nu fortsätter och att vi får en förlängning av arbetet med BUS-dokumentet.

Det är också bra att vi har kommit en bit på väg när det gäller riktlinje 5 i dokumentet, som man kan säga har varit den stora knuten i arbetet och en svår nöt att knäcka för både landsting och kommuner när det gäller att komma överens om vården för barn och ungdomar med social och psykiatrisk problematik som vårdas utanför det egna hemmet.

Där har nu kommunerna och landstinget tagit fram en gemensam problembeskrivning med alternativa lösningar, där man delar på kostnaden för 20–30 ungdomar. Det är en bit på vägen, fast det säkert är många fler som behöver stöd.

Landstingets del i vården av barn och ungdomar som får heldygnsplacering består i att ställa upp med utrednings- och behandlingsinsatser. Kommunerna står för den stora kostnaden i form av omvårdnad och boende. Den kostnaden uppgår till ca 1 ½ miljarder kronor för dessa barn och ungdomar. För landstingets del finns det avsatt 15 miljoner kronor.

Trots att det rör sig om ett stort antal miljoner även från landstingets sida är det lätt att förstå att det inte räcker till alla, med tanke på det växande antalet barn och ungdomar som behöver stöd och behandling. De 5 miljoner kronor som tillskjuts är kanske inte tillräckliga för att kunna ge barn och ungdomar och deras familjer det stöd och den hjälp som de behöver.

Vi ser att problemen bland barn och ungdomar med psykiska problem växer. Man räknar med att ca 10 procent av alla som söker sig till barn- och ungdomspsykiatrin har behov av heldygnsvård. Men av dem får endast 3 procent hjälp.

Behovet av samverkan i vården är stort. Det vet vi som har jobbat med detta under ett antal år. Det behovet är stort också när det gäller barn och ungdomar med psykiska problem. Där har man i kommunerna kommit olika långt. Det oroar mig, som har följt arbetet under ett antal år, att man i kommunerna inte har kommit längre.

Policydokumentet reglerar formerna för samverkan och samordning enligt riktlinje 3 mellan huvudmännen. I kommunerna finns det lokala forum som består av ansvariga för förskola, skola, handikappomsorg och socialtjänst. Inom landstinget finns det motsvarande interna forum som svarar mot kommunens. Tillsammans ska de bilda lokala BUS-forum med uppdraget att samordna och effektivt utnyttja de resurser och pengar som finns för barn och ungdomar och ansvara för att samverkansöverenskommelser tecknas.

Det är i det arbetet som man har kommit olika långt. Den kommun som har kommit längst är Haninge, och jag tycker att de ska få en eloge för det. I ett tidigt skede anställde man där en person, en så kallad lots, som hade samordningsansvar och mandat att kalla samman de olika grupperna. Det är på den punkten det fallerar i kommunerna. Det får ni ta med er hem till kommunerna, ni som sitter i kommunpolitiken. I Haninge har man också lyckats arbeta fram en lokal inriktningsplan.

På det här området behöver man verkligen fortsätta arbetet. Det måste finnas en person som har ansvar för att sammankalla grupperna, för att det ska bli någonting.

Vi kan konstatera att det i den framtida vården kommer att bli ännu viktigare med samverkan. Ingen av oss vill att barn och ungdomar med psykiska problem ska hamna i samma situation som man ser inom vuxenpsykiatri, där alltför många hamnar mellan stolarna, eftersom samarbetet mellan kommuner och landsting inte fungerar som det ska.

Som jag har beskrivit det tidigare är resurserna fortfarande otillräckliga, trots tillskottet. Därför känns det viktigt för både mig och alla som arbetar med de här frågorna – och framför allt för alla barn och familjer som drabbas – att få veta vilka åtgärder majoriteten kommer att vidta för att säkerställa att de mest behövande barnen och ungdomarna får sina behov av behandlingsinsatser tillgodosedda.

Anförande nr 7

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Från Miljöpartiet vill vi också uttrycka att vi är varma anhängare av BUS-policyn och mycket glada för att vi nu kommer att få en förlängning av giltigheten för det gemensamma dokumentet. Samverkan över huvud taget känns oerhört viktig kring sådana frågor som rör både kommun och landsting.

Jag vill också passa på att uttrycka att jag är glad över att vi har kommit en bit på väg när det gäller riktlinje 5. Vi behöver fortsätta att arbeta för att hitta lösningar kring de gemensamma resurser vi har. Likaså när det gäller riktlinje 3 tror jag att vi behöver arbeta mer för att få till den samordnade planeringen och den samordnade handläggningen kring barn och ungdomar som har särskilda behov. Vi har uttryckt att det är en prioriterad fråga och att vi behöver systematisera det arbetet mer.

När det gäller samarbetsorganisationen har det skett flera organisationsförändringar hos båda huvudmännen. Det är alltså inte bara landstinget som har ändrat sin organisation, utan det har man gjort också lokalt. Med anledning av det behöver man se över samarbetsorganisationen på båda håll.

Man skriver också i dokumentet att det finns möjligheter att flera kommuner och stadsdelar tillsammans med landstinget kan skapa en gemensam samarbetsorganisation. Det kommer nu att ses över, och det tycker jag är väldigt bra.

Man kommer då också att lyfta upp de nya behov som man i dag ser och möjligen också inkludera nya verksamheter och nya målgrupper. Det är också en viktig fråga när det gäller utvecklingen av BUS-policyn.

Vi stödjer policyn varmt och är väldigt glada för att den har kommit så här långt.

Anförande nr 8

Mia Birgersson (v): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Jag vill bara klargöra några saker kring utvecklingen av barn- och ungdomspsykiatri, BUP, i Stockholms län, som bland annat Anita Hagelbeck hänvisade till. Hon sade att det skulle bli svårare nu. Jag vill nog hävda att det är precis tvärtom. Det är nu vi kommer att ha klart bättre förutsättningar att få decentraliserade beslutsvägar.

I stället för som det har varit – att pengarna har varit centrala och beslutats på hög nivå inom BUP-organisationen – kommer nu de fyra länsområden som var och en för sig innefattar sex-sju BUP-mottagningar att ha delegation att besluta om fördelningen av pengarna för dessa barn. Det är en klar förbättring. Det är precis så kommunerna har uttryckt önskemål om att man ville ha det.

Det sägs att antalet placerade barn ökar. Det är inte heller riktigt sant. De barn som de facto placeras utanför hemmet blir för första gången på länge lite färre, just därför att man har utverkat olika lokala program där man med intensivt familjestöd behandlar barnen hemmavid. De mobila team som nu kommer att utgå från de fyra mellanvårdsenheterna inom BUP kommer att kunna göra en stor insats. Det handlar verkligen om att undvika behandlingshemsplacering av de här barnen.

Som en sista kommentar vill jag säga att det är 6 miljoner kronor vi tillför – inte 5 miljoner. Men det är som sagt inte pengarna som är avgörande utan samarbetet och kvaliteten på det.

Anförande nr 9

Boel Carlsson (s): Ordförande, ledamöter! Detta verkar vara en fråga som i första hand engagerar kvinnor mycket. Det kanske finns någon orsak till varför det är på det sättet.

Frågan om barn med behov av särskilt stöd har engagerat mig redan som kommunalpolitiker, och engagemanget har förstås fortsatt i landstinget. Det är därför med tillfredsställelse jag ser att vi i dag förlänger BUS-policyn och riktlinjerna. Det är väldigt bra att de finns och att det viktiga arbetet fortsätter att utvecklas.

Självfallet kan vi från landstingets sida göra mycket för att man på den kommunala sidan ska förbättra sina insatser. När man ser på de pengar som tillförs tror jag det är viktigt att ha ett perspektiv där man inte bara tittar på vad barnen kostar och hur dyra insatserna är, när man beslutar om dem. Det är också viktigt att se vad vi sparar om vi gör de här insatserna – tillämpa ett annat tänkande. De här barnen kommer att kosta landstinget, kommunerna och staten väldigt mycket pengar framöver i det fortsatta livet, om vi inte gör de här insatserna. Det tycker jag är ett viktigt perspektiv att ta med sig och ta fram i dialog med kommunerna.

Jag tycker också att det är viktigt att inte glömma bort att fokusera på annat viktigt arbete som vi kan göra från landstingets sida när det gäller att förebygga ohälsa såväl fysiskt som psykiskt hos barnen.

Hälso- och sjukvårdsutskottet har ålagt beredningarna att jobba med folkhälsa och med förebyggande inriktning, bland annat med medborgardialoger men naturligtvis också i det viktiga kommunsamarbete som vi har. Det är viktigt att ta det på fullt allvar, lyfter upp det och stimulerar till att få igång ett förebyggande arbete när det gäller hälsan hos barn och ungdomar. Vi har inom vår nordvästsektor bra exempel på olika insatser som man har gjort inom kommunerna. I till exempel Upplands Bro har man satsat på såväl kost som motion, och inom Solna har man deltagit i ett gediget drogförebyggande arbete.

I beredningen planerar vi nu att föra ihop de fyra kommuner som vi har ansvar för och ha gemensamma temadiskussioner med erfarenheter från dessa två kommuner om vad vi i alla kommuner kan göra för att förbättra hälsan hos barn och ungdomar. Vi kan inte stillasittande se att vi har en tillväxt där barn och ungdomar mår alltmer dåligt fysiskt och psykiskt. Det måste vi förebygga, och det löser vi inte enbart genom att ha en BUS-policy.

Jobba vidare, kamrater! Jag hoppas verkligen att ni alla gör insatser på det här området i alla olika sammanhang där ni kan.

Anförande nr 10

Anita Hagelbeck (fp): Organisationer kan fungera på papperet, och organisationer fungerar i verkligheten. Det är fullkomligt självklart att när man ökar avståndet mellan kommunerna och den psykiatriska barn- och ungdomsvården, då kommer arbetet att försvåras.

BUP-mottagningen i Ekerö kommun har flyttats till Vällingby. Lidingö BUP-mottagning har flyttats till Danderyd. Nynäshamns vårdmottagning har flyttats till Handen. Värmdö BUP-mottagning har flyttats till Nacka.

Det var redan före omflyttningarna svårt att samarbeta med kommunerna och samarbeta med en kommun när kommunen var stor. Detta gör det svårare både för dem som arbetar inom BUP och för dem som arbetar på kommunsidan, och det gör det svårare för föräldrar att komma till BUP.

Tänk er till exempel föräldrar som bor på Lidingö. De arbetar inne i Stockholms stad. Barnet går i skola på Lidingö. Man åker till sitt arbete på morgonen, måste sedan åka tillbaka till Lidingö för att hämta barnet och därefter åka till Danderyds BUP-mottagning. Det kan ta en hel dag. Detta försvårar naturligtvis BUP:s arbete.

Saker och ting kan i verkligheten fungera på ett helt annat sätt än hur det fungerar på papperet. Omorganisationen av BUP är det många av oss som har varit mycket tveksamma till.

Anförande nr 11

Margaretha Herthelius (fp): Det Anita säger är viktigt, men jag vill ändå understryka – och då talar jag utifrån egen erfarenhet – att trots att avstånden inte är så långa i en kommun kan de ibland te sig oerhört långa.

Ytterst handlar det också om – som någon sade – att de stora kostnaderna kommer att landa på kommunerna. Vi har här ett ansvar för att puffa på våra kamraterna i kommunerna. Det är väl jättebra med dem som sitter på två stolar, men de som inte gör det har också ett ansvar för att se till att skola, socialtjänst och fritid fungerar och gör det friktionsfritt, så att barn inte hamnar mellan stolarna. Det vill jag påstå är det vanligaste i dag, och det är oerhört tragiskt att behöva se det.

Skattebetalarna kan eventuellt skilja mellan statlig, kommunal och landstingskommunal skatt, men de har väldigt svårt att se att tjänstemän sinsemellan sjabblar och inte vill ta tag i frågan när de har betalat kommunalskatt.

Det handlar också om att man som politisk ledning vågar markera och vågar kräva. Annars håller sig folk halsstarrigt till de regelsystem som finns, och då får vi inte till stånd något samarbete.

§ 303 Riktlinjer för Stockholms läns landstings varumärke och grafiska profil

Anförande nr 12

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill egentligen börja dagens diskussion om alla möjliga finansärenden på två sätt.

Först vill jag lämna en liten uppmaning till presidiet att fundera över höjden på de nya stolarna för oss som har lite kortare ben än andra – det kan vara rätt bra att nå ner till golvet. Det andra är att jag tycker att det är rätt roligt med felskrivningen i dagens ärende, att vi ska ta ställning till landstingets ”geografiska profil”. Jag undrar hur den diskussionen skulle se ut. Men jag förstod felskrivningen.

Jag yrkar naturligtvis bifall till landstingsstyrelsens förslag och kan bara konstatera att det råder en mycket bred enighet kring det mycket digra arbete som jag vill framföra ett särskilt tack till förvaltningen för. Det är ett mycket väl genomarbetat underlag som har den tydlighet och precision som den här typen av dokument absolut bör ha.

Syftet – som vi ser som nödvändigt – är att stärka sambandet mellan olika verksamheter i vårt landsting som är finansierade med skattemedel. Vi har faktiskt också hittat fram till några gemensamma kärnvärden som vi vill kommunicera utifrån hela organisationen, nämligen de tre värdena trygghet, tillgänglighet och kompetens.

Återigen bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Ordföranden: Innan jag lämnar ordet till Lars Joakim Lundquist vill jag bara tala om att presidiet är uppmärksamt på det här med korta och långa ben.

Jag vill också säga att felskrivningen i föredragningslistan dessbättre inte har upprepats i annonseringen, och ledamöterna har naturligtvis förstått att de inte får prata om den geografiska utformningen av länet.

Anförande nr 13

Lars Joakim Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Vi är några här i salen som var med för tio år sedan när vi senast diskuterade landstingets grafiska profil. Då utgick ett påbud från dåvarande finanslandstingsrådet Bosse Ringholm att alla skulle byta logotyp. Jag minns inte vad det kostade den gången, men det var dyrt – mycket dyrt. I dagens beslutsunderlag finns det inga siffror alls, men det lär inte bli billigare den här gången.

I beslutsunderlaget kallas landstingets logotyp ”stubben”. Jag har alltid trott att den symboliserade vackra ”I” som strävar uppåt, men okej. En stubbe, herr ordförande, är något som är avsågat och på väg att dö. Det är kanske så vi ska se

på landstinget – något som är avsågat och på väg att dö. Vi moderater gillar stubben nu.

Dagens förslag till riktlinjer för Stockholms läns landstings varumärke och grafiska profil bygger på tre begrepp: trygghet, tillgänglighet och kompetens. Detta mantra upprepas säkerligen tio gånger i dagens PM.

I hälso- och sjukvårdsutskottet, där jag själv sitter, har den politiska majoriteten tagit i riktigt ordentligt när man skriver: ”Värdet av ett starkt varumärke kan inte underskattas. Framgångsrika arbeten med varumärken karakteriseras av långsiktighet, trovärdighet och tydlighet.”

Visst finns det varumärken i Sverige som karakteriseras av långsiktighet, trovärdighet och tydlighet. Det kanske mest kända är Volvo. Det finns många fler, de flesta inom industrier som startades för mer än hundra år sedan. Andra varumärken seglar upp och försvinner mer eller mindre in i dimman.

Om invånarna i Stockholms läns landsting skulle rangordna Sveriges alla mer eller mindre kända logotyper är jag övertygad om att Stockholms läns landstings stubbe skulle hamna långt ned, och trenden skulle vara fallande. Hur många cancerpatienter som står i kö för behandling tror finanslandstingsrådet karakteriserar sin tillvaro med begreppen trygghet, tillgänglighet och kompetens? Inte många.

Herr ordförande! Tyvärr tror jag inte att det är särskilt många av Stockholms läns landsting – sjuka såväl som friska – som karakteriserar landstingets verksamhet med orden trygghet, tillgänglighet och kompetens. Tvärtom! Misstron mot Stockholms läns landsting har sannolikt aldrig varit större än den är just nu.

När stubben infördes för tio år sedan inrättade Bosse Ringholm en speciell tjänst benämnd profilpolis för att kontrollera att man följde landstingsfullmäktiges beslut. I dagens förslag till beslut föreslår man att kommunikationsdirektören ska få denna roll. Kommunikationsdirektören ska ansvara för att Stockholms läns landstings varumärke kontinuerligt kontrolleras och utvärderas. Hur många brevpapper och kuvert med felaktiga logotyper ska man slänga i papperskorgen denna gång och till vilket pris?

I beslutsunderlaget står vidare att landstingets juridiska enhet ska ha det yttersta ansvaret för att bevaka och tillvarata landstingets rätt i mål och ärenden som rör frågor om intrång i varumärket. Vem skulle vilja göra intrång i Stockholms läns landstings varumärke? Någon skämttecknare kanske?

En annan fråga i sammanhanget är skrivningarna kring privata entreprenörer. Där står det: ”Därutöver finns privata entreprenörer som utför arbete på uppdrag av SLL. Relationen mellan SLL:s varumärke och entreprenörer regleras genom avtalen.” Då är min fråga:

Kommer det nu att bli ett skall-krav vid kommande upphandlingar att man ska ha landstingets logotyp på brevpapper, på kuvert, på visitkort, på dörren till mottagningen och på husfasaden? Eller vad döljer sig bakom den här kortfattade skrivningen?

Herr ordförande! Naturligtvis finns det goda skäl för en organisation som Stockholms läns landsting att ha rekommendationer och riktlinjer för hur varumärket, logotypen, ska användas och därmed sammanhängande frågor. Grundfrågan för oss moderater är om detta måste fastslås genom ett formellt beslut i landstingsfullmäktige. Vi anser att frågan om riktlinjer för landstingets grafiska profil bäst avgörs av verksamheterna själva i samarbete med den centrala landstingsförvaltningen. Den enda nämnd eller styrelse som vågat ha en avvikande mening är styrelsen för Waxholmsbolaget. Heder åt den styrelsen!

Herr ordförande! Avslutningsvis yrkar jag bifall till den moderata reservationen i landstingsstyrelsen, som innebär att landstingsfullmäktige måtte besluta att avslå förslaget.

Anförande nr 14

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag hör väl till dem som hellre ser de vackra l:en i logotypen, som används vid den samverkan som faktiskt förekommer med alla kommuner som landstinget knöt till sig när storlandstinget bildades.

Jag tycker att det är bra med riktlinjer för varumärket och den grafiska profilen. De gör landstingets verksamhet mer synlig för medborgarna. Jag tycker att landstingsnivån är alldeles för osynlig för medborgarna i dag. Det är inte många som känner till att till exempel Waxholmsbolaget är en landstingsverksamhet. Det finns mycket ute i verksamheterna som vi kan vara stolta över. Jag tycker därför att det här är ett bra förslag.

Jag är också mycket glad över att man väldigt tydligt har definierat tillgänglighet så, att det ska gälla också för människor med funktionshinder; tillgängligheten ska vara anpassad även till individer med funktionshinder. Då hoppas jag att man också tänker på kommunikationen, så att man förmedlar landstingets varumärke och grafiska profil på ett sådant sätt att alla människor som har olika typer av funktionshinder också ska kunna veta vilken som är landstingets symbol och ta till sig den.

Vi står alltså bakom detta förslag och tycker att det är bra.

Anförande nr 15

Lotten von Hofsten (v): Ordförande, ledamöter och alla som lyssnar! Jag vill bara påpeka att det som Moderaterna anför i sin reservation är trams. Det skulle aldrig någonsin accepteras i en privat verksamhet, till exempel att de olika varuhusen inom Åhléns skulle ha sin egen profil, placera loggan lite var man vill och i kombination med vilken text man vill.

Vad vi gör här är dels att vi förenklar arbetet med framför allt loggan, så att inte de olika vårdcentralerna behöver lägga tid och kraft på det själva, dels att vi synliggör att det faktiskt handlar om landstingsverksamhet. Och det är det sista som ni inte gillar. Ni vill inte att människorna som går till en vårdcentral, en specialistmottagning eller någonting annat ska veta att det är landstinget som har fixat det och betalat för verksamheten, även om det skulle råka vara ett privat företag som driver mottagningen. Ni vill osynliggöra landstinget, och det är inte konstigt att ni vill det – ni vill ju inte ha något landsting. Det är därför ni vill att

människor ska få en känsla av att alla de pengar som vi betalar in i skatt inte går till någonting alls.

Vi vill tvärtom att människor ska se allt bra som skatten går till och känna stolthet över det. Vi vill synliggöra och förenkla.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 16

Lars Joakim Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Det var ju kul att Lotten von Hofsten använde ett uttryck från en känd moderat – jag tänker på ordet ”trams”. Det har använts i riksdagen en gång tidigare.

Det är faktiskt inte så att bolagsstämmor i svenska industrier eller koncerner fastställer logotyper och hur de ska användas i koncernen – det gör företagets styrelser eller informationsavdelningar. Jag har aldrig varit på en bolagsstämma där man har diskuterat exempelvis Sandviks logotypanvändning inom koncernen World Wide.

Det finns också många koncerner i Sverige som inte har en gemensam logotyp i hela koncernen. Jag tittade i dag på Getinge och några av dess dotterbolag. De har inte samma logotyp i hela koncernen. Det är alltså inte alls ovanligt.

Sedan måste jag ändå säga: Det inte är landstinget som betalar! Skulle man byta den här logotypen mot någonting annat borde det vara en stiliserad bild av landstingets samtliga skattebetalare.

§ 306 Specifika ägardirektiv för landstingsdrivna sjukvårdsproducenter

Anförande nr 17

Landstingsrådet Nylund - Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag yrkar naturligtvis bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Jag vill för egen del framhålla att jag tycker att det är bra att vi nu har kommit så långt att vi på fullmäktiges bord har de specifika ägardirektiv som också revisorerna i några omgångar har påpekat att det är angeläget att vi får fram. Nu gäller det här sjukvårdsproducenterna, men vi har ju i dag också att ta ställning till ägardirektiv för en lång rad andra. Vi har därmed kunnat infria de önskemål som revisionen har ställt på oss att få fram ägardirektiv, och det är jag mycket nöjd med.

När det gäller sjukvårdsproducenterna kan jag konstatera att det i långa stycken råder mycket bred enighet. Det är endast när det gäller ett fåtal detaljer som vi skiljer oss åt, vilket naturligtvis borgar för att vi gemensamt ska kunna åstadkomma en bra och fortlöpande uppföljning av dessa ägardirektiv, vilket jag förutsätter är en arbetsuppgift som ägarutskottet tar på sig för landstingsstyrelsens vidkommande. Om så inte är fallet får vi återkomma med en formaliserad väg att jobba med uppföljningen.

Återigen: Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 18

Landstingsrådet Heister (m): Herr ordförande! Finanslandstingsrådet säger att det är bra att vi har kommit så här långt. Ja, det får man väl säga – efter att ni har hållit på i tre år för att få fram specifika ägardirektiv och när det nu bara är ett år kvar av den här mandatperioden. Så heroiskt är det väl inte. Det är snarare så att revisorerna har visat viss irritation över att ni inte har varit tillräckligt kraftfulla med att ta fram de här specifika ägardirektiven.

Som finanslandstingsrådet sade har vi ett antal synpunkter. Jag tänker ta upp två av dem som är av stor vikt, och det är inte bara på små områden.

Den första handlar om synen på den högspecialiserade vården. Där tycker jag att man helt plötsligt ser en väldig detaljstyrning i de specifika ägardirektiven; det sägs att Danderyds sjukhus och Södersjukhuset inte ska få ägna sig åt högspecialiserad vård utom när det gäller två smala specialiteter. Vi vet ju alla att högspecialiserad vård förändras över tid. Det som i dag är högspecialiserad vård är i morgon specialiserad vård och tvärtom. Mot den bakgrunden är det viktigt att man ger utrymme för båda dessa sjukhus att kunna bedriva högspecialiserad vård i begränsad omfattning. Det är en fråga inte bara för ägaren, som majoriteten säger, utan för ägaren och beställaren tillsammans. – Det är den ena synpunkten.

Den andra handlar om Södertälje sjukhus. När jag läser de specifika ägardirektiven känner jag en oro över det man skriver. Det finns en oprecis formulering i de specifika ägardirektiven som ger vänstermajoriteten utrymme att förändra Södertälje sjukhus akutuppdrag. Därför har vi från de tre borgerliga partierna föreslagit att det ska stå att Södertälje sjukhus ska vara ett akutsjukhus; man ska ha akutmottagning dygnet runt. Är det så att vänstermajoriteten delar vår syn på den punkten förutsätter jag att ni biträder vårt förslag till specifika ägardirektiv i den delen. Annars kommer min oro att kvarstå.

Till slut en allmän kommentar, och den gör jag mot bakgrund av vad vi nu ser ske på Karolinska universitetssjukhuset och framför allt i cancervården. Rollen som ägare tar ju inte slut med ägardirektiven. Majoriteten ska utöva sin ägarroll och ta ansvar. Jag blir näst intill riktigt arg när jag ser framträdande politiker och landstingsråd i tidningen formulera sig som om man över huvud taget inte ville ha med Karolinska universitetssjukhuset att göra och inte ta ansvar för verksamheten. Var finns ansvaret för vad som händer på Karolinska universitetssjukhuset? Jag förutsätter att majoriteten svarar på den frågan.

Anförande nr 19

Andres Kärik (fp): Ordförande! Jag vill börja med att instämna i allt som Chris Heister har sagt. Jag kan bara tillägga att när det gäller den högspecialiserade vården och ägardirektiven så är saken ännu mer bisarr. Majoriteten föreslår nämligen att fullmäktige ska besluta att Danderyd inte alls får ägna sig åt högspecialiserad vård, med ett undantag som fullmäktige ska fastställa här i dag, nämligen rehabiliteringsmedicin. Det är uppenbarligen fullmäktige som i fortsättningen ska avgöra den typen av frågor.

Den typen av inflexibilitet i sjukvården är närmast bisarr. Det är ju en fråga som ska avgöras mellan producent och beställare, och i den mån det finns tveksamheter kan man ta upp dem i ägarutskottet och diskutera dem där. Men fullmäktige ska inte hantera enskilda specialiteters uppdelning mellan olika sjukhus här i länet

på det sätt som föreslås här. Den bisatsen i majoritetens ägardirektiv för Danderyd är närmast bisarr.

Jag tänkte också brodera lite på de andra delarna av den gemensamma borgerliga reservationen. Jag föreslår att ledamöterna tittar på det lösa papper som är en komplettering. Det är en lite udda variant i den meningen att det inte är en reguljär att-sats med ändring i ägardirektiven, utan vi vill att fullmäktige ska fastställa vad som är bassjukvård. Det står inte i ägardirektiven utan i tjänsteutlåtandet, och därför är vi tvungna att använda den här lite annorlunda yrkandeformen.

Bassjukvård är ju sjukvård som i huvudsak ska utföras av allmänläkare. Det står också i majoritetens papper, undanskymt någonstans. Men det majoriteten där struntar i och som sedan återkommer när det gäller ägardirektiven till SLSO är att det faktiskt är en väldig skillnad för patienten om vården utförs av en allmänmedicinare som är en hyrläkare eller om den utförs av en allmänmedicinare som är patientens fasta läkarkontakt. Detta gör majoriteten ingen som helst skillnad på. Man tycker uppenbarligen att det är fullständigt likvärdigt. Bara patienten träffar en allmänläkare så fixar det sig!

Så är det ju inte! Hela kvaliteten i bra primärvård bygger på den fasta läkarkontakten, och det är den man sedan utvecklar med ytterligare specialiteter, med samverkan med andra vårdformer etcetera. Majoriteten vill indirekt genom sina formuleringar göra hyrläkaren till den yttersta kvalitetsgaranten inom primärvården! Det visar hur ogenomtänkta majoritetens förslag är.

Därför har vi inte bara följt upp detta med en definition av bassjukvård, utan det återkommer sedan när det gäller direktiven till SLSO, där vi säger att primärvården ska organiseras så att människor som *vill* ha en fast läkarkontakt ska kunna få det. Det är ett erbjudande och inget tvång, men alla ska ha den rätten. Det är inte någonting som borgerligheten här i salen har hittat på – det är faktiskt inskrivet i hälso- och sjukvårdslagen. Det struntar majoriteten i att skriva in i direktiven, trots att det faktiskt bottnar i hälso- och sjukvårdslagen. Det visar också hur ogenomtänkt förslaget är.

Till sist några ord om självständigheten för resultatenheterna inom SLSO. Om det ska finnas kvar någon framtida landstingsdriven produktion inom SLSO är det en livsfråga att vi klarar självständiga resultatenheter som har samma ekonomiska och verksamhetsmässiga självständighet som man kan erbjuda inom den privata sektorn för vårdcentraler, husläkarmottagningar eller andra mottagningar. Klarar vi inte den självständigheten kommer den landstingsdrivna produktionen att upphäva sig själv över tiden. Så fort de får chansen kommer de som har driftiga ledningar att knoppa av – de accepterar inte den typ av centralstyrning som fortfarande finns kvar i de ägardirektiv som majoriteten står för.

Det är intressant att den majoritet som sitter här i dag och som ibland säger att man vill slå vakt om den offentligt drivna sjukvården när det kommer till kritan gör sitt bästa för att sjukvården ska privatisera sig själv. Det tycker jag är en tråkig utveckling – jag tycker att det är bra med konkurrens mellan privat och offentlig sektor. Men då måste den offentliga sektorn vara konkurrenskraftig när det gäller självständighet och ekonomiska villkor.

Bifall till den gemensamma reservationen från m, fp och kd!

Anförande nr 20

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Jag ska inleda med att yrka bifall till den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen och även instämma i de inlägg som Chris Heister och Andres Käarik nyss har gjort i det här ärendet.

Det är inte antalet punkter som vi har något slags bred politisk uppgörelse om eller stöd för som räknas, utan det är det sakliga innehållet. Det har här också påtalats och argumenterats för mycket noggrant. Det här är ju ett ärende som det är angeläget för oss att försöka få så ren uppslutning bakom som över huvud taget är möjligt. Det skulle vara värdefullt om majoritetsföreträdarna sökte samförstånd omkring det erbjudande som jag vill påstå att yrkandet från Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna är.

Det har under den här mandatperioden inte visats särskilt stort intresse från den nuvarande majoriteten att söka samförstånd i viktiga och angelägna strukturfrågor, alldeles oavsett karaktär men det gäller kanske inte minst inom hälso- och sjukvårdsområdet. Det är därför som vissa frågor ser ut att vara utomordentligt hårt polariserade. Och det bör de vara, eftersom det inte finns någon lyhördhet för de förslag som har kommit från oppositionspartierna. Det är en uttryckt, mycket tydlig vädjan till er att söka samförstånd i de här viktiga strukturfrågorna.

Det är inte på särskilt många men några utomordentligt angelägna punkter som ni bör vara lyhörda, inte bara för den politiska oppositionen utan också för de remissvar som har lämnats. Att vara lyhörd för verksamheternas egna synpunkter på de här områdena är väl något att eftersträva! Det gäller det som har nämnts om Danderyd, om SLSO och om Södertälje. Det kan inte nog understrykas hur angeläget det är att följa det förslag som oppositionen här har lagt. Vi opponerar inte för opponerandets skull, utan vi opponerar för hälso- och sjukvårdens framtids skull. Försök att förstå den argumentationen, ta den till er och ändra mening under fullmäktiges möte! Det har hänt tidigare i historien, och det kan hända igen.

Jag tror att vi då från ömse håll kan sluta upp bakom de här ägardirektiven med en helt annan attityd än vad som riskerar att bli fallet om ni fullföljer ställningstagandet från landstingsstyrelsen. Jag kan inte se att det skulle vara någon allvarlig uppoffring eller någon stor prestigeförlust. Tvärtom tror jag det skulle visa på god insikt, klokskap och allt annat i den vägen som man kan rada upp, om ni så att säga tog hänsyn till både verksamheterna och oppositionspartiernas förslag på de här punkterna. Det lämpar sig ju inte att börja hota med återremiss – jag gör inte det, herr ordförande. Men om ni behöver en kvart till så kan vi väl förlänga debatten en stund för att ni ska kunna enas om de förslag som har lagts av oppositionen i det här avseendet.

Återigen, herr ordförande, bifall till det gemensamma kristdemokratiska, folkpartistiska och moderata förslaget i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 21

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det här ärendet handlar egentligen om en väldigt viktig sak. Det handlar om hur vi för ut ansvar från dem som har huvudansvaret. Fullmäktige har huvudansvaret för hela verksamheten. Vid olika tidpunkter delegerar vi sedan ansvar, exempelvis när vi antar budgeten eller liknande. Vi ger ramar och vi sätter mål.

Det finns då givetvis också anledning att ha ägardirektiv. Men ibland undrar jag om inte ägardirektiv också skulle kunna vara ett bra sätt för dem som verkligen har ansvaret på majoritetssidan att krypa undan det. Jag är precis som Chris Heister oerhört oroad över vad som händer i delar av den verksamhet som omfattas av ägardirektiven. Ägardirektivet är ju en viljeyttring, men vad som händer däremellan är också oerhört viktigt.

Jag tror att medborgarna här i länet och medierna gärna skulle vilja veta hur ni vill utöva ert ansvar när det gäller driften på Karolinska universitetssjukhuset, och jag vet att vi på oppositionssidan gärna vill veta det. Hur genomförs driften och hur uppfyller den de krav som jag, Birgitta Rydberg och Pia Lidwall, Inger Ros och Birgitta Sevefjord med flera har uttryckt i våra beställningar? Jag vore väldigt intresserad av att höra om finanslandstingsrådet delar personallandstingsrådets uppfattning att politikerna ska hålla fingrarna borta, för ”annars får vi hela skiten i knät”. Är det det som är syftet med ägardirektiven? Jag hoppas att det inte är det, för då är vi inte överens.

Det finns bara en sak som ni har, och det är det fulla totala ansvaret för vad som händer ute i verksamheten. Det hoppas jag att ni är beredda att ta. Låt nu inte en debatt om ägardirektiv och fastställande av ägardirektiv bli ett sätt att smyga undan, så att skiten hamnar i någon annans knä!

Det är också intressant att få svar på vad ”skiten” är. Är det de cancersjuka? Är det barnen på Astrid Lindgrens sjukhus, som får vänta sju timmar på en röntgen? Jag skulle väldigt gärna vilja veta varför det är så tyst om ert ansvar. Varför är ni så tysta när det gäller situationen på ett av de sjukhus som de här ägardirektiven handlar om?

Jag kommer för egen del att tillsammans med andra företrädare för oppositionen se till i varje fall inte vi är tysta – vi är beredda att ta över, eftersom ni redan har kapitulerat, bara är tysta och inte tar ansvar. Vi kommer till exempel att försöka utröna vad styrelseordföranden i Karolinska sjukhusets styrelse har för avsikter med att utöva sitt ansvar när han och styrelsen omsätter majoritetens ägardirektiv och hans ansvar för driften och situationen på sjukhuset.

Vi har också tidigare i veckan tagit initiativ, därför att vi tycker att det är genant att ni inte har tagit ansvar för att se till att vi slipper ha en tillsynsmyndighet som petar oss i magen eller knäpper oss på näsan och talar om att vi inte klarar av att följa upp sammanslagningen. Det finns nog anledning att utifrån ägardirektiven också fundera kring hur man tar det politiska ansvaret och inte bara lämnar ifrån sig det till någon annan. Det förväntar väljarna och medborgarna, det förväntar personalen på Karolinska universitetssjukhuset. Hur ni än bär er åt kan jag lova er att det är ni som kommer att få skiten i knät nästa år i september.

Anförande nr 22

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Man kan fundera över hur meningsfullt det är att vi fattar beslut om ägardirektiv när svåra beslut ändå hålls borta.

I privata näringslivet betyder ägardirektiv väldigt mycket. Det är på det sättet man styr. Sedan styr man dessutom genom vilken styrelse man tillsätter. Vi kan bara konstatera att det är väldigt prematurt att utveckla ägardirektiv i landstinget. De är

ju fortfarande väldigt oprecisa och allmänt hållna, trots att det har givits löften om att vi skulle få väldigt bra ägardirektiv. Jag tycker att det som levereras i dag är torftigt.

Ägardirektiv ska inte vara murar som hindrar utvecklingen av vården, men det är faktiskt vad de här ägardirektiven gör när man förbjuder sjukhus att utveckla vårdidéer – det är innebörden av de här ägardirektiven. På Karolinska sjukhuset har vi ju mycket stora problem. Det finns ingenting i de här ägardirektiven som ger styrelsen för Karolinska sjukhuset ett uppdrag – ingenting som pekar mot lösningar. Det vore på sin plats att ge ägardirektiv åt styrelsen att omedelbart vidta åtgärder som innebär att de problem som patienter drabbas av när det gäller till exempel vårdlogistik och vårdkvalitet löses.

Vi från Folkpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna kommer att kräva att styrelsen redan på sitt sammanträde i morgon vidtar de åtgärder som majoriteten här inte förmår göra. Vi hoppas att styrelsen möjligen förstår att det är ohållbart.

När jag bläddrade i postkorgen i morse såg jag att det senaste numret av tidningen Sting har kommit. Där finns en helsidesannons från personallandstingsrådet där han säger att han har en gemensam ambition – jag vet inte med vem – om stabila villkor för alla patienter, medarbetare, chefer och också politiker. Jag kan bara konstatera att ägardirektiven i dag inte innehåller klargörande besked om hur det ska åstadkommas på någon enda punkt. Vad gäller för patienter som vill lista sig på en husläkarmottagning? Ska primärvården kunna neka, eller ska patienterna ha rättigheter? Vad gäller för Södertäljesjukhusets framtid? Vad gäller för Karolinska sjukhusets vårdkvalitet, för patienternas vård där?

Det saknas för mycket i det här ärendet. Men det mest akuta är att det inte tas några som helst krafttag för att reda upp problemen på Karolinska sjukhuset. I dag har vi chansen att fatta ett beslut som anger en riktning för styrelsen. Jag yrkar därför att vi, utöver m:s, fp:s och kd:s yrkande i landstingsstyrelsen, lägger till följande: ”att uppdra till styrelsen för Karolinska sjukhuset att vidta åtgärder såväl för att säkerställa patienternas behov av sjukvård som för att patientsäkerheten snarast tillgodoses”.

Anförande nr 23

Landstingsrådet W i g g (mp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi ska i dag ta beslut om specifika ägardirektiv för landstingsdrivna sjukvårdsproducenter, och Miljöpartiet stöder det förslaget. Självt får jag inte yrka, men Miljöpartiet stöder yrkandet, och vi kommer att rösta enligt det.

Vi anklagas å ena sidan för att inte sätta ned foten ordentligt – det har tagit för många år att göra saker och ting, och egentligen borde de här specifika ägardirektiven vara väldigt mycket mer specifika. Å andra sidan sägs det att vi bestämmer och styr för mycket. Det är en kritik som pekar i två olika riktningar.

Ägardirektiven som de föreslås i dag visar en tydlighet från ägarhåll i den mån det behövs. Sedan måste naturligtvis styrelserna och verksamheterna på sjukhusen ta det ansvar som ni efterlyser i allt det arbete som ska bedrivas på sjukhusen. Men här, i ägardirektiven, pekar vi på vad vi från ägarhåll vill styra och visar en klarhet i vår kommunikation. Vi vill klargöra rollerna mellan beställare, ägare och producenter.

Slutligen vill jag bara när det gäller Södertälje sjukhus säga att jag tycker att det är så konstigt att man just här ska lägga till att det ska vara öppet dygnet runt. Ett akutsjukhus ska vara öppet dygnet runt – så självklart även Södertälje sjukhus. Det står inte i direktiven för de andra sjukhusen att de ska vara öppna dygnet runt. Varför ska det stå just när det gäller Södertälje? Är det för att man då undanröjer den oro som finns på den borgerliga sidan? Det här är tydliga ägardirektiv: Södertälje sjukhus ska vara ett akutsjukhus. Därmed är det öppet dygnet runt.

Anförande nr 24

Anders Lönnberg (s): Ordförande, ledamöter! Vi går mot jul i snabb takt, och med all respekt för dem som är troende vill jag när jag hör stämningen säga: Är det särskilt mycket att fira att det föds någon pojke som växer upp och tror sig vara Gud? Det är väl inte särskilt ovanligt ens i vår tid.

Jag ska först försöka svara på några kritiska synpunkter och tilläggsförslag, och jag ska försöka att vara så konkret som möjligt. När det gäller Danderyd avslöjar väl tilläggsyrkandet en syn på högspecialiserad vård som jag tycker är lite tråkig efter så många decennier av misslyckanden från Stockholms läns landsting. På de två områden där vi har fattat beslut om riksspecialisering i Sverige – det handlar om barnhjärtkirurgi och om brännskadevård – förlorade Stockholm bägge sina enheter som höll på med detta.

Det berodde på att Stockholms läns landsting aldrig har lyckats skapa enighet mellan sina två stora högspecialiserade akut- och universitetssjukhus om att göra ordentliga kompetenscentra som kunde både driva forskning och utveckling och föra kompetensen vidare. Ska vi över huvud taget få det – och detta till patienternas båtad, inte för att det är något slags tävling om det vackraste landstinget – måste vi lära oss att koncentrera vår egen högspecialiserade vård. Jag konstaterar att oppositionen vill gå vidare och låta även den högspecialiserade vården vara en helt fri hörtorgsmarknad där man kan gå in och ut när som helst, trots de belägg som finns från historien för att det är ett väldigt misslyckat sätt att föra den politiken.

Av det skälet säger vi att alla sjukhus som har intressanta idéer kan få bedriva högspecialiserad vård men efter särskild prövning och särskilt beslut. Jag står för detta. Jag tycker att det är höjden av klokskap. Att ändra det direktivet vore klart felaktigt och ett klart steg tillbaka.

Det andra påståendet – det som gällde Södertälje sjukhus – har Raymond Wigg redan kommenterat, så det lämnar jag därhän.

Det tredje handlar om SLSO. På den punkten vill jag säga att ägardirektiven inte tar upp det som redan hanteras i svensk lagstiftning, och enligt svensk lag har man rätt till läkarkontinuitet och till en fast läkarkontakt. Det är ingen ägarfråga över huvud taget, och därför hör den inte hemma i ett ägardirektiv. Det är helt enkelt så att Folkpartiet alltid vill profilera sin husläkarpolitik, men det hör inte hemma i ett ägardirektiv. När det gäller intraprenader slutligen finns det också redan reglerat. Det står att SLSO har ansvaret för intraprenader inom landstinget.

Alla de tilläggsyrkanden som ni har gjort tycker jag alltså är antingen felaktiga, som i första fallet, eller onödiga och inte hör hemma i ägardirektiv, som i de två andra fallen.

Från oppositionen förs en diskussion som jag inte får att gå ihop. Det börjar bli ett vanligt tema, Stig, att du säger att det inte någonsin finns någon lyhörddhet från vår sida. Jag ska bara tala om för er att alla de här tilläggsyrkandena lade man på bordet vid sammanträdet. Det fanns ingen som helst kontakt innan; vi fick inte ta del av dem i förväg, vi fick dem inte skriftligt och det fördes ingen diskussion om att dessa tilläggsyrkanden borde tas fram. Om det är en fråga om lyhörddhet så är det så att säga egenhörandet som nu borde komma i fokus. När lägger ni fram era förslag så att någon annan har möjlighet att titta på dem helt enkelt?

Från Christer hör vi en helt annan ton. Vi ska sitta med skiten i knät, och varför är det så tyst? Min gissning är att din hörsel har blivit anpassad till din vilja att lyssna. Har man vilja att lyssna hör man att vi säger saker ibland, men vill man inte lyssna är det verkligen tyst. Men din attityd, att vi ska sitta med skiten i knät, och Stigs tal om en dålig lyhörddhet går inte riktigt ihop, om jag förstår det rätt. Påståendet att vi ska sitta med skiten i knät från och med i höst tar jag som ett tecken på att du tror att vi vinner valet, och den optimismen tackar jag för.

Slutligen vill jag yrka avslag på Birgitta Rydbergs tillägg. Ditt tillägg, Birgitta, att Karolinskas styrelse ska sköta det uppdrag den redan har, är ju närmast ett slags dagispedagogik. Det tror jag inte att professionella styrelser uppskattar särskilt mycket. Det är inte bara ett stort slag i luften. Jag tror att seriösa människor i våra styrelser verkligen kommer att överväga om det är värt att sitta i en styrelse som har ägare som är så lätta på foten när det gäller att visa ett pedagogiskt intresse för deras göranden och låtanden.

Jag yrkar bifall till ägardirektiven.

Anförande nr 25

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Vi har fått ett klart besked från Anders Lönnberg – han vill inte använda den möjlighet han har som ägare att tydligt ge direktiv till styrelsen för Karolinska sjukhuset att redan i morgon dag verkställa ägardirektiv om att se till att vården för patienterna fungerar och att patientsäkerheten på Karolinska sjukhuset kan säkerställas. Det står klart och tydligt i vårt uppdrag. Anders Lönnberg yrkar avslag på detta uppdrag till Karolinska sjukhusets styrelse, som vi från de borgerliga partierna vill ge i dag.

Sedan kan man ju bli lite häpen över att Anders raljerar om att det blir problem med hötorgsmarknad om fler sjukhus får utveckla nya vårdkunskaper och nya vårdidéer. Hur hade det sett ut, Anders, om inte Ersta sjukhus hade fått utveckla möjligheten till mag-tarmsjukvård? Hur hade det sett ut om inte hjärt-kärlsjukvården på Huddinge hade utvecklat hjärtvården i landstinget?

Sedan kan jag bara konstatera att Socialdemokraterna vill fortsätta att tillåta vårdcentraler att neka patienter att välja husläkarmottagning.

Anförande nr 26

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Birgitta! Du måste väl inse att styrelsen har i uppdrag att sköta Karolinska sjukhuset när det gäller ekonomi, när det gäller patientsäkerhet, när det gäller rekrytering och alla sådana saker! Varför har du annars tillstyrkt att vi ska ha en styrelse på Karolinska sjukhuset? Jag förstår inte det.

Det du säger är det som redan finns i grunduppdraget. Antingen får du säga att styrelsen missköter detta uppdrag, och då ska du göra det klart och tydligt så att det hörs för alla. Eller så får du säga att man redan har det här uppdraget. Om du tror att det är en nyhet att man har det här uppdraget så är det fel.

Hjärtsjukvården är ett utmärkt exempel. Den fanns på Karolinska i Solna. Den togs ut – tvärtemot landstingets beslut – till Huddinge, och vi har i 15–20 år levt med en splittrad verksamhet som har lett till en hjärt-kärlsjukvård där vi bland annat blev av med barnhjärtkirurgin. Du tar upp just sådana exempel som är belägg för att er politik leder helt fel.

Anförande nr 27

Landstingsrådet Rydberg (fp): Anders Lönnberg! Det enda tydliga uppdrag Karolinska sjukhusets styrelse har fått av dig och din majoritet är att hålla budgeten med de besparingar som ni har angivit för sjukhuset. Man gör detta. Vi från oppositionen säger att vi vill ge styrelsen ett uppdrag att säkerställa sjukvården för patienterna och att säkerställa patientsäkerheten. Ni kommer att rösta emot detta enligt din utsago. Jag bara noterar att ni inte vill ge sjukhusstyrelsen detta uppdrag.

Anförande nr 28

Anders Lönnberg (s): Birgitta! Du kan väl inte på allvar tro att landstingets enda uppdrag till styrelsen är att hålla budgeten! Vi har ett totalansvar för sjukvården. Detta totalansvar vad gäller Karolinska sjukhusets två enheter har denna styrelse. Alla partier har gjort upp i godo om den styrelseform vi ska ha. Vi har sagt att vi tror att verksamheten sköts bäst av att ha en styrelse som är enig, just för att sköta det uppdrag som du nu vill ska ges som ett nytt uppdrag. Jag tycker att du ska prata med dina partikamrater i ägarutskottet. De kan beskriva för dig att det här uppdraget redan finns. Annars råder det en total missuppfattning om vad hela landstingets verksamhet går ut på.

Anförande nr 29

Landstingsrådet Wennersholm (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter och Anders Lönnberg! Det du säger är ju intressant. Men då kan jag fråga dig när det gäller ägardirektiven: Eftersom jag är beställarföreträdare och du är något helt annat – du är en av de producenter som jag har att jobba gentemot – är frågan: Har ni från majoritetens sida, utan att ta ansvaret offentligt, gett sjukhusledningen klartecken för att inte utföra den beställda cancersjukvården, för att klara denna historiska budgetsanering? Problemet är ju att de inte levererar vad Inger Ros beställer. Vem tar ansvar för det? Tar du ansvar för det? Tar styrelsen ansvar för det? Nej du, ingen av er tar ansvar för det. Ni kryper bara undan och säger att annars får ni skiten i knät.

Anförande nr 30

Anders Lönnberg (s): När jag sysslar med hälso- och sjukvårdspolitik brukar jag inte syssla med vare sig skit eller knän. Jag har alltså aldrig påstått någonting sådant.

Du vet precis som jag att understundom, under alla majoriteter, under alla typer av förhållanden, uppstår problem inom vården, där man ibland inte uppfyller de avtal som är ingångna. Det händer under er period, det har hänt flera gånger under vår period och det kommer att hända i framtiden också. Ambitionen är självklart att det ska rättas till.

Alla de saker som vi är ansvariga för – och vi är ansvariga för produktionen – har vi försökt ta ställning till. Vi har bland annat tillfört Karolinska sjukhuset 140 miljoner kronor för att avhjälpa de här bristerna. Vi tittar också på strukturfrågor; när det gäller radiologin och onkologin är det strukturfrågor som har lett till bristerna. Det är att ta ansvar, det är att upptäcka felen och rätta till dem. Men att fel uppstår, Christer, är mänskligt, och det får vi alla lida under.

Anförande nr 31

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Ska jag tolka det så att Anders Lönnberg tar avstånd från uttalandet om skiten i knät? Det vore intressant att få höra honom göra det från talarstolen. Dessutom skulle jag vilja höra dig, Anders Lönnberg, säga att du personligen tar ansvaret om beställningarna från oss som beställare inte blir effektuerade. Det vore väldigt intressant.

Sedan kan man fråga dig: Vad beror det på att medelvårdtiden för en cancerpatient har sjunkit från fem dagar till tre och en halv? Är det på grund av några fina innovationer inom cancersjukvården, eller beror det på att huvudspåret inom vården är besparingar, besparingar, besparing? Beror det på besparingsivern och inte på att det har gjorts nya landvinningar – stå då för det och ta ansvar!

Anförande nr 32

Anders Lönnberg (s): Ja, Christer, jag tar det ansvaret. Jag tar ansvar för att rätta till vad som ankommer på ägarutskottet. Jag vill bara säga att det inte är mitt personliga ansvar – det är mitt ansvar som ägarutskottets ordförande. I likhet med alla andra som sitter i ägarutskottet har jag ett ansvar att försöka hjälpa till att lösa problem i en positiv anda, inte att skapa problem.

Christer! Du har möjlighet att välja mellan att vara en del av lösningen och att vara en del av problemet. För mig står det klart vad du har valt. Vi har tillfört resurser när det har funnits resursproblem. Är det inte resursproblem utan andra typer av problem är det andra typer av lösningar som ska till. Ett exempel: Förra året fanns det i genomsnitt 15 satellitpatienter på andra enheter. I år är det 5. Det är en tredjedel. Två tredjedelar av problemet är borta. På det sättet tänker jag fortsätta att ta ett ansvar. Jag vill bara fråga: Hur tar du det ansvar som ditt parti har inom ägarutskottet? God jul!

Anförande nr 33

Brit Rundberg (v): Ledamöter, ordförande och åhörare! Jag övergår då från skiten till ägardirektiven.

Jag lyssnade tidigare på den borgerliga oppositionen. Ni är väldigt förvirrade. Jag kom fram till att det enda som ni är eniga om är att ni är emot. En tycker att det är för mycket detaljstyrning, en annan vill ha mer detaljstyrning. En tycker att man

inte kan ta några direktiv alls – det är bara någonting som vi i majoriteten försöker gömma oss bakom. En har inte med några intraprenader och säger att vår politik leder till att de kommer att vilja knoppa av. Det är precis det som står i den borgerliga reservationen. Det är verkligen väldigt förvirrat. Till detta kommer den märkliga synen på sjukhusstyrelsernas funktion och deras uppdrag. Det är också en makalös syn på KS styrelse som presenteras här.

Jag tycker att vi ska försöka glömma det här och fira jul i stället. Ni får väl fortsätta att bråka med varandra och försöka komma överens om något annat än att ni är emot. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 34

Anders Käarik (fp): Ordförande! Så här i juletider kan man ju dela ut presenter. Brit Rundberg förstår inte att man kan ha mer än en tanke i huvudet samtidigt eller ha mer än en tanke i ett ägardirektiv – det gjorde inte Raymond Wigg heller. Då ska jag be att få överrätta den julklappen att de påminde mig om den tidigare amerikanske vicepresidenten som enligt vad som påstods inte kunde hålla två tankar i huvudet samtidigt och som därför inte kunde gå i trappa och tugga tuggummi samtidigt. Det är fullt möjligt att skriva in bra saker och tokigheter samtidigt – rent av flera tokigheter – i samma ägardirektiv. Det är faktiskt det ni har klarat, och det har vi opponerat mot.

Anders Lönnberg är som en evig pyspunka. Det är ett väldigt vädrande, och oljud kommer det. Allteftersom det fortskrider blir det allt mindre kraft att komma framåt. Det han säger är att om vi inte bifaller de här ägardirektiven blir det som det har gått med brännskadevård och barnhjärtkirurgi. Anders Lönnberg! Det här landstinget förlorade barnhjärtkirurgin när det fanns *en* thoraxklinik och det inte utfördes någon som helst hjärtkirurgi på Huddinge. Först förlorade vi barnhjärtkirurgin, och sedan öppnades det en filial på Huddinge på grund av krisen på Karolinska – det fanns läkare som inte stod ut med den typ av organisation som fanns där. När man sedan slog ihop dem gjorde man verksamheten på Huddinge – inte det som var kvar på Karolinska – till riksläkare här i landstinget. Det har aldrig funnits barnhjärtkirurgi på mer än ett ställe, och det har aldrig funnits några tankar på att ha den på mer än ett ställe i vårt landsting.

Likadant är det med brännskadevården. Jag har aldrig hört talas om att det har utförts brännskadevård någon annanstans än på Karolinska. Visserligen har vi förlorat den tre fyra gånger och den är fortfarande kvar där, men den är fortfarande kvar på ett enda ställe. Allt det där var alltså gripet ur luften.

Folkpartiet driver naturligtvis att patienter ska ha rätt till en egen fast läkarkontakt. Det gör vi inte bara för att det är ett folkpartikrav utan också för att det är en av de bärande tankarna i den socialdemokratiska sjukvårdspolitiken i alla parlamentariska församlingar här i landet utom i Stockholms läns landstingsfullmäktige. Man har också, i allmän enighet, skrivit in det i hälso- och sjukvårdslagen, men det bryr sig inte Anders Lönnberg om. Han tycker att det är en folkpartiparentes – det får väl folkpartisterna hojta om. Det är verkligen strålande ägardirektiv som har den attityden till den mest grundläggande av alla paragrafer när det gäller bassjukvård och primärvårdens organisering.

Till sist: Är det så att majoriteten har intresse för de förslag som oppositionen lägger fram? Det har alltid varit så här i landstinget att man diskuterar på mötet, och har man inte hunnit diskutera färdigt så har man all tid i världen på sig att ta det på nästa möte. Anders Lönnberg fick oppositionens förslag på det sätt som han alltid får och i alla årtionden har fått förslag inför mötet. Han valde att gå till beslut i stället för att diskutera. Ansvar för att det inte blev en dialog är enbart – inte styrelsens utan Anders Lönnbergs högst personliga. Han ville inte diskutera, och då kan vi inte hjälpa. Då går vi till beslut. Vår reservation är de ägardirektiv som kommer att gälla här i landstinget efter nästa val om väljarna ger oppositionen det förtroendet.

Anförande nr 35

Anders Lönnberg (s): Det är möjligt att jag har pyspunka, men med er samlade politik har man ju inte ens råd med någon slang eller något däck. Det smattrar väldigt i gruset när fälgen kör i botten.

Jag fick besked av dig att ni tyvärr inte hade hunnit, trots att ni gärna hade velat komma tidigare med de här förslagen. Stig har flera gånger tagit upp frågan varför vi inte får förslag tidigare, så att vi kan diskutera dem i lugn och ro. Ska det här fungera måste det vara ett ömsesidigt handlande. Ska vi ha ett sådant samarbetsklimat, vilket jag tycker vore väldigt bra, är det viktigt att det är ömsesidigt och gäller både opposition och majoritet, speciellt som vi har sagt att vi i ägarutskottet ska försöka se till att alla är med som en del av ägarutskottet och att vi så långt som möjligt ska undvika en uppdelning i majoritet och opposition. Det har vi lyckats med i stora delar, men nu är vi nog alldeles för nära valet för att inte det slanglösa hjulet ska köra fast i gruset.

Anförande nr 36

Landstingsrådet Wenneholm (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Anders Lönnberg och majoriteten påstår sig vara lyssnande. Jag lyssnar också väldigt mycket på människor som behöver hjälp från vår verksamhet och på dem som jobbar där. Mitt intryck är att Anders Lönnbergs lyssnande sker filtrerat, via ombud. Skulle du vara ute och lyssna på människor som har behov av cancersjukvård, och skulle du lyssna på dem som jobbar i den är jag inte säker på att du skulle ha riktigt den attityd du har, Anders Lönnberg.

Du pratar om mer extra pengar. Var är de någonstans? Vart har de tagit vägen? Har de nått fram till verksamheten? Jag ska nu beskriva hur livet kan se ut för fem patienter – de kan lika gärna vara åtta, för så ser verkligheten ut, Anders. Så ta aldrig bara den lägre siffran, utan erkänn att det är som det är. Att det har blivit lite bättre beror ju på att hotellpatienterna, som man kallar det, har fått möjlighet att få en säng. Men alla får inte det. Vet ni hur det går till?

Om man är väldigt sjuk i en cancersjukdom och skulle behöva omedelbar hjälp på Karolinska universitetssjukhuset, så finns den hjälpen inte alltid att få på den mest naturliga platsen, utan man blir hänvisad till akuten. Sedan vidtar en verksamhet som skulle vara värdig vilket hotell som helst på vilken turistort som helst runt om i världen. Då börjar högt kvalificerad personal, som egentligen borde ägna sig åt att ställa diagnoser och ge människor en så bra vård som möjligt, leta sängplatser. Är det en optimal form av sjukvård? Vore det inte bättre att du såg till att de här

svårt sjuka människorna fick sina sängplatser på Radiumhemmet? Det tycker jag att det vore.

Dessutom säger man, säkert med all rätt, att man saknar kvalificerad personal som ska kunna utföra behandling, bland annat strålning. Du brukar ju säga att det här är någon annans uppdrag. Jag är inte så säker på att det är någon annans uppdrag eller någon annans ansvar. Det måste ju finnas skäl till att personal på ett så välkänt, världsberömt, sjukhus som Karolinska universitetssjukhuset hellre tar jobb i Uppsala. Jag säger inte att det är fel att ta jobb i Uppsala, men om man gör det är det kanske en signal som du borde ta till dig. Så ta ansvaret även när det gäller att ordna rekryteringen, behålla personalen och ordna sängplatser!

O r d f ö r a n d e n: Innan Anders Lönnberg får möjlighet till replik vill jag påpeka att det är lätt att sväva ut i debatten. Jag förstår problemet, men nu börjar det likna rätt mycket av en allmänpolitisk sjukvårdsdebatt. Därför vill jag tillhålla samtliga att snäva in så att vi i fortsättningen kan hålla oss till ägardirektiven.

Anförande nr 37

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Herr ordförande! Jag ska göra mitt bästa, men jag vill svara på de frågor jag får. Det är inte alltid jag får svar på mina frågor, men jag ska ändå försöka svara.

Ja, det har blivit fler sängplatser. Planen är att det ska vara 50 sängplatser till i höst mot, när det har varit som lägst, 30 sängplatser.

Men herregud, Christer, brist på sängplatser kommer det alltid att vara inom vården. Det var det förra perioden, det har det varit den här perioden och det kommer det att vara nästa period. Hela vården är en strävan mot idealet, men vi når inte dit. Om jag har ansvar för att vi inte har nått idealet, Christer, då tycker jag att du har gått lite väl långt.

Men man ska ju sluta i optimism. Du sade att det har blivit lite bättre. I ditt förra inlägg sade du att det hade blivit lite sämre. Att du nu har bättrat dig så pass gör att även min jul kommer att bli rätt så okej.

Anförande nr 38

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag förväntar mig inte att få något svar på vem som bär ansvar för att beställningarna inte uppfylls som vi från HSU:s sida har lagt ut. Det ingår väl i den allmänna julstrategin att vara tyst på den punkten också.

Men någon är det väl ändå som har ansvaret. Är det Radiumhemmet som inte uppfyller vår beställning? Är det styrelsen för universitetssjukhuset som har sagt att det här inte ska uppfyllas? Är det ägarutskottets vänstermajoritet eller finanslandstingsrådet?

Det vore lite intressant att få reda på det. Det är klart att vi inte kommer att släppa greppet i den här frågan, utan vi tänker faktiskt ta reda på varför inte det levereras som vi har beställt.

Anförande nr 39

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Dessvärre av precis samma skäl som Radiumhemmet inte levererade under förra perioden, när ni satt vid makten. Det är en långvarig och som du vet mycket svår fråga, med en forskartradition som står mot en omvårdnadstradition och där man har svårt att hitta bra modeller där båda delarna kan uppfyllas – någonting som andra cancerenheter i Stockholm verkar ha lättare för att göra. Det är en fråga som skulle lösas allra bäst av opposition och majoritet gemensamt, tillsammans med de professionella och med sjukhuset.

Men du ser bara ansvar hos andra, oppositionen har inget ansvar. Må Gud hjälpa oss att det fortsätter att vara på det sättet!

Anförande nr 40

B o L a g e r k v i s t (fp): Ärade ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är med en viss förvåning man läser de här ägardirektiven. Någonstans känner jag att det här är ett försök att verka operativ, från det som egentligen ska vara en strategisk ledning.

Det här är ju vårt dokument, som ska styra verksamheten. Hur utformar vi då det dokumentet? Jo, vi talar om till exempel för S:t Erik att de endast i begränsad omfattning ska utföra bassjukvård. Ärligt talat är det faktiskt en sak som vi varken är kompetenta att göra eller som vi borde göra!

De frågor som egentligen borde ställas är: Hur lång tid ska man behöva vänta som patient? Hur långt ska man ha till sjukvården? Hur kan kompetensen tillförsäkras? Hur säkerställer man patienternas kontinuitet i vården? Hur säkerställer man patienternas säkerhet? Det är svaren på de frågorna vi borde tala om för våra verksamheter, det är det vi borde kvantifiera i ägardirektiven, inte om det ska vara verksamhet här eller verksamhet där. Det är inte konstigt om landstinget ständigt trampar fel, och med det här dokumentet trampar man ännu mer fel.

Det förslag som Birgitta Rydberg lade handlade om precis detta. Hur ska man säkerställa patienternas säkerhet? Det är sådant som vi borde precisera. Här har nu majoriteten försökt att dela ut julklappar – vissa bra, andra mindre bra. Problemet är bara att det inte är politikernas roll. Politikernas roll är att ställa krav, och sedan är det den operativa ledningens roll att utforma verksamheten utifrån de krav som vi ställer.

Men med det här dokumentet har vi i den här salen faktiskt inte någon möjlighet att ställa de krav som vi alla vill göra på verksamheten.

Anförande nr 41

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Historiska misstag i gången tid kan vi göra bra lite åt, men historiska misstag i beslut som ska tas i dag kan vi undvika.

Det ligger någonting mycket seriöst i tankarna bakom de borgerliga förslagen i landstingsstyrelsen, och det är ärligt talat tråkigt att de avfärdas så raljant som det har gjorts. Jag tänker framför allt uppehålla mig den lilla stund som står till buds vid det som har med Danderyds sjukhus att göra.

”Styrelsen och sjukhusets ledning har sedan många år varit helt eniga om den absoluta nödvändigheten av – – –” står det på sidan 30. Det är alltså ingen väsensfrämmande ståndpunkt man har uttryckt här, och det är den vi stödjer. Detta har mer långtgående konsekvenser än vad den här debatten hittills har gett svar på, när det gäller rekrytering, utveckling och så vidare. Om nu de här ägardirektiven går igenom på det sätt som majoriteten har önskat i dag, så innebär det att styrelsen för Danderyd alltså måste komma tillbaka med en ansökan hos fullmäktige om att få ägna sig åt någon annan del. Det står ju att det måste godkännas av ägaren, och ägardirektiven godkänns uppenbarligen här. Kan det rättas till så må det vara. Åtminstone på den punkten borde ni kunna gå majoriteten – nej oppositionen, förlåt att jag ligger lite före i tiden – till mötes.

Jag vill också yrka bifall till Birgitta Rydbergs tilläggsyrkande, som ju är en alldeles naturlig del av ärendet om ägardirektiv.

Trots att vi inte kan påverka den tid som har gått, är det ju så att vi ägnar väldigt mycket tid åt att debattera vad som har varit förut. Det verkar ungefär som om vi skulle göra den nuvarande majoriteten ansvarig för vad som hände under förra mandatperioden.

Visst begås det misstag och felaktigheter hela tiden, men när det nu är så att dagens ärende som vi nu debatterar handlar om en viktig framtidsfråga tycker jag det är tråkigt att inte öppenheten är större ens i debatten. Att det sedan kan vara svårt att gå oppositionen till mötes när det kommer till kritan och besluten ska formuleras kan jag ha viss förståelse för, men just i frågor som handlar om strukturen och framtiden borde viljan finnas att visa större om inte lyhördhet så åtminstone tillmötesgående i de här hänseendena. Det är inte för att tillgodose partierna i opposition utan för att tillgodose ledningarna för de aktuella vårdverksamheterna – och ytterst naturligtvis patienterna. Bakom detta ligger också från vårt håll omsorgen om framtida rekrytering och utbildning på de områden som berörs av ägardirektivärendet.

Anförande nr 42

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Ja, Stig, men det är viktigt att veta om problem är tillfälliga eller permanenta, om de så att säga är inbyggda, strukturella problem. En del av de problem som Christer har rest i dag tillhör de mer permanenta inslagen, och alla de lösningar som vi måste kunna ena oss om måste då gälla mycket längre än en mandatperiod, och deras orsaker är mycket mer grundläggande än någonting som har hänt under en mandatperiod. Det är bara den skillnaden jag vill göra gällande.

Det andra är hur man ser på sjukvårdens utveckling i stort. Där tror jag det finns en sakskillnad i inställning – här har vi olika uppfattningar.

Ni vill att sjukvården ska vara en enda stor marknad, där alla har frihet att hitta på vad man vill. Det tycker inte vi. Vi har sagt noggrant att vi gör en åtskillnad mellan vad olika sjukhus har för grunduppdrag, och det är vad de här ägardirektiven handlar om. Tror man på det, bör man stödja de är direktiven. Tror man inte på det så har man full frihet att tycka något annat – men vad som är det där andra alternativet har vi ännu inte sett.

Anförande nr 43

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det är alldeles uppenbart att vi i detta omfattande och långtgående ärende är överens om oerhört mycket. Att skillnaden består i synen på marknaden och att allt kan ske var som helst och hur som helst är inte en riktig beskrivning, Anders Lönnberg. Vi har markerat på några mycket vitala områden, där vi tycker det finns alla skäl i världen – också för den här majoriteten med den inställning och inriktning ni har valt – att ta intryck av de förslag som finns.

Ta Danderyd igen som ett lysande pedagogiskt exempel på detta. Jag har ingen som helst anledning att betvivla att ledningen för Danderyds sjukhus skulle följa de ägardirektiv vi beslutar om i dag, och de skulle definitivt inte sköta uppdraget sämre om de skulle följa oppositionens förslag i det här hänseendet.

Försök inte att göra skillnaderna större än vad de i praktiken är. Det går att följa det här exemplet utan att ni rubbar alltför mycket på den grundinställning ni har.

Anförande nr 44

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Vad jag beskrev vad var Christer stod här och argumenterade för. Ni har nog en del att prata om!

Tycker du att just Danderyds sjukhus, utan beslut från ägaren, ska få ta upp nya högspecialiserade områden? Dyra, stora, med forskningsbegränsningar, med patientbegränsningar och mycket annat? Jag tycker du ska tänka över det.

Och varför ska i så fall inte SöS, Södertälje eller någon annan kunna få göra på samma sätt?

Anförande nr 45

Landstingsrådet N y m a n (kd): Nu bekräftar Anders Lönnberg det vi har befarat: beställar-utförarsystemet har inte särskilt stort utrymme inom den här majoritetens ansvar för landstinget. Finns det någon respekt för beställarnas roll så borde de avgörande besluten kunna fattas där, i relation till de olika vårdgivarna. Om ni inte respekterar det här så kan det leda till att man behöver söka det Danderyd skulle kunna göra på annat håll, utanför landstinget.

Skillnaderna är inte så rasande stora. Det går att göra dem stora i debatten, men sakligt sett menar jag att vi ligger oerhört nära varandra. Det finns som sagt ett erbjudande till hela fullmäktige att följa våra förslag på de här områdena.

Anförande nr 46

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill lämna några kommentarer. Diskussionen som den har varit är på många sätt förvirrad. Å ena sidan är det som Chris Heister vid något tillfälle sade, vi är inte alls eniga om någonting, men i nästa ögonblick säger Stig Nyman att vi är överens om det mesta fast vi har några punkter där det finns allvarliga skillnader.

Men mittåt! Vi har nu de här skilda synsätten. Jag tänker för egen del kommentera det stråk av obehag som jag känner kring diskussionen om vad som är ansvar och inte ansvar, gärna kopplat till den akuta situationen på Karolinska universitetssjukhuset.

Det är alldeles riktigt, Chris Heister, att rollen som ägare självfallet inte tar slut med ägardirektiven. Det särskilda uppdraget att övervaka verksamheterna ur produktionssynpunkt har naturligtvis ägarutskottet, och där finns det naturligtvis möjlighet för alla ledamöter att begära de redovisningar och så som man tycker det finns anledning att få när det händer olika saker i verksamheterna. Den möjligheten finns också i landstingsstyrelsen, och den möjligheten har tagits alldeles nyligen i hälso- och sjukvårdsutskottet, där jag vet att man har lämnat beställardirektören ett särskilt uppdrag att följa inte minst det som händer på Radiumhemmet och i anslutning till detta. Så det tas ansvar.

Det tas ansvar så till den milda grad att stora delar av den mest exekutiva ledningen på Karolinska universitetssjukhuset på eget initiativ i förra veckan, naturligtvis efter kontakter med den politiska ledningen och koncernledningen, bad att få komma till allmänna utskottet för att få göra en noggrann genomgång av den aktuella situationen på sjukhuset. Detta är för övrigt en ordning som den exekutiva ledningen på Karolinska universitetssjukhuset har utnyttjat strängt taget vid varje allmänt utskott och erbjudit sig att göra både vid ägarutskott och andra tillfällen. Jag vill verkligen inte påstå att Karolinska universitetssjukhusets styrelse inte har förstått att det totala uppdraget för en styrelse som svarar för en oerhört stor del av landstingets sjukvårdande verksamhet faktiskt också lever under de lagar som råder i Sverige när det handlar om patientsäkerhet och annat. Att försöka påskina någonting annat vore, tycker jag, att underkänna hela Karolinska universitetssjukhusets arbete. Är det inte bättre att säga det då, Birgitta Rydberg, än att försöka göra politik av en ansvarsfråga som egentligen inte är någonting annat än ett politiskt spel som situationen på Karolinska universitetssjukhuset är långt mycket för allvarlig för att vi ska spilla tid på?

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 47

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag blir bara häpen. Ingela Nylund Watz spelar teater och låtsas att allmänna utskottet följer situationen på Karolinska sjukhuset och har en dialog med sjukhusledningen och sjukhusstyrelsen för att man ska kunna åtgärda brister. Sanningen är – och det vet Ingela Nylund Watz – att sammanträden ställs in på löpande band i allmänna utskottet, och där fattas inga viktiga beslut. Då och då hör vi en föredragning, men det är aldrig någon redovisning av vilka åtgärder som är på gång. Det är inte någon verklig bild som här levereras till fullmäktige, att allmänna utskottet har fått redovisning av vilka åtgärder som är på gång. Tvärtom, vi står alldeles vid sidan om och är inte alls informerade.

Om Ingela Nylund Watz sedan tillsammans med sina partikompisar träffar sjukhusledningen och ändå inte har lyckats vara tillräckligt tydlig om vad det är som ska göras, kan man bara konstatera att fullmäktige tar sitt ansvar, att fullmäktige ger ett tydligt direktiv till Karolinskas sjukhusstyrelse – och ett annat direktiv än det som Ingela och hennes kompisar har gett. Hon har bara gett direktiv att spara pengar. Vi ger patientsäkerhet och patientvård ett annat direktiv.

Anförande nr 48

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige och Birgitta Rydberg! Jag menade naturligtvis inte med mitt inlägg det som du försöker tolka in i det. Jag illustrerade på vilket sätt Karolinska universitetssjukhusets exekutiva ledning är beredda att inför ägaren, när vi ropar på det, redovisa för oss vad som händer och föra dialog med oss i olika fora: i ägarutskottet och i allmänna utskottet, med beställaren och på annat sätt när parti grupper och andra vill veta vad händer.

Jag menar att vi har en sjukhusledning som har förstått precis vilket uppdrag man har och precis hur oroliga vi är att man klarar de svåra frågor som det innebär när man har en orolig situation inne på sjukhuset. Annars vore de väl tysta och drog sig undan, men tvärtom är det ju så att de verkligen tar sitt ansvar och ser till att informera oss när vi påropar detta.

Jag tycker att hela diskussionen om att påklistra en diskussion om ledaransvar tillsammans med den situation som råder på Karolinska universitetssjukhuset har en sträng av obehag, som inte är värdigt den här församlingen.

Anförande nr 49

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Här får vi höra att sjukhusledningen är beredd att öppet komma och redovisa åtgärder när vi ropar på dem. Varför har ni då inte inbjudit sjukhusledningen att träffa sjukvårdsutskottet, landstingsstyrelsen eller allmänna utskottet eller att komma hit i dag?

Varför är ni så rädda att ge preciserade ägardirektiv att vården ska fungera för patienterna? Era enda ägardirektiv är att de ska spara det ni har pekat ut att man ska spara.

Jag har inte sett att ni använder nyckeltal, som man gör i andra stora företag, för att som ägare följa upp kvaliteten. Det är det som är vårt uppdrag som förtroendevalda medborgarföreträdare: att säkerställa att vården för patienterna fungerar.

Anförande nr 50

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill då redovisa att Karolinska universitetssjukhusets ledning var på senaste ägarutskottet och redogjorde för situationen, förra veckan tror jag det var, och är inbjudna till hälso- och sjukvårdsutskottet i januari för att redogöra för läget.

Det som Birgitta Rydberg ropar efter, det sker. Det sker därför att vi tar ansvar.

Anförande nr 51

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Ordförande! När man lyssnar på majoriteten kommer det fram en del kloka saker. När Ingela sade alldeles nyss att ledningen för Karolinska har precis förstått sitt uppdrag, hade hon alldeles rätt. Uppdraget är ju att slå ihop sjukhusen och spara så mycket pengar som möjligt. Det har sjukhusledningen förstått, och det försöker man verkställa – därav krisen. Det är politikerna som har begärt de ändringar i verksamheten som vi ser resultatet av.

Till Anders Lönnberg. Det är sant att precis som vid alla andra sammanträden lägger oppositionen sina förslag när vi har läst igenom handlingarna inför mötet. Det var den 28 september.

Sedan den 28 september har det gått mer än ett dygn tills i dag, så majoriteten har haft chans att fundera på om det fanns någonting i det som vi hade att säga som förtjänade att ha en dialog om eller kanske justera för att hitta en gemensam linje. Men ni har inte hittat någonting, inte över huvud taget fört någon debatt med oss. Därmed är det så att ni har valt att ta strid om det här. Ni har etablerat ett nytt sätt att ta ägardirektiv, som vi tyvärr kommer att få leva med ett bra tag framöver.

Kom ihåg att det är ni som har valt den modellen!

Anförande nr 52

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Ja, Andres, då har vi väl den modellen, då är det väl så.

De här ägardirektiven har gått ganska många gånger på remiss fram och tillbaks. Vi har diskuterat dem vid flera tillfällen. Men ni lägger inga förslag förrän den dag då beslutssammanträdet är – det har ni också valt.

Det är ingen idé, det är nog ingen som begriper eller ens uppskattar att vi står och tjafsar om den här frågan, för det är ingen som riktigt kan följa med eller ens veta vad som är sant eller osant. Dessutom är det valår, så det är helt betydelselöst – ingen kommer att ge sig, varken från din eller min sida.

Jag konstaterar bara att klimatet försämras. Jag tycker det är tråkigt. Det beror delvis på att det är valår, men det beror också delvis på att det finns lite olika grundsyn.

Att jag inte får upp någon av er att diskutera skillnaderna i grundsyn tycker jag är rätt så talande. Ni har ingen genomtänkt politik för högspecialiserad vård, och det är väl det som är grunden till att ni tycker att den kan hoppa in lite överallt och när som helst.

Stig, det är också intressant det som du tar upp. Ska beställarutskottet svara för den slutgiltiga arbetsfördelningen? Nej, det var väl just det som fick kritik förra perioden, att det var på det sättet och att det inte fanns någon ägarstyrning. Åtminstone då sade alla partier att man tyckte att det fanns fog för kritiken, det var därför man tillsatte en utredning om ökad ägarstyrning. Strukturen kan inte vara ett resultat som bara uppstår efter att ett antal beställningar har genomförts, utan strukturfrågor måste delvis leva sitt eget liv, och beställar-utförarmodellen måste ha en dialog inom ramen för en struktur. Delvis är det just den strukturen som vi står här i dag för att diskutera.

Då är vi tillbaka till grundfrågan: Behövs det en arbetsfördelning mellan sjukhusen, som grund både för ägaren och för beställaren, när man ska ha sin dialog? Vårt svar är ja. Ert svar är tydligen nej. Det är en tydlig skillnad, och den får vi leva med. Sedan får vi se vilka folk sätter störst tilltro till, men det här är den sakliga grundfrågan.

Den tredje frågan som har varit uppe är: Har de en beställning bara att verkställa en budget? Jag tror jag har kommenterat det två tre gånger, och Ingela har också gjort det. Svaret är nej. De har naturligtvis ett helhetsansvar, precis som vi också försöker ta ett helhetsansvar.

Men alla helhetsansvar ska vara finansierade, och det var brist på den varan när vi kom till. Det är den saken som vi har återställt.

Behöver man inte ta något ansvar och säger att helhetsansvar är ansvar för allting utom finansiering så blir er politik förklarad, då förstår man hur ni tänker – men den blir inte ansvarsfull!

Anförande nr 53

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Ordförande! Anders Lönnberg har en hundra procentigt felaktig beskrivning av oppositionens syn på högspecialiserad vård. Han har gjort ett stort nummer i det i ett antal inlägg. Det visar bara att han ända sedan den 28 september inte har besvärat sig med att ens läsa de förslag som oppositionen lägger. Undra på då att det blir lite konstigt i debatten.

Låt mig läsa ur det särskilt utdelade papperet – det är lätt att hitta, sista meningen: ”Högspecialiserad vård ska utföras endast i begränsad omfattning, efter överenskommelse med ägaren och beställaren.”

Det finns noll, inget, renons utrymme för den fria marknaden att etablera nya brännskadekliniker, barnhjärtkirurgi eller vad du vill. Det måste ske i ordnade former och efter en viss struktur, och efter beställning och efter godkännande av ägaren.

Det vi inte har med är er tankeförbuds formulering. Andra sjukhus får fundera de också, men innan de verkställer vården måste de ha godkännande – i din modell precis som i vår modell. Det är ingen skillnad.

Anförande nr 54

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Det som Andres tog upp hade jag också tänkt nämna. Skillnaderna i grundsyn och skillnaderna i förslagsställande är inte så rasande stora – jag tror det är tredje gången jag säger det. Därför skulle det vara en välgärning – för dem som berörs av det, inte för konstellationerna här i salen – om ni följde det förslag vi har lagt.

Men Anders Lönnberg har gett besked: Det är valår, vi ger oss inte!

När prestigen om det egna förslaget går så långt att man inte över huvud taget bryr sig om den debatt som förs, inte bryr sig om väldigt tunga remissvar på förslaget och, som Andres Käärik var inne på, inte bryr sig om att ens se till sakinnehållet i det förslag som är lagt, då går skam på torra land.

Anders, vi har inte tid i dag att utifrån vårt förslag och ert analysera var någonstans den där enorma skillnaden i grundsyn skulle ligga.

Du påstår att borgerligheten inte har någon genomtänkt syn på högspecialiserad vård. Det får vi kanske ta upp en annan gång, när vi har tillfälle att föra en mera allmänpolitisk debatt.

Naturligtvis ska dialogen ske inom de ramar som finns, det är självklart – där skiljer vi oss inte. Men det ni gör är att snäva in ramarna så att dialogen knappast blir meningsfull, genom att ni snävar in på det sätt ni gör. Vår begränsning finns också där, men något vidare. Det är det vi har vädjat till fullmäktige om att ställa upp på.

Sedan, herr Lönnberg, har jag vid ett antal tillfällen under den här mandatperioden, och det kanske undslapp mig någon gång under den förra också, sagt att vi missade en del väsentligt när det gällde att agera som ägare under förra perioden. Så här inför julen ska man ju vara snäll, så jag kan avslöja för denna församling att jag när partiet skulle nominera till olika utskott och beredningar själv valde att få ägna mig åt ägarfrågorna den här perioden – just av det skälet att jag hade, om uttrycket tillåts, lite dåligt samvete för att vi inte skötte det så bra under förra perioden.

Det är också mot den bakgrunden som jag blir besviken när avståndstagandet blir så här väldigt tydligt och att det inte beror på det sakliga förslaget utan på att det råkar vara valår och man vägrar ge sig. Jag tycker att man skulle kunna visa lite större öppenhet, just därför att det är valår, och visa på ett annat sätt att lösa väsentliga frågor på än de alldeles traditionella.

Men det är väl för mycket av nytänkande i en sådan tanke – jag ber om ursäkt!

§ 308 Specifika ägardirektiv för Stockholm Care AB

Anförande nr 55

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Ordförande! Jag har inget yrkande. Jag har bara begärt ordet för att uttala min stora protest mot att jag själv tvingas fullgöra finanslandstingsrådets uppgifter och meddela fullmäktige att de här ägardirektiven är i alla avseenden provisoriska, eftersom det pågår omfattande utvärdering av verksamheten, både när det gäller Stockholm Cares utlandsvård och när det gäller det så kallade Tobiasregistret. Visserligen har en del rapporter från detta lämnats antingen muntligen eller skriftligen till ägarutskottet, men något tjänsteutlåtande föreligger inte såvitt jag vet i någon av de delarna, och några beslut har ännu inte fattats.

Vi från oppositionen har ingen aning om när majoriteten ämnar fatta beslut om Stockholm Cares framtida inriktning. Det hade varit naturligt, menar jag, att fullmäktige delgavs denna information, men så har inte skett. Därför måste vi från oppositionen ändå fullgöra den rapportförpliktelse som jag tycker att landstingsstyrelsen har gentemot fullmäktige. De här direktiven kan komma att förändras i alla avseenden och högst avsevärt. Men det är lika bra vi tar dem nu, så länge i alla fall – något bättre förslag finns ju inte.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag, med den flammande protesten.

§ 309 Specifika ägardirektiv för Folk tandvården Stockholms län AB

Anförande nr 56

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag yrkar naturligtvis bifall till landstingsstyrelsens förslag. Men jag vill faktiskt också yrka bifall till en liten del av den m-fp-kd-reservation som finns i landstingsstyrelsen, som väl egentligen var aktuell redan i hälso- och sjukvårdsutskottet men som – i alla fall i vår behandling – har fallit undan lite grann. Det handlar om vad bolaget ska och inte ska göra.

I reservationen finns det en punkt om att bolaget ”ska i samarbete med Beställare vård sträva efter att förbättra tandhälsan/folkhälsan inom länet”. Det här är en uppfattning som vi inom majoriteten delar, men i de ägardirektiv som nu finns presenterade som landstingsstyrelsens förslag finns inte det där efter snedstreck med, så i den delen skulle jag vilja biträda oppositionens förslag.

I övrigt yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 57

M a r g a r e t a C e d e r f e l t (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! När det gäller ägardirektiven till folk tandvården var det glädjande att majoriteten har tagit till sig den sista delen av vårt yrkande. Men vi har ju fler punkter, som jag hoppas att ni också kan beakta så här i sista stund.

För att gå in på det som handlar om verksamhetens inriktning och innehåll tycker vi att det är väldigt olyckligt att i ägardirektiv skriva att arbetsorganisationen ska utvecklas med teamtandvård. Det är säkert bra med teamtandvård, men det kan finnas så många andra arbetsformer. Att i ett ägardirektiv utpeka just en viss organisationsform anser vi är helt felaktigt. Därför vill vi ha en annan skrivning.

Vidare tycker vi när det gäller lokalisering och liknande att det ska vara samråd. Det finns under Samverkan inom och utom SLL. Men den fråga jag ska ta upp står inte alls här, utan det är något som vi på den borgerliga sidan har enats om efter landstingsstyrelsen. Det hänger ihop med barnperspektivet och barnens rätt att få information, också för att barnens tandhälsa ska bli bättre.

Som förslaget är skrivet står det under Allmänt/uppdrag: ”Inom SLL utför Folk tandvården uppdrag för Beställare Vård, i enlighet med beställning avseende huvudsakligen barntandvård.” Denna ordning är inte bra för barnens tandhälsovård! Det har visat sig att inom 36 månaders ålder är det bara 50 procent av barnens föräldrar som har fått information om hur tandhälsan ska skötas och om tandhälsovård. Det här är naturligtvis olyckligt.

Detta kommer att behandlas i samband med en motion av Kenneth Sjökvist, som kommer upp vid ett kommande landstingsfullmäktige, så det är inte hela landstingsfullmäktige som har tagit del av ärendet utan endast den grupp som sitter i landstingsstyrelsen. Men där säger också Beställare vård att det skulle kosta för mycket att ytterligare öka frekvensen av barn som får information, och det tycker jag är så cyniskt att jag inte kan sätta ord på det. Det handlar ju om små barn, och föräldrarna behöver få information.

Jag kan tänka mig – utan att ha någon statistik – att det är just den grupp föräldrar som kan ha svårt att sköta barnens tandhälsa som inte har fått informationen, som inte har efterfrågat den och som inte har ställt krav på att få den.

Att i det sammanhanget ge ett uppdrag exklusivt till folktandvården att fortsätta att sköta informationen till barn känns fel. Därför har vi ett annat yrkande: Inom SLL utför folktandvården uppdrag för Beställare vård, i enlighet med beställning avseende barntandvård, exklusive uppdraget att utföra tandhälsovårdsinformationen, som ingår i barnhälsovårdsprogrammet.

På den borgerliga sidan tror vi att framför allt barnen har mycket att vinna på att det kan finnas andra aktörer med och bedriva information om hur tänderna ska skötas till föräldrarna.

Jag lämnar detta yrkande till presidiet.

Anförande nr 58

B r i t R u n d b e r g (v): Ordförande, ledamöter! Jag ska bara yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag, också med det tillägg som Ingela Nylund Watz tog upp – alltså de två sista raderna i den gemensamma borgerliga reservationen: ”Bolaget ska i samarbete med Beställare Vård sträva efter att förbättra tandhälsan/folkhälsan inom länet.”

Anförande nr 59

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Ordförande! Folkpartiet instämmer i Margareta Cederfelts yrkande.

Anförande nr 60

Landstingsrådet N y m a n (kd): Så gör även vi.

Anförande nr 61

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Margareta, jag tänkte ge några kommentarer; Ingela har ju redan tillstyrkt ett av förslagen.

Det är, som du vet, en väldigt diskuterad fråga hur organisationen ska se ut inom folktandvården. Detta är faktiskt ett ställningstagande för att teamtandvården ska vara den ledande principen. Det är därför det står med här. Det är också den frågan som har varit ute och diskuterats i remissammanhang. I det här fallet tycker vi att det är befogat att ta med den delen.

I övrigt yrkar jag avslag på de ytterligare tilläggsförslag som finns.

Anförande nr 62

M a r g a r e t a C e d e r f e l t (m): Ordförande! Ja, Anders Lönnberg, från oppositionens sida delar vi inte er uppfattning om att i ett ägardirektiv skriva in en arbetsform. Det är en fråga som måste åvila ledningen för respektive folktandvårdsklinik, hur arbetet ska organiseras.

Vad händer nästa gång det blir en förändring i arbetssätt och nya vindar blåser – ska ägardirektiven ändras då också?

Jag har inte fått någon kommentar från majoritetens sida när det gäller barntandvården och informationsdelen. Det skulle vara glädjande om ni kunde belysa detta. Eftersom ni också säger att tandhälsan och folkhälsan ska förbättras och instämmer i borgerlighetens yrkande, borde ni också vara måna om att föräldrar ska få information om hur tandhälsan ska skötas för barnen.

Ett bifall, tack!

Anförande nr 63

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Den frågan är inte beredd, så det kan vi återkomma till så småningom. Som sagt, direktiven kan ändras över tid.

Möjligen kan man säga att det ingår i tolkningen av folkhälsoansvar.

Vi får återkomma till den frågan, i dagsläget är den inte beredd.

§ 310 Specifika ägardirektiv för AB Storstockholms Lokaltrafik

Anförande nr 64

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag yrkar naturligtvis bifall till landstingsstyrelsens förslag. Jag gör det därför att jag tycker att det är rimligt att vi nu fattar beslut om ägardirektiv. Eftersom landstinget är både trafikhuvudman och ansvarig för länstrafiken, tycker jag det är rimligt att landstinget får möjlighet att fastställa ägardirektiv.

Precis som för våra övriga bolag är det ju annars de generella ägardirektiven och bolagsordningarna som gäller för styrning av verksamheten. Till yttermera visso är det de olika styrelserna för våra bolag som har ett särskilt ansvar – speciellt naturligtvis om man arbetar under aktiebolagslagens regler.

Jag tycker att det är rimligt – och det är kanske det mest väsentliga med det här förslaget till ägardirektiv – att vi som ägare understryker hur vi vill att vårt trafikbolag ska uppträda i relation till omgivningen och på vilka sätt man ska samverka med andra. Jag tycker till exempel att det är banbrytande att vi som fullmäktigeförsamling lägger fast att vi tycker att man ska verka över länsgränserna och samverka med andra trafikhuvudmän och andra trafikslag i Sverige och nationellt.

Jag tycker också att det är rimligt att vi med ägardirektiven tydliggör SL:s roll som en viktig familjemedlem i Stockholms läns landsting som koncern. Även om SL inte ingår i Landstingshuset AB, innebär ändå det faktum att vi fastställer ägardirektiv i landstingsfullmäktige att vi knyter verksamheten på ett mycket tydligare sätt närmare ”mamma”, som man säger i de här sammanhangen.

Jag tycker det är bra att direktiven är framme. Jag yrkar bifall till dem. Jag är medveten om att det finns de som tycker att beredningen skulle ha gått till på annat sätt. Jag tycker ändå att frågan är mogen att prövas av fullmäktige.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 65

H a n s - E r i k M a l m r o s (m): Herr ordförande! Vi har ju tagit några ägardirektiv här tidigare under dagen, men till skillnad från det här fallet har alla andra bolag fått yttra sig över sina ägardirektiv. Karolinska, Södersjukhuset, Danderyds sjukhus, sjukvården i Salem, Nykvarn och Södertälje, Stockholms läns sjukvårdsområde, folk tandvården, S:t Eriks ögonsjukhus – alla har fått lämna synpunkter på sina ägardirektiv. Det har inte SL fått.

Det enda SL har fått yttra sig över är en konsultrapport som kom för drygt ett år sedan, som inte är de föreslagna ägardirektiven utan handlar om något slags struktur runt det hela.

Den bristen i beredningen föranleder mig – eftersom jag tycker det är viktigt att vi som landstingsfullmäktige tar vara på den sakkunskap som finns inom SL – att yrka att ärendet återremitteras till landstingsstyrelsen för att inhämta synpunkter från styrelsen för AB Storstockholms Lokaltrafik.

Finanslandstingsrådet talar om samverkan över länet och att SL ska vara en familjemedlem, men det förekommer ju redan. Samverkar gör vi i alla ändrar av länet redan i dag, och vi som representerar SL känner oss redan som en familjemedlem, så det är ingenting revolutionerande i de här ägardirektiven. Jag tycker dock att vi ska ta till vara den sakkunskap som finns inom SL innan vi fattar beslut.

Anförande nr 66

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Ordförande, ledamöter, även ni som sitter och äter lunch! Jag börjar med att yrka bifall till det återremissyrkande som Hans-Erik Malmros från Moderaterna har lagt.

Jag tror att det är av största vikt att ägardirektiv känns som att man har dem i sin hand, att man känner att man kan vara delaktig i dem och att man förstår vad de innebär. Det har varit spännande att följa debatten om ägardirektiv på sjukvårdssidan. Flera från den nuvarande majoriteten har betonat vikten av samförstånd och delaktighet, både mellan majoritet och minoritet men framför allt mellan styrelsen och dess ägare.

Därför är det djupt olyckligt att man – av något skäl – har valt att runda SL-styrelsen när det gäller de här ägardirektiven. Som tidigare talare var inne på, har frågan alltså inte varit uppe där trots att det står i papperen att SL:s styrelse har haft möjlighet att yttra sig över ärendet.

Däremot har vår vd Lennart Jangälv kommit in med en del synpunkter, som är bifogade ärendet. Han pekar – mycket riktigt, det kan jag instämma i – på att konsultrapporten som har berett de två ägardirektiven, alltså för både SL och WÅAB, snarare reser ett antal frågor än rätar ut ett antal frågetecken. Han påpekar att ägardirektiven ska bidra till att vid sidan av de övriga instrument som vi har att rätta oss efter – kommunallagen, bolagsordning och liknande – ska ge direktiv till hur SL ska drivas. Han frågar sig vilken dignitet ägardirektiven ska ges och hur de ska passa in i det kommunalrättsliga systemet. Han visar på ett antal frågor: Vad

händer till exempel om styrelsen agerar enligt direktiven och det ändå skadar bolaget? Vilka 'konkreta uppdrag' är tänkta att kunna komplettera direktiven? Enligt hans uppfattning är rapporten otydlig och skiljer inte mellan ägardirektiv och styrformer.

Gentlemannamässigt erbjuder han sig: "Vi deltar gärna i det fortsatta arbetet med att utforma direktiv och styrformer" – alltså den möjlighet som SL-styrelsen och dess vd precis har blivit fråntagna om ärendet skulle klubbas igenom!

Vad som också är lite speciellt med det här ärendet är landstingsdirektörens tjänsteutlåtande på sidan 31, bilaga 5, där han påpekar att förvaltningen har en principiell uppfattning om att man kan avbolagisera SL eftersom man anser att det för närvarande fungerar mera som en beställarfunktion än driver egen trafikverksamhet. Det här är någonting som heller inte har varit uppe i den här salen, eftersom majoriteten har vägrat att svara på den motionen.

Jag tycker att det är ett flagrant misstag att man rundar SL-styrelsen. Är det någon som borde ha sakkunskap och visas möjlighet till delaktighet i det här beslutet så är det väl de ledamöter som från den här församlingen är valda att styra SL tillsammans med de tjänstemän som har sakkompetensen? Därför yrkar jag att ärendet återremitteras.

Jag skulle gärna vilja ställa en fråga till Ingela Nylund Watz. Du sade alldeles nyss: Det är rimligt att landstingsfullmäktige får möjlighet att ta del av och fastställa ägardirektiven för AB Storstockholms Lokaltrafik. Ingela, är det inte rimligt att SL-styrelsen får detsamma?

Anförande nr 67

Michael Stjernström (kd): Herr ordförande, fullmäktige! I handlingarna står det att ägardirektivet har föregåtts av en konsultrapport, och det står att SL:s styrelse ska yttra sig över rapporten. Om man läser handlingarna lite slarvigt kan man få intrycket att SL:s styrelse skulle ha yttrat sig också över direktiven, men så är inte fallet. Det är alltså inte sant, det är SL:s tjänstemän som har yttrat sig. Det är mycket märkligt att de som är mest berörda inte har fått yttra sig. Ligger det någon särskild tanke bakom detta förfarande att de som kan frågorna bäst inte ska få yttra sig. Jag misstänker nästan det.

Den konsultrapport som ligger till grund för direktiven innehåller en rad felaktigheter och brister, den är otydlig och skiljer inte mellan ägardirektiv och styrformer. För att styrelsen ska ha fullt ansvar måste den kunna styra helt och hållet över verksamheten. Alla styr signaler till bolaget ska komma via företagsledningen. I dag är det inte så, en del signaler går direkt från landstinget till bolaget inte via styrelsen.

De utmaningar om SL står inför de närmaste åren, inte minst ekonomiskt, som vi kommer att tala om senare i dag, kräver en hög grad av långsiktighet och målstyrning från ägaren. Varken landstingets eller SL:s ekonomi är i dag balanserad utifrån något flerårsperspektiv. Dagens form av traditionell budgetstyrning är inte rillräcklig för att locka fram de kreativa lösningar som vi behöver i SL framöver.

Ingela Nylund Watz sade att ärendet i alla fall är så pass moget att vi kan pröva frågan i landstinget, att hon skulle chansa här i fullmäktige. Det är som att säga att vi vet att vi har varit slarviga i förberedelserna men vi chansar och ser hur det går. Så kan man inte bedriva politik och så kan man inte driva ett så viktigt bolag som SL. Därför yrkar vi kristdemokrater på återremiss av ägardirektiven för att inhämta synpunkter även från SL:s styrelse, det är den styrelse som kan frågorna bäst.

Anförande nr 68

Åke Askén (mp): Ordförande, fullmäktige! De här ägardirektiven är inte särskilt detaljerade eller utförliga. De är egentligen ganska naturliga och ganska harmlösa så jag förmodar att ingen är upprörd över själva innehållet – jag har i alla fall inte hört det. Det är mer frågan man utebliven remittering som man reagerar över. Konsultrapporten har varit på remiss hos SL.

Jag tycker att det mest intressanta egentligen är det som landstingsdirektören skriver om avbolagisering av SL. Landstingsdirektören påpekar att SL:s roll har förändrats. Det är nu en ganska renodlad beställarorganisation. Därmed borde man kunna avbolagisera SL och göra det till en nämnd och förvaltning. För min del har det varit lite tråkigt att se hur både politiker och tjänstemän har hänvisat till att de måste tjäna bolaget och dess bästa när detta har ställts mot trafikanternas bästa. För min del är det glasklart att det är trafikanternas bästa som ska sättas främst och att SL:s styrelse och tjänstemän ska arbeta för trafikanternas bästa hela tiden – naturligtvis inom de ramar som landstingsfullmäktige har angett.

Jag hoppas att diskussionen kommer att fortsätta även om det inte blir något beslut under den här mandatperioden, men ingen vet så mycket om framtiden. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 69

Anders Lönnberg (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vill påpeka några saker beträffande handläggningen som av flera ledamöter i oppositionen har framställt som extraordinära. Beredningen av detta ärende har gått till på exakt samma sätt som andra ärenden. Det är visserligen sant att förslaget till ägardirektiv lämnades inom ramen för en konsultrapport. Detta hindrar emellertid inte att det står att det är ett förslag till struktur med konkreta ägardirektiv för SL och WÅAB. Detta framgår av det som står på sidan 20. Det finns också ett yttrande från SL på den punkten.

Efter remiss har ägardirektiven bearbetats av ägarutskottet på precis samma sätt som sker i alla andra fall, och därefter har beslut fattats. Det finns inget sjukhus som har fått tillbaka ärendet på en ny remiss efter det att remissomgången har genomförts. Det är inget i handläggningen av det här ärendet som skiljer det från något annat ärende. Det är viktigt att ha klart för sig.

Jag vet inte varför en del av ledamöterna i SL:s styrelse har hakat upp sig på denna enkla formalitet, men det verkar vara så att intresset för juridik är väl så stort som intresset för kollektivtrafik. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 70

J a n S t r ö m d a h l (v): I det här ärendet har SL:s styrelse inte yttrat sig, det är korrekt. SL har yttrat sig. Om det är fel att SL genom sin vd yttrar sig utan att underställa styrelsen detta så är det inte landstingets fel utan SL:s – om det nu är något fel.

Jag tycker att SL:s synpunkter ändå har kommit in i ärendet den vägen. Jag som styrelseledamot i SL tycker inte att det är märkvärdigt att ta ställning till landstingets direktiv utan att SL-styrelsen i en andra omgång ska underställas förslaget. Förslaget är så övergripande och förenklat så jag tror snarare att det är något som främst Moderaterna men även Folkpartiet och Kristdemokraterna inte gillar i förslaget, men ni har inte talat om vad det är som ni inte gillar. Ni hakar upp ert resonemang på något som ni anser vara en formalitet, men det är ingen formalitet.

Kan ni inte tala om vad som är dåligt i förslaget i stället? Ni har ju chansen att göra det här i fullmäktige.

Anförande nr 71

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Herr ordförande! Det är väldigt intressant att lyssna på majoritetens företrädare. Ibland säger de att ägardirektiven inte är särskilt detaljerade, de är harmlösa, förenklade och övergripande, och SL:s styrelse fick ju möjlighet att yttra sig över rapporten. Frid och fröjd, alltså.

Man jag tycker inte att allt är frid och fröjd. Jag kan säga till Strömdahl att jag absolut inte har något emot de ägardirektiv som föreligger, men jag hade gärna velat ha möjlighet att yttra mig över dem i SL-styrelsen i min egenskap av vice ordförande och kanske kunna göra vissa kompletteringar.

Det är också intressant att höra Åke Askensten. Vi är faktiskt ganska eniga, du och jag. SL är inte en utförare längre utan en beställarorganisation. Du säger att vi inte vet vad som händer under den här mandatperioden, inte heller i framtiden. Jag kan säga att under nästa mandatperioden driver Folkpartiet frågan att SL ska avbolagiseras. Det hävdar vi inte minst utifrån det faktum att vi slipper den typ av bekymmer som innebär att man tvingas välja mellan vad som är trafikantens bästa och vad som är bolagets bästa. Om du har lite guts så kan du väl driva den ståndpunkten inom den befintliga majoriteten redan nu.

Lönberg säger att ingen har fått tillbaka ägardirektiven efter bearbetning. Nej, men SL-styrelsen hade dem inte på remiss från ens början. Vi har inte begärt att få någon ny remissomgång, vi har begärt att få direktiven på remiss från början.

Det är under alla kritik att man går förbi den styrelse som faktiskt har i uppdrag att utföra verksamheten utifrån de ägardirektiv som vi eventuellt nu ska fastslå. Visst, Strömdahl, är det SL:s fel. Det vore intressant att höra ordföranden i SL kommentera varför vi inte har behandlat den frågan i SL:s styrelse. Jag vidhåller mitt återremissyrkande. Vi i SL:s styrelse ska ha möjlighet att ta ställning till ägardirektiven och komplettera dem. Ursprunget är bra, men de är harmlösa, de är förenklade och övergripande. De behöver fördjupas för att vi ska kunna driva verksamheten bättre.

Anförande nr 72

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag tackar Maria för svaret. Det är intressant att veta att ni inte har några invändningar emot de föreslagna direktiven. I en framtid, då SL inte längre är ett bolag, får man väl ta ställning till nya ägardirektiv. För närvarande är SL ett aktiebolag. Vi lade för länge sedan förslag om att avbolagisera SL. På den punkten kanske vi kan enas, men det är inte den frågan som står på dagordningen nu.

Anförande nr 73

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Maria ställde en fråga om formalia. Det finns en bilaga med nummer 4 undertecknad av Lennart Jangälv och Bo Tengblad som ett svar på den här remissen. Det brevet har styrelsen ställt sig bakom. Därmed har styrelsen tagit ställning. Det är fullständigt klart.

Anförande nr 74

M i c h a e l S t j e r n s t r ö m (kd): Herr ordförande! Lönnberg och Strömdahl säger att det är förenklade och harmlösa direktiv. Varför lägger ni fram förslag om de är så harmlösa och förenklade att en del inte förstår vad ni menar?

Ett exempel är att det står att särskild uppmärksamhet ska ägnas möjligheten att samordna upphandlingar. Vad innebär samordnade upphandlingar? Ska man inte ha separata upphandlingar? Det finns stor anledning att ha kompletterande direktiv som i större utsträckning belyser vår verksamhet. Varför föreslår ni dessa direktiv om de är så förenklade?

Anförande nr 75

L a n d s t i n g s r å d e t W a l l h a g e r (fp): Lönnberg hänvisar till en bilaga. Jag tänker bemöta det genom att läsa ur ett protokoll från 2005-02-15 § 24 som ordföranden i SL nyss stack i handen på mig, som av en händelse. Där står det Yttrande över ägarutskottets remiss av konsultrapport Ägardirektiv för AB Storstockholms lokaltrafik och Waxholmsbolaget – jag undrar förresten varför vi skulle yttra oss över Waxholmsbolagets ägardirektiv. Ordföranden yrkar bifall till utdelat förslag, Hans-Erik Malmros, Maria Wallhager, Gertrud Brorson yrkar bifall till verkställande direktörens förslag. Övriga reserverar sig emot.

Anförande nr 76

H a n s - E r i k M a l m r o s (m): Herr ordförande! Min bevekelsegrund för att yrka återremiss på det här ärendet är att landstingsfullmäktige ska fatta så välgrundade och så kloka beslut som möjligt. Därför har den lagstiftande församlingen också i kommunallagen beslutat om beredningskrav. Om SL hade varit en nämnd så hade det varit olagligt att fatta beslut i dag, men nu är SL inte en nämnd utan en styrelse och därför kan man strunta i beredningskravet. Jag tror att andemeningen hos den lagstiftande församlingen är att även detta ärende ska beredas på ett väldigt bra sätt.

Det är sant att SL-styrelsen har fattat beslut om ett yttrande över en konsultrapport. I det ärendet har Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna tillsammans med Miljöpartiet yttrat sig i enlighet med vad vd föreslog. Mot detta har

Socialdemokraterna och Vänstern reserverat sig. Alltså råder det meningsskiljaktighet i styrelsen redan om konsultrapporten.

Därför borde ägardirektiven ha remitterats till styrelsen för att få kloka synpunkter. Eftersom det inte finns några stora nyheter i ägardirektiven – allt som står där görs redan i dag – så kanske det finns saker som borde göras, vilket man skulle kunna tillägga om man lyssnar på den sakkunskap som finns inom SL. Därför yrkar jag på återremiss.

Anförande nr 77

Anders Lönnberg (s): Jag ska inte ge mig in i sakdebatten, alltså frågan om vad som är kloka och bra ägardirektiv i det här avseendet. Procedurfrågan är ju viktig, det måste vi ha klart för oss.

Nu säger du själv, Hans-Erik, att ni har tagit ställning och er ståndpunkt i fråga om svaret vann gehör i SL:s styrelse. Det är verkställande direktörens svar som styrelsen ställer sig bakom. Konsultrapporten innehöll förslaget som till och med heter förslag till konkreta ägardirektiv för verksamheten. Därmed har ni ju behandlat ägardirektiven. Jag förstår inte det ni säger om behandlingen av dem.

Anförande nr 78

Landstingsrådet Wallhager (fp): Jag vet inte om en del personer verkligen har förmåga att både gå och tugga tuggummi samtidigt.

Jag ska nu försöka gå igenom detta försiktigt och didaktiskt. Vi på den borgerliga sidan i SL-styrelsen, tillsammans med Miljöpartiets företrädare, stödde vd:s förslag om yttrande över konsultrapporten. Styrelsen behandlade inte några ägardirektiv. Rapporten innehöll förslag till ägardirektiv och vd framförde med stöd från oss att konsultrapporten ställde fler frågor än den gav svar på. Vi hade velat utveckla detta i egna förslag till ägardirektiv.

Om det hade varit så att vi behandlade ägardirektiven så vet jag i så fall inte varför SL:s styrelse samtidigt skulle yttra sig över förslag till ägardirektiv för Waxholmsbolaget.

Anförande nr 79

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Detta blir nästan parodiskt. Visst föreligger det nu majoritet för återremiss av ärendet och det ska bli intressant att se vilka spännande förslag som kommer från SL:s styrelse beträffande utveckling av de ägardirektiv som både är harmlösa och i vissa avseenden alldeles för detaljerade.

Vi ser fram emot en ny diskussion om ägardirektiv till SL efter det att SL:s styrelse har lämnat synpunkter på det som man säger ska vara en formell rapport. Vi får väl se i vilken ordning landstingsstyrelsen vill fortsätta att bereda det här ärendet eftersom det ju är landstingsstyrelsen som avgör den frågan.

§ 312 Frågor

Fråga 1

Anförande nr 80

Gunilla Helmerson (m): Herr ordförande! Bakgrunden till min fråga är de uppgifter som framkommit om hur många fler kvinnor per år som skadas vid förlossningar jämfört med tidigare år. Den undersökning som redovisats ger vid handen att läget är dåligt i vårt län, 5,4 procent av de förlösta kvinnorna drabbas av dessa skador. För ett tiotal år sedan var siffrorna för Sverige 2 procent och i dag ligger genomsnittet på 4 procent. Det är väldigt tråkigt att mammor i vårt län ska behöva drabbas av sådana till synes ganska onödiga skador. Det är anledningen till att jag har ställt min fråga.

Anförande nr 81

Landstingsrådet Sevefjord (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Frågan lyder konkret: Är du beredd att ta upp en diskussion med länets förlossningskliniker för att snarast möjligt försöka minska andelen sfinkterrupturer i Stockholms län. Sfinkterruptur betyder att man får svåra bristningar i underlivet i samband med förlossning, att kvinnan helt enkelt går sönder. I gårdagens DN kunde vi läsa om att detta problem ökar inte bara i Stockholms läns landsting utan i hela landet. Man har sett en fördubbling av antalet drabbade från 2 till 4 procent under det senaste decenniet.

Svaret på din fråga är att frågan redan diskuteras med förlossningsklinikerna, inte bara den här typen av skador i samband med förlossningar utan också andra, för att i största möjliga utsträckning begränsa skador. På Danderyds sjukhus har man inrättat en särskild funktion som utvecklingsbarnmorska i syfte att just minska andelen komplikationer, och det är väl ett gott föredöme som andra kan ta efter.

Mitt sammanfattande svar på din fråga är egentligen: Ja, jag avser att följa upp det arbete som pågår och vill understryka vikten av att den här typen av svåra bristningar minimeras, för de kan uppenbarligen minimeras med ganska enkla handgrepp.

Anförande nr 82

Gunilla Helmerson (m): Dessa enkla handgrepp innebär att barnmorskan, i det särskilda skede då barnets huvud är på väg ut, helt enkelt håller emot. Det är en väldigt gammal och tidigare väl använd kunskap som man tycks ha glömt bort.

Det finns läkare som anser att det ibland går mer mode än vetenskap i vården och att det här skulle vara ett bra exempel på att man inte gör det som är det bästa trots att man egentligen vet vad det bästa är. Dessvärre lär man tydligen inte längre ut denna kunskap på barnmorskeutbildningarna.

Anförande nr 83

Landstingsrådet Sevefjord (v): Jag instämmer i det du säger. Barnmorskorna har naturligtvis en viktig roll i detta sammanhang, det är ju de som är yrkesskickligast och kunnigast i dessa sammanhang. Det är ju så att gammal god kunskap ibland glöms bort och det vore väl bra om vi återupplivade den gamla goda

kunskap som finns när det gäller att minimera den här typen av skador i samband med förlossningar.

Därför tänker jag begära in en redovisning från de olika förlossningsklinikerna i länet för att kunna ta ställning till om förekomsten av den här typen av skador skiljer sig mycket åt mellan de olika förlossningsklinikerna och efterhöra vilka åtgärder man tänker vidta för att minimera den här typen av skador som vållar kvinnorna stort lidande – ibland även livslångt lidande.

Anförande nr 84

Gunilla Helmerson (m): Det låter ju väldigt bra.

Av de kvinnor, mellan 800 och 1 000 i vårt landsting, som drabbas av dessa skador får faktiskt ungefär hälften bestående men av skador som går ända till ändtarmen, och den fungerar sedan inte som den ska. Detta får de dras med resten av livet.

Jag hoppas att man tar vara på de kunskaper som finns vid till exempel en av förlossningsklinikerna i Göteborg som har väldigt liten andel skador, bara 0,7 procent. Det finns andra förlossningskliniker i Finland som bara har hälften så höga siffror. Stockholm ligger väldigt illa till i den här statistiken, det tredje sämsta landstinget. Det finns kanske något att lära även av Gotland och Värmland som också har väldigt låga siffror.

Vi får följa den här frågan och hoppas att så få kvinnor som möjligt i onödan kommer att drabbas av dessa skador i vårt landstingsområde.

Anförande nr 85

Landstingsrådet Sevefjord (v): Eftersom du har ställt frågan, Gunilla, och jag har lovat att följa frågan och begära in underlag från de olika förlossningsklinikerna, så ska jag se till att du också får det underlaget.

Fråga 2

Anförande nr 86

Landstingsrådet Rydberg (fp): För en månad sedan dog två småflickor i Helsingborg, två tvååringar som gick i dagisverksamhet. De hade smittats av en halsbakterie som spreds i blodbanorna. De fick väldigt stora doser antibiotika, men man lyckade ändå inte rädda deras liv. Detta handlade inte om en resistent bakterie.

Det finns pneumokocker, meningokocker och stafylokocker som kan ge svåra infektioner hos barn. Det finns numera vaccin mot vissa av dessa bakterier – det finns ett vaccin mot meningokocker och det finns vaccin mot pneumokocker som man kan använda även på små barn.

Frågan är när det är dags att införa allmän vaccination i vårt landstingsområde. I Holland har man nyligen fattat beslut om allmän vaccinering av nyfödda just för att förhindra hjärnhinneinflammation orsakad av pneumokocker; den 1 april

inleder man vaccineringen. Där säger man att man kommer att spara 78 liv varav 16 är mycket små barns liv.

Frågan är: när är vi mogna att fatta motsvarande beslut i Stockholms läns landsting? Kommer vi att införa en sådan vaccination, Birgitta Sevefjord?

Anförande nr 87

Landstingsrådet Sevefjord (v): Den konkreta frågan från Birgitta Rydberg lyder: kommer allmän vaccination av barn mot hjärnhinneinflammation med det nya vaccinet MCV4 att införas i Stockholms län?

Som svar vill jag säga att detta är en ny och ovanlig typ av hjärnhinneinflammation, som du beskrev. Frågan om allmän vaccination är en fråga som behöver utredas. Beställare Vård har redan uppmärksammat frågan och det pågår vissa aktiviteter. Man ser bland annat över hur berörda myndigheter på nationell nivå diskuterar den här frågan.

Om man ska införa en allmän vaccination av små barn med den här typen av vaccin så tycker jag att det först bör rekommenderas av Socialstyrelsen. Du sitter ju i Socialstyrelsens styrelse så jag utgår ifrån att du kommer att arbeta aktivt där för att man snabbt ska komma fram till ett beslut.

Anförande nr 88

Landstingsrådet Rydberg (fp): Det är inte ett politiskt beslut som kan fattas i Socialstyrelsens styrelse.

Det vi kan göra här i Stockholm är att begära att vår smittskyddsmyndighet prövar frågan och granskar den utifrån det faktum att vi mer än 20 procent av de svenska barnen är bosatta i vårt landstingsområde. Smittskyddsmyndigheten kan pröva vilka vaccinationsskydd som vi ska ge våra barn. Varje landsting har ju möjlighet att fatta beslut som grundas på hurdan man bedömer smittsituationen i respektive landstingsområde.

Anförande nr 89

Landstingsrådet Sevefjord (v): Birgitta Rydberg, du måste väl ändå tycka att det vore bra om Socialstyrelsen kunde ge en allmän rekommendation så att detta inte enbart handlar om barn som bor i Stockholms läns landsting utan om barn som bor i Sverige.

Beställare Vård studerar nu frågan och undersöker hur man resonerar i andra landsting och även på nationell nivå. Jag utgår ifrån att Beställare Vård återkommer så snart man har gjort den här översynen och uppföljningen.

Anförande nr 90

Landstingsrådet Rydberg (fp): Det är naturligtvis väldigt bra om Socialstyrelsen tar itu med frågan även vilket den ännu inte gjort. Eftersom vi har en ganska stor smittskyddsmyndighet välutbyggd i vårt landsting så tycker jag att det vore bra om vi kopplade in den i detta arbete.

Jag tycker att det är ett bra besked du ger, alltså att Beställare Vård har tagit itu med frågan. Jag tycker att vi som har ansvaret för att fatta beslut om bra vaccinationsprogram för länets invånare får en redovisning från sjukvårdsutskottet om hur de bedömer att vi ska agera framdeles, om vi ska införa en allmän vaccination i Stockholm eller inte.

Jag förutsätter att det uppdrag du redovisar rapporteras till hälso- och sjukvårdsutskottet.

Anförande nr 91

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Det är väl alldeles utmärkt om Beställare Vård, när de har gjort studerat hur man ser på denna fråga i övriga landet och hur diskussionerna förs på nationell nivå, bland annat Socialstyrelsen, återkommer till HSU för att beskriva vad de har kommit fram till. Det tycker jag är ett alldeles utmärkt förslag.

Fråga 3

Anförande nr 92

Landstingsrådet *Nyman* (kd): Herr ordförande! Under budgetfullmäktiges sammanträde slog det mig under en av debatterna som rörde hälso- och sjukvård att det var länge sedan vi fick en rapport om femtonpunktersprogrammet, alltså det barnsjukvårdspolitiska program som vi fattade beslut om vid mitten av förra mandatperioden. Den senaste rapport som jag kunnat konstatera att vi fått lämnades i mars 2003; det var en rapport som hälso- och sjukvårdsnämnden med en inte helt obekant ordförande vid den tiden levererade till fullmäktige. Sedan tillträdde en ny majoritet som fick tillfälle att avlämna den rapporten till fullmäktige.

Landstingsfullmäktige ska få en årlig rapport om det så kallad femtonpunktersprogrammet för barn, och frågan till dig, Birgitta, är: Har du lämnat någon sådan rapport på sistone?

Anförande nr 93

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Jag kommer mycket väl ihåg att vi förde en debatt gällande femtonpunktersprogrammet för barnsjukvård under år 2003 då jag var nytillträtt landstingsråd. Det var det program som man fattade beslut om under den borgerliga majoriteten under förra mandatperioden. Vid den debatten sade jag att vi naturligtvis i huvudsak är intresserade av att diskutera det som vi vill göra med barnsjukvården, men inte det som den borgerliga majoriteten under förra mandatperioden slog fast att man ville göra.

Jag minns också att mycket i det programmet naturligtvis är bra och faktiskt är sådant som vi är helt eniga om.

Jag sade också att jag tyckte att det skulle vara bra om man återkom regelbundet till fullmäktige med debatt om barnsjukvården i dess helhet, bland annat utifrån barnkonventionens perspektiv – den fattade vi beslut om i oktober. Vi har också beslutat att arbetet i enlighet med barnkonventionen är något som ska redovisas

ärligen till landstingsstyrelsen, men det kanske vore bra om det arbetet redovisas även till fullmäktige för att vi ska kunna föra debatt om den.

Anförande nr 94

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det var ett lättolkat svar – du har inte lämnat någon rapport på sistone. Frågan är om jag ska tolka dig på det sättet att du inte avser att lämna någon rapport framöver heller.

Barnkonventionen hör inte ihop med femtonpunkterprogrammet enligt fullmäktiges beslut. Det finns givetvis samband, men programmet har fullmäktige fattat beslut om och det har inte upphört att gälla. Jag minns ju från en och annan debatt i samband med de två rapporter som vi avgav att ni hade en hel del synpunkter. Därför vill jag veta: är ni inte intresserade av att tala om för fullmäktige vad ni faktiskt åstadkommer på detta område i en regelbunden rapportering?

Anförande nr 95

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Barnsjukvården är en fråga som nästan ständigt står på agendan när det gäller fullmäktiges debatter. Jag avser inte att återkomma med en redovisning av det program som den borgerliga majoriteten fattade beslut om under förra mandatperioden – självfallet inte. Det uppfattar jag inte som min uppgift.

Däremot är det naturligtvis min uppgift att vi ska redovisa vad vi gör när det gäller barnsjukvården och det gör vi bland annat i bokslutet. Ni fick en redovisning i bokslutet för 2004 och vi avser också att återkomma med en sådan redovisning i bokslutet för 2005.

Anförande nr 96

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det var inte det som var fullmäktiges beslut. Frågan är om du tänker strunta i det beslutet och hitta på ett annat sätt att rapportera.

Jag begriper ju att du inte vill avrapportera ett femtonpunkterprogram som vi fastlade, men ni hade en hel del synpunkter på hur barnsjukvården skulle skötas – och det trodde jag att ni hade ett intresse av att avrapportera till fullmäktige – inte vad som hände under förra mandatperioden, för det är redan rapporterat och med tacksamhet noterat av både medarbetare och patienter på den tiden.

Du har rätt i att barnsjukvården har debatterats flera gånger under den här mandatperioden. Det kunde vara intressant att du tog tillfället, om fullmäktige erbjuder dig möjlighet, att avrapportera vad som händer inom barnsjukvårdens område.

Ska jag uppfatta dina två inlägg hittills på så sätt att detta är något som ni inte tänker bry er om utan att jag får nöja mig med det som står i bokslutet?

Anförande nr 97

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Vi har ju redan vidtagit en rad åtgärder mot det som vi betecknar som brister i det femtonpunkterprogram som ni framlade under förra mandatperioden. Självklart har jag inget intresse av att diskutera just

ert program. Däremot vore det intressant att diskutera hur vi ska förbättra barnsjukvården, bland annat hur vi ska förbättra kapaciteten i sjukvårdssupplysningen, vilket ni inte skrev så mycket om men som vi faktiskt har genomfört under den här mandatperioden.

Vi har också infört avgiftsfrihet för barnsjukvård under den här mandatperioden. Det fanns flera saker som vi framförde i samband med den diskussion som vi förde under förra mandatperioden när det gäller ert femtonpunktersprogram. Då lade både s och v fram egna program för barnsjukvården, och det är självklart enligt dem som vi arbetar under den här mandatperioden

Fråga 4

Anförande nr 98

Lars Åstrand (m): Herr ordförande! Med anledning av en rapport från landstingsrevisorerna som är daterad den 14 november har ledningen för Danderyds sjukhus tillskrivit landstingsdirektören och påpekat de stora brister som finns i det nya PA-systemet Palett. På Danderyds sjukhus menar man att det system man för närvarande använder, Persona, motsvarar de synpunkter som revisorerna framför, och ledningen på Danderyds sjukhus önskar i första hand att man upphäver beslutet om övergång till Palett.

Lars Dahlberg, är du beredd att medge Danderyds sjukhus AB rätten att behålla nuvarande personaladministrativt system?

Anförande nr 99

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tackar för frågan som ställs, och svaret är nej. Jag är inte beredd att medverka till att Danderyds sjukhus undantas från ambitionen att samla det personaladministrativa arbetet i ett gemensamt system.

Palett, som är ett av de stora systemen på marknaden, är ett mycket bra system. Vi håller just nu på att implementera något som kallas version 5 som också kommer att innebära ett svar på en del av den kritik som Danderyds sjukhus har framfört. Vår förhoppning är att våra verksamheter ska få ett utmärkt personaladministrativt stöd med hjälp av Palett.

Revisorerna har de senaste åren påpekat brister i de personaladministrativa systemen och brister i systemförvaltningen. Införandet av detta nya system är en åtgärd som ska ses som ett svar på den kritiken och därför ska det väldigt mycket till för att man ska välja en annan väg – ingenting talar i dag för att man ska göra det. Vi tycker tvärtom att det är väldigt viktigt att vi fullföljer detta arbete så att vi får ett bättre stöd till verksamheterna och på koncernnivå i det personaladministrativa arbetet.

Anförande nr 100

Lars Åstrand (m): Ordförande! Du säger att Palett är ett utmärkt system och att införandet av det är en del i svaret av kritiken, Lars Dahlberg, men det finns ingenting som tyder på detta i de invändningar som revisorerna gör och

inte heller i den bedömning som de som sysslar med detta på Danderyds sjukhus gör, och man får ju förmoda att dessa personer är ganska initierade.

Det finns förmodligen många olika behov, kanske av olika system och av olika lösningar. Är det inte så, Lars Dahlberg, att syftet med den förändring som görs inte i första hand är att förbättra utan att ensa och skapa ett monolitiskt system?

Anförande nr 101

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Syftet är både att ensa och att skapa ett bättre system. Mer än 80 procent av våra verksamheter använder i dag Palett. Om det skulle ha så allvarliga brister som Danderyds sjukhus beskriver så skulle förmodligen diariet vara fyllt av meddelanden från alla de verksamheter som redan använder Palett.

Problemet för Danderyds sjukhus är att det innebär en stor omställning att byta från det ena systemet till det andra. Bland annat ställer det ganska stora krav på hanteringen av arbetstidsplaneringen. Jag förstår att Danderyds sjukhus tycker att detta är en tuff arbetsuppgift, och det är också en omställning som personalen på olika sätt drabbas av. Det blir helt enkelt bekymmer att överföra den arbetstidsplanering som man har i gällande system till det nya systemet. Med version 5 kommer man att kunna arbeta med arbetstidsplanering på precis samma sätt som hittills.

Att ensa är en ambition som finns, det är korrekt. En annan ambition är att effektivisera systemförvaltningen och det finns utrymme för besparingar i den delen. Framför allt finns det en ambition att också höja kvaliteten i systemet.

Anförande nr 102

Lars Åstrand (m): Lars Dahlberg, jag kan väl inte konstatera något annat än att det uppenbarligen är viktigare för majoriteten att skapa ett system där man kan kontrollera att de olika enheterna inom verksamheterna inte rusar åstad med egna alltför lyckade lösningar som inte är uttänkta av den sittande majoritetens ledning.

Priset säger du själv är stora omställningskostnader, och det finns inte någon grund för att hävda att detta system, så som revisorerna och ledningen för Danderyds sjukhus har sett på saken i alla fall, skulle utgöra någon förbättring av det nuvarande systemet. Det finns ett enda mål med införandet av detta system såvitt jag kan se, och det är att skapa ett enda system som ska omfatta alla.

Anförande nr 103

Landstingsrådet Dahlberg (s): Tack, Lars Åstrand, för den här diskussionen. Som vanligt kommer vi till lite olika slutsatser – vi för ju debatter ibland, du och jag.

Syftet med detta PA-system är alltså inte att försöka centralisera och strypa kreativitet och intresse för att hitta olika lösningar på det lokala planet utan att höja kvaliteten på den personaladministrativa hanteringen. Detta är en ambition som även oppositionen borde ställa sig bakom.

Alla har nytta av detta, såväl koncernledningen, den politiska ledningen som verksamheterna. Detta är en bra utveckling; det kommer att innebära en del bekymmer när man implementerar version 5, men när vi väl tagit oss igenom det arbetet så kommer detta att ge mycket bättre förutsättningar för framtiden.

Fråga 5

Anförande nr 104

Andres Käärrik (fp): Herr ordförande! Jag vill ta upp diskussionen om problemen med sammanslagningen av de två akademiska sjukhusen. Majoriteten har ofta hävdat att denna sammanslagning ska ge en rad förbättringar i många olika avseenden. Hittills har det alltid saknats konkreta exempel på att det verkligen skulle vara så.

Vi har hört vid ett par tillfällen, senast vid en debatt som fördes här i salen för ett par timmar sedan, att det här landstinget behöver samordna thoraxverksamheterna, för annars skulle det inte bli ordning på kvaliteten. En del av oss kommer ihåg hurdant läget var på KS innan man startade verksamheten på Huddinge sjukhus – då var det minsann ingen ordning på kvaliteten!

Med anledning av att verksamheten inte fungerar i dag heller har jag ställt följande fråga till Anders Lönnberg: Tycker du att sammanslagningen av de båda thoraxkirurgiska klinikerna vid Karolinska universitetssjukhusen i Solna respektive i Huddinge har varit lyckad när patienter numera måste skickas till Uppsala för operation?

Anförande nr 105

Anders Lönnberg (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Svaret är ja.

Det fanns en svacka i verksamheten från september månad förra året fram till våren, men sedan i våras har det inte varit någon svacka i den här verksamheten. Svackan uppstod bland annat till följd av att en del av personalen inte ville åka, och vid sådana tillfällen uppstår det en personalsvacka, det sker normalt just vid själva omställningen. Sådana problem uppstår, det vet vi.

Just för att patienterna inte skulle bli lidande av den svackan, som uppstod då framför allt intensivvårdssköterskor och en del läkare inte ville byta arbetsplats, köpte vi tillfälligt ett antal operationer av Uppsala läns landsting, ungefär 70-80 stycken extra beställningar utfördes. Sedan i våras har produktionen varit i full gång, det vill säga att vi har behandlat enligt behov men för att bearbeta efterfrågeöverskottet har vi köpt operationskapacitet. Detta tänker vi fortsätta att göra på alla sjukvårdsområden där det uppstår svackor för att kunna uppfylla vårdgarantins löften, men jag vill påpeka att vårdgarantin inte var giltig vid det tillfälle vi talar om.

Nu är bedömningen att sjukhusen sedan i våras producerar för fullt igen, och vi anser inte att vi kommer att behöva köpa någonting från Uppsala under nästa år.

Svaret är ja, efter de omställningsproblem som vi vet alltid uppstår, har detta visat sig fungera ganska väl.

Anförande nr 106

Andres Käärik (fp): Det är intressant hur olika uppfattningar man kan ha om vad som menas med en väl fungerande verksamhet. För länge sedan, då Solnasjukhuset hade monopol på thoraxoperationer, rådde det i årtionden ett enda kaos. Så småningom började man med thoraxoperationer på Huddinge sjukhus, och då blev det i alla fall ordning på verksamheten där. När man sedan skulle slå samman verksamheterna så sade man att verksamheten i Huddinge var så fantastiskt bra att den måste ta över all denna verksamhet från Solna, men operationerna skulle utföras i Solna.

Resultatet blev att verksamhetschefen har slutat eftersom verksamheten inte fungerar, och det finns inte heller en enda röntgenläkare i Solna utan hela personalen är inhyrd från Sabbatsberg – och detta tycker Anders Lönnberg är en utmärkt verksamhet som fungerar bra! Jag konstaterar bara att jag inte alls delar hans uppfattning.

Detta är ytterligare ett exempel på hur man slår sönder väl fungerande verksamheter genom en ogenomtänkt sjukhussammanslagning.

Anförande nr 107

Anders Lönnberg (s): Detta nu yttrade visade exempel på dels en sammanblandning, dels en hypermanisk tro på politik. Vi har problem med thoraxradiologi, det är korrekt, men din fråga gällde thoraxkirurgiska kliniken. Du kanske har bytt fråga.

Vi vet att det är problem med thoraxradiologin. Det beror bland annat på att ni konkurrensutsatte radiologin under förra mandatperioden. Det ledde till att alla läkare lämnade sjukhusen för att utföra röntgen på idrottsmän och andra människor som är lite mindre sjuka eftersom det är mer lönsamt.

Dessutom finns andra problem än strukturproblem i sjukvården. Varken socialdemokratisk eller folkpartistisk politik svarar på alla frågor. Så är det också med detta. Alla problem som finns är inte att hänföra till frågan om huruvida verksamheten är koncentrerad eller konkurrensutsatt. Personalproblem kommer att uppstå, personalkonflikter kommer att uppstå och väldigt många andra problem kommer också att uppstå alldeles oavsett strukturfrågan. Såvitt gäller strukturfrågan har just de problem som funnits på thoraxkirurgiska kliniken inte haft någon större betydelse.

Anförande nr 108

Andres Käärik (fp): Det är i alla avseenden helt fel, Anders Lönnberg! Det man konstaterade vid sjukhussammanslagningen var att thoraxverksamheten i Solna inte fungerade. Man behövde en annan modell och den modellen hämtade man från Huddinge sjukhus. Den modellen hade aldrig funnits, den hade aldrig existerat, om det var så att ditt synsätt – att allt måste vara präglad av monopol och så centraliserat som möjligt – hade gällt. Då hade det aldrig funnits någon modell som man kunde försöka implementera i Karolinska sjukhuset i Solna.

Ni slog sönder två befintliga verksamheter och tänkte implementera nya modeller. När man har arbetat med detta ett antal månader konstaterade verksamhetschefen att det inte går. Ett sämre betyg på den av er beslutade sammanslagningen får man verkligen leta efter!

Problemen inom röntgenverksamheten är intimt sammankopplade med verksamhetsproblemen på thoraxkirurgiska kliniken – det är inte två skilda storheter, de är intimt sammankopplade och det är ingen tillfällighet att det är från just detta arbetsområde som röntgenläkarna har flytt.

Det är ytterligare ett exempel på att sammanslagningen inte fungerar och att den var ogenomtänkt och genomfördes alldeles för fort.

Anförande nr 109

Anders Lönnberg (s): Du jagar exempel och har gjort det i flera månader nu. Jag tror att det är sjunde eller åttonde försöket att hitta exempel på att sammanslagningen var åt skogen. Även i dag brister analysen, precis som tidigare. Du hittar inte något sådant när det gäller den aktuella frågan.

Vi har väl aldrig varit för monopol någonstans. Du har själv i frågan konstaterat att de patienter som vi inte klarar av opereras i Uppsala. Problemet har varit att det har funnits en överetablering i Sverige totalt sett. Det är något helt annat än ett monopol.

Det är för att få tillräckligt underlag för forskning, utveckling och patientkvalitet som vi har gjort detta. Det är något annat.

Fråga 6

Anförande nr 110

Landstingsrådet Nymann (kd): Herr ordförande! Den raka frågan lyder: ”Har du inget mer att erbjuda av vägledning, i din egenskap av personallandstingsråd, till ledningen och/eller personalen vid Karolinska Universitetssjukhuset i den aktuella situationen än vad som framgår av SvD-artikeln?” Den artikel som avses var publicerad i går, och den har citerats sju åtta gånger tidigare i dag, så jag behöver inte läsa upp det där om ”knäna” och ”skiten” – det är välbekant.

Ordföranden: Innan Lars Dahlberg får ordet vill jag tillhålla båda debattörerna att ha ett vårdat språk.

Anförande nr 111

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Jag är för dagen den mest citerade ledamoten. Jag ska försöka fortsätta att vara det – fast kanske på ett mer positivt sätt.

Jag tänkte att jag kunde redovisa lite vad som avses med det jag säger i artikeln. Som alla säkert förstår handlar det om en längre intervju där det har plockats lösryckta bitar.

Inledningsvis säger jag enligt artikeln att jag ”vill att Socialstyrelsen utövar sin tillsyn ännu hårdare”. Det är ryckt ur ett sammanhang där jag hävdar att patient-säkerheten på Karolinska är hög och att det arbete som bedrivs på sjukhuset sker med hög medicinsk säkerhet och utifrån det säger att Socialstyrelsen gärna får granska frågorna hårdare. Det tycker jag är en rimlig och tydlig uppfattning som framför allt är ett uttryck för att jag stödjer det pågående arbetet.

Sedan kommer den citerade delen, som inleds med: ”Vi är också oroade, men från politiskt håll ska vi hålla fingrarna borta. Annars får vi ...” Det är ryckt ur ett sammanhang där jag hävdar att vi har en mycket kompetent sjukhusledning och en engagerad styrelse som aktivt arbetar med att utveckla verksamheten på Karolinska och hantera samordningsfrågorna. När jag pratar med journalisten menar jag också att det vore djupt felaktigt om vi politiker skulle agera på ett sätt som hindrar eller försvårar det arbete som pågår, eftersom vi har anställt chefer för att sköta det och utsett en styrelse som ska sköta det.

Det behövs alltså ingen kriskommission, vilket några oppositionsföreträdare säger i artikeln. Däremot tycker jag att det skulle vara välgörande om vi kunde få en bredare uppslutning för att stödja den ledning som hanterar de här frågorna.

Sedan står det också i artikeln att jag säger: ”Detta är ett ansvar för sjukhusledning och än så länge har vi fullt förtroende för den.” Här är jag faktiskt lite felciterad, för jag sade inte ”än så länge”, utan jag uttryckte ett mycket starkt och tydligt stöd för det pågående arbetet. Det arbetet har också redovisats på ett mycket bra sätt vid ägarutskottets senaste sammanträde, där du själv, Stig Nyman, deltog. Jag tycker att vi får väldigt fina redovisningar från ledningen, och jag har fullt förtroende för det arbete som pågår.

Anförande nr 112

Landstingsrådet N y m a n (kd): Ja, vi ska väl ha ett lite mer vårdat språk på eftermiddagen än på förmiddagen. Passusen i artikeln har citerats många gånger, och det tycker jag är vällovligt.

Jag tolkar dig, Lars, så här: Om du som både gruppleddare och personallandstingsråd skulle ge ett mer uttalat stöd för det ena eller det andra i de här sammanhangen – det behöver inte vara precis den här situationen eller liknande – så skulle det hindra eller försvåra möjligheterna för ledningen för sjukhuset att arbeta på ett klokt sätt. Det är en intressant inställning till den egna politiska rollen.

Jag vet att det har funnits förväntningar innan det fanns ett personallandstingsråd, och de förväntningarna tror jag inte har minskat. Många hör av sig i sådana struliga tider som det är just nu på Karolinska, och då frågar de mig: Var finns majoriteten och majoritetens företrädare, som i en aktuell situation engagerar sig djupare och mycket tydligare visar sitt stöd för en process, vilken den nu är? Det är snarare frånvaron av uttalanden och stöd som man kritiserar.

Anförande nr 113

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Ordförande, fullmäktige! Det förekommer kontinuerligt kontakter och dialog med verksamhetsledning, personal och andra företrädare.

Egentligen är det Stig Nyman redovisar ganska märkligt. Att vi som är ansvariga för verksamheten skulle låta bli att engagera oss och delta i en diskussion kring vår allra största verksamhet – med 15 000 anställda och en stor del av den budget som vi ansvarar för – är ett märkligt uttalande av Stig Nyman.

Du som ändå själv har suttit i ansvarsställning tror jag är väl bekant med hur man brukar jobba som politisk ledning. Den beskrivning du gör har ingenting med verkligheten att göra.

Anförande nr 114

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det är alldeles uppenbart att vi uppfattar den aktuella situationen väldigt olika. Vad det beror på ska jag inte spekulera i. Men det jag vet är att man från ganska många håll och under ganska lång tid, faktiskt ända sedan fusionsbeslutet, tycker att det borde vara ett djupare och mer öppet samtal och en bättre dialog med den politiska ledningen.

Jag är helt överens med dig beträffande – och är tacksam för – den redovisning som vi har fått i ägarutskottet och i andra sammanhang från sjukhuset, dessutom med viss regelbundenhet, vilket jag uppskattar. Det har varit en öppen attityd från ömse håll att ställa frågor och så vidare. Jag tror också att jag under åren har lärt mig var gränsen går mellan å ena sidan politisk inblandning och å andra sidan politiskt stöd och uppmuntran i olika sammanhang.

I det här fallet kommer vi naturligtvis inte närmare varandra, och jag hade inte heller förväntat mig det, utan jag är tacksam för det meningsutbyte som vi har haft i frågan. Men en del uppfattar det ändå så att ni gömmer er undan de riktigt stora och besvärliga problemen.

Anförande nr 115

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Fullmäktige, Stig Nyman! Jag kan förstå att det finns ett intresse från din sida att försöka sprida en osäkerhet kring om vi agerar, hur vi agerar och så vidare. Men jag kan försäkra dig att det finns en kontinuerlig dialog mellan den politiska ledningen och sjukhusledningen, mellan ägarutskottet och majoriteten där och den styrelse vi har tillsatt för att leda och styra arbetet på Karolinska.

Den medverkan som har förekommit på ägarutskottet, som du själv understryker har varit bra, har föregåtts av flera samtal om vad som behöver göras och så vidare. Jag vill snarare passa på tillfället att understryka att det pågår ett kontinuerligt arbete och en kontinuerlig dialog som syftar till att komma till rätta med de bekymmer som finns och framför allt flytta fram positionerna för att framtiden ska bli så ljus som vi hoppas att den ska bli för Karolinska universitetssjukhuset.

Jag tror att 2006 kommer att bli ett väldigt bra år för Karolinska, och det ska jag göra vad jag kan för att medverka till.

Fråga 7

Anförande nr 116

Olle Reichenberg (m): Herr ordförande, fullmäktige! Nyligen genomfördes ett antal stora upphandlingar av sjukvård här i Stockholms läns landsting. För geografisk sjukvårdsberedning nord, där jag sitter med, medförde detta att nya entreprenörer från och med nästa år – jag har för mig att det är i maj – kommer att driva geriatriken respektive specialistmottagningen vid Löwenströmska sjukhuset. Det har väckt stor oro i berörda kommuner och bland berörda invånare.

I ramverket för de geografiska sjukvårdsberedningarna står det bland annat att beredningarna ska föra en löpande dialog med befolkningen om hur närsjukvården inom området fungerar och hur den bör utvecklas och att man ska kartlägga och analysera befolkningens hälsa och behov av närsjukvård och förse hälso- och sjukvårdsutskottet med denna information som underlag och så vidare.

Mot den bakgrunden vill jag ställa följande fråga till Inger Ros: ”Hade det inte varit lämpligt att låta de geografiska sjukvårdsberedningarna under ärendenas beredning få möjlighet att yttra sig om upphandlingar av sjukvård i beredningens geografiska område?”

Anförande nr 117

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige, Olle! Svaret på din fråga är ja. Självfallet ska beredningarna delta i processen när det gäller upphandlingar fram till dess att HSU har fattat beslut om att genomföra upphandlingen. Beredningen har ju den viktiga uppgiften att skapa underlag till HSU gällande befolkningens behov av närsjukvård och mål.

När det gäller de upphandlingar som du som frågeställare refererar till vill jag säga: Beträffande den geriatriska upphandlingen framgår det av förfrågningsunderlaget, det vill säga det underlag som HSU har att fatta beslut om och har upphandlat i enlighet med, att information har lämnats till berörda geografiska beredningar – sydost, västerort, nordväst, nord och nordost – och därmed har det också funnits möjlighet att lämna synpunkter från beredningarnas sida.

Detsamma gäller upphandlingen av somatisk vård och HSU:s beslut om godkännande av kravspecifikation och anbudsfrågan. Det framgår även här att denna upphandling har redovisats för berörda medicinska och geografiska beredningar.

Anförande nr 118

Olle Reichenberg (m): Tack för ditt svar, Inger. Det är alldeles korrekt att beredningarna, däribland beredning nord, vid några tillfällen har fått muntlig information och rapporter från tjänstemännen om upphandlingsärendena.

Den informationen har, fram till det att upphandlingarna avslutades, varit väldigt knapphändig. Under själva genomförandet av upphandlingarna har informationen i det närmaste varit lika med noll. Det är i och för sig inte så konstigt, med tanke på lagen om offentlig upphandling och den stränga tystnadsplikten. Men det är likväl konstigt att man, när man är det majoriteten ofta beskriver som landstingets främsta sjukvårdspolitiker i respektive berednings geografiska område, får följa de här upphandlingarna via media.

Jag tycker verkligen inte att det hade varit för mycket begärt om HSU hade låtit de geografiska beredningarna yttra sig formellt över de här ärendena innan upphandlingarna hade påbörjats.

Anförande nr 119

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Nu tycker jag att du tar upp en rad frågeställningar i ditt inlägg. På den första frågan har jag redan svarat. De andra ligger lite utanför vad du faktiskt har frågat om.

Upphandlingar är strikt reglerade enligt sekretesslagen. Det ska inte vara för många parter inblandade i diskussionen. När HSU har fattat beslut sker det en upphandling där arbetet sker på förvaltningen, och sedan får vi ett underlag för att fatta beslut om vem som ska bli de nya entreprenörerna.

Det jag däremot kan fundera över och tycker att vi kanske borde diskutera hur man ska hantera – där vi möjligen skulle kunna bli bättre – är hur vi återkopplar HSU:s beslut när en entreprenör är antagen. Men det är rätt svårt, eftersom det är ett stort intresse inte minst från media för vem som ska driva vården.

BKV-nytt skickas ut direkt till de geografiska beredningarna med information om innehållet, så information får ni. Möjligen kan den bli bättre, men det gäller också att ta hänsyn till sekretessen.

Anförande nr 120

Olle Reichenberg (m): Vår uppgift i de geografiska beredningarna är att vara befolkningsföreträdare. Medborgardialog och kommunsamverkan är våra två kanske mest prioriterade uppgifter. För att vi seriöst ska kunna fullfölja vårt uppdrag på bästa sätt krävs det att vi är insatta i vad som händer inom sjukvården i vårt verksamhetsområde och då i någon mån har möjlighet att påverka skeendet i för oss och medborgarna angelägna frågor.

Vi jobbar med kommunsamverkan. Vår trovärdighet gentemot de kommuner som vi regelbundet träffar vid samverkansmöten måste kommunerna uppleva som rätt bristfällig.

Jag beklagar att Inger Ros trots tidigare löften om motsatsen ännu inte har fått till stånd en som jag tycker fungerande och acceptabel dialog mellan hälso- och sjukvårdsutskottet och de geografiska sjukvårdsberedningarna.

Anförande nr 121

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker återigen att du vidgar debatten till att handla om hela den organisation som vi har. Men det var inte riktigt den fråga jag skulle svara på.

Det är naturligtvis ingen hemlighet att vi har olika uppfattningar om organisationen. Men arbetet följer helt det reglemente och de regelverk som är fastställda. Ärenden som inte har varit uppe i beredningen fattar vi inte heller beslut om i HSU.

Det är helt rätt att beredningens uppdrag är att ha ett befolkningsperspektiv. Det hade ni i förberedelserna inför upphandlingen. Där har ni haft alla möjligheter att påverka för att underlaget ska vara så bra som möjligt utifrån befolkningsperspektivet och också tillfredsställa de behov som finns i det geografiska området. Så tillvida följer HSU helt det reglemente som gäller för vårt arbete.

Fråga 9

Anförande nr 122

Magnus Agestav (kd): Ordförande! Bakgrunden till min fråga är att majoriteten har beslutat att kontantpriset på SL-resor ska bli 20 kronor oavsett resans längd.

Det finns en tradition i vårt landsting att jämställa den allmänna och den särskilda kollektivtrafiken när det gäller taxor. Oavsett om man reser med SL eller med färdtjänsten är 600 kronor maxbeloppet för en månad. När man nu – trots många goda argument emot – har beslutat att ändra prissystemet på SL kan man fråga sig varför detta gäller just bara SL-resenärerna och inte färdtjänstresenärerna, där en resa fortsatt kostar 70 kronor per påbörjad 30 kilometer.

Därför har jag ställt följande fråga, ursprungligen till Anna Kettner: "Är majoriteten beredd att ompröva taxesystemet så att även färdtjänstresenärer ska kunna åka en enstaka resa för 20 kronor precis som SL-resenärerna?"

Anförande nr 123

Johan Sjölander (s): Jag vill tydliggöra vad det hela handlar om. Vi pratar om priset för en resa med färdtjänsttaxi. För en resa i SL-systemet betalar ju en färdtjänstresenär varken 10 eller 20 kronor utan 0 kronor – det är avgiftsfritt för en färdtjänstresenär att åka med SL, och personen får dessutom ta med sig en ledsagare helt utan kostnad.

Svaret på din fråga är kort uttryckt: Nej, vi har inte för avsikt att riva upp det budgetbeslut som vi fattade för bara några veckor sedan här i salen vad gäller taxa för enstaka resor.

Vi har ett gemensamt högkostnadsskydd, det vill säga kostnaderna för ett samlat resande i SL och med färdtjänsten är för en färdtjänstresenär aldrig högre än kostnaderna för ett månadskort med SL, det vill säga 600 kronor för några och 360 kronor för de allra flesta färdtjänstresenärer. Det blir aldrig dyrare med det samlade resandet i SL och med färdtjänsten än ett månadskort med SL. Det tycker vi är en bra princip, för den garanterar att det inte blir en merkostnad att resa kollektivt som funktionshindrad. Den principen håller vi också fast vid.

Jag kan också nämna att en sänkning av priset på enstaka resor med taxi skulle motsvara en kostnad på ungefär 65 miljoner kronor för färdtjänsten eller antagligen mer, eftersom resandet kan tänkas öka, så det är en rätt stor kostnad.

Den viktiga principen om att det inte ska vara några merkostnader för att vara funktionshindrad bibehålls genom det bibehållna högkostnadsskyddet.

Anförande nr 124

Magnus Agestav (kd): Johan Sjölander! En resa till Södertälje eller Norrtälje kan alltså bli tio gånger så dyr för den som är hänvisad till färdtjänst som för övriga kollektivtrafikresenärer. Det är naturligtvis riktigt att den som reser ofta snabbt kommer upp i månadstaket på 600 kronor. Men för den som åker sällan är fortsatt höga kostnader en klar diskriminering jämfört med annan kollektivtrafik.

Varför ska sällanresenärerna gynnas inom SL men inte inom färdtjänsten, Johan Sjölander?

Anförande nr 125

Johan Sjölander (s): För de resenärer som du säger har stora behov och är helt utlämnade till färdtjänsten för att kunna sköta sina arbetsresor, studieresor och övriga resor är högkostnadsskyddet det viktiga, och det är bibehållet.

För dem som kanske oftast använder SL men har färdtjänst som ett komplement för enstaka resor blir det fortfarande billigare per månad, eftersom SL-resandet är avgiftsfritt inklusive en ledsagare, så därför blir kostnaden fortfarande mindre per månad än för en SL-resenär.

Återigen: Det blir ingen merkostnad för någon färdtjänstresenär med det samlade resandet inom SL och med färdtjänsten än vad kostnaden är för en person som köper månadskort på SL.

Anförande nr 126

Magnus Agestav (kd): Varför ska en färdtjänstresenär som kanske inte ens orkar nyttja SL-trafiken betala mer för en enstaka resa än en ung, frisk som använder den vanliga kollektivtrafiken?

Är det så att ni av röstmaximeringsskäl prioriterar SL-resenärerna framför färdtjänstresenärerna? Det är jultider, och man kan fråga sig om ni inte borde skämmas när ni låter det regna trafikpengar över friska resenärer, vilket drabbar färdtjänstberättigade, som inte har fått någon sked.

Anförande nr 127

Johan Sjölander (s): Magnus! Du känner mycket väl till att vi har ett ganska utvecklat samrådsförfarande, med diskussioner och möten med både handikapp- rörelsen och pensionäsrörelsen.

Finns det en synpunkt som nästan aldrig kommer fram skulle det vara att priset är det stora problemet med färdtjänsten. En synpunkt som däremot kommer fram är att man tycker att vi har ett väldigt förmånligt system i Stockholms läns landsting, där man kan åka obegränsat med färdtjänsten mellan nord och syd till en kostnad som för de allra flesta blir 360 kronor i månaden. Det är ett väldigt förmånligt prissystem som vi har – inte minst jämfört med andra delar av landet.

Jag tycker att vi har ett bra taxesystem inom färdtjänsten, inte minst därför att personerna åker gratis med SL och att kostnaden aldrig blir högre än för ett månadskort med SL. Jag ser ingen anledning att skämmas, utan tvärtom kan jag känna stolthet och glädje över att företräda en sådan fin verksamhet, inte minst nu

i jultider, när den kanske fyller sin allra viktigaste funktion – julafton är som bekant den kanske tyngsta färdtjänstdagen på året.

Fråga 10

Anförande nr 128

Rolf Bromme (fp): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Jag har tagit upp frågan om fågelinfluensan och vad som kan hända när den muteras och drabbar människor. Det har varit en stor, internationell debatt om detta under hösten, och så sent som i fredags diskuterade EU:s ministerråd i Bryssel de här frågorna. Jag vet också att Sveriges folkhälso- och socialtjänstminister Morgan Johansson deltog i det sammanträdet.

Jag vill med anledning av denna debatt ställa frågan: "Finns det någon beredskap inom Stockholms läns landsting inför en befarad pandemi av fågelinfluensa?" Det handlar alltså om den muterade formen som drabbar människor.

Anförande nr 129

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige, Rolf! Det är glädjande att för både dig och fullmäktige kunna berätta att vi så sent som på novembersammanträdet i hälso- och sjukvårdsutskottet fick en utförlig information om landstingets beredskap för pandemiutbrott, särskilt av fågelinfluensa. Det var en information som jag tror att alla i utskottet var väldigt nöjda med.

Det finns en regional beredskapsplan framtagen. Den innehåller en översiktlig plan med principlösningar. Dessutom finns på akutsjukhusen lokala planer utarbetade, bland annat för att snabbt kunna friställa vårdplatser vid ett eventuellt pandemiutbrott. Det finns också en strategisk arbetsgrupp under ledning av smittskyddsläkaren tillsatt på ledningsnivå för att följa det fortsatta arbetet.

Anförande nr 130

Rolf Bromme (fp): Det låter bra. Det är viktigt att det finns en sådan plan. Sedan är frågan hur man gör för att få fram influensavaccin, vilket tydligen inte finns ännu. Det ska jag naturligtvis inte begära att Inger Ros ska svara på nu, men det bör finnas med i planen hur vi får tag på det och i vilken omfattning vi kan få använda det.

Just nu pågår det en presskonferens där Morgan Johansson talar om dessa frågor, så frågan är i högsta grad aktuell. Du kanske kan redovisa något mer.

Anförande nr 131

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Ja, det kan jag göra. Det känns viktigt att berätta för fullmäktige att vi fick en information som var mycket intressant, nämligen att den oro som media har blåst upp i frågan är ganska obefogad. Det tycker jag är rätt viktigt att vi vet om.

Risken är väldigt liten att vi i Sverige skulle drabbas. Men icke förty ska det naturligtvis finnas en beredskap. Mediabilden har dock gjort att allt vaccin som fanns tog slut, eftersom medborgarna hamstrade. Det gällde dessutom ett vaccin

som inte hjälper mot fågelinfluensa, vilket är olyckligt när det gäller hur man hanterar en sådan här svår fråga. Det var intressant information.

Jag kan också berätta att det pågår ett stort arbete med en regional handlingsplan utifrån den nationella handlingsplanen. Arbetet med att få en sådan plan slutredigerad och klar är påbörjat, och vi arbetar också nationellt med frågan. Det vill jag säga som svar på din fråga om vi förbereder oss för ett vaccin.

Anförande nr 132

Rolf Bromme (fp): Strängt taget gör det inget om vaccinet har tagit slut, om vaccinet inte hjälper. Den frågan tycker jag inte att vi behöver diskutera ytterligare.

Men det är viktigt att det finns planer och att man funderar över vad man ska göra. Om det sker något – oavsett vad media skriver – måste man ju ha planer att verkställa direkt när det sker.

Anförande nr 133

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Det är självklart. Men jag tycker också att det är viktigt att vi inte ska skapa större oro för befolkningen är vad som är befogat.

Visst har det betydelse att vaccinet tog slut, för det hjälper mot andra sjukdomar.

§ 313 Rapport om utredning av AB Storstockholms Lokaltrafiks långsiktiga ekonomiska situation

Anförande nr 134

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Den här rapporten ska vi egentligen inte göra så mycket annat med än att ta med oss den i det fortsatta arbetet när det handlar om ekonomin i vårt trafikföretag. Men eftersom det handlar om att vi ska godkänna rapporten – ärendet är inte mer komplicerat än så i dagsläget – vill jag ändå understryka några saker.

Bakgrunden till att den här genomlysningen gjordes var att vi, när vi såg hur SL redovisade sin ekonomi i samband med budgeten 2005, såg ganska stora och ökande underskott för verksamheten under de kommande åren. Det var en verklighet då. Det förtjänar att sägas att bilden i dag ser något annorlunda ut, och det är väl framför allt det jag vill trycka på.

SL prognostiserar i dagsläget ett överskott för år 2005 på i storleksordningen 300 miljoner kronor. Man kan alltså konstatera att bilden vid ingången till år 2006 ser annorlunda ut än när uppdraget lämnades. Givet en del förutsättningar ser vi också i underlaget att det finns rimliga förutsättningar att klara även perioden fram till 2010, under förutsättning att vi genomför en del åtgärder.

Men kvar står det faktum som den här rapporten signalerar, att vi har långsiktiga behov inte minst när det gäller investeringar. Det är ett styvt arbete som måste göras att fundera över på vilket sätt vi ska klara av att finansiera de omfattande investeringar som behövs i både trafiken och sjukvården. Det arbetet pågår, och vi

återkommer till det senare under året. Det är ett arbete som biträdande finanslandstingsrådet Dag Larsson leder.

Sammanfattningsvis vill jag säga att jag tycker att det är en bra rapport. Den kommer att utgöra ett viktigt underlag för det fortsatta arbetet med att fundera över hur vi ska finansiera både drift och investeringar i kollektivtrafiken framöver, och den tecknar för närvarande en något ljusare bild än när uppdraget lämnades. Det är alltså ett bra underlag för framtiden.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 135

Åke Askén (mp): Ordförande, fullmäktige! Visst ser SL:s ekonomiska framtid problematisk ut. Det är ingen nyhet. Så har det alltid varit, men det har alltid ordnat upp sig. Frågan är vilka partier som kan ordna upp det den här gången.

Skillnaden mot förut är väl att vi nu har fått en tydligare bild – och kanske också större bild – av investeringsbehovet. Det mest konkreta är att man har tagit med reinvesteringarna, det vill säga utbyte av material, underhållskostnader och liknande, som belöper sig på rätt stora pengar under de närmaste åren. Det gäller att kunna finansiera det.

Jag tror – eller hoppas i varje fall – att investeringarna i kollektivtrafiken blir beroende av trängselskatten, så att den får fortsätta efter försöksperioden, för jag tror att den är viktig inte bara av direkta miljöskäl utan också som en finansiering av investeringar inom kollektivtrafiken.

Oppositionen har summerat behovet av nyinvesteringar till 35 miljarder kronor under en tioårsperiod. Det är oerhört mycket pengar, speciellt som reinvesteringarna kanske blir lika stora.

Men är inte 35 miljarder av skattebetalarnas pengar ungefär det ni tänker lägga ut på något helt annat, nämligen på motorvägar här i Stockholm? De kostar väl ungefär 35 miljarder. Det är en investering som motverkar ett hållbart samhälle. De pengarna borde egentligen – om man tänker efter – användas till bättre kollektivtrafik och därmed till bättre hälsa, bättre miljö och även bättre ekonomi.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 136

Magnus Agestav (kd): Ordförande! Jag har tagit del av rapporten. Det var en intressant läsning, må jag säga. Det framgår att SL har ett investeringsbehov på ca 35 miljarder kronor och ett reinvesteringsbehov på ca 36 miljarder kronor under den närmaste 20-årsperioden. Det är ett beting om något.

Anna Kettner har i olika intervjuer sagt att det inte är något problem. Självt är varken jag eller mina företrädare i partiet övertygade om att det inte är något problem – tvärtom. Projektgruppen som har arbetat fram rapporten skriver också att man i investeringsplanen på ca 9 miljarder kronor för den närmaste femårsperioden egentligen underskattar investeringsbehovet. Det är lätt att peka på större

objekt som inte finns med i planen. Full depåkapacitet för det nya pendeltåget går till exempel loss på en miljard. Citybanan behöver jag knappast nämna några siffror om. Tvärbanorna går på 4–5 miljarder, och reinvesteringar i Lidingöbanan går på 400 miljoner.

Rapporten pekar också ut olika nedskärningar som kan bli aktuella om inte SL klarar sin ekonomi. Man kan få ersätta Lidingöbanan med buss, det kan bli fråga om utglesning av trafiken på sena vardagskvällar, där spårtrafiken slutar före midnatt och det blir gles busstrafik. Det också bli en allmän utglesning av trafiken på vardagar som då omfattar alla trafikslag. Det kan till exempel innebära att det inte blir några anslutningsbussar till pendeltågen.

För att klara SL:s långsiktiga ekonomi behövs ett nytt ledarskap och en ny politisk vision – det är väl alldeles uppenbart. SL och landstinget måste våga tänka nytt och annorlunda.

Alliansen har lagt fram en agenda för en bättre kollektivtrafik. Där finns hela 22 punkter, som, när de genomförs, gör kollektivtrafiken attraktiv för fler resenärer.

Vi från Kristdemokraterna har föreslagit lokala kort och studentrabatt, förbättrad service, tillgänglighet och trygghet samt säkerställande av en långsiktig finansiering av SL:s verksamhet. Vi är för en gemensam organisation för SL och färdtjänsten. Vi vill ha ett avtal med Banverket angående pendeltågsspåren, och vi vill ha förbättrade incitament för trafikutövarna att kontrollera att passagerarna har erlagt avgift.

När det gäller finansieringen måste SL bjuda in nya aktörer och undersöka nya finansieringslösningar. Vi måste bland annat öka intäkterna genom att utnyttja stationerna bättre samt öka intäkterna från reklam. Det räcker inte med att landstingsmajoriteten i dag godkänner rapporten om SL:s långsiktiga ekonomiska situation. Det krävs, som jag har nämnt, ytterligare kraftfulla åtgärder för att klara SL:s ekonomi i framtiden.

Vänstermajoritetens politik, som har lett till att färre reser med SL, måste få ett slut. Kristdemokraterna är beredda att ta över ansvaret tillsammans med Moderaterna och Folkpartiet efter valet nästa höst.

Anförande nr 137

Hans-Erik Malmros (m): Herr ordförande! Även om SL står inför stora utmaningar i framtiden tror jag att finanslandstingsrådet kan hålla med om att detta är en av de mest väluppfostrade döttrarna, som alltid levererar överskott. Så har det varit sedan lång tid tillbaka. SL har problem framöver med att få ekonomin att gå ihop, men man har alltid levererat det fullmäktige har beslutat.

Vi står inför stora utmaningar. 70 miljarder kronor ska investeras för att behålla den trafik vi har i dag och åstadkomma den nyinvestering som behövs under de kommande 20 åren – 70 miljarder! Det är 3 ½ miljarder om året.

Vi står också inför utmaningarna att alla avtal som vi sluter om trafikupphandlingar blir dyrare, så trafiken kommer att bli dyrare. Det är inte bara kapitalkostnaderna som ökar, utan det gör också trafik kostnaderna.

Det som är tråkigt i rapporten är att det från majoritetens sida ges bara två alternativ. Antingen höjer vi skatten – skattefinansieringsgraden för SL ökar rätt kraftigt – eller också höjer vi SL-kortet med 100 kronor per månad. Jag ser inte att det är två alternativ, vare sig att höja skatten eller att höja SL-kortet med 100 kronor i månaden. De alternativ som jag vill se är åtminstone tre.

Det första är att få en SL-taxa som är rättvis, en SL-taxa som ger fler resenärer. Med fler resenärer får SL ökade intäkter, och med ökade intäkter får vi mer pengar och har råd att både förbättra trafiken och satsa på kapitalkostnader.

Det andra är att ställa krav på regeringen. I dag har vi en regering som behandlar vår region rätt styvmoderligt. Regeringen bidrar med 25 procent när vi investerar, och regionen får själv stå för 75 procent av kostnaderna. I hela övriga Sverige är det precis tvärtom. Där står regeringen för 75 procent och regionen för 25 procent.

Med en icke Stockholmsfientlig regering tror jag att regionen kan få betydligt mer. Enligt vår budgetmotion i riksdagen lägger vi på 7 miljarder kronor för infrastrukturinvesteringar, så det finns ett litet hopp åt det hållet att vi ska få dels mer pengar till regionen för infrastruktur, dels mindre utjämningskatt.

Det tredje man ska ägna sig åt är att samarbeta med näringslivet. Kan näringslivet tillsammans med landstinget åstadkomma att det går fortare att få fram spår, nya järnvägar och även nya vägar ska vi samarbeta med dem och inte ha sådana ideologiska skygglappar som bland annat Dag Larsson har.

Vad gjorde ni i valrörelsen 2002? Ni lovade att öka investeringstakten. Men Dag Larsson erkände till och med i budgetdebatten att ni har minskat investeringstakten. Så är det.

Det går inte att spara på underhåll och investeringar. Då ser vi vad som händer. Då blir det som Gertrud Brorsson säger: SL faller sönder. Hon har helt rätt, vice ordföranden i SL:s styrelse: SL faller sönder. Så var det också förra gången ni styrde. Ni investerade inte i ny räls i tunnelbanan på flera år. Då fick vi stopp i trafiken.

Sådant drabbar resenärerna och ger SL dåligt rykte. Vi ser det just nu. Inte på länge har det varit så dålig trafik som det är just nu, med ständiga stopp i trafiken. Det beror på att man spar på underhåll och spar på investeringar.

Vi vill lägga ett särskilt uttalande som är nästan identiskt med det som lades i landstingsstyrelsen, sånär som på att det i stället för ”10-årsperioden” ska stå ”20-årsperioden”. Det uttalandet vill vi lägga.

Anförande nr 138

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Det märks onekligen att valet och valrörelsen närmar sig, eftersom torgmötesretoriken redan börjar tränga in i denna församling.

Malmros försöker göra ett stort nummer av att det har varit en skillnad i investeringsvolymerna mellan oppositionen och majoriteten under den nuvarande mandatperioden. Den tragiska sanningen, Hans-Erik, är att ni först nu, för ett par veckor

sedan, lade nya förslag på investeringssidan. I övrigt har ni röstat med majoriteten i fråga om investeringsvolymerna för SL i varenda budget under mandatperioden.

I den budget som antogs kommer vi att lägga investeringar på 3,8 miljarder kronor på kollektivtrafiksidan. Det är i nivå med de investeringar som fanns 2002. Vi drog ner lite grann första året vi regerade, men det berodde också på att vi tidigare hade förskottat andra investeringar. Den typ av förändringar som genomfördes då genomfördes i fullständig politisk enighet.

Att göra en skillnad av detta tycker jag alltså är intressant och märkligt.

Om man vänder sig från själva torgmötesretoriken kan man konstatera att det finns skäl att vara seriöst bekymrad över landstingets samlade investeringsbehov i framtiden, både på kollektivtrafiksidan och på sjukvårdssidan. Det behöver vi föra en seriös diskussion om mellan de politiska partierna och över blockgränsen. Det är klart att det handlar om skattebetalarnas pengar. Det handlar om hur vi ska kunna säkerställa en god kollektivtrafik och en god sjukvård till regionens medborgare i framtiden.

Det som då sker är bland annat den här analysen, som jag tycker är väldigt bra. Men vad som också kommer att behövas är en diskussion om hur vi ska hantera de samlade investeringsbehoven, med försök till kompromisser och – tror och hoppas jag – breda, blocköverskridande överenskommelser.

Det kan handla om var skattenivån ska ligga, och det kan handla om var avgiftsnivåerna ska ligga. Självfallet kan det också handla om diskussioner med statsmakten. Men att som Hans-Erik Malmros gå omkring och tro att landet i övrigt ska gå ner på knä och säga att samtliga statliga investeringar som ska göras i framtiden ska göras i Stockholmsregionen tror jag inte kommer att lyckas. Jag tror att motsättningarna mellan Stockholmsregionen och resten av landet kring den här typen av statliga investeringsfrågor kommer att finnas även framgent, oavsett vilken regering som råkar finns i landet.

Det grundläggande som finns är i alla fall ett behov av att vi sätter oss ner och fortsätter analysen och diskussionen, vågar diskutera varifrån vi ska få intäkterna för att betala nödvändiga kapitalkostnader i framtiden men faktiskt också vågar sätta oss ner och diskutera vilka prioriteringar vi ska genomföra och när olika investeringar ska genomföras.

Det finns bekymmer, och det är inga lätta frågor att hantera. Men å andra sidan behöver man inte måla upp några katastrofmoln på himlen framöver.

Anförande nr 139

Hans-Erik Malmros (m): Herr ordförande! Sanningen är att vi har haft högre investeringsramar än vad ni har haft. Sanningen är också, som Dag Larsson säger, att ni drog ner trots att ni i valrörelsen lovade att ni skulle öka, och då visste ni redan att ni hade satsat på pendeltågen.

Dag Larsson! Era två enda alternativ är att höja skatten eller att höja SL-kortet med 100 kronor – eller göra bådadera. Det är inte ett smakligt alternativ, när ett mycket bättre alternativ är att gå till regeringen, knacka på och säga: Måste ni föra en sådan Stockholmsfientlig politik? Det behöver man inte, om man inte behöver

en sådan skatteutjämning som finns nu och vågar satsa på infrastruktur där infrastrukturen gör mest nytta, vilket är i vår region.

Dag Larsson! Våga vara lite uppkäftig mot din egen regering, så tror jag att det blir bättre! Jag kommer att vara ödmjuk gentemot vår regering, om vi kommer till. De vill nämligen satsa här. De vill inte ha en biltullscirkus som kostar 4 miljarder kronor – de pengarna kunde ha lagts på något betydligt bättre.

Anförande nr 140

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Hans-Erik! Det kommer att bli kul att möta dig på olika torgmöten runt om i Stockholm framöver. Jag ser faktiskt fram emot det. Investeringsbudgeten för 2003 lade ni inga andra förslag om. Investeringsbudgeten för 2004 lade ni inga andra förslag om. Investeringsbudgeten för 2005 lade ni inga andra förslag om i den här församlingen. Det är bara att titta i protokollen. Jag själv deltog i debatterna. Ni lade samma förslag som vi gjorde.

Jag tycker att det är kul att bråka om investeringsfrågor. Det finns många ideologiska frågor som det finns skäl för oss att rota i. Men ni har de facto inte lagt några andra förslag än vi har gjort, förrän för ett par veckor sedan. Det är den tragiska sanningen, tråkig för torgmötena – men det är sanningen!

Anförande nr 141

Å k e A s k e n s t e n (mp): Det är klart att man här i Landstingshuset kan skälla på regeringen, men när det gäller trafikpolitiken har faktiskt regeringen och dess samarbetspartier vänt på alltihop när det gäller investeringarna. Nu går två tredjedelar till kollektivtrafiken och en tredjedel till vägarna. Förut var det precis tvärtom. Man kan säga att det går åt rätt håll. Jag hoppas att Hans-Erik Malmros inte är sur över det också.

Magnus Agestav tog upp – det var väl bra att han gjorde det – de trafikförsämringar som nämns. Det är väl i huvudsak SL som står bakom dem, så det är inte några politiker som säger att trafiken ska försämras på en rad punkter. Vi i koalitionen är överens om att vi ska öka trafiken och också öka kollektivtrafikens andel av den totala trafiken. Det är helt omöjligt att genomföra sådana minskningar som nämndes också med tanke på att folkmängden i länet väntas öka med över 20 000 personer per år under de närmaste åren. Det aktualiserar naturligtvis att det finns något att bita i.

Det är klart att det är intressant att diskutera privat finansiering. Men då måste man göra en kalkyl över vad som är bäst för skattebetalarna. Nu, när vi äntligen har arbetat upp landstingets ekonomi och fått en bättre kreditvärdighet, tvivlar jag starkt på att det privata näringslivet har någon möjlighet att konkurrera med landstinget när det gäller trafikinvesteringar – såvida man inte ska bedriva ideell verksamhet. Jag tror faktiskt att vi kommer att klara detta själva. Däremot kan man fråga sig om det är rätt att vi själva ska klara att bygga ett universitetssjukhus. Universitet luktar stat väldigt mycket.

Anförande nr 142

Fredrik Kronberg (m): I rapporten finns en punkt som råkar ha ett visst intresse för mig som Lidingöbo. Ett av alternativen kallas B-åtgärder och anses inte vara så farliga att genomföra. Nu har Åke Askensten för sin del sagt att han inte tycker att det ska göras. Det var ju ett svar som jag tycker är bra. Men jag vill naturligtvis också veta vad trafiklandstingsrådet tycker i den här frågan, nämligen att ersätta Lidingöbanan med buss.

När vi i dag fattar beslut om att godkänna rapporten, vad har jag då godkänt? Har jag godkänt underlaget för de 25 miljonerna? Jag vill härifrån talarstolen deklarerat att jag likställer beslutet om att godkänna rapporten med att lägga den till handlingarna, det vill säga jag förbehåller mig rätten att kritisera underlaget ända fram till det att man fattar ett beslut. Jag godkänner alltså inte med automatik det underlag som finns, och så måste vi väl ändå tolka beslutet. Jag skulle vilja höra vad landstingsrådet har för uppfattning i den frågan.

Nu pågår det en dialog mellan Lidingö stad och landstinget när det gäller Lidingöbanan. Det är en dialog med ett långsiktigt perspektiv som handlar om investeringar med mycket lång räckvidd. Man måste jämföra bussinvesteringar, som har kort avskrivningstid, med spårtrafiksatsningar, som har lång avskrivningstid och där det finns fördelar i fråga om kopplingar till Tvärbanan och annan spårtrafik i Stockholm, vilket har diskuterats.

Det finns alltså en mängd olika saker som man behöver diskutera. Det pågår mycket seriösa och tunga diskussioner kring detta för att komma fram till ett vettigt förslag. Då känns det lite svårt att få en beskrivning på bara några rader i ett underlag som vi ska fatta någon typ av beslut om.

Anförande nr 143

Landstingsrådet Kettner (s): Det är väl snarare pastorsjaget än landstingsrådet i mig som vill lugna menigheten med att säga något som jag sagt flera gånger förut: Om Lidingö stad bara vill ha kvar sin bro och tar ansvar för sin del av den överenskommelse som gäller Lidingötrafiken finns det inga planer i SL eller i det här rummet – i varje fall inte från vår sida – att göra några stora förändringar när det gäller Lidingöbanan.

Vi ska hålla vår del av överenskommelsen, det vill säga fortsätta de hundratals miljoner som vi redan har satsat på att renovera banan. Det vore dumt att inte fullfölja det. Men mitt intryck är att det finns en tveksamhet på Lidingö om man vill ha bron, bland annat för att marken behövs för att bygga vägar.

Jag säger som den lilla flickan i breven till Gud: Jag höll min del av avtalet. Var är cykeln?

Anförande nr 144

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! För att ingen ledamot ska gå härifrån och vara oklar över vilken typ av beslut vi fattar vill jag understryka att vi godkänner en rapport. Det står naturligtvis var och en fritt – såsom varande ledamot i fullmäktige – att i samband med diskussionen om den årliga budgeten och de årliga investeringsplanerna framföra vilka åsikter som helst om på vilket sätt vi ska finansiera och driva verksamheten.

Anförande nr 145

Jan Olov Sundström (m): Herr ordförande! Detta är en utomordentligt viktig fråga, för att inte säga en av de allra viktigaste vi har att hantera i vårt landsting. Vi har investeringsberedningen, där jag sitter. Den är för övrigt väldigt olik ett torgmötesforum. Där har vi haft en föredragning av SL:s framtida behov av investeringar på olika sätt, och det tycker jag har varit bra.

Men det som bekymrar mig och även vår företrädare i SL:s styrelse är frågor kring det som handlar om hur man hanterar de här frågorna rent praktiskt. Det känns väldigt konventionellt när man här i landstinget diskuterar hur man ska hitta lösningar i fråga om investeringarna.

Jag hade ett förslag på investeringsberedningens sammanträde som jag motvilligt fick igenom. Det väckte viss förstämning när jag lade fram det. Det gällde att vi skulle ta en viss diskussion kring hur man hittar dessa alternativa finansieringssätt. Då handlar det inte, som en del tror, bara om pengar, utan det handlar faktiskt om hur man hittar andra modeller för att göra saker, hur man verkställer på ett annorlunda sätt, hur man får in nya tankar i processen och även hur man framöver driver verksamheter som inte nödvändigtvis behöver drivas på konventionellt landstingsvis.

Den öppenheten tycker jag att vi måste ha mycket mer av i landstinget. Jag kan förstå att det finns ideologiska blockeringar – det lider vi förmodligen alla av i någon mening. Men jag tycker det är tragiskt att i de här frågorna, som skulle förtjäna ett bättre öde, inte diskutera lite mer öppet, utan jag tycker att man ska göra det. Jag kommer att fortsätta att driva det där jag kan, det vill säga i det här fallet i investeringsberedningen, eftersom jag tycker att det är utomordentligt viktigt.

I och för sig är jag glad över att vi nu ska ha ett litet seminarium någon gång under nästa år och får upp frågan på bordet på ett lite tydligare sätt än tidigare. Men jag vill ändå understryka hur viktigt det är att den här typen av frågor får en ordentlig diskussion framöver. Hur löser vi detta på ett annat sätt än genom de väldigt traditionella modeller som vi själva använder i landstinget? Där anser vi alltid att vi har lösningar på allting, vilket vi inte har. Det finns många andra som har många goda idéer som vi borde pröva, och det tycker jag att vi ska göra.

Anförande nr 146

Landstingsrådet Larsson (s): Det efterlystes öppenhet och vilja att diskutera och pröva olika tankar. Från majoritetens sida vill jag markera att vi försöker ha den öppenheten.

Jag har mina bestämda uppfattningar om PPP och sådant som vi tidigare har diskuterat. Men med de allvarliga och mycket tunga investeringar som vi står inför i framtiden bör man ha en öppenhet i sinnet och en vilja att pröva olika tankar och ta den typen av diskussioner när det handlar om investeringar, driftsformer och annat – det är självklart.

Den öppenheten finns från vår sida. Det vill jag svara upp till. Det är vi villiga att resonera kring och fortsätta diskussionerna om.

I dag har vi en rapport. Vi återkommer så småningom till fullmäktige för ytterligare diskussioner kring den här angelägna frågan.

Anförande nr 147

Bengt Cedrenius (mp): Jag kan instämma i det Dag Larsson sade, så behöver jag inte replikera ytterligare.

Anförande nr 148

Landstingsrådet Wallhager (fp): Ordförande, ledamöter! Detta är en oerhört viktig rapport. Den är alldeles för viktig för att bara läggas på hyllan någonstans. Jag tror att vi alla i salen som har läst rapporten inser vilken prekär ekonomisk situation som SL är i.

Vad jag egentligen tycker är lite sorgligt är att rapporten bara gäller tiden fram till 2010. Den rapport som vi har fått i SL-styrelsen berör SL:s ekonomiska situation när det gäller både investerings- och reinvesteringsbehov ända fram till 2025. Situationen blir faktiskt bara mer och mer allvarlig.

Jag tror att vi alla – eller åtminstone de flesta av oss – inser behovet. Jag vet inte om det citat jag visar på skärmen talar för sig självt – att vi kanske har lite olika verklighetsuppfattningar i SL-styrelsen.

Rapporten har ett antal observandum. Trots de höga siffror som vi kommer upp i – 71 miljarder kronor – är ett antal saker exkluderade. Det gäller bland annat tvärspårbanorna, Lidingöbanan och Citybanan, som än så länge är uppe i 20 miljarder – där ska landstinget inte betala helheten men åtminstone ett par tre miljarder. Ett antal andra saker finns inte heller berörda i rapporten.

Bläddrar man vidare i den hittar man också ett antal konklusioner och ett antal åtgärder som föreslås, och man säger dessutom att det finns ett antal svagheter i planen. Man säger att man inte har kunnat identifiera några signifikanta möjligheter att minska SL:s investeringar, man säger att det är möjligt att behoven underskattas och så vidare. Planen är alltså långt ifrån fullständig.

Nästa bild jag visar på skärmen kanske anger en lösning. När några i den här församlingen uttalar sig brukar de koka ner det hela till att säga: Det är nog inte så farligt, för vi kanske inte hamnar där i alla fall. Jag tror att vi här i salen är väldigt eniga om att Stockholmsregionen växer och att Stockholmsregionen behöver bra kollektivtrafik. Stockholmsregionen behöver de investeringar som finns uppräknade i rapporten, och då är det vår förbaskade skyldighet att försöka hitta lösningar.

Jag tror att det är jätteviktigt att vi tillsammans försöker vända på varenda sten som är möjlig att vända för att skaka fram de pengar som behövs för att kunna göra investeringarna.

Vi från Folkpartiets sida, tillsammans med Moderaterna och Kristdemokraterna, visar på några olika alternativ. Ni på er sida visar på alternativen skattehöjning kontra korthöjning.

71 miljarder kronor – kom ihåg den summan! Höjer vi skatten 1 krona får vi in ungefär 3 ½ miljarder. Höjer vi priset på SL-kortet med 100 kronor får vi in ungefär 250 miljoner kronor. Hur mycket måste vi då höja skatten eller kortet för att få in 71 miljarder? Jag tror att ni kan räkna själva. Det är orimligt att täcka SL:s investerings- och reinvesteringsbehov med endast skatte- och korthöjningar. Dessutom, mina vänner, är det kontraproduktivt.

Men Dag Larsson kanske har svar på tal.

Anförande nr 149

Landstingsrådet K e t t n e r (s): Jag vill börja med att ta fasta på det Maria säger, att vi nog är rätt överens om att pengarna ska fram. Det är skönt att vi är överens om något.

Sedan vill jag påpeka: Det kan hända att citatet hon visade på skärmen är korrekt – i så fall har jag uttryckt mig luddigt – eller också är det gammalt och lösryckt. Vi har i dag beslut om 50-procentiga investeringar till SL från staten. Det är bättre än det någonsin gick när den borgerliga regeringen satt och när ni var i majoriteten. Staten ska bidra med 50 procent – det har man lovat. Det är vi också överens om.

Det andra man kan konstatera är: Det kan verka fantasilöst att vi – eller rättare sagt tjänstemännen – pekar på skatt och taxa. Men det är tills vidare det vi har. Just nu ökar intäkterna på grund av ökat antal resenärer. Det är det allra bästa. Vi är inte emot att pröva det ni föreslår. Men vi är övertygade om att det inte ger de fantastiska intäkter som ni tror. Vi vill inte lova något som vi inte vet att vi kan hålla, Maria! Det visar sig från förra mandatperioden att det är en ganska dålig metod ni vill ta till.

Vi ser till att pengarna kommer fram. Ni ser till att pengarna försvinner.

Anförande nr 150

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Jag ska bara friska upp Anna Kettners minne. I tidningen Stockholm City sade du i november 2005: Det är ingen katastrof. Vi är på väg ur krisen.

Du kanske tycker att vi är fantasilösa. Men jag kan inte riktigt förstå vilken fantasirikedom ni har när ni inte kommer med några egna alternativ utan möjligtvis hänvisar till tjänstemännens förslag till lösningar.

Du säger också att ni fixar fram pengarna och att vi förbrukar dem. Du brukar bli lagom nedlåtande, och du säger att man inte ska lova saker. Men, Anna, ni har inte fixat fram pengarna. Ni visar inte ens på en intention att försöka fixa fram pengarna – de här 71 miljarderna.

Det är en jätteutmaning, Anna, att försöka få kollektivtrafiken att fungera i länet, med den tillväxt i fråga om både invånarna och näringslivet som vi behöver för att gå runt. Det är inget som man kan stå här framme och skoja om. Försök att ta frågan på allvar någon gång!

Anförande nr 151

Landstingsrådet K e t t n e r (s): Det är så här, Maria: Det jag opponerade mig emot var citatet om 12 procent. Dagens procent är 50 – det är inget vi behöver be för i framtiden.

Jag försöker undvika att vara nedlåtande och skojfrisk och försöker att vara så neutral och allvarligt tråkig som jag kan. Jag kan bara konstatera att de 70 miljarderna – som är en enorm mängd pengar som vi pratar om – motsvarar att vi ska fortsätta investera i ungefär samma takt som nu.

Ni har inte haft någon annan investeringstakt tidigare. Ni har inga förslag som konkret kan ta fram de här pengarna. Tvärtom är alla borgerliga partiers förslag till budget underfinansierade. Ökade investeringar måste alltid betalas på driften. Men ni – och Moderaterna – vill höja kortpriserna för att sänka skatten, inte för att investera.

Anförande nr 152

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Jag vet inte, Anna, hur du uttalar dig i tidningen – det måste du stå för själv. Men det handlar i alla fall om ett direktcitrat från tidningen Stockholm City från november 2005.

Du säger att vi är fantasilösa och inte kan fixa fram pengarna men att ni gör det och att det inte är någon skillnad i investeringstakt jämfört med tidigare. Men rapporten visar faktiskt på ett starkt ökat investeringsbehov – det tror jag att vi kan vara eniga om – både för att täcka reinvesteringsbehovet och de kommande investeringsbehoven, och då har vi ändå inte tagit upp alla de saker som det finns behov av, vilket rapporten visar.

Vi vill inte höja kortpriset. Det står inte skrivet i vår budget. Och när det gäller konkreta förslag är det så att i samband med att vi presenterade vår budget presenterade också Roslagståg en möjlighet att på en gång ge landstinget ½ miljard, 500 miljoner, för att möjliggöra tidigareläggning av de investeringar som nu ska göras på Roslagsbanan. Man var villig att gå in och förskottera det.

Vi har förslagen. Vi har lösningarna. Ni sitter stilla eller går runt och vankar. Men ni kommer inte med några konkreta förslag till hur vi ska lösa problemen.

Bifall till rapporten!

Anförande nr 153

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag noterar att det inte är någon som har föreslagit något annat än det Maria sade på slutet, nämligen bifall till den här rapporten, för det är en rapport vi diskuterar i dag.

Sedan vill jag understryka att det kanske egentligen inte är själva investeringsvolymerna som är det stora bekymret. Det har gjorts gigantiska investeringar i kollektivtrafiken i regionen. Jag tänker bara på när man investerade i tunnelbanebygget en gång i tiden. Då satt inte politikerna och slet sitt hår i förtvivlan över de hundratals miljarder kronor som satsades i den framsynta investeringen.

Det stora problemet är i själva verket vilken typ av kapitalkostnad landstinget ska bära varje år. Det är det som bekymrar mig. Där får vi börja diskussioner över blockgränsen Om det går att leda i bevis att privata finansieringar är billigast för skattebetalarna är jag för det. Det står inte ett dugg i mitt partiprogram om att jag ska vara emot det av ideologiska skäl. Problemet är att jag inte tror på den lösningen. Men låt oss diskutera detta tillsammans.

Anförande nr 154

Landstingsrådet Wallhager (fp): Vi är för rapporten. Det tror jag att alla i det här rummet är just därför att den visar på allvaret i SL:s finansieringsbrister. Det som är viktigt är att vi tar den här frågan på största allvar, och vi tar tacksamt emot den utsträckta handen när det gäller att diskutera alla tänkbara lösningar. Vänd dig om i landet och prata med dina partikolleger! I nästan varenda stor stad där socialdemokrater styr i dag använder man sig av OPS-lösningar.

Anförande nr 155

Bengt Cedrenius (mp): Ordförande, fullmäktige! Det är en märklig debatt som framför allt Maria Wallhager för, tycker jag. Maria argumenterar helt riktigt att det är en allvarlig rapport och att vi alla har tagit till oss att SL behöver 71 miljarder, enligt rapporten. Sedan anklagar Maria den politiska ledningen med frågan: Vad har ni för lösning? Vi har sagt att vi kommer att titta närmare på det här men att vi inte har presenterat en färdig lösning för 71 miljarder. Men Maria återkommer till detta flera gånger om och så säger hon: Vi har lösningarna. Jag spetsade öronen: Vad är det för lösning ni har, Maria?

Så småningom dyker det upp att det i samband med budgeten fanns en privatfinansiering för Roslagsbanan på ½ miljard. Såvitt jag förstår är det privatlösningar som är gratis. Det lånade kapitalet, den här halvmiljarden, ska icke betalas tillbaka. Då tycker jag att landstinget ska låna pengar gratis. Så länge vi kan låna gratis av ett handlingskraftigt näringsliv utan att behöva betala en spänn för detta lån ska vi låna de pengarna.

Men det här har utretts ett antal gånger av olika instanser, bland annat under förra mandatperioden av den borgerliga majoriteten. Eftersom det visade sig att det skulle kosta lite räntepengar sågades det förslaget vid fotknölna. Det gällde i och för sig inte kollektivtrafiken då. Det gällde Locumsidan. Men fortfarande tror inte jag att någon i den här salen på allvar inbillar sig att det privata näringslivet idkar välgörenhet såtillvida att man lånar ut pengar till Stockholms läns landsting för att investera utan att fundera över att man vill ha betalt för detta.

Så länge Maria inte kan visa att näringslivet kommer att låna ut pengar gratis kommer jag inte att tro på dig när du står här och säger att det fixar sig.

Det seminarium som vi ska ha i investeringsberedningen kommer jag med glädje att delta i. Där får vi också tillfälle att belysa om näringslivet under den senaste tiden har ändrat inriktning och gått in för att sponsra samhället med kapital. Det skulle vara en intressant vändning om man får det svaret på ett sådant seminarium. Men tills jag har varit med på seminariet och fått det här beskedet tillåter jag mig att tvivla.

Med detta, herr ordförande, yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 156

Landstingsrådet Wallhager (fp): Kära Bengt Cedrenius! Ibland gör du dig dummare än du är. Näringslivet lånar inte ut någonting gratis, och landstinget kan inte heller låna någonting gratis från någon annan bank eller finansinrättning. Däremot är det ett faktum att 17 av 20 projekt som Banverket har bedrivit i Sverige har blivit dyrare än förväntat. När Finansdepartementet tittar på de utländska projekt som genomförts med så kallad OPS-lösning ser man att det är samma siffror fast åt andra hållet. Det är alltså ungefär 17 projekt av 20 som blir billigare därför att man har täckning för de kalkyler man gör.

Du sitter med i samma referensgrupp som jag gör då det gäller Citybanan. Vilka projektkostnader har gått upp med 460 procent, Bengt? Jo, Banverkets kalkyler. Är det så att näringslivet gör en kalkyl, har en finansiering, bygger någonting och faktiskt håller sin budget tjänar både landstinget och skattebetalarna på att få det här gjort med näringslivets pengar.

Anförande nr 157

Bengt Cedrenius (mp): Maria! Det återstår för dig att bevisa att näringslivet lånar pengar billigare än vad Stockholms läns landsting gör och dessutom att näringslivet i det fall man skulle ha samma ränta inte vill ha några pengar för att man förmedlar lånet.

När det gäller Banverkets kalkyler är det faktiskt en helt annan sak än investeringarna. Om Banverket inte klarar av att räkna utifrån att ha använt näringslivets konsulter kan vi inte skylla på någonting annat än att Banverket har använt dåliga konsulter när man har köpt upp de tjänsterna. Men det har inte med den här saken att göra. Det är inte Banverkets pengar som vi pratar om nu. Vi pratar om landstingets pengar.

Anförande nr 158

Landstingsrådet Wallhager (fp): En del kanske är oförfärdiga, Bengt. Jag tror att du tillhör den sortens människor.

Banverket har gjort kalkyler, och jag tror inte att de har gjort en enda kalkyl, som jag har sett, som har hållit än så länge. Man kan inte ens bygga luftslott utan att betala för dem. Man kan inte bygga någonting annat heller utan att betala för det. Jag tror att vi måste föra tillbaka den här debatten och försöka bli något mer seriösa, Bengt. Vi har en jätteutmaning i att kollektivtrafikförsörja det här länet, och du står borta i din talarstol och raljerar. Du har inga alternativ. Du har inga förslag. Du har ingenting att komma med. Vi på den här sidan salen har åtminstone alternativ och förslag.

Anförande nr 159

Bengt Cedrenius (mp): Om Maria hade varit uppmärksam hade hon kanske hört Åke Askenstens inlägg. Alternativet till finansiering är bland annat trängselavgifter.

§ 316 Avsättning för kompetens- och motivationshöjande åtgärder för år 2005

Anförande nr 160

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Det är inte jag som har förlängt debatten, inte efter lunch i alla fall. Nu har jag faktiskt begärt ordet för att diskutera personalens förutsättningar.

Vården är en kunskapsorganisation. Det innebär att arbetsuppgifterna är två: för det första att utföra det man har utbildats för, för det andra att ständigt öka sin kompetens så att man i morgon är ännu mer kompetent och kan ge ännu bättre sjukvård till patienterna.

Det talas väldigt mycket om kompetenshöjning, men det är viktigt att ständigt se till att det här utrymmet finns. Det ligger naturligtvis i verksamhetschefernas ansvar att se till att alla medarbetare blir skickligare. Men någonstans har det blivit väldigt snett med löftena. Vi har fattat ett flertal beslut om att verksamheterna ska få behålla 30 procent av sitt överskott. Det senaste beslutet togs i januari i år.

Det fanns chefer som tog löftena på allvar, som trodde att det här var sant. Redan före sommaren i år fick de en örfil från majoriteten, för det var ju inte alls så att varje enhet skulle få använda sitt överskott. I stället skulle överskottet stoppas in i verksamheter som gått med underskott. Det här beskedet fick man redan före sommaren. Förstår ni pedagogiken? Inte? Nej, det gör inte verksamhetscheferna heller.

I dag ska fullmäktige avsätta 40 miljoner kronor för kompetensutveckling. Men hur ska det fördelas?

Det finns ett antal enheter som under förra året gnetade på. I stället för att förbruka hundra procent av sin budget, vilket de faktiskt hade rätt att göra – och vilket med facit i hand hade varit rationellt och gett dem bättre utrymme för kompetensutveckling – sparade de för att investera inför framtiden, för att investera av överskottet ett kommande år, för de hade ju ett löfte. Och vad var det löftet värt? Vad är beskedet i dag?

Ska geriatriken på Dalen, alltså Södra Stockholms geriatriska klinik, få någon del av sitt mycket stora överskott? Ska Danderydsgeriatriken, som också med möda sparade för att få utrymme för kompetensutveckling, få någonting? Kommer Liljeholmens vårdcentral, som är en av de mest framgångsrika landstingsdrivna vårdcentralerna, att få tillbaka någonting av sitt överskott? När de hittills har begärt att få ut pengar har de fått nej. De får inte ett öre.

I dag ska vi i fullmäktige fatta ett beslut om 40 miljoner, och jag tycker att det vore värdefullt att få veta vilka det är som ska få ägna sig åt kompetensutveckling, uppenbarligen inte de som i våras hade planerat för det.

Anförande nr 161

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det här ärendet handlar i första hand om att göra en avsättning. Det står mycket tydligt i sista stycket på sidan, under Förslag till beslut, att ”samtliga förvaltningar och

bolag kommer få del av pengarna som kommer fördelas i relation till antalet årsanställda”. Ansvar för på vilket sätt kompetensutveckling eller motivationshöjande åtgärder ska ske kommer att åvila verksamhetscheferna.

Anförande nr 162

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Med tanke på att fullmäktige när vi beslutade om bokslutet, efter bokslutsdispositionen också fattade ett beslut om att avsätta medel som motsvarade verksamheternas överskott och det sedan inte ens dröjde tills bläcket hade torkat förrän verksamheterna fick besked om att de inte skulle få ett öre, tycker jag att det finns anledning att ställa den här frågan i dag. Förra gången fullmäktige fattade ett sådant här beslut fick man inte en spänn. Kommer det att vara likadant den här gången, eller vart tar pengarna vägen? Ska de gå in i den glädjepott som visar hur mycket landstinget går med överskott? Vilka är det som kommer att få de här pengarna?

Jag tror att de verksamhetschefer som gnetade på förra året fortfarande väntar på om de någonsin ska få någon återbäring på de mödor som de lade ned för att gå med överskott. Nu ser de till att inte gå med överskott för 2005, för de vet att det inte lönar sig. Det är bättre att använda pengarna i år än att tro att man kanske får dem nästa år och sannolikt inte får dem.

Anförande nr 163

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Men, Birgitta Rydberg, om den personal du pratar om upplever att de blir svikna när det gäller det här löftet lär det väl höras. Det är jag rätt övertygad om. Du lär ju se till att hålla facklan brinnande. Vi får väl återkomma vid bokslutet om det är så att du anar några ugglor i mossen. I det här sammanhanget är beslutet väldigt klart. Pengarna ska fördelas efter antalet årsanställda inom respektive bolag och förvaltning, och det är verksamhetscheferna som har ansvar för vilka motivationshöjande och kompetensutvecklande åtgärder som ska genomföras.

§ 318 Godkännande av investering i en strålkniv till neurokirurgiska kliniken Karolinska Universitetssjukhuset

Anförande nr 164

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Detta är en fråga som jag bland annat har diskuterat med Birgitta Rydberg i en interpellationsdebatt för inte alltför länge sedan. Jag tror i alla fall att det var en interpellationsdebatt.

För min egen del vill jag understryka att det här ärendet har två delar. Inledningsvis vill jag mycket skarpt och tydligt påtala de allvarliga brister i handläggningen av det här ärendet som Karolinska sjukhusets styrelse har förorsakat. Även om jag vid kontakterna efteråt har förstått att det inte har förelegat något uppsåt borde det vara en rimlig standardhantering i våra bolagsstyrelser att ha med en liten bit i avtalet om att fullmäktiges beslut är en förutsättning för att få ingå avtal som förväntas överstiga 10 miljoner kronor i investeringskostnader.

Enligt uppgift ska detta ha glömts bort. Jag menar att det möjligen är en förklaring men det är inget försvar för allvarliga brister i hanteringen. Av det skälet bör den formella åtgärd som nu bör vidtas, vilket jag också har konstaterat att vi är överens om när det handlar om fondfrågan, vara att landstingsstyrelsen och dess ägarutskott får i uppdrag att skriva ett brev till styrelsen för Karolinska universitetssjukhuset där vi påtalar bristerna. Det är som sagt var tur att vi är eniga om detta.

Till sakfrågan, som handlar om själva investeringen. Där vill jag yrka bifall i övrigt till landstingsstyrelsens förslag. Jag delar nämligen sjukhusets bedömning att detta är en riktig investering för framtiden i Stockholmsregionen. Jag hoppas att vi med gemensamma krafter, bland annat Birgitta och jag, kan se till att fler patienter får del av den här vården, också patienter från andra län i landet. I sakfrågan delar jag bedömningen och föreslår att fullmäktige följer landstingsstyrelsens beslut. Jag är glad att vi är eniga om på vilket sätt vi ska hantera den formella frågan genom att ägarutskottet får skicka en skrivelse till styrelsen och påtala bristerna.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 165

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande, landstingsledamöter! I dag föreslås fullmäktige godkänna ett beslut att investera 20 miljoner – det är 18 miljoner och sedan har man lagt på 2 miljoner för hyra, så det blir 20, det är en teknikalitet – för att vi själva ska äga ytterligare en strålkniv. Det här ärendet handlar om en illa skött hantering under två års tid. Jag vill ändå redan nu göra klart att Folkpartiet starkt stöder att man ökar möjligheterna för patienter att slippa få skallen uppsågad och i stället kunna få den här typen av strålning med precisionsinriktad strålkniv. Det är bättre än att behöva såga upp huvudet. Det tror jag att de flesta av oss tycker.

I dag är det 60 procent av de patienter som bor i Stockholms län och som skulle kunna vara aktuella för en sådan här behandling som har tillgång till den. I landet är det ett mycket sämre läge. Vi har alltså en ordentlig underförsörjning i vårt landsting, men vi har också en oerhört kraftig underförsörjning i Sverige.

Folkpartiet har under hela våren lyft fram frågan om samverkan mellan landstinget och ägaren till gammakniven, som står borta på Sophiahemmet. Vi har tagit upp det här i fullmäktige, vi har tagit upp det i Socialstyrelsen och vi har tagit upp det i Landstingsförbundet därför att vi har varit mycket oroliga för att kniven skulle flyttas ut till ett annat europeiskt land, vilket det fanns allvarliga risker för. Det är därför vi har agerat på det här sättet. Vår ambition var att få till stånd ett avtal där vi från landstingets sida kunde köpa tjänster av ägaren till kniven. Vi kan konstatera att vi misslyckades. Men det här loppet är ju inte riktigt avslutat ännu. Strålkniven står kvar i Sverige, och det tycker vi i grunden är väldigt bra. Det är viktigt för patienterna.

Men den ekonomiska lösningen är inte den smartaste för patienterna och för landstinget. Det är ju patienterna som är skattebetalare, så det är inte den smartaste lösningen för dem heller, även om det för dem är viktigast att få strålning. Men som sjukvårdshuvudman hade vi kunnat hitta en annan lösning genom att köpa behandlingar utan att äga apparaturen. Därmed skulle 20 miljoner kronor ha

frigjorts som vi hade kunnat använda till andra investeringar. Jag tror att det i grunden finns en ideologisk misstro mot att andra driver verksamhet. Hellre vill den här majoriteten driva verksamheten i egen regi än att låta andra utförare bedriva prestigefylld vård som är högspecialiserad.

Fullmäktige har i dag ett väldigt torftigt underlag för att ta ställning till om det är nödvändigt att själv investera. Underlaget förtäljer inte heller att det har funnits ett förslag om ett joint venture där KS egen strålkniv och Sophiahemmets strålkniv skulle drivas i ett gemensamt åtagande, där två parter delar på intäkter och på kostnader. Ett sådant upplägg skulle ha gjort att metoden med gammaknivstrålning hade fått den legitimitet den förtjänar.

Man kan ändå konstatera att det är etiskt oförsvarbart att så många svenskar får en sämre behandling än de skulle kunna få om alla med ”rätt” typ av cancersjukdom eller kärllmissbildning skulle kunna få del av den här behandlingen. Att andra landsting accepterar att deras patienter får en dålig vård tycker jag är obegripligt. Kanske kan det vara så att glansen från Karolinska får onkologer och neurokirurger i andra landsting att ompröva sitt avståndstagande till gammakniven. För Karolinska sjukhuset kan det här innebära ökade utomlänsintäkter. Jag tror att det har spelat stor roll för hanteringen av det här ärendet.

Situationen i dagsläget innebär att vi från Folkpartiets sida inte deltar i själva investeringsbeslutet. Vi kommer inte att yrka avslag på beslutet. Vi konstaterar att den här strålkniven är kvar i Sverige, vilket är bra för svenska patienter. Vi vill däremot lägga ett antal uppdrag som handlar om att hantera de två strålknivar som nu står här i Stockholm i en särskild enhet och att uppdra åt sjukhusstyrelsen att söka samarbete med privata partners för driften av strålknivarna.

Med det yrkar jag bifall till det uttalande som vi i m, fp och kd lämnade i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 166

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag kan instämma i mycket av det Birgitta Rydberg nyss har sagt. Grunden för hela ärendet kan vara två delar. Finanslandstingsrådet brukar tala om att saker och ting ska gå korrekt till. Det kan vi konstatera att det inte har gjort. Därmed är den delen avklarad. Ibland är det mycket tal om det men det är trist när det inte kan ske i verkligheten. Om iveren att ta tillbaka privat verksamhet i offentligt ägande är så stor att man inte klarar av att göra det på ett korrekt sätt tycker jag att det är dåligt.

Sedan har Birgitta Rydberg givetvis helt rätt. Det är bra för våra medborgare här i Stockholm, det är bra för medborgare i hela landet, om den här resursen finns kvar i Stockholm. Det hade varit väldigt lätt ordnat om vi hade fått ett avtal så att vi hade kunnat köpa tjänster för vår räkning. Det hade dessutom inneburit att medborgare runtom i landet också hade haft rätten och möjligheten att vända sig till Sophiahemmet för att få behandling med strålkniven.

Detta har tydligen inte den politiska majoriteten tyckt vara bra. Jag kan inte bedöma varför. Det finns ingen motivtext. Möjligen skulle jag kunna hjälpa finanslandstingsrådet med en motivtext genom att läsa ur Vänsterpartiets partiprogram. Där står det ju att verksamheter som vård, skola och omsorg, kommunikationer, infrastruktur och samhällsservice ska ägas gemensamt. Ni vill

också att samhället återtar och återreglerar det som ägs och drivs privat så att det blir gemensamt. Det är klara besked. Men om det är det som det handlar om, vem som ska äga och vem som ska driva, precis som Birgitta Rydberg tidigare var inne på, skriv då det! Det står inte en rad om vad som är motivet.

Hade motivet varit att Ingela Nylund-Watz och majoriteten ville tillförsäkra stockholmarna och invånare i resten av landet en god tillgång till behandling via den här strålkniiven också, utöver den som redan finns, hade den enklaste vägen varit att man hade tecknat ett avtal. Men det gör ni inte, utan ni går omvägen och ska se till att knivarna kommer i landstingets regi. Det är väl ett klart besked. Ni vill se till att det ska vara offentligt ägt och offentlig drift av så mycket verksamhet som möjligt. Där har Vänsterpartiet fått som de ville.

Ordförande! Jag yrkar bifall till det gemensamma förslaget från m, fp och kd som innebär att vi inte deltar i själva beslutet men som visar vad vi skulle ha velat göra. Det är följdbeslut som vi skulle kunna fatta för att få den här frågan dit vi skulle vilja ha den.

Anförande nr 167

Andres Käarik (fp): Herr ordförande! Det är i många avseenden ett uppseendeväckande ärende som vi har på bordet. Jag tänkte ta upp några ytterligare aspekter. Låt mig klara av den formella hanteringen först. Alla är överens om att det har skett fel, och jag tror att jag kan tala för hela oppositionen när jag säger att vi inte spårar någon illvilja bakom att Karolinskas styrelse har missat begränsningarna i beslutsmöjligheterna. Man har blivit felinformerad. Men om det förts en diskussion i styrelsen om att detta är rätt och om det finns en styrelseledamot som har reserverat sig vet inte fullmäktige. Och det är min första punkt.

Jag tycker att det är uppseendeväckande att fullmäktige föreläggs ett investeringsbeslut där man mörkar hela investeringsunderlaget. Det finns inte ett enda papper i det här ärendet som visar vad det hela handlar om. Den hemställan som finns, som finns återgiven i handlingarna, är ju missivbrevet från sjukhusdirektören på Karolinska där hon hemställer att vi i efterhand ska godkänna detta. Men styrelsebeslutet finns inte med, och de handlingar som ligger till grund för styrelsens beslut att det här är en bra investering mörkar man för fullmäktige. Det är uppseendeväckande att man hemlighåller de faktiska delarna av ärendet.

Jag är inte förvånad över det. Av landstingsdirektörens tjänsteutlåtande om vad den nya kniven ska användas till framgår att den här kniven kommer att bli en fantastisk tillgång. Den kommer att användas för fyra operationer i veckan under 40 veckor. Fyra operationer i veckan och hundra om året är naturligtvis en fantastisk insats om man jämför med andra strålkniivar i andra länder där normalbeläggningen inte är 100 utan 500, 600 eller 800 operationer om året.

Flaskhalsen på Karolinska i dag är inte alls att de har en enda strålkniv och behöver två utan att de inte har röntgenkapacitet att försörja den strålkniv de har. För en mycket lägre investering hade man kunnat åtgärda den bristen. Men det gör man inte. Man investerar 18 miljoner kontant plus 2 miljoner om året i fem år, ytterligare 10 miljoner, för att köpa den. Det är en fullständigt onödig utgift, för strålkniiven står redan i Stockholm och är tillgänglig för Stockholms patienter och alla svenskar som remitteras dit. Det är helt bortkastade skattepengar, varenda krona.

Har man då betalat rätt pris för den? Det finns ingen utanför Karolinska som tror att landstinget har fått ett bra pris. Normalpriset på en begagnad strålkniv av den här typen är inte 18 miljoner plus 10 miljoner i hyra utan 13 miljoner sammanlagt. På världsmarknaden hade man utan hyreskontrakt, utan någonting, kunnat köpa precis samma grej, inte för 28 miljoner utan för 13 miljoner. Det är en fruktansvärd miss och ett slöseri med skattepengar. Men om man hemlighåller beslutsunderlaget finns det naturligtvis ingen möjlighet för fullmäktige att genomskåda det.

Vad kostar behandlingarna för landstinget? Ett sätt är att fråga vad DRG-priset på en operation är. Det är ungefär 107 000 kronor. Det är Karolinskas självkostnad eftersom DRG bygger på inrapporterad självkostnad och det här är den enda strålkniven. På Sophiahemmet hade Karolinska kunnat teckna ett underavtal till ett pris i storleksordningen, inte 107 000 utan 70 000 kronor per operation. Det erbjöds landstinget. Man missade den chansen. Man erbjöds en rad olika möjligheter till samarbete. Man erbjöds underleverantör, man erbjöds gemensam ledning, man erbjöds delad verksamhet och man erbjöds upphandling rakt av. Samtliga former av samarbete tackade landstinget genom Karolinska universitetssjukhuset nej till. Det gjordes inte ens ett försök att teckna den typen av avtal, inte för någon av de fyra olika tänkbara samarbetsformerna. Det är klart att det då går åt skogen.

I slutändan, när allting har gått åt skogen, ger naturligtvis den privata entreprenören upp. När landstinget har slösat bort otroliga mängder skattepengar framstår det som någon sorts sista räddningsåtgärd att kniven ändå stannar i Stockholms län. Det är bra, men samtliga andra delar av ärendet är totalt misskötta, och det är upprörande att fullmäktige inte får ta del av beslutsunderlaget.

Anförande nr 168

Anders Lönnberg (s): Ordförande, ledamöter! Det finns mycket att säga om strålkniven. Det första jag tycker att vi ska säga är att vi kan skatta oss lyckliga. Vi kommer att bli ett exemplum, apropå förra debatten, för en verksamhet. De lär inte gå att flytta på. Då gäller det för oss att sköta det här på ett väldigt bra sätt.

Det finns några saker som gäller förutsättningen för Karolinskas köp av den här strålkniven. För det första har vi tillräcklig kapacitet redan med en kniv för de behandlingar som sker i dag. Det hade alltså inte varit möjligt att köpa en massa operationer av en privat entreprenör, därför att vi har tillräcklig operationskapacitet i dag.

För det andra har entreprenören, vilket Birgitta Rydberg har fått reda på genom att delta i vissa debatter, en annan uppfattning om incidentstrukturen, det vill säga hur många fall, framför allt när det gäller lindrande behandlingar, som man ska ha. Där skiljer sig expertbedömningarna åt. Jag kan säga att den bedömning som Sophiahemmet företrädde översteg alla andras från hela världen. Det fanns alltså inget utrymme för Stockholm att köpa behandlingar. Vi hade full kapacitet.

Däremot är det sant att det inte fanns tillräcklig kapacitet för övriga landet. När den här kniven tillkom var den också inriktad på alla andra utom Stockholms läns landsting. Då tänkte man att sätter vi ett tillräckligt lågt pris kan vi nog också konkurrera, om Stockholms läns landsting skulle ha en överkapacitet, framför allt i jämförelse med andra länder. Nu satte man ett pris som inte kunde bära verksamheten. Den gick i konkurs. Så enkelt är det. Det är inte landstingets

uppgift att hålla företagsamhet under armarna som vi inte själva behöver. Den saken är helt klar.

För det tredje prövades samarbete. Det prövades att köra de här två knivarna ihop när konkursen väl var ett faktum. Men Karolinska sjukhusets jurister sade att det inte var möjligt med de förslag som fanns. Det prövades, men det prövades juridiskt och var inte en politisk prövning. Vi hade inte haft någonting emot om en juridisk prövning hade besvarats med ja. Vi skulle gärna vilja göra detta tillsammans, därför att det här inte handlar om vår egen produktion.

När den möjligheten inte fanns gjorde vi samma bedömning som den Birgitta Rydberg har gett uttryck för. Jag tycker också att det på sikt och med den tillväxt av patienter som vi ser framöver, med de nya tillämpningsområden för kniven som kommer, med det underutnyttjande som finns i landet i övrigt och med sikte på att få riksspecialiteter också till Karolinska sjukhuset, fanns anledning att köpa den här kniven.

Jag har själv frågat ganska många om prisnivån på kniven. Det är möjligt att Andres Käärrik har en sådan god insikt i sekundärmarknaden för begagnade strålknyvar som jag inte har tillgång till. Jag har däremot frågat vd på Elekta vad det kostar och vilka olika exempel på kostnader som finns. Då ska man ha klart för sig att kniven är en sak. Vilken programvara den innehåller är en helt annan sak. Och det är den som är det riktigt dyra. Därför är inte en kniv den andra lik, och därför kan man inte svara på frågan vad själva hårdvaran skulle kosta.

Dessutom är en väldigt stor del av investeringen i en strålkniv de lokaler som måste byggas runt den. Det handlar om 40 centimeter tjockt bly i väggarna, och det krävs många miljoner för att färdigställa en lämplig lokal. Därför var det alldeles självklart att kniven skulle stå kvar där den var, där hela investeringen redan var gjord. Man kan säga att kringinvesteringarna för själva strålknyven kan uppgå till ungefär lika mycket som en ny strålkniv. Det är någonstans mellan 25 och 30 miljoner kronor.

Därvidlag kan man säga att det är möjligt att det gått att pressa någon miljon hit eller dit. Men det var inte riktigt det som var läget, framför allt som förhandlingen gällde hela investeringen med lokal, expertis, thoraxradiologi, som vi har brist på, och en del annat.

Sammanfattningsvis: I dag har vi inte behov av kniven, men vi kommer att få det. Den kommer att underlätta forskning. Den kommer att underlätta om vi får stockningar, tillfälliga ökning av kön. Som vanligt kan jag konstatera att Moderaterna är för verksamheten men inte vill delta i betalningen av densamma.

Och slutligen, ledamöter, måste vi komma till rätta med den vanföreställning som ständigt framförs här, att så fort någonting levereras till landstinget av en privat verksamhet är det gratis. Det finns ingenting gratis, inte ens i hälso- och sjukvården.

Anförande nr 169

Brit Rundberg (v): Ordförande, ledamöter! Investeringsbeslutet gick ju fel i KS styrelse. Men det har vi pratat om, och de kommer att få veta att de har handlat fel. Däremot tycker jag att vi ska vara glada åt beslutet om den här

investeringen. Det är väl bara bra att landstinget och KS får ytterligare en strålkniv som kan förstärka neurokirurgin och som kanske också kan få nya användningsområden. Inför framtiden är det här en väldigt bra investering.

När man då lyssnar på oppositionens kritik inser man ganska snart att det egentligen bara handlar om att det var en privat kniv som har köpts av landstinget. Det kan inte ni acceptera på något sätt. Då vet inte jag riktigt hur man ska se på saken. Ni får börja förbjuda företag att sälja till landstinget. Får landstinget inte lov att köpa och göra investeringar längre? Ni får förklara det lite grann. Jag tycker att det här är ett bra beslut, även om det började tokigt.

Sedan måste jag också säga att när jag lyssnar till er inser jag att er kritik när det gäller det här köpet även inom partierna sönderfaller i olika synpunkter på den här kniven. Jag tycker inte att det var så jättestor överensstämmelse mellan Rydbergs och Kääriks inlägg när det gäller strålkniven.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 170

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Det är ett angeläget och viktigt ärende. Därför blir jag mer och mer konfunderad över varför man från majoritetssidan recenserar inläggen från oppositionen när vi ska försöka ha en konstruktiv debatt i ett mycket knepigt ärende. Ska vi inte försöka höja debattnivån något och hålla oss till det som ärendet ändå omfattar. Jag tror att respekten för det vi håller på med, även det som är tokigt i det här ärendet, skulle kunna höjas så att vi kan hantera frågorna med en helt annan seriositet. Med tanke på dem som väntar på vård finns det alla skäl i världen att höja debattnivån väsentligt, framför allt från majoritetens sida.

Jag sade häromdagen med tanke på en del annat som händer i samhället att stora delar av offentlig sektor, regeringspolitik och annat, börjar likna en kennel där man i huvudsak ägnar sig åt att föda upp pudlar. Man kan göra vilka fel som helst, sedan ber man om ursäkt och så går vi vidare. Det är ett allvarligt misstag.

Nu är det så att fullmäktige inte kan skriva brev till landstingsstyrelsen. Vi har aldrig provat det någon gång. Därför har vi debatten i den här viktiga frågan. Vi är överens om att det gick tokigt till från början, hur angelägen frågan än är. Mitt dilemma som beslutsfattare, och jag har befunnit mig där ända sedan vi skrev den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen, är hur man markerar i det här sammanhanget. Vi har valt att avstå från att delta i beslutet om själva investeringen men lämnar samtidigt utomordentligt konstruktiva bidrag till hur det här arbetet skulle kunna gå vidare.

Det finns egentligen ingen riktigt logisk utgång ur detta. Jag menar att majoriteten är i samma dilemma. Först ska man tala om för dem som har gjort det här att det var jättedumt, att det var helt fel, att det strider mot de regler vi har och så vidare – men vi godkänner det. Det enda Karolinska universitetssjukhuset inte fick igenom var att det inte skulle rymmas inom investeringsramen för 2005. Det beslutar vi här. Den frågan fick man inte igenom.

Det har med det här beslutet och ett tidigare, som kommer upp i ett senare ärende i dag, om Prima Liv, gjorts två sådana här generaltabbar mot de regler som gäller. Nu får det väl vara slut på det för den här mandatperioden. Vi ska inte behöva skriva brev till våra egna och tala om vilka fel de gör, därför att nu är det uppenbart att det går att göra misstag. Därför yrkar jag bifall till det förslag som oppositionen har lämnat i den gemensamma reservationen från Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna i landstingsstyrelsen, och sedan kan vi gå vidare.

Jag behöver inte upprepa det som har sagts om nyttan och möjligheterna med den här enheten och hur den kan användas. Det är naturligtvis oerhört angeläget, egentligen inte för landstingsekonomens skull och egentligen inte för Karolinska universitetssjukhusets skull utan för de patienter som ska få den här utomordentligt kvalificerade vården som en sådan här utrustning kan erbjuda, rätt hanterad. Det finns ingen anledning att i det här läget betvivla, trots problemen med själva ärendet, att inte de kompetenser vi har på Karolinska skulle klara av uppdraget. Samtidigt kan det vara så, eftersom det blev fel ingång, att vi har större intresse av att följa hur det faktiskt går. Jag är mest intresserad av att se hur man kan förbättra och höja kvaliteten på vården med hjälp av den här utrustningen.

Bifall till det gemensamma moderata, folkpartistiska och kristdemokratiska förslaget i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 171

Anders Lönnberg (s): Jag är inte riktigt säker på vad Stig syftade på. Men jag tycker att jag redogjorde relativt sakligt för varför det har varit omöjligt för landstinget att stödja den verksamhet som gick i konkurs av det skälet att vi hade full behovstillfredsställelse. Vi har inte till uppgift att i första hand stödja fallerande privat verksamhet utan bara att se till att våra medborgare får tillräcklig vård.

I övrigt skulle jag bara vilja säga att om landstinget är en kennel har vi fått ett betydande inslag av "terrierism" numera.

Anförande nr 172

Lotten von Hofsten (v): Ordförande, ledamöter, åhörare! Ni där borta, på andra sidan salen, visar ganska tydligt att ni saknar visioner och att ni inte ser behovet av att utveckla sjukvården, särskilt den högspecialiserade och forskningsanknutna vården. Vänsterpartiet anser att ägarfrågorna är viktiga och att det finns en vits med att verksamheter som är av stor vikt för att samhället ska fungera är offentligt ägda. Det är ingen hemlighet. Men vi ingår i en majoritet och det blir inte alltid som vi vill. Vi kompromissar för att kunna vara med och ta ansvar för vården och utvecklingen av vården. Det tycker vi är jättebra.

Det ni inte nämner och inte står för är att för er är ägarfrågan överordnad vården och utvecklingen av vården. Ni vill till varje pris privatisera.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 173

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Vi fick ett utomordentligt pedagogiskt exempel på det jag sade. Vi behöver höja debattnivån.

Att bara slänga ut "ni saknar visioner" är en politisk floskel utan kontakt med den verklighet vi lever i. Jag vill ta mitt uppdrag här i fullmäktige och som gruppleddare för Kristdemokraterna på högsta och största allvar. Jag ägnar mycket tid åt att försöka bidra till att utveckla vårdvisioner och så vidare. Att sedan påstå att ägarfrågan är överordnad, vad är det för dumheter? Ni har gett syn för sägen.

Problemet i den här frågan är att vi egentligen inte, precis som Andres Käärik talade om, har ett ordentligt beslutsunderlag för en investering i den här storleksordningen, en investering som dessutom är gjord utanför allt vad regler och praxis heter. Det är det som är allvaret i frågan. Då tycker jag att vi skulle kunna befrias från det floskelsnack som är så vanligt. Har ni inget att bidra med? Om ni hade en vårdvision hade den kommit till uttryck nu till exempel.

Anförande nr 174

Landstingsrådet Wennholm (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det var ju trevligt att få bekräftat att det fattas en del av motivtexten. Det fick vi höra från Vänstern nyss. Det var precis det som det handlade om. Då är det väl bara att ni sätter er ned och skissar på ett gemensamt program. Jag har ett tips. Ni kan börja med att göra en inköpsplan för alla MR-kameror. Det är ju väldigt besvärande att de finns på stan i privat regi.

Anförande nr 175

Andres Käärik (fp): Ordförande! Landstinget eller borgarna, hur det nu var, saknar visioner, sades det. Landstinget har en huvuduppgift. Det är att ta väl hand om skattebetalarnas pengar. Den uppgiften får man aldrig släppa. Den kan aldrig underordnas visioner, vare sig blåklintsfärgade eller andra.

Om landstinget i det här fallet hade bemödat sig om att försöka bevaka skattebetalarnas intressen hade man insett att hela den här utgiften, 18 miljoner i investeringar plus 2 miljoner i ytterligare fem år, 28 miljoner, är en fullständigt onödig utgift. Inte en enda krona av dessa utgifter hade behövt betalas om landstinget hade skött sina kort på ett bättre sätt.

De privata intressena ska vi inte alltid slå vakt om. Nej, men skattebetalarnas pengar ska vi slå vakt om. Man kan bedriva verksamhet på Karolinska till en självkostnad på 107 000 kronor och med det privata alternativet till en självkostnad på 70 000 kronor. Då har landstinget den grundläggande uppgiften att fundera på om det utan några som helst åtgärder kan få fortsätta kosta 37 000 kronor per behandling ovanpå de 28 miljonerna i onödiga investeringsutgifter.

Det gjordes olika tafatta försök från landstingsmajoritetens sida, och samtliga stupade. Det blev inget avtal. Man hade kunnat hitta en rad olika möjligheter till samarbete både då och för framtiden, men man spolade allihop, ända tills konkursen var ett faktum. Då kunde man köpa upp apparaten. De investeringskostnader i bly och annat som Anders Lönnberg pratar om har han hittat på alldeles själv. Om man läser tjänsteutlåtandet får man helt andra siffror som är mycket lägre.

Om man frågar dem som är ansvariga, inte för det privata bolaget utan för dem som kan något om strålkniivar, nämligen det privata bolag som har uppfunnit och som bygger alla de här strålkniivarna, får man det entydiga svaret: ”Det handlar om prestige och monopol. – – – Det är en helt sjuk affär ... Karolinska slänger bort 20 miljoner kronor bara för att man på grund av prestige inte velat samarbeta”.

Det är domen, inte från den privata entreprenören utan från en helt opartisk leverantör som lika gärna kan leverera till landstinget som till vilken annan som helst. Den enda som inte inser att det här är en sjuk affär är Anders Lönnberg, för han har hur mycket pengar som helst för att investera bort privata alternativ från marknaden.

Anförande nr 176

Anders Lönnberg (s): Tre enkla saker, Andres. För det första är det inte så att vi inte får betala kapitalkostnaderna för en verksamhet som är privat som vi ska köpa av. Vi får betala samtliga kostnader. Det är det som ni måste lära er. Det är inte ett dyft billigare om en privat verksamhet står för investeringen och vi sedan köper av den än om vi investerar själva.

Om, för det andra, en privat leverantör erbjuder tjänster för 70 000 kronor men går i konkurs och inte kan bära den kostnaden ligger inte konkurrenspriset där. Det har ju visat sig att det inte bär verksamheten. Då kan vi inte räkna med att köpa någonting för 70 000 när det priset ständigt leder till konkurs. Det måste vi också lära oss.

För det tredje är ditt citat givet av Dan Leksell. Företaget Elekta står inte bakom det, vilket de också har meddelat.

Anförande nr 177

Andres Kärrik (fp): Naturligtvis måste både ett privat alternativ och Karolinska bära kapitalkostnaderna. Efter att kapitalkostnaderna är inräknade är Karolinskas självkostnad 107 000 kronor och det privata alternativets 70 000. I det läget spenderar Anders Lönnberg 18 plus 10 miljoner i investeringspengar på att göra sig av med det privata alternativet.

I stället borde han ha ställt sig frågan var landstinget kan handla upp operationerna billigast och försökt göra den upphandlingen. Det struntade han fullständigt i. Därmed har han missbrukat skattebetalarnas förtroende. Det är klart att han hade kunna få det mycket billigare.

Rikscentrum blir det på Karolinska bara för att det är den enda kniven i Sverige. Däremot finns det ingen som tror att det har bedrivits forskning av klass i någon större omfattning. När Elekta skulle välja vilken av de två knivarna som skulle vara utbildningscentrum för inte bara Sverige utan för en stor del av Europa valde man inte Karolinska utan det privata alternativet Sophiahemmet. Det är också en dom. Den kommer att gälla för framtiden. Det här kommer säkert att gå Sverige förbi i en inte alltför avlägsen framtid om det vill sig illa.

Anförande nr 178

Curt Linderöth (m): Ordförande, ledamöter! Andres Käärik har påpekat en hel del brister i underlaget för det här beslutet. När man tittar på det lilla antal handlingar som finns blir man väldigt förvånad över att Karolinska Institutets sjukhusdirektör den 30 september avlåter ett brev till landstingsstyrelsens förvaltning. Det instämplas hos landstingskontoret först den 11 oktober. Är det verkligen så att sjukhusdirektören ligger på brevet innan hon skickar i väg det, eller bryter man inom landstinget mot regeln och bestämmelsen att omedelbart registrera inkommande handlingar? Är det så att Postverket har tagit elva dagar på sig för att frakta ett brev från Solna och hit till Kungsholmen?

Jag tycker att det är en mycket konstig situation som vi har. Samtidigt som Karolinska universitetssjukhusets styrelse tillställs ett brev borde den kanske också tillställas en handledning i hur man skickar i väg sin post.

§ 319 Överförande av verksamhet inom dotterbolaget Prima Liv i Danderyd AB till moderbolaget Danderyds Sjukhus AB

Anförande nr 179

Landstingsrådet Ny l u n d W a t z (s): Jag vill notera att det här ärendet ändå är hanterat helt korrekt i gängse ordning – det är väl skönt, Stig? Jag vet att ni inte delar den syn som majoriteten har. Jag yrkar naturligtvis bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Men jag vill göra en kommentar som har att göra med tonläget i reservationen, där det pratas om socialiseringspolitik och så där – det var likadant i den förra. Jag vill göra fullmäktiges ledamöter uppmärksamma på att det här är fråga om att bolagsstyrelsen för sjukhuset på eget initiativ har vänt sig till ägaren för att få göra denna förändring. Bakgrunden till att man vill det är helt enkelt att man har sett ett antal nya fördelar med att kunna arbeta med en fortsatt integrerad vårdkedja och att göra samordningsvinster inte minst på den administrativa sidan. Man vill kunna erbjuda hela diagnostiken så att säga från ax till limpa, om det går att använda den jämförelsen i sammanhanget.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 180

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Herr ordförande! Om jag hade haft yrkanderätt hade jag yrkat avslag på föreliggande förslag till beslut från landstingsstyrelsen.

Vad vi nu ser är att efter 1 ½ år utplånas de sista spåren av Prima Liv, som var en väl fungerande mödravårdsverksamhet vid Danderyd och Vaxholm. Som vi vet gick det här beslutet från början inte rätt till, vilket vi har kommenterat i det tidigare ärendets debatt. Vi vet också att det fanns andra intressenter som var intresserade av att köpa den här verksamheten när man nu ville sälja Prima Liv, men det var Danderyds Sjukhus AB som köpte verksamheten.

Jag är alldeles övertygad om att hade man i det här företaget vetat vad som skulle hända så hade man nog sökt sig en annan ägare än Danderyds Sjukhus AB. Vad jag grundar det på är att man ville ha en ledamot i styrelsen. Man var också noga med att man skulle ha en rörlig löneandel, som skulle kunna delas ut för att

premiera insatser. Trots att man ville sälja ville man ändå ha kvar en viss självständighet, och man ville också kunna fortsätta att utveckla verksamheten.

Nu ska Prima Liv införlivas i kvinnokliniken, och på det sättet försvinner alla de möjligheterna.

I andra sammanhang där man har tittat på verksamheter har vi sett att det är betydelsefullt att man har självständiga enheter. Vi fick nyligen i allmänna utskottet en redovisning när det gällde planerad kirurgi av vilka enorma fördelar det finns att vinna genom att ge utrymme för självständiga enheter och att fördelarna är ännu större om verksamheten får drivas i dotterbolagsform.

I det här ärendet gör man precis tvärtom: man utplånar de sista resterna av Prima Liv och man införlivar verksamheten i kvinnokliniken. Jag är övertygad om att hade ni ställt frågan till dem som arbetar där så hade de velat fortsätta i dotterbolagsform.

Anförande nr 181

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande, ledamöter! Ja, det här ärendet kanske är rätt i form, men det är fel i sak. Det har också en förhistoria.

Prima Liv var en av de första mottagningarna med mödrahälsovård som i början av 90-talet blev personaldriven och personalägd. En personalgrupp på ett tiotal personer, kvinnor, vågade ta steget – visserligen skälvande av oro. Efter de första årens tuffa slit var oron glömd. De hade en blomstrande verksamhet, och det har de än i dag, som höll hög kvalitet, och barnmorskorna kände och känner en stor glädje, stolthet och tillfredsställelse över sin verksamhet och över sin skapelse.

Så kom då landstingets förslag om sammanhållen vårdkedja. Personalen vid Prima Liv fick höra att nu måste man höra ihop med ett större sammanhang, annars finns risken att man hamnar utanför en vårdkedja – och då får man inga patienter, och då slutar det med konkurs!

Man skrämde alltså de här kvinnorna med att deras företag skulle gå i konkurs.

Detta var bakgrunden till att personalen accepterade att sälja sin skapelse – men som ett dotterbolag med en egen styrelse, som en dotter till Danderyds sjukhus, det sjukhus som förlöste flertalet av de kvinnor som Prima Liv har i mödrahälsovård.

Vi kritiserade beslutet om köp eftersom vi inte såg några fördelar med att minska mångfalden, och vi såg att man mycket väl kunde ha olika utförare som knyts ihop i kontraktet till en vårdkedja.

Men nu kommer nästa steg, nu ska barnmorskorna tillbaka in i det stora landsting som de en gång valde bort för att få en ökad frihet och ökad självständighet och kunna lägga upp sitt arbete efter sina egna vårdidéer.

Det anges i ärendet – felaktigt – att styrelsen för Prima Liv AB har förordat att gå in i Danderyds sjukhus AB. Det stämmer inte. De har inte ens berett det här ärendet, utan det är Danderyds sjukhus AB:s styrelse som har hemställt hos ägarutskottet om att Prima Liv ska fusioneras och upphöra som dotterbolag.

Alltför ofta får vi höra att landstinget kör över sin personal, och man gör det om och om igen. Det här är ett sådant exempel. Det finns inte något stöd hos personalen för att slippa vara ett dotterbolag. Man vill faktiskt hellre ha kvar sin självständighet. Det finns inte någon längtan att gå in i Danderyds sjukhus.

Vidare anges det i ärendet att det skulle vara kostnadsskäl som gör det så fördelaktigt att lägga in bolaget. Då ska man ha klart för sig att det som har orsakat kostnadsökningar är att nu när de är ett dotterbolag har de inte fått ha kvar sin gamla revisor, vilket var undersköterskan i receptionen, som också skötte bokföring. Kostnaden ökade från mellan 23 000 och 30 000 om året till över 100 000 när Danderyds sjukhus' revisor skulle in och göra jobbet – och det är klart, då blir det ökade kostnader.

Att ha ett gemensamt journalsystem går att lösa utan att man har samma huvudägare, och det borde inte vara något problem när man är ett dotterbolag, så det är inget argument.

Det har inte skett några formella förhandlingar. Den information som lämnades till personalen var i fredags eftermiddag.

Det här är ingenting som har personalens stöd. Det finns inga vinster med det här – mer än för en socialistisk majoritet som vill se till att köpa upp verksamhet för att hindra personal att driva den efter egna idéer.

Jag yrkar därför avslag på förslaget till beslut, att överföra den här verksamheten i Danderyds sjukhus AB. Jag tycker också det är viktigt att ge möjligheter för de här barnmorskorna att driva verksamheten i egen regi igen framöver, om de så skulle önska, och jag yrkar därför bifall till den andra att-satsen i m-fp-kd:s förslag till beslut. Bifall till reservationen i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 182

Landstingsrådet N y m a n (kd): Ordförande, ledamöter! Jag vill också yrka bifall till den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen i det här ärendet.

Det var naturligtvis förvärvet förra året som jag avsåg i ett tidigare inlägg och inte just det här ärendet, som ju är formellt sett korrekt hanterat. Men även formellt korrekt hanterade ärenden kan man ha synpunkter på när det gäller inriktning och så, och jag håller med både Chris och Birgitta i deras inlägg omkring det här bolaget. Naturligtvis kommer det att ske en uppföljning och så där, men vi kommer aldrig att kunna följa upp parallellt med någonting utan nu försvinner möjligheten att följa det i dotterbolagsform.

Jag tror att både ledning och styrelse för Danderyds sjukhus är begåvade nog att hitta ett system för att rationalisera det som behöver rationaliseras för att få ned de administrativa kostnaderna. Jag tycker ärligt talat att det är ett svagt argument i sammanhanget. Att revisionskostnaderna går upp med 60 procent säger ju ingenting om hur mycket de går upp; Birgitta hade visst en uppgift om hur mycket det kostar. Det är alldeles uppenbart att Danderyds kostnader för detta är väsentligt högre än när det var privatägt.

Det är lite för svaga motiv! Fanns det från majoriteten en uttalad vårdvision om hur den här typen av verksamhet skulle kunna utvecklas, hade det naturligtvis legat flera fördelar i att driva detta vidare i dotterbolagsform med decentraliserat ansvar. Jag tror att effekterna av det skulle kunna stärka verksamheten, och det är ju vad det borde syfta till. Men det är inte det som framgår av ärendet, utan bara att det är lite administrativt tungrovt som gör att man vill sänka dotterbolaget och införliva det i en av klinikerna vid sjukhuset.

Bifall till den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 183

M i a B i r g e r s s o n (v): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Det här ärendet handlar egentligen om en teknikalitet. Det vi ska koncentrera oss på är att få till den bästa förlossningsvården och det bästa omhändertagandet av föräldrar och barn i vårdkedjan kring graviditet, förlossning och eftervård. Det är vårt specifika uppdrag, och det uppdraget är i full färd med att verkställas i form att vi nu utformar en detaljerad uppdragsbeskrivning för alla led i kedjan, där de olika aktörerna på olika sätt kommer att ”flätas ihop” och behöva arbeta tillsammans mycket, mycket mer än vad man gör i dag.

I dag finns det vissa vattentäta skott mellan förlossningskliniksansluten vård och mödrahälsovården och eftervården. Det här är inte bra, det är kontraproduktivt för barnen och familjerna. Bland annat drabbas amningen och andra viktiga delar i vården.

Ett av syftena är alltså att få till en bra kontinuitet.

Driftformen är fullständigt underordnad, för vi bekostar det med skattemedel och kraven och kriterierna för vilken vård som ska ges är desamma oavsett om vårdgivaren är privat eller offentlig. Det är alltså inte det som är frågan. Därmed faller också argumentet att det skulle vara lättare att vara innovativ och ge extra bra vård om man är privat. Så är inte fallet, alla ska kunna ge lika bra vård. Jag vågar säga att yrkeskåren barnmorskor, vilken jag har glädjen att själv tillhöra, är en mycket ambitiös yrkeskår som känner stor stolthet för sitt arbete och tycker att vården av mammorna, papporna och barnen är det viktigaste, inte driftformen.

I vilket fall som helst är det som sagt en teknikalitet att man nu vill ingå i själva Danderydsbolaget. Jag kan inte se några nackdelar med det. Och det har ingenting med avknoppning eller privatisering att göra – det hela handlar om att få till en bra vårdkedja för barnen och föräldrarna.

Jag yrkar bifall till föreliggande förslag.

Anförande nr 184

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Jag hängde inte riktigt med på vad Mia Birgersson sade. Ena stunden sade hon att det var viktigt för vårdkedjans skull att man köpte upp Prima Liv-verksamheten, men sedan spelade det ingen roll om den var privat eller offentlig, all vård skulle vara lika bra. Varför skulle man då köpa Prima Liv med vårdkedjan som argument?

Därför är det relevant att ställa frågan till Mia Birgersson: Innebär detta att övriga mödravårdscentraler som drivs i privat regi ska köpas upp för att man ska kunna hantera vårdkedjan, utifrån ditt synsätt?

Sedan blir man ju lite upprörd, utifrån ansvaret för sina medsystrar, när verksamhet köps upp och synen på kvinnligt entreprenörskap betecknas som en teknikallitet. Men det kanske är symptomatiskt för synen på jämställdhet i Vänsterpartiet?

Anförande nr 185

M i a B i r g e r s s o n (v): Herr ordförande! Nu hann Chris Heister dra en oerhörd massa växlar på någonting som jag absolut inte sade, så jag ska upprepa vad jag verkligen sade: Det är fullständigt underordnat om det är privat eller offentlig drift, utan det viktiga är innehållet i vården, kriterierna i uppdragsbeskrivningarna och i avtalsskrivningarna kommer att vara precis likadana, och jag välkomnar alla samarbetsvilliga utförare inom det här området, såväl privata som offentliga.

Men nu råkar det vara så att Prima Liv, som tidigare var en avknoppad verksamhet, just nu är ett dotterbolag som Danderyds styrelse anser att det helt enkelt inte är någon särskild vinst med att det är ett dotterbolag. Jag respekterar den professionella bedömningen.

Jag yrkar bifall till förslaget.

Anförande nr 186

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Om Mia Birgersson hade lyssnat till Birgitta Rydberg så hade hon hört att Birgitta Rydberg sade att de som arbetar där inte är intresserade av att göra detta. Men det bryr ni er inte om.

Sedan säger du återigen att det inte spelar någon roll om det är privat eller offentligt. Men vad innebär då det partiprogram som ni har? Ni vill att samhället återtar och återreglerar det som ska ägas gemensamt, det ska drivas i offentlig regi. Vad är det som gäller?

Själva argumentet för 1 ½ år sedan när Danderyds sjukhus AB köpte Prima Liv var ju att för att vårdkedjan ska fungera måste man äga Prima Liv. Då är det naturligtvis en relevant fråga, om detta betyder att man ska fortsätta att köpa upp privata vårdcentraler för att få vårdkedjan att fungera. Nej, det är det inte, svarar du, det kan lika väl vara privat.

Ja men varför gjorde man då detta, när det fanns en annan intressent?

Anförande nr 187

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag måste säga att den här debatten är lite förbryllande. Jag förstår inte på vilket sätt amning försvåras av om mödrahälsovård drivs i barnmorskeregi eller om den drivs i landstingsregi. Jag hör också att Mia säger att det är inga nackdelar, utan det är avtalskriterierna som är avgörande.

Men då förstår jag inte varför man över huvud taget ska ge sig in i sådana här affärer!

Styrelsen för Prima Liv och barnmorskorna som jobbar där har inte begärt att bli uppköpta. De som har begärt det här är styrelsen för Danderyds sjukhus AB, som vill säkra att få in förlossningar till sig. Det är de som vill ha makten över barnmorskorna.

Och det kan möjligen ligga i deras intresse – men det är faktiskt så att vi som fullmäktigeledamöter är ägarföreträdare. Vi äger både Danderyds sjukhus AB och Prima Liv AB, och dessutom företräder vi medborgarna. Vi kan naturligtvis pröva frågan utifrån sina egna sakliga skäl, och hittills har jag inte hört några vettiga motiv varför verksamheten skulle bli effektivare eller bättre av att Danderyds sjukhus AB tar över den.

Någonstans börjar jag undra! Den här verksamheten går ihop och avkastar ungefär 10 procent. Är det helt enkelt så att nu när Danderyd kommer att få en lite snålare budget för nästa år – det har ju varit vårt dyraste sjukhus – så tycker man att det vore kalas att få lägga rabarber på ett överskott från en effektiv verksamhet och få det direkt in i sin egen budget utan att det syns, vilket det gör när det sker som koncernbidrag? Jag börjar nästan misstänka att det är sådana motiv som ligger bakom att Danderyds sjukhus AB vill införliva Prima Liv.

Men vi som fullmäktigeledamöter ska ju pröva vad vi bedömer är bäst för verksamheten och vad vi bedömer är bäst för de kvinnor som söker mödrahälsovård. Och i det avseendet har jag hittills inte hört ett enda vettigt argument varför det här ska in i en jättestor central organisation i stället för att få vara en rätt självständig del, som det är i dag med en egen styrelse som dotterbolag.

Jag blir bara mer och mer övertygad om att det här är ett dåligt genomtänkt förslag till beslut, och jag yrkar fortfarande avslag på det.

Anförande nr 188

B e n g t C e d r e n i u s (mp): Herr ordförande, fullmäktige! Den här debatten handlar om ett önskemål från Danderyds sjukhus att få göra en viss sak med sitt dotterbolag, Prima Liv i Danderyd AB. Det kan man inte tro när man hör vad som sägs här.

Det har pratats väldigt mycket om att Danderyds sjukhus en gång i tiden köpte det här. Varför gjorde man det? Nu ska jag ansluta mig till den debatten. Jo, därför att ägarna ville sälja. De ville nämligen inte fortsätta att äga sina aktier. Danderyds sjukhus var den som bjöd det bästa priset. Naturligtvis hade Danderyds sjukhus en avsikt med detta: de ville få en fungerande vårdkedja. Konstigare är det inte.

Här i landstingsfullmäktigesalen brukar vi ofta prata om vikten av att ha fungerande vårdkedjor, och det trodde jag att också ni på den borgerliga kanten tyckte, men man kan ju börja tveka ibland. Det viktiga är tydligen inte den fungerande vårdkedjan utan, om det råkar vara en landstingsägd verksamhet med i bilden, att det är en bruten vårdkedja på något vis eller att man kan göra det lite mer komplicerat, eller vad det nu kan vara.

Tillbaka till själva förslaget. Det går ut på att landstingsfullmäktige ska godkänna att verksamheten i Danderyds sjukhus AB:s dotterbolag Prima Liv i Danderyd AB förs över till moderbolaget genom en så kallad inkråmsöverlåtelse och att bolaget sedan blir vilande. Motivet till detta beslut, som nu ska ske inom en snar framtid,

hoppas jag, är naturligtvis att Danderyd s Sjukhus har funnit att det blir en bättre fungerande vårdkedja för deras verksamhet.

Det är allt som vi ska debattera här, och jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 189

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Bengt Cedrenius, du har tydligen inte förhistorien klar för dig. Varför ville ägarna till Prima Liv sälja sina aktier? Det var inte deras högsta önskan, inte deras önskedröm heller, utan de blev skrämda av dina kompisar i din rödgröna majoritet: Om de inte gick in i ett större sammanhang skulle risken vara mycket stor för att de inte kunde överleva utan drabbas av konkurs. Detta skrämde era kompisar företaget med.

Att Danderyd sedan kommer och är intresserat av att köpa är väl inte förvånande. De ville förstås inte att någon annan konkurrent skulle lägga rabarber på en så här bra verksamhet. De visste att det fanns andra som tyckte att Prima Liv bedriver en högkvalitativ verksamhet och unnade inte någon annan att lägga vantarna på en så bra verksamhet. Det var därför de gick in och ville försöka köpa in det. Att de nu vill ta nästa steg och införliva det helt i sin egen verksamhet kanske vi anade, men inte att det skulle ske bara ett år efter att man har tagit över verksamheten.

Avslag!

Anförande nr 190

B e n g t C e d r e n i u s (mp): Såvitt jag förstår av Birgitta Rydberg gjorde landstinget en bra affär. Jag har inte hört någonting om att ägarna protesterade mot den köpeskilling de fick.

Anförande nr 191

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Om landstinget gjorde en bra affär? Vi har inte sett slutet på det här än, Bengt Cedrenius!

Frågan är hur många i det här gänget barnmorskor som kommer att finnas kvar när de blir uppslukade i den stora organisationen. Jag tror inte du ska vara så säker på att du har kvar samma duktiga gäng – av de yngre, de som inte är nära pensionsåldern. Jag tror att det kan vara en dålig affär för landstinget, att vi förlorar kompetens. Jag tror att risken är stor att någon annan kommer att suga upp en del av de här medarbetarna. Jag tror inte att de vill vara kvar i det storskaliga som du förespråkar.

Anförande nr 192

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Herr ordförande! När man lyssnar på den ena efter den andra från majoriteten som ska försöka försvara det beslut som man nu ska fatta, blir det bara mer och mer häpnadsväckande. Nu säger Bengt Cedrenius att det var en bra affär för landstinget. Det var en affär som kostade skattebetalarna 3,3 miljoner, och man fick inte mer sjukvård. Är det en bra affär?

Jag tycker att man måste vara juste i det här ärendet. Talade man om att det här var tanken från början till dem som sålde sina aktier i bolaget, att det så småningom kommer att införlivas helt i Danderyds sjukhus? Nej, jag tror inte det. Vad man gjorde vid den affären var, som jag sade tidigare, att försäkra sig om att få en representant i styrelsen. Varför ville man det? Jo, för att man fortfarande ville vara med och påverka och ha en viss självständighet. Man ville fortfarande ha en rörlig löneandel på 120 000 kronor per år. Varför ville man ha det? Jo, därför att man ville premiera utveckling av verksamheten. Allt det här försvinner nu när Prima Liv införlivas i Danderyds sjukhus.

Då går er argumentation ut på att det handlar om vårdkedjan.

Sedan går Mia Birgersson upp, som själv är barnmorska, och säger att det spelar ingen roll om det är privat eller offentligt. Jag delar din uppfattning, det spelar ingen roll om det är privat eller offentligt, man kan få en fungerande vårdkedja ändå – men lite tidigare sade en representant för Vänsterpartiet att det var så oerhört viktigt att allting skulle drivas offentligt och finansieras offentligt. Rätt som det är säger en annan vänsterpartist upp och säger att det inte är så. Då läser jag i ert partiprogram att allting ska åter offentligt drivas. Resonemanget hänger ju inte ihop!

I grunden tycker jag, som jag har sagt, att det här är en ojuste hantering av ett antal kvinnor som har knoppat av verksamheten för att de ville ha stor självständighet och som har utvecklat detta, till blivande mammors och barns bästa. Det bryr ni er inte ett dugg om, utan nu slänger ni bara in detta i Danderyds sjukhus. Hade ni sagt det från början, tror jag det hade funnits utrymme för andra som var intresserade att ta över verksamheten och erbjuda den självständighet som de uppenbarligen också sökte när de sålde sina aktier.

Som jag sade tidigare, vi har ju i allmänna utskottet och i andra sammanhang fått redovisning om hur fördelaktigt det är för kvaliteten att man har självständiga enheter och till och med att dotterbolag ger den bästa vinsten. Men det säger ni nu nej till, utan tvärtom dödar ni dotterbolaget och lägger in det i Danderyds sjukhus.

Jag tycker att ni borde fundera på vad det är ni håller på med och inte bara krampaktigt försöka hitta det ena argumentet efter det andra för en sjuk sak.

Anförande nr 193

B e n g t C e d r e n i u s (mp): Privat eller offentlig drift kan båda vara bra lösningar. Miljöpartiet har ställt sig bakom många förslag som har inneburit privat drift; vi har också ställt oss bakom många förslag som inneburit offentlig drift.

I det här fallet går ärendet inte ut på privat eller offentlig drift, Chris Heister och Birgitta Rydberg, utan här är det offentlig drift och offentlig drift, där offentlig drift vill åstadkomma en lösning som man anser skapar en bättre vårdkedja. Konstigare än så är det inte.

O r d f ö r a n d e n: Egentligen var det förra en replik på Chris Heister, men eftersom Bengt inte var riktigt ren i sin replik utan också inkluderade andra, är det inte mer än rätt att Birgitta får chans att bemöta. Sedan kanske vi kan gå vidare på talarlistan?

Anförande nr 194

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): För en gångs skull har du rätt, Bengt: det här är inte en fråga om offentligt eller privat utan det är fråga om offentligt i en form eller offentligt i en annan form.

Det är en fråga om storskalighet eller småskalighet.

Anförande nr 195

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Ordförande, ledamöter! Vi har varit överens, mellan alla partier, om att vi ska pröva att köpa upp vård på ett annat sätt. Därvidlag är en av nyheterna att man handlar hela vårdkedjor, vilket det gör på just det här området som handlar om mödrahälsovård och barnbörd.

Vi har också sagt att vi vill gå vidare och få fler hela diagnoser, där vi köper alltihop, därför att det är ett bättre sätt att styra på sikt.

När vi tar sådana strukturbeslut, kommer automatiskt alla som är producenter att vilja kontrollera en hel vårdkedja, därför att annars är det väldigt svårt att göra upp affärer. Det är en fullständigt naturlig drift för alla, privata som offentliga, som är verksamma på ett område som på det sättet får ett nytt sätt att handla.

Frågan är om vi kan fatta beslut i den här salen om att handla upp vården vårdkedjemässigt på detta sätt och samtidigt förbjuda folk att integrera framåt och bakåt i verksamheten. För mig framstår det som en totalt icke genomtänkt politik. Om man är beredd att ge folk rätten att köpa i vårdkedjor, måste också producenterna få handla i vårdkedjor som de själva vill. Nu har ni sagt A. Med A följer B – men ni säger att B är inte nödvändigt. För mig blir det väldigt konstigt och brister i logik.

För det andra. Igen blandar ni ihop drift- och kapitalkostnader, som om kapital vore gratis och inte finansierades via driftkostnader i det långa loppet. Alltså kan man inte säga att 3 miljoner var en onödig kostnad hit eller dit. Det kostade 3 miljoner om det var värdet på aktierna. Antingen de var privata eller offentliga kostade det precis lika mycket för vården – inte ett dyft skillnad.

För det tredje säger ni: Det här är vad Danderyds styrelse vill. Uppenbarligen har ni inte förtroende för Danderyds styrelse. Då tycker jag att man ska säga det, rakt ut: "Vi har inte förtroende för det sättet ni anpassar er till av oss beslutade upphandlingssystem för tjänster."

För det fjärde har ni i era förslag att Prima Liv ska avyttras – utan att fråga Danderyds styrelse eller de anställda. Det står här klart och tydligt, ni har redan skrivit det själva, så det kan inte vara främmande för er att fatta beslut utan att fråga personalen. Det har ni många förslag om.

För det femte är det trots allt klart att det här delvis måste handla om privat och offentligt. När Moderaterna har förslag att alla sjukhus ska säljas ut kan man inte säga att det är likgiltigt om det är offentligt eller privat drivet. Om man är så övertygad om att allting ska säljas ut måste ju driftfrågan ha stor betydelse.

Den här frågan handlar om politikens grund. Den handlar om vänhet i rösten, om omsorgerna. Nu framställer man till och med företagssektorn som offren i samhället och i tillvaron. Man ska ha respekt för de kvinnor som startade, säger ni. Jag tycker att man också ska ha respekt för kvinnornas beslut att sälja det. Man ska ha respekt för alla beslut som de här kvinnorna fattade, inte bara för ett beslut, som passar ens egna syften. Skärpning!

Anförande nr 196

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Är det någon som ska skärpa sig så är det Anders Lönnberg. Jag förutsätter att du ändå lyssnar på vad jag säger.

Enligt min uppfattning ska inte landstingsägda sjukhus få gå och köpa verksamheter hur som helst. Vi hade synpunkter på det när man gjorde det för 1 ½ år sedan. Det är det första.

Det andra är att jag inte har sagt att det inte spelar någon roll om det är offentligt eller privat, utan det var Mia Birgersson som sade det. Jag delar den uppfattningen, man behöver inte äga allting för att få en vårdkedja att fungera. Om Anders Lönnberg anser det, så kommer det att innebära att också Anders Lönnberg står bakom en politik som går ut på att landstinget både ska äga och driva all sjukvård.

Anförande nr 197

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Jag tycker jag har bevisat många gånger att för mig är inte offentlig eller privat drift särskilt viktig. Men om någon har som sin grundpolitik att alla sjukhus ska säljas ut, då är frågan adekvat: Tycker ni verkligen att det är likgiltigt?

Anförande nr 198

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Det ska bli mycket intressant att se de radikala förbättringarna i vårdkedjan efter den ”teknikalitet” som ska genomföras – ett begrepp som majoriteten använder. Jag är inte alldeles övertygad om att det är det som löser problemen. Den dag det går att fixa en vårdkedja med en eller två att-satser i fullmäktige bör vi nomineras till något stort pris, mycket större än nobelpriset.

I grunden handlar det om vilka verksamhetsförutsättningar som erbjuds.

Om man sedan har en annan mening i något fall än styrelsen för Danderyds sjukhus AB, så innebär inte det en brist på respekt, utan det kan ju vara så att man inte i alla delar delar varje sjukhuslednings meningar om alla detaljer. Här har vi en annan mening, och vi deklarerar den tydligt. Det är inget konstigt med det, och jag tycker att det går att föra både en debatt och framför allt en dialog med ledningen för Danderyd i de här frågorna. Jag tror att de är ganska klara över var vi står.

Sett till vad som är ändamålet, har man från majoriteten sagt att det är en ”teknikalitet”. Vi ser ändå en förändring i verksamhetsförutsättningarna, och vi känner oss tillräckligt osäkra att det leder till de förbättringar som man säger att det ska göra genom att hantera frågan på det här sättet för att vi i reservationen föreslår att förslaget avslås.

Jag tycker inte det är något konstigt i det. Sedan kan man naturligtvis blanda in många andra frågor, som en del debattörer gör, men i den sakfrågan tycker jag att vi har gett motiv nog för att göra det ställningstagande vi har gjort.

§ 321 Regler avseende resultathandtering och soliditet för en resultatenhet inom Stockholms läns landstings förvaltningskoncern

Anförande nr 199

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Än en gång kan vi ställa oss frågan: Vad betyder det här förslaget till beslut? Det som hamnar i förvaltningskapital har den enskilda resultatenheten ingen som helst rätt att få del av. I första att-satsen talas det om lägst 10 eller högst 30 procent, och detta ska prövas ytterligare. Ja, här har vi haft fullmäktigebeslut om att man skulle få behålla 30 procent av verksamhetsöverskottet, men de verksamheter som jag i tidigare ärende har gett exempel på, som fortfarande sitter och väntar på sina pengar, de är lurade. De har så här lång näsa! Hur många tror ni att ni kan lura en gång till genom att föreslå att de ska få behålla mellan 10 och 30 procent och få dem att tro att det faktiskt är sant, att pengar kommer att utbetalas?

Jag tycker det vore hederligare att vi hade en annan ordning, där vi sade: Det ni har i överskott får ni behålla, men det ni har i underskott har ni också skyldighet att ta med er. Det skulle bli mycket rakare rör och likvärdigare villkor mellan privata och offentliga vårdgivare med ett sådant beslut.

Vi har från Folkpartiets sida i landstingsstyrelsen yrkat på att verksamheter som drivs i intraprenadform ska få behålla 100 procent av det positiva resultatet för 2005 – detta förutsatt att de har levt upp till alla åtaganden i sitt vårdavtal. Jag yrkar bifall till detta förslag från Folkpartiet och väntar fortfarande på ett besked, vad egentligen innebörden är av dagens beslut. Är det att lura medarbetarna en gång till, eller vad är den reella innebörden?

§ 323 Ombildning av Novumstiftelserna till Centrumbildningar inom Karolinska Institutet

Anförande nr 200

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Vi stödjer i sak den här förändringen till centrumbildningar. Det har vi gjort i landstingsstyrelsen, och det står vi fast vid.

Jag skulle vilja göra en komplettering av vårt förslag till beslut. Det finns en attsats i m-kd-förslaget som vi också tillstyrker: ”att utvärdera satsningarnas kvalitet i förhållande till det ursprungliga syftet att skapa förutsättningar för en positiv näringslivsutveckling och gränsen för den landstingskommunala kompetensen”.

Vi tycker att det vore väldigt värdefullt om man blickar bakåt och gör en utvärdering: Varför har vi inte fått riktigt så många företag som vi hade önskat i södra länsdelen? Gärna göra jämförelsen: Varför har det gått så bra runt den norra sajten på Karolinska Institutet, Vetenskapsstaden och samarbetet med KTH? Säkert finns det någonting att lära inför framtiden, om vi vågar värdera vad som kanske inte har varit lika framgångsrikt på sydsidan.

Sedan har vi naturligtvis ett problem i att preklinisk forskning har vi inte rätt att finansiera från landstingets sida.

Jag tror det är viktigt, för att kunna säkerställa fortsatta satsningar på sydsidan, att vi reder ut de här turerna inför framtiden. Då först tror vi att man kan få en framgångsrik satsning på Biocity på sydsidan.

Bifall till den här ytterligare att-satsen som finns i m-kd-förslaget – dock inte den andra att-satsen som handlar om att pröva det här inom ramen för nuvarande ALF-avtal, för där finns ju särskilda regler kring upplåten verksamhet vid olika institutioner. Vi tror att det kan bli lite knepigt med den att-satsen, men den om utvärdering står vi alltså bakom. I övrigt yrkar jag bifall till det vi tillstyrkte i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 201

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Herr ordförande! Skälet till ärendet känner vi alla till. Bakgrunden är att de Novumstiftelser vi har inte gärna kan fortsätta i det skick som vi har nu utan att man måste finna en annan lösning, och då har förslaget blivit att göra centrumbildningar inom Karolinska Institutet.

Det är mot den bakgrunden som vi har lagt två tilläggsattsatser. Jag är glad för att Folkpartiet ändå har valt att stödja den första att-satsen. Jag skulle önska att vänstermajoriteten tog till sig det som jag säger nu, för det finns skäl att anta de två tilläggsattsatserna.

Det första handlar om att utvärdera satsningarna. Om jag tittar tillbaka tror jag att den senaste utvärderingen gjordes 1996. Det var egentligen på uppdrag av landstingsrevisorerna som då gick igenom verksamheten och tyckte att det fanns skäl att se vad man hade åstadkommit för den dryga halvmiljard som Novumstiftelserna hade fått de första tio åren – hade man åstadkommit det som var tänkt? Vad man då kunde konstatera var att den näringspolitiska satsningen inte hade blivit så omfattande. Jag tror att det var tolv företag med 230 anställda. Under de senaste tio åren, när medelstillsdelningen till Novumstiftelserna har mer än fördubblats till någonstans kring 1 ½ miljard eller någonting sådant – för att inte ta i för mycket kan jag väl säga drygt en miljard – så har man åstadkommit ungefär åtta företag och ungefär 200 anställda till.

Mot den bakgrunden tycker jag att det finns klara skäl att utvärdera de satsningar som har gjorts på Södertörn för att se varför det inte har blivit mer än vad det har blivit.

När det sedan gäller själva forskningen är det klart att jag som lekman inte kan uttala mig om forskningsresultaten, men det är ändå så att de internationella utvärderingar av forskningen som har gjorts konstaterar att resultatet är gott. Man har fått ett högt betyg.

Återigen: Utvärderingen är nödvändig. Det är inte rimligt att vi varje år lägger ungefär 100 miljoner, som på 20 år har åstadkommit 20 företag och 450 anställda.

Det andra gäller den landstingskommunala kompetensen. Det är helt riktigt som Birgitta Rydberg sade och som vi förde fram i landstingsstyrelsen: vi får inte ge bidrag till preklinisk forskning. Det har också slagits fast i hälso- och sjukvårds-

lagen som ett resultat av hälso- och sjukvårdsutredningen i början och mitten av 90-talet, där det klart framgår att landsting inte kan ge pengar till grundforskning, för det är en statlig uppgift.

I den utredningspromemoria som landstingets chefjurist har gjort pekar han på just detta och konstaterar att även om det är svårt att göra en gränsdragning mellan grundforskning och klinisk forskning, är det ändå nödvändigt.

I det sammanhanget vill jag påminna majoriteten om att vi från oppositionen vid varje månadsboksut i landstingsstyrelsen har begärt att man ska ta upp en diskussion med staten därför att vi känner en oro för att överskrida den landstingskommunala kompetensen med att bidra till grundforskning. Om vi nu antar den här att-satsen så hoppas jag att vi kan ta några steg fram för att kunna åstadkomma en sådan diskussion med staten. Vi måste följa den lagstiftning som gäller. Vi måste kräva att staten tar sitt ansvar.

Den tredje delen handlar om att vi anser att de här centrumbildningarna inte bara ska gå i gräddfil och få öronmärkta pengar varje år. Medelstilldelningen ska ju ske inom ramen för ALF-avtalet. Då är det väl också rimligt att de här pengarna får samma prövning som övriga satsningar vi gör på FoU?

Jag tror det är viktigt att vi får till stånd detta. Som ni ser är nu centrumbildningarna en del av Karolinska Institutet. Vi nominerar hälften av ledamöterna, men det är konsistoriet som väljer dem. Vi kan inte revidera verksamheterna längre, det gör staten. Våra revisorer får bara insyn men har inget påtagligt inflytande när det gäller revisionen.

Ska vi kunna känna att vi har grepp om pengarna och vet att pengarna används på bästa sätt, då tycker jag det är orimligt att bara ha öronmärkta pengar som går rätt in, utan då måste det ske en prövning, i konkurrens med andra FoU-satsningar. Och skulle det vara något formellt problem, som Birgitta Rydberg säger, är det väl rimligt att man försöker rätta till det? Att-satsen står kvar.

Jag hoppas att någon annan kan yrka bifall till de två tilläggsattsatser som vi och Kristdemokraterna har lagt i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 202

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Då är det väl rimligt att jag omedelbart tillgodoser detta önskemål, genom att yrka bifall till reservationen i landstingsstyrelsen fullt ut.

Det här är en utomordentligt viktig verksamhet inte bara för de direkt berörda utan också för forskningens framtid. Den har, vågar jag påstå, varit forskningsmässigt utomordentligt framgångsrik, men det finns skäl att som vi föreslår i den ena att-satsen följa upp och se varför det inte har kunnat bli ännu bättre. Vi tycker att verksamhetsförutsättningarna, som vi nu gärna vill förbättra, ändå har varit relativt goda så här långt.

Det utvärderas vetenskapligt tämligen regelbundet, jag tror det sker årligen. Frågorna omkring Novum har ju varit i medierna ett tag nu, så det är väl fler som är insatta i en del av problematiken även om man inte har trängt bakom. Vill man

ha information så kan man få den, och jag har fått den under åren och är tacksam för det.

Det borde alltså kunna följas upp, så vi i landstinget får en återspeglning om vad de här verksamheterna faktiskt leder till i de sammanhang där resultat kan visas upp.

Det har visat sig under det senaste trekvartsåret eller åtminstone halvåret då den här frågan har varit aktuell, att vi behöver förnya, förbättra och förtydliga förutsättningarna för verksamheten. Det sker nu på det här sättet. Detta har föregåtts av en del samtal med gruppledarna under tiden fram till nu, och därför är vi alldeles överens om inriktningen. Vi har alltså lagt till två att-satser, som jag gärna skulle vilja se en mycket större uppslutning omkring än vad som hittills har visats upp.

När det gäller forskningsresurserna kan det se ut som om vi med den sista att-satsen i reservationen vill begränsa tilldelningen av medel, men det är inte alls fråga om det utan det handlar om att göra allt mycket tydligare. Jag tror att alla, inte minst vi som vård- och forskningshuvudman i någon mening, men också mottagarna av medlen, tjänar på om man klarar ut relationerna och gör dem tydliga, och naturligtvis försöker få staten mer intresserad av medicinsk forskning, där man ju släpar efter. I det avseendet är landstinget en god förebild.

Nu tror jag inte att den socialdemokratiska regeringen tänker gå till val på ökad medicinsk forskning – i så fall skulle det vara ett totalt brott emot vad man har sysslat med de senaste åren – men jag tror det är angeläget att vi härifrån landstinget som vård- och forskningshuvudman agerar kraftfullt för att det gemensamma ska satsa mera på detta. Då ger de centrumbildningar som nu sker och ersätter de gamla goda möjligheter att hantera ökade resurser på ett ännu bättre sätt än som hittills har skett.

Till slut, herr ordförande: Än en gång bifall till den reservation som har lämnats gemensamt av Moderaterna och Kristdemokraterna i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 203

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag. Jag konstaterar att det är oerhört glädjande att vi är överens om den fortsatta färdriktningen för arbetet i de tidigare så kallade Novumstiftelserna och på vilket sätt det ska bedrivas i framtiden.

Jag vill också passa på och berätta att vi ganska nyligen påbörjade arbetet med en fastare struktur för arbetet kring Flemingsberg som regional kärna i samverkan med Botkyrka och Huddinge kommuner.

Nu kommer jag nog att förvåna er en aning, för jag tänker faktiskt yrka bifall till den att-sats som handlar om utvärdering i oppositionens förslag. Men jag vill understryka att det känns oerhört angeläget att innan vi tar fram ett uppdrag i landstingsstyrelsen, till FoU-utskottet eller vem det nu ska vara, faktiskt för ett resonemang med Botkyrka och Huddinge kommuner om hur de ser på de satsningar som har gjorts i det här området, så att det perspektivet också kommer med. Det ter sig i och för sig ganska naturligt att göra det just nu, i uppstarten på det här arbetet.

Jag yrkar alltså bifall till samma del i den borgerliga reservationen som Birgitta Rydberg, och jag tar på mig att återkomma till landstingsstyrelsen med ett lämpligt uppdrag till FoU-utskottet eller någon annan lämplig instans i landstinget.

Låt mig också understryka en annan sak. Vi har ju fört en diskussion i FoU-utskottet om gränsdragningen mellan grundforskning och klinisk forskning ett antal gånger. I och för sig är det bra om vi kan fördjupa den diskussionen. Okej, vi gör ett arbete där, men jag tror inte att det är så enkelt att hitta de definitiva gränsdragningsfrågorna. Inte desto mindre finns det en poäng i att i så fall försöka klargöra hur vi ser på den saken och föra ett samtal med staten om detta.

Precis som Birgitta Rydberg delar jag dock inte alls uppfattningen i den sista attsatsen från den borgerliga oppositionen, att de här medlen ska hanteras som de ordinarie ALF-medlen. Det finns en poäng med att hålla de här resurserna för satsningar på just det här området på det sätt som har gjorts. Inte minst om vi ska göra en gemensam utvärdering finns det väl ingen anledning att springa händelserna i förväg med ett sådant beslut?

Med bifall till den att-sats i den borgerliga oppositionens förslag som rör utvärdering, det vill säga samma bifallsyrkande som Birgitta Rydberg, yrkar jag i övrigt bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 204

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag konstaterar att Miljöpartiet också yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag med tilläggsförslaget att satsningarnas kvalitet ska utvärderas enligt vad tidigare talare anför.

Anförande nr 205

Landstingsrådet Sevefjord (v): Vänsterpartiet instämmer i föregående talares bifallsyrkande.

Anförande nr 206

Landstingsrådet Heister (m): Låt mig säga å mina och Stigs vägnar att det är mycket bra att vi nu har fått stöd för detta. Om man ska genomföra dessa centrumbildningar inom ramen för Karolinska Institutet finns det skäl att göra en ordentlig utvärdering, och även utvärdera den landstingskommunala kompetensen.

Precis som vi säger i vårt förslag till beslut inser vi också problematiken med att sätta en gräns mellan vad som är preklinisk och klinisk forskning, men vi har ändå ett uppdrag att försöka precisera den. Om man ska stärka trovärdigheten i forskningssatsningar så måste man gå den vägen, annars kan vi få ett överklagande. I det läget får vi en helt annan hantering av ett ärende än den vi hade tänkt oss. Det är mycket bättre att gå igenom detta själva i lugn och ro och få ett klarläggande.

Skälet till den sista att-satsen, att medlen till centrumbildningarna ska tilldelas inom ramen för medelstilleddning av Alf-medel och utsättas för konkurrens, är just att vi vill få till stånd en ordentlig prövning, inte bara den utvärdering som görs på ett internationellt plan och som har fått högt betyg men som jag ändå inte kan

bedöma. Jag tror att det skapas trovärdighet om man får till stånd en prövning av pengarna i ett större sammanhang.

Det är det som jag tycker att övriga partier ska fundera på, framför allt när revisionen nu inte heller längre kan revidera verksamheten i efterhand utan överlåter den till revision inom staten. I princip skickar vi bara i väg pengarna. Av just detta skäl tycker jag att det är viktigt att man har den prövningen och har den med den styrka som landstinget då kan stå för eftersom det är vi som tilldelar pengarna och inte Karolinska Institutet.

Om ni inte biträder den att-satsen i dag så måste ni fundera över hur vi ska hantera denna fråga framöver. Ska vi varje år begära att landstingsrevisorerna som har rätt till insyn ska avge en rapport för att vi ska få veta på vilket sätt de här pengarna hanteras? Ni måste återkomma i denna fråga om ni inte bifaller den andra tilläggsattsatsen.

§ 324 Aktualitetsprövning av Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2001 (RUFSS)

Anförande nr 207

Landstingsrådet Larsson (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tänker fatta mig kort, men detta är ett viktigt ärende. Detta ärende handlar om en aktualitetsprövning av den nu gällande regionala utvecklingsplanen. Man kan konstatera att remissinstanserna uppfattar den regionala utvecklingsplanen som i högsta grad aktuell och som ett verksamt hjälpmedel i arbetet med att utveckla vår region.

Detta ärende innehåller också ett uppdrag att påbörja en ny regional utvecklingsplanering. Bakgrunden till detta är att den nu gällande utvecklingsplanen upphör att gälla år 2008. Om vi ska slippa hamna i ett läge utan gällande regionplan – jag vet inte om det vore en katastrof eller inte – så måste vi påbörja processen nu, annars kan vi hamna i en mycket olycklig situation.

Jag har förstått att det råder ganska bred enighet i frågan om att vi ska påbörja detta arbete.

Det finns några saker som jag tycker är viktiga att ta hänsyn till i processen. Det är till att börja med behovet att fortsätta att värna den kommunala förankringen. En regionplan som inte stöds av kommunerna i regionen blir ett tandlöst instrument. En annan sak som också är oerhört viktig att arbeta med är att se till att så många politiska partier som möjligt delar de visioner och de tankegångar som finns i regionplanen framgent. Detta har man lyckats med mer eller mindre tidigare, men ambitionen måste vara att få med så många politiska partier som möjligt i arbetet.

Det tredje är en punkt där jag tycker att det finns skäl att vara lite självkritisk. Regionplanen är ett oerhört viktigt dokument på det sättet att det samlar hela regionens kraft i en lång rad viktiga frågeställningar, det finns dock problem med medborgarförankringen. Om man påbörjar en regionplaneprocess så bör man diskutera hur folkrörelser, idrottsklubbar, fackföreningar och medborgare utanför politikerskrået, utanför tjänstemannaskrået i många olika sammanhang kan engageras i diskussionerna om hur vår region ska utvecklas. På den punkten finns mycket mer att göra.

Om vi i dag säger ja till förslaget att påbörja ett arbete med en ny regionplan så måste vi också ta lite andra hänsyn. Vi står nämligen i en situation där man kan ifrågasätta om Stockholms län är den verkligt funktionella regionen eller om vi inte borde arbeta i större perspektiv. Vi står inför utmaningen att diskutera hur vi ska kunna åstadkomma hög tillväxt i framtiden för att säkerställa välfärden men också hur tillväxten ska ske för att inte hota den långsiktiga hållbarheten.

Vi står även inför de frågor som började diskuteras i den nu gällande regionplanen, nämligen integrationsproblemen, de väldigt stora klass- och etniska klyftor som finns i storstadsregionen Stockholm. Vi måste ta ställning till hur vi ska hantera dem och se till att klyftorna minskar.

Vi står inför de klassiska frågorna om infrastruktur och bostadsförsörjning. Det är viktigt att samla kraft och styrka i vår region i dessa frågor.

Det är med stor glädje som jag noterar att det råder en ganska betydande enighet om den nu gällande regionplanen och att det råder stor enighet om att det är dags att påbörja detta arbete på nytt. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 208

Anders Guståv (m): Herr ordförande, fullmäktige! Som Dag Larsson sade råder det enighet om de två beslut som vi ska fatta. Vi ska påbörja ett arbete och jag håller fullständigt med Dag Larsson om att vi måste fortsätta på den väg som vi slog in på när det gäller att åstadkomma mer av en strategi och att det blev en mycket större förankring som tog sin utgångspunkt i dem som har planmonopolen när det gäller att förverkliga de visioner som vi har, nämligen kommunerna.

Alldeles självklart måste vi hitta andra partners i detta arbete också. Vi måste mycket mer göra klart vad det är vi vill i regionen och sedan försöka samla olika partners för detta. Jag tror att det är två faktorer som är helt avgörande för om vi ska lyckas eller inte, och den första är att det måste klargöras mycket tydligt att vi planerar för tillväxt. På den punkten känner jag mig rätt trygg om det blir ett ur mina ögon sett bra valresultat med den borgerliga allians som har en så tydlig inriktning på tillväxt, på jobb i stället för bidrag.

Den andra faktorn är att vi verkligen måste våga sätta ned foten och inte bara säga utan genomföra en serie åtgärder som tar sin utgångspunkt i att vi ska planera för att kunna upprätthålla och förbättra vår internationella konkurrenskraft. Om man studerar det området så ser man att det är ett par saker som är utomordentligt viktiga. Det ena är infrastruktur; det går inte att komma ifrån och det går inte att dölja att den här perioden till stor del har präglats av att försöka parera statliga indragningar av medel till regionen, till att försöka parera alla de förseningar av projekt som vi har upplevt. Om vi inte kan samla oss för en hållbar planering för infrastruktur som finns i regionplanen men som egentligen inte lever i dag, då kommer vi aldrig att kunna klara detta. Det blir en av de gigantiska uppgifterna framöver.

Vi måste också identifiera hindren för tillväxt i den här regionen och via regionplanen föra en dialog med alla de partners som finns om hur vi kan undanröja dessa hinder.

Tillgängligheten för regionen är totalt avgörande för den internationella konkurrenskraften. Om vi inte kan vara säkra på att ha god tillgänglighet genom Arlanda flygplats då kan vi glömma alla vackra ord om tillväxt och internationell konkurrenskraft. Vi måste också inse att om man ska våga planera för tillväxt kan man inte hela tiden fundera på det sätt som varit alltför vanligt inte bara i Stockholmsregionen och Sverige utan runt om i Europa – vi är nämligen fenomenala på att planera för ett slags geografisk rättvisa i stället för att planera för tillväxt där vi på köpet så småningom också får geografisk rättvisa.

Vi måste vara medvetna om att en regionplan ska vara en stödande funktion till väldigt mycket av den lokalt drivna utveckling som sker runt om i regionen. Med en liten utvidgning kan man gå tillbaka till det förra ärende som vi behandlade och fundera ett tag på det som Birgitta Rydberg berörde, nämligen varför vi nu för samtal om den del av Karolinska Institutet som har gått lite sämre och varför för vi inte för samtal med den kommun där det har gått lite bättre för Karolinska Institutet – min blygsamhet förbjuder mig att tala om vilken kommun det är. Det är lite typiskt för oss att det är på det sättet som vi ser på vår uppgift här i landstinget när vi pratar om dessa saker.

Vi måste också identifiera vilka stora utvecklingsprojekt som finns för den här regionen. Ett par saker är för mig helt självklara, det ena är det projekt som faktiskt pågår i dag och är ett område där Dag Larsson och jag är rätt så livliga på. Kan vill också uttrycka min glädje över det samarbete som vi har. Det är samarbete om akademi, näringsliv, sjukvård och det är Karolinska sjukhuset, Karolinska Institutet och Norra stationsområdet som är sådana exempel.

Ett annat stort exempel som vi på något sätt måste fånga upp när vi studerar den regionala utvecklingen är evenemangsindustrin. Vi måste inse att det är en typisk sådan näringsgren som kan skapa de nya jobben och tillväxten framöver. Sådant måste också vägas in när vi gör den nya regionplanen eller rättare sagt den nya strategin.

Detta var några av de saker som vi måste tänka på i detta arbete och som jag menar att vi inte varit så duktiga på att genomföra i den nuvarande strategin. Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till de två beslut som vi ska fatta!

Anförande nr 209

Landstingsrådet Wallhager (fp): Herr ordförande! Jag börjar med att yrka bifall till de två att-satserna. Många kanske tycker att detta är ett ganska tråkigt dokument som har tendensen att bli en hyllvärmare, men jag kan med glädje rekommendera till läsning remissvaren om aktualitetsprövningen där kommunerna och remissinstanserna framhåller vikten att ha en RUFSS som ständigt är aktuell.

Vi i Folkpartiet och de andra borgerliga kamraterna har dragit vissa slutsatser efter aktualitetsprövningen och framför allt inför den fortsatta processen. Vi tror att det är oerhört viktigt att väva in uppfattningen att ett sådant här dokument måste hållas aktuellt. Så fort man i kommunerna eller hos andra instanser får upplevelsen att detta är en hyllvärmare – Dag Larsson och Anders Guståv nämnde näringsliv och idrottsrörelsen – så tror jag att det här dokumentet har förlorat sin betydelse.

Vi vill tillföra, inför det fortsatta arbetet, att vi i Folkpartiet inte är hundra procentigt övertygade om att man på det sättet har hittat det bästa sättet att arbeta med RUFSS:arna. I den frågan skulle vi vilja ha en diskussion i RTN om hur man kan väva in förmågan att hålla dokumentet ständigt levande för alla aktörer och hur man ska kunna ta hänsyn till den förändring som sker, och utvecklingen går inte alltid att förutse.

Vi tycker också att det är oerhört viktigt att man beaktar behovet av ekonomisk tillväxt, vilket talarna redan tidigare berört, och gör det parallellt med ekologisk och miljömässig uthållighet. Det är viktigt att sätta fokus på bostadsbyggandet i länet, att man också ger möjlighet till ett varierande bostadsbestånd med olika typer av upplåtelseformer. Vi skulle vilja att RUFSS:en förstärks och blir ett effektivt instrument när det gäller den fortsatta sociala utvecklingen och integrationen i regionen. Vi vet att man på olika sätt kan arbeta med att minska de olika barriäreffekter som finns mellan stadsdelar och framför allt när det gäller satsningar på olika typer av infrastruktur.

Det är också oerhört viktigt att arbeta med olika typer av samhällsekonomiska kalkyler som medger en analys eller ett redskap för oss politiker att fatta kanske bättre beslut än dem vi har fattat hittills.

Vad vi helt saknar i den befintliga RUFSS:en i dag är sårbarhets- i riskanalyser i diskussioner om både infrastrukturutbyggnad och om vattenförsörjning, miljöhot och andra saker som påverkar vår vardag. Det beaktas inte alls i RUFSS.

Det är också viktigt att tydliggöra de olika aktörernas ansvarsområden, det är så oerhört lätt att saker och ting hamnar mellan stolarna, och så upplever någon att frågan inte är deras uppgift och överlåter till någon annan att agera.

Kulturfrågorna berörs inte alls i nu gällande RUFSS, det är tragiskt och är något som vi absolut vill ska tas med framöver. Detsamma gäller vikten av att utveckla turismen. Det är en del av näringslivet, men det finns väldigt mycket mer att önska på den punkten.

Självklart ska också skärgårds- och landsbygdfrågorna vävas in på ett annat sätt än i befintlig RUFSS.

Sammanlagt kan vi säga att det finns ytterligare att önska, men detta är en process som ska gå vidare för att detta ska bli ett levande dokument och inte hamna i någon av våra bokhyllor. Det absolut viktigaste är att vi vågar titta utanför länsgränsen, att vi vågar se över de så kallade funktionella regionerna, över Stockholm–Mälardalsregionen, för att inte minst i ett infrastruktursammanhang få till stånd ett bättre regiontänkande. Därmed yrkar jag bifall till föreslaget till beslut!

Anförande nr 210

Landstingsrådet W i g g (mp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det finns mycket bra i RUFSS, det finns stora försök att ha ett helhetstänkande både ur den sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarhetsperspektivet. Precis som flera talare berört måste vi lyfta blicken utanför Stockholmsområdet och ha åtminstone ett Mälardalsperspektiv. Man kan kanske ställa sig lite tveksam till den

befolkningsprognos som åter justeras uppåt. Under några års tid har det varit utflyttningsnetto till Mälardalen.

Jag tror att vi måste se Mälardalen som en helhet och inte begränsa oss till Stockholms län. Jag bor precis vid länsgränsen och vet att det finns ett liv bortom den. Det kommer inte bli färre människor som reser utan snarare tvärtom fler. Man kan säga att RUFSS sitter kvar i gamla tankemönster såvitt gäller den ekologiska hållbarheten. Fortfarande tar man upp naturgas som ett alternativ till framtida energiförsörjning, samtidigt som man säger att hållbarheten beträffande koldioxidutsläppen inte finns. Vi har inte nått en lösning på den frågan och då kan man ju inte presentera naturgas som ett alternativ till att öka koldioxidutsläppen.

En fråga är flygtrafiken och Bromma flygfält. Jag bor i närheten av en ny flygplats utanför Stockholms län, nämligen Skavsta. Det är ett utmärkt alternativ till den innerstadsflygplats som finns i dag i Stockholm och som i stället skulle kunna tjänstgöra som placering av bostäder.

Jag kan gå vidare på temat ekologisk hållbarhet och lägga till social hållbarhet och tala om frågan om de fortsatta satsningarna på stora vägutbyggnader. Nya vägar leder till ökad trafik, de leder inte till minskad trafik eller till att koldioxidutsläppen minskar – tvärtom. Nya vägar leder till ökade utsläpp av växthusgaser och partiklar. De leder till ökat buller som inte heller är bra, det är en stor hälsofara vilket vi tidigare konstaterat i den här församlingen. Stora vägar låser också pengar till fel projekt – vi vet i dag vilka enorma investeringar som vi behöver göra få att få till stånd en fungerande kollektivtrafik, det har vi tidigare debatterat. Dessutom skär nya trafikleder sönder i dag orörda naturområden även om man till stora delar lägger dem i tunnel. Anders Guståv sade att vi har en gigantisk uppgift framför oss, och det håller jag med om men kanske inte på samma sätt som Anders presenterade saken.

Det har getts många bra exempel på grön tillväxt – jag håller med Anders Guståv i det han sade om eventindustrin, evenemangssektorn – som är tjänstesektorn och kulturen. Där kan vi tala om grön tillväxt som inte ger utsläpp, som ger människor jobb och som ger ökat välstånd i regionen och ökad socialt välbefinnande.

Miljöpartiet ställer sig bakom landstingsstyrelsens förslag till beslut om arbetet med RUFSS men hänvisar till vårt särskilda uttalande som ligger inlagt i RUFSS samt till ett tillägg just såvitt gäller trafiksatsningarna som jag nu diskuterat och som jag överlämnar till presidiet.

Anförande nr 211

Pia Lidwall (kd): Ordförande och ledamöter! Vem är det som bestämmer om RUFSS:en blir en hyllvärmare? Det gör vi. Om vi bestämmer oss för att inte hävda det som vi faktiskt har fattat beslut som så blir det en hyllvärmare av RUFSS. Därför tycker vi kristdemokrater att det är viktigt att ställa sig bakom det beslut som vi fattar i dag om att göra en ny RUFSS, för det är viktigt att verkligheten och visionen stämmer överens. Därför vill vi också få in ett antal olika frågor, olika strategier, som kan behövas i en ny RUFSS.

Infrastruktur i all ära, men det är faktiskt människor det handlar om, människor som lever och verkar i den här regionen. Det är för dem som vi arbetar nu, det är de som ska få ett bra liv tillsammans.

Stockholms län attraherar arbetskraft från många andra län och regionaltrafiken från den omkringliggande regionen är verkligen omfattande. För det fortsatta arbetet med RUFSS måste vi utgå ifrån den funktionella regionen. Vi tillhör Mälardalen och måste arbeta för att få bort gränserna inom det området. Alla vet vi ju nu att de statliga infrastrukturinvesteringarna under lång tid har varit katastrofalt låga med tanke på befolkningen i Stockholmsregionen. En bättre infrastrukturplanering som prioriterar samhällsekonomiskt lönsamma projekt krävs för att den här regionen inte ska gå miste om nödvändiga förbättringar. På den punkten vill vi få med att Citybanan är klart viktigare än Botniabanen.

När det gäller en långsiktigt hållbar utveckling och Agenda 21 får man inte glömma att detta inte bara handlar om ekonomi och ekologi utan också handlar om vikten av ett hållbart samhälle i organisatoriskt och socialt hänseende. Flera talare har redan berört denna fråga; dessa aspekter brukar annars ofta glömmas bort. Ett samhälle där utanförskap och segregation växer är inte ett långsiktigt hållbart samhälle enligt Agenda 21:s definition. Vi har i Stockholm en mångkulturell befolkning. Nära 40 procent av dem som invandrat till Sverige från länder utanför Europa bor faktiskt i Stockholms län. Därför behövs det strategier för inriktningen av de sociala frågorna. De behöver ses över och kompletteras i det fortsatta arbetet.

Ansatsen i utvecklingsplanen vad gäller integrationen mellan svenskfödda och utlandsfödda liksom invandras bristande tillträde till arbetsmarknaden och bostadsmarknaden och till utbildning måste hanteras med stort engagemang från landstingets sida. Integrationsfrågorna är särskilt viktiga i en storstadsregion, inte bara för att regionen ska erbjuda goda levnadsförhållanden för alla sina invånare. Om regionen ska kunna fylla sin roll som effektiv motor för utvecklingen, vilket vi alla vill, så krävs det att den fungerar som internationell mötesplats, att den fungerar som ett mångkulturellt samhälle helt enkelt. På denna punkt får jag ibland problem när jag lyssnar på en del socialdemokrater som verkar tycka att det är kul med invandrare men inte talar så väldigt mycket om att invandrarna ska ha arbete och vara delaktiga i samhället.

Men RUFSS:en måste också lyfta blicken och anlägga en Europadimension. I dag kan vi läsa artiklar om Kina. Kina tar med stormsteg marknadsandelar eftersom det är en lågprisproducent, och vi i regionen måste ha insikt och en riktig jämförelse om vi ska kunna ha något att erbjuda i den konkurrensen.

Högre inkomster ger högre kostnader, och Stockholm har en större andel höginkomsthushåll än övriga riket. Boendekostnaderna är också markant högre. En villa i Stockholmsområdet är mer än dubbelt så dyr som motsvarande villa på andra orter, detta känner vi alla väl till. Sammantaget har vi en pressad bostadsmarknad, och det är också det som Dag har berört i dag, alltså att bostadsfrågan blir viktig. Andelen ensamboende i Stockholmsregionen är långt större än vad den är i övriga landet. Samtidigt är andelen ungdomar mellan 20 och 24 år som bor hemma högre i Stockholm än i övriga landet vilket hänger samman med bostadsbristen och höga boendekostnader. Vi måste få till stånd en strategi för billigare bostäder för ungdomar runt 25 års ålder. Det är inte särskilt vuxet att bo kvar hemma hos sina föräldrar när man är 25 år. I det här läget vore det kanske tjänstefel att inte säga att det också behövs en annan strategi beträffande utjämningskatten.

Detta är ett antal olika strategier som det är viktigt att vi får med i det fortsatta arbetet. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 212

Åke Askén (mp): Ordförande, fullmäktige! Det är mycket som är bra i den här rapporten men det innebär inte att vi i Miljöpartiet tycker att allt är bra. Det finns en verklighetsbeskrivning på s. 67 som är rätt så alarmerande. Där står: "Vägtrafikens andel av länets totala utsläpp av koldioxid är nästan 45 procent och den fortsätter att öka. --- I den nationella uppföljningen av miljömålen pekas på att det krävs åtgärder framför allt i storstadsregionerna för att minska hälsoriskerna från luftföroreningar. Inriktningen i planen om kollektivtrafikens konkurrenskraft och ett effektivt utnyttjande av transportsystemet har fortsatt betydelse för minskad miljöpåverkan." Detta är viktiga påpekanden liksom att det i utvecklingsplanen framhålls att bättre kollektivtrafik och effektivare transportflöden inte räcker för att minska utsläppen. Jag frågar mig vad slutsatsen av detta är. En av slutsatserna är naturligtvis att vi måste minska biltrafiken. Det är det logiska.

Det står också: "Inför den fortsatta planeringen bör det analyseras vad som i övrigt kan göras för att minska transportsektorns påverkan på både luftkvaliteten och klimatet." Det är väldigt viktigt att man verkligen gör detta. Så långt kan man vara relativt glad, men om man läser vidare och kommer till s. 76 så kan man läsa något som kanske har slunkit igenom de gröna granskningsmaskorna: "Nya förbifartsleder behövs som avlastar innerstaden från genomfartstrafik." Som ni förstår instämmer vi i Miljöpartiet inte i detta. Detta gör att vi måste göra ett litet tillägg till vårt särskilda uttalande, och det lyder så här: "Så kallade förbifartsleder resulterar i ökad biltrafik och motverkar därmed målet om ett hållbart samhälle."

I övrigt yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 213

Jan Ström Dahl (v): Här föreligger stor enighet om att godkänna rapporten och förbereda en ny RUFSS. Om man lägger till stenografens anteckningar från det här mötet till dagens handlingar i ärendet så har vi faktiskt nästan ett program för det nya RUFSS-arbetet. Vi har fått in många goda tips till RTN på detta vis.

Det finns en aspekt som inte är särskilt väl behandlad vare sig i RUFSS eller i denna diskussion och det är en stor fråga i den politiska diskussionen. För närvarande fyller den tidningarnas sidor uppifrån och ned både fram- och baktill. Det är frågan om trängselskatt eller miljöavgift eller biltullar. Min uppfattning är att det är mycket viktigt att vi i regionplanarbetet får en genomtänkt behandling av den här frågan utan alla de övertoner och överdrifter som finns i diskussionen om biltullarna. Vad är biltullar för något? De är ett marknadsekonomiskt sätt att försöka hushålla med vår infrastruktur, att försöka utnyttja vägsystemet bättre och att försöka föra över transportarbetet till kollektivtrafik och järnvägar. I detta fall gäller det människor men det är lika viktigt att föra över frakter till spårssystemet.

Hur det än går med Stockholmsförsöket och den utvärdering som ska ske vetenskapligt och demokratiskt genom en folkomröstning, så måste vi i regionplanarbetet hantera frågan om hur vi i framtiden ska använda oss av ekonomiska styrmedel för att använda infrastrukturen bättre. Det är alltså en utmaning och det gäller att hålla huvudet kallt. Bakgrunden till att detta är nödvändigt är det som står och som vi alla är överens om, nämligen målet om långsiktig hållbarhet, om uppfyllande av de nationella miljömålen, en effektiv energianvändning och en ökning totalt sett och andelsmässigt sett av kollektivtrafik och järnvägstransporter. Det är att åstadkomma god tillgänglighet.

Dessa mål kan man inte nå genom att bara försöka bygga nya enorma vägsystem och förbifarter och genomfarter – även om man hade pengar till det. Någon form av ekonomiska styrmedel behövs, och bilavgiften är listig eftersom den ger inkomster som kan användas för infrastrukturen. Om ni säger nej till detta får vi i stället diskutera nolltaxa i kollektivtrafiken. Nolltaxa är förmodligen lika effektivt men ger inga inkomster, så man får se till att få det på andra sätt.

Slutligen är vi alla överens om vikten av att vidga synen på vad som är regionen, vi är överens om att se hela Mälardalen. Jag vill påpeka att i Mälardalsperspektivet är förmodligen Förbifart Stockholm detsamma som en genväg över Strängnäs och Enköping.

Anförande nr 214

Landstingsrådet Larsson (s): Jag kan inte låta bli att göra några reflexioner med anledning av den diskussion som utbröt över detta ärende som vi är i stort sett eniga om.

Anders berörde frågorna om tillväxt, och jag tror att det är otroligt viktigt att vi talar mycket mer om tillväxtens förutsättningar, om hur vi skapar nya jobb och välfärd och även värnar miljön i framtiden. Det kommer en väldigt spännande rapport från OECD i mars med en analys av Stockholmsregionens tillväxtförutsättningar som jag tror kommer att bli utgångspunkten för spännande debatt mellan de politiska partierna i den här salen. Jag har ingen aning om vilket besked rapporten ger, men jag misstänker att den kommer att visa att vi är väldigt bra på en del saker medan vi är bedrövliga på andra. Säkerligen kommer det i alla fall att bli en spännande utgångspunkt för en bra debatt.

Jag vill understyrka behovet av sunda offentliga finanser, det är faktiskt en viktig tillväxtförutsättning som ibland underskattas. En annan sak jag reagerar på som jag tycker är viktigt att tänka på är det som Maria Wallhager nämnde, nämligen behovet att ta med riskanalyser i en framtida RUF. Det är säkerligen viktigt. Vi har ganska många sårbara punkter i Stockholmsregionen i dag, inte minst gäller detta energiförsörjningen, uppvärmningen av våra bostäder, som är djupt oroande.

Det är också viktigt att ha ett Mälardalsperspektiv, men det är också viktigt att tänka på att den regionplan som vi kan anta tyvärr formellt sett med nuvarande ordning bara kan gälla Stockholms län. Vi bör spana utanför länets gränser och ta hänsyn till omgivande regioner, men sådan som lagen är i dag kan vi enbart anta en regionplan som är bindande i någon mening för oss själva.

Pia hade en del kloka synpunkter men också en del upprörande sådana. Hon hävdade att Socialdemokraterna enbart nöjer sig med att tycka att det är kul med invandrare. Jag tycker det är jättekul med invandrare men jag tycker dessutom att det är nödvändigt med invandrare för att trygga välfärden i framtiden. Det finns andra borgerliga debattörer som jag tycker att Pia borde ta en debatt med när det gäller synen på invandrare – jag tänker inte namnge någon person eller något parti för jag känner mig på gott humör, jag känner julstämning, så jag nöjer mig med att vända andra kinden till i denna fråga och noterar bara att jag inte delar Pias analys i denna fråga.

Det är viktigt att vi nu ger oss in i en process och då ska vi naturligtvis försöka skapa en gemensam bild, en gemensam vision av vad vi ska uppnå, och vi ska försöka få med så många som möjligt på en gemensam linje, men sedan handlar det om politik och här och var på vägen kommer vi att bli osams och bråka och det är ett hälsotecken.

Anförande nr 215

Anders Guståv (m): Ordförande! Nu ska jag anmäla till protokollet det särskilda uttalande som vi har gjort i landstingsstyrelsen, vilket jag glömde nyss.

Jag noterade att Raymond Wigg använde uttryck som den gigantiska uppgift som jag talade om att vi var överens om, men han var inte överens med mig om hur den skulle lösas. Det som är ett synnerligen stort problem för den nuvarande majoriteten är att Raymond Wigg inte är överens med Dag Larsson heller om hur detta ska lösas; det är jag ganska övertygad om. Detta är ett av problemen. Om man ska lyckas med det arbete som vi har framför oss så krävs det ett kraftfullt ledarskap, och då krävs det att den här regionen går i takt, och ansvaret för detta måste de som har det yttersta ansvaret för detta ta. Jag ska inte föra någon debatt nu om hur vi ska lösa frågorna, men en sak är fullständigt klar och det är att det inte är med Miljöpartiet och Vänsterpartiet som kompisar som det går att lösa regionens framtidsproblem, definitivt inte!

Jag kan trösta Strömdahl med att han nog kommer att slippa en debatt i nästa regionplan om den trängselskatt som nu kommer att införas. Den kommer nämligen att vara bortröstad när vi sätter i gång med nästa regionplanarbete. Det är alltid lika lustigt att höra just vänsterpartister tala sig varma för marknadsekonomin, ni har ju ett oerhört gott förflutet i den frågan, för att uttrycka sig lite ironiskt. Det konstiga är bara att när ni talar om marknadsekonomi så tycks inte marknaden anamma era tankegångar – det gäller även trängselskatten. Jag har inte noterat att marknaden tycker att detta är den bästa marknadsekonomiska lösningen på trafikproblemen i Stockholmsområdet.

Jag är helt övertygad om att ifall vi kan samla oss både mer formellt, institutio-
nellt, i den här regionen så har vi faktiskt stora förutsättningar att öka både tillväxt och konkurrenskraft i den här regionen. Jag har inga invändningar mot att vi talar om en utvidgad region, men målet måste ändå vara att kunna och våga utmana andra stora delar av Europa för att slåss om de investeringar som vi behöver slåss om. Om vi ska kunna konkurrera med andra delar av världen så behöver vi alltså ett antal regioner i Europa som sitter i förarsätet, så att säga. Det är dem som vi ska utmana men det är samtidigt dem som vi ska samarbeta med, för det är det som kan åstadkomma den samlade kraften både i Europa och här i Stockholmsregionen. Och sanningen är den att Stockholmsregionen, gärna i ett Mälardalsperspektiv, är den enda del av Sverige som kan inta förarplatsen. I det fallet har vi faktiskt ett ansvar och en uppgift även här i landstinget.

Anförande nr 216

Landstingsrådet Wigg (mp): När jag talade om en gigantisk uppgift menade jag inte, vilket Anders mycket riktigt sade, samma sak som han. Det jag menar med en gigantisk uppgift handlar mycket mer om att vända den här oceanångaren som vi har kört i ganska många år. Miljöpartiet försöker vara som den lilla propellern på Titanic, ni vet, den som hade väldigt svårt att vända skeppet.

Vi är inte så många men vi är som en propeller som snurrar intensivt för att ställa om det här samhället så att den tillväxt vi får blir hållbar. Vi är inte som det som Anders talar om, ett gigantiskt asfaltsverk med en stadig förare som blundar och låter maskinen rulla fram mot vägs ände någonstans där borta.

Anförande nr 217

M a r i a n n e R a m s t r ö m (v): Jag tycker att det är bra att vi ska börja förbereda arbetet med en ny regional utvecklingsplan. Det är ett bra underlag för kommunerna när de planerar i praktiken, och vi ska ju planera för ett mänskligt och hållbart samhälle, det har vi slagit fast i många program och sagt här i talarstolen många gånger.

Det är viktigt att man samarbetar på det lokala planet, som Dag sade, även med den informella sektorn. När man till exempel bygger bostäder samarbetar vi inte med de bostadsorganisationer som finns, och det skulle vi kunna göra och även med andra människor i omgivningen, till exempel de som står i bostadskön. Vi skulle få veta hur de anser att bostäderna ska utformas. Handikapporganisationer har viktiga synpunkter. Och vi är ju en åldrande befolkning och kommer att bo kvar hemma i våra bostäder även när vi kanske behöver avancerad sjukvård i hemmet, vilket vi bedriver här i landstinget. Då behöver bostäderna vara sådana att vi klarar det.

Pia Lidwall berörde frågan om ungdomsbostäder och detta har vi pratat väldigt mycket om. Jag håller med om att det inte är bra att ungdomarna bor kvar hemma hos mamma och pappa tills de blir trettio år, men vi frågar inte så ofta ungdomarna hur de vill bo. Vi bygger några studentbostäder och vi bygger dem i långa korridorer och frågar inte efter hur de kunde vara i stället. Det vore bättre att vi frågade.

SL är också en fråga som är landstingets uppgift, men SL kanske också i större utsträckning skulle fråga resenärerna hur de vill resa. I de överläggningar som vi för med kommunerna så får vi ofta påpekat att linjesträckningarna inte går där kommuninnevånarna vill att de ska gå. Det är kanske också en fråga som vi borde diskutera.

Över huvud taget griper detta in i alla delar av vårt mänskliga samhälle. Hur vi ska ha vår fritid och hur det ser ut runt omkring i bostadsområdena? Vi pratar mycket om trygghet i boendet, men när man planerar bostadsområdena är jag inte så säker på att man tar reda på hur det ser ut runt omkring och ser till att det finns gatuljus så att man vågar att gå hem från tunnelbanna, att det inte är buskar och snår som någon kan gömma sig bakom, att det finns bra vägar så att man kan ta sig fram.

Jag tycker att det är bra att arbetet kommer i gång och jag tror att detta är något som måste fortgå hela tiden. Ibland har det varit lite längre tidsperioder mellan de olika regionplanerna, ibland lite kortare, men detta måste vara ett levande dokument.

Anförande nr 218

Landstingsrådet Wallhager (fp): Först på talarordningen i denna debatt stod Dag Larsson, därefter Anders Gustáv, jag själv och Pia Lidwall och vi var väldigt överens. Sedan talade företrädare för två partier som stack ut näsan ordentligt, nämligen representanterna för Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Förhoppningsvis kommer de partierna inte att ha så mycket att säga till om under nästa mandatperiod utan vi övriga klarar av att få den här regionplanen i hamn.

Jag tror att det är väldigt viktigt att vi, när vi utarbetar underlag för diskussionerna och hur vi ska arbeta med den nya RUFs:en, är öppna för insikten om att vi måste prioritera och därmed även prioritera bort så att det inte blir någon typ av julklappslista. Jag vidhåller att det är viktigt att vi måste samarbeta med de övriga landstingen även om jag också förstår att det bara är det egna landstinget som kan anta den egna planen.

Miljöpartiet och Vänstern har av någon underlig anledning en förkärlek för biltullar. Jag har en julklapp till fullmäktige, det kostar 18 miljoner kronor per dag, det är biltullarna. 4 miljarder kostar det försök som ni vill genomföra under sju månader. Det finns de som har olika åsikter i sakfrågan även i mitt parti, men det vi är väldigt eniga om är att ifall man ska genomföra en typ av förändring som kostar 4 miljarder då är det första kravet att den är någorlunda demokratiskt förankrad. Det är inte det här försöket.

Vidare ska förändringen vara någorlunda långsiktig och vi ska få något tillbaka. Dessutom ska förändringen kunna gå att utvärdera, och jag betvivlar att detta är möjligt beträffande trängselskatterna. Nog om biltullar för denna gång.

Jag var i Örebro häromveckan och hade då förmånen att få träffa ett socialdemokratiskt kommunalråd som för mig förklarade var att det viktigaste vi här kan göra för att förbättra infrastrukturen och underlätta för tillväxten här i Mälardalsregionen är bland annat att bygga Förbifart Stockholm, att se till att Mälartunneln blir verklighet, att se till att E18 får bättre infartsmöjligheter norrifrån och se till att det blir dubbelspår på Svealandsbanan. Örebroaren var helt på det klara med att dessa satsningar måste ske i Stockholmsområdet och inte i Örebro för att åstadkomma tillväxt i Mälardalsregionen.

På samma sätt som han gjorde det, måste vi också gå ut och marknadsföra vår region, förutsättningarna för att hela Sverige kommer att växa genom att Mälardalsregionen växer och får ett tillåtande klimat; vårt budskap måste vara att det är okej med tillväxt, att det inte är fult med tillväxt, att vi inte ska parasitera på Västra Götaland eller Skåne eller andra regioner. Om Stockholm växer så växer också Mälardalsregionen och resten av Sverige.

Anförande nr 219

Landstingsrådet Wiggen (mp): Ordförande! jag tänkte säga några positiva ord om det som Maria sade inledningsvis, men nu måste jag påpeka att jag faktiskt inte har berört frågan om trängselskatten – det kanske jag borde göra i detta inlägg. Det är ju ingen hemlighet att vi förespråkar trängselskatt, vi ser den som ett långsiktigt sätt styra med marknadens hjälp så att vägutrymmet räcker till, precis som Janne nämnde. Du kan ju inte påstå att vi inte vill ha en fri marknad, för det har vi ju inte sagt.

Jag tycker att RUFSS och planering är väldigt viktiga frågor och vill absolut inte att den ska bli någon hyllvärmare. Detta ska vara levande dokument. Dag och andra har talat om vikten av att människor kommunicerar detta. Du glömde tyvärr nämna miljögrupperna – du nämnde idrottsrörelsen. Miljögrupperna, även om det är en minoritet, består av människor som tänker mycket och som har idéer och kreativitet. Jag tror att det är en oerhört viktig grupp att lyssna på i arbetet med den nya RUFSS:en.

Sårbarhets- och riskanalyser är väldigt viktigt att få med i det här arbetet. Ett exempel är vattenförsörjningens sårbarhet; det handlar inte bara om att konstatera hur vattenförsörjningen går till utan att vi ska tänka framåt på de risker som finns även på det området. Det är inte självklart att vi ska kunna ta upp Mälarens vatten och dricka det dagligen, det är inga självklarheter. Det finns stora risker med vattenförsörjningen. Detta måste verkligen tas med i den framtida planeringen. Jag är glad över att Maria berörde kulturfrågorna; vi berörde dem på lite olika sätt. En del talar om evenemangsbranschen, men det handlar ändå om kultur i olika former med olika yttringar.

En sak som jag skulle vilja lägga till är den rapport om de tio största riskerna för ohälsa i Stockholms län. Det är ett oerhört viktigt dokument för att analysera vad vi ska göra för att eliminera sådana risker framöver. Det är ytterligare en sak som står i vårt särskilda uttalande, och det är de framtida kollektivtrafiksystemen. Tåg i all ära, men det handlar ändå om hundra år gammal teknik. Vad kommer i framtiden? Vi talar om spårbilstaxi, och de kommer att leda till ökat vägutrymme i städerna och energibesparing inom transportsektorn när vi blir många fler som kommer att röra oss i städerna. Spårbilstaxi kommer att ge utrymme för ett ökat antal människor att röra sig i städerna. Detta är också en sak som jag vill ska tas med i den framtida RUFSS:en. Förmodligen blir det så eftersom det ligger i linje med den pågående teknikutvecklingen. Därmed stöder jag förslaget till uppgradering av RUFSS:en!

Anförande nr 220

Åke Askén (mp): För säkerhets skull vill jag säga att vi lägger vårt något utbyggda särskilda uttalande till protokollet.

Till Maria Wallhager som ondgjorde sig över att biltullar blir så dyrt kan jag säga följande. De är naturligtvis mycket dyrare än vad de var 1978 då Anders Guståv skrev sin motion i Stockholms stadshus om biltullar. Det blir mycket dyrare nu – då skulle man kasta en krona i en hink. Det var tider, det!

Apropå Anders Guståv så kanske ni uppmärksammade, och det är rätt oroväckande måste jag säga, att han berömde Dag Larsson förra gången. Nu fortsätter han att smicka Dag Larsson och nu smickrar Dag Anders Guståv tillbaka. Detta börjar bli lite oroväckande. Anders Guståv säger att de ska gå i takt – jag vet inte vilka de är som ska göra det, men några är det. Det är väl Larsson och Guståv, men frågan är vad de går i takt mot, i vilken riktning de ska gå? Är det i riktning mot ett hållbart samhälle? Jag tror inte att det kompaniet i sammanslutning kommer att lyckas med det.

Anförande nr 221

Jan Strömdahl (v): Det är samma gubbar som talar i den här frågan hela tiden. Jag tror inte att ni ska hoppas på att ni kan bli av med Vänsterpartiet och Miljöpartiet vid nästa RUFs:arbete. Vi kommer att pina er med våra helt korrekta synpunkter. Det är därför som ni är så besvärade – ni vet att vi egentligen har rätt, och därför tycker ni att ni måste förgöra oss.

Jag tar höjer inte biltullarna till skyarna bara för att de är marknadsekonomiska lösningar. Jag säger att jag tycker att det är väldigt konstigt att ni på er sida av salen inte bejakar marknadsekonomiska lösningar. Det borde ni göra, det ligger i er ideologi!

Jag kan tänka mig andra ekonomiska lösningar som också ger en bättre utjämning mellan rika och fattiga, men det tar vi nästa gång.

Anförande nr 222

Bo Lagerquist (fp): Herr ordförande! Trots Jan Strömdahls inpass dök det upp en ny gubbe i debatten. Jag blir lite fundersam när jag lyssnar på den här debatten.

RUFs:en har sedan 1950-talet varit ett instrument för att möta och försöka planera verkligheten och den ska vara ett underlag för politiska beslut. Det har fattats en del viktiga politiska beslut sedan vi började med den här regionplaneringen. Jag tänker på år 1957, då Nils Hörjel hade utrett spårtrafiken och vi fick ett gemensamt taxesystem. Jag tänker också på 1970 då striden stod mellan å ena sidan centrum och periferi och å andra sidan lite olika satelliter vilket var Centerpartiets förslag på den tiden. Då vann centrumalternativet och allt skulle in till Stockholm.

Nu är alla överens, nu låter det som om det inte finns någon politisk strid, men det är inte riktigt sant. Det är väldigt mycket snack och väldigt lite verkstad. En av de punkter som har berörts är tillväxten, och alla tycker att den är central. Men vad gör majoriteten för att öka tillväxten, vad har majoriteten gjort under perioden? Nada. Vi vet att vi, för att få till stånd mer tillväxt, måste få fler människor i arbete, öka vår konkurrenskraft och undanröja en mängd hinder.

Hur många fler arbetstillfällen har vi skapat i den här regionen under den här perioden? Hur många hinder i form av infrastrukturella hinder har vi avskaffat? Sårbarhets- och riskanalys har det talats om som om det vore något nytt. Det har vi sysslat med i alla tider fastän i annan verksamhet. Det är ett naturligt inslag. Nu händer det saker i världen, senast i London i somras. Sådana saker skulle mycket väl kunna hända i Stockholm och det finns värre hot än en oljeterminal nära stan. Dag Larsson har nämnt värmeförsörjningen, men vi kan också ta elledningarna som exempel. De har dessutom blivit offentliga, så att säga, så var och en av oss kan klippa sönder strömförsörjningen till staden om vi vill.

Integrationsfrågorna är väl inte nya. Integrationspolitiken har skapats av Socialdemokraterna. Nu plötsligt ska regionplanen lösa de problemen. Underlaget har funnits redan tidigare.

Majoriteten har misslyckats på alla dessa punkter och det hjälper inte att stå och vara vänlig mot varandra och det hjälper inte att tala om detta – nu måste vi se lite handling!

Anförande nr 223

Landstingsrådet Larsson (s): Den här debatten kan väldigt lätt växa, inser jag. Vad vi har att göra just nu är att diskutera om vi tycker att den gällande RUFs:en över huvud taget är aktuell och om vi ska planera för en ny regionplan. Det är det vi har att fatta beslut om, ingenting annat.

Det finns alla möjliga förutsättningar för oss att börja att bråka med varandra, för vi är osams i en lång rad av dessa frågor, självklart. Vi gör partiellt olika analyser av verkligheten, vi har ibland olika visioner om hur det borde vara, och partierna har helt olika uppfattningar i en lång rad av dessa frågor. Vi kan kriga väldigt mycket och vi kommer att få chans att göra det.

Anders Guståv, som jag gillar på många vis privat och personligt – det är en klok karl i många frågor, men det finns mängder av frågor som han har helt fel uppfattning i – är ute på hal is i synen på vikten av balans i de offentliga affärerna, synen på regeringens tillväxtpolitik och annat. Vi skulle kunna bråka timmavis, men varför ska vi göra det just nu när ärendet inte handlar om detta?

§ 325 Handlingsprogram för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor

Anförande nr 224

Landstingsrådet Sevefjord (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det blev ett väldigt långt sammanträde – vi hade hoppats att det skulle vara kortare. Jag hoppas att inte alla män lämnar salen nu när vi går in på en mycket viktig punkt på dagordningen, nämligen handlingsprogram för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor.

Jag vill börja med att framföra ett stort tack till representanterna för de politiska partier som har bidragit till framtagandet av handlingsprogrammet och de tjänstemän som har varit med i arbetet. Jag tycker att ni har gjort ett jättebra jobb. Jag vet också att ni har jobbat oerhört engagerat, lagt ner mycket tid och också arbetat med mycket stor kunskap. Därför har förslaget blivit väldigt bra.

Jag ska inte gå in så mycket på förslaget, för jag utgår från att många i arbetsgruppen kommer att tala om det. Jag tänkte sätta en ram kring förslaget.

Det har varit en lång resa. Det började med en motion i landstingsfullmäktige 1996, där några av oss – alla partier var representerade – skrev att kvinnomiss-handel är att betrakta som ett folkhälsoproblem. Vi hoppades att motionen skulle leda till handlingskraft i fullmäktige och i landstingets olika delar.

Det blev kanske inte riktigt så. Men vad man kan säga i dag är att vi var väldigt framsynta. Eller hur, Maria Wallhager? Du var ju också med i den gruppen.

I den folkhälsopolitiska rapport som just har kommit ut föreslår Statens folkhälsoinstitut att frihet från könsrelaterat våld blir ett nytt delmål inom folkhälsopolitiken. Även där har man sett att mäns våld mot kvinnor har en sådan omfattning att det är att betrakta som ett folkhälsoproblem. Vi var alltså väldigt förutseende i vårt arbete.

Att många kvinnor utsätts för våld från män – många gånger från närstående män – är inget specifikt för Sverige och Stockholms läns landsting, utan det är ett globalt problem. Vi vet att miljontals kvinnor runt om i världen dör årligen på grund av våld, utsatthet och brist på vård och omsorg. Det är mångdubbelt fler kvinnor som dör årligen på grund av detta än som dör till följd av krig och konflikter runt om i världen. Mäns våld mot kvinnor är alltså ett globalt problem.

Detta våld, som ofta drabbar kvinnor från män som de lever i nära relation till, finns också i Sverige. Det finns statistik som visar att över 50 procent av alla mördade kvinnor i Sverige dödas av sin manliga partner. Motsvarande siffra när det gäller män som dödas av sina kvinnliga partner är 6 procent.

Precis som inom psykiatrin bör vi säga att man för varje kvinna som dödas av sin man bör tillsätta en "haveriutredning" och undersöka vad som hände innan. Vi vet att kvinnan många gånger har varit i kontakt med socialtjänsten och andra myndigheter. Man är medveten om att kvinnan utsätts för övergrepp men klarar inte av att ingripa i tid. En "haveriutredning" bör alltså tillsättas varje gång en kvinna i Sverige misshandlas till döds, på samma sätt som vi säger att man bör tillsätta en "haveriutredning" varje gång en människa inom psykiatrin begår självmord.

Trafficking har vi lärt oss vad det är – det är ett nytt ord. Även det är ett globalt fenomen. Kvinnors kroppar behandlas som varor som flyttas över gränserna. Vi vet att över 4 miljoner kvinnor i dag är inblandade i trafficking. Deras kroppar säljs som varor.

Jag läste helt nyligen att man i Tyskland inför fotbolls-VM nästa sommar till och med kommer att sätta upp baracker i alla städer där det ska spelas VM-fotboll dit man ska importera kvinnor i stor utsträckning från Östeuropa som ska sälja sina kroppar till dem som kommer för att se fotbolls-VM. Det är en fråga som vi alla borde peka på. Det är naturligtvis oerhört inhumant och fullständigt absurt.

Vi vet att en del av de kvinnor som är utsatta för trafficking hamnar i Sverige. Vi vet också att vi inte har tagit hand om de kvinnorna på bästa sätt. Tanken är att handlingsprogrammet ska bidra till att vi utvecklar en politik, ett sätt att möta och behandla de här kvinnorna som befinner sig i Sverige så att de får ett värdigt bemötande.

Avslutningsvis vill jag säga: Vi jobbar parallellt med det här handlingsprogrammet för att utveckla vården och stödet till kvinnor i vårt län som är våldsutsatta. Det senaste exemplet på det är den mottagning för våldtagna kvinnor som vi öppnade på SÖS för ungefär två månader sedan. Den första rapport som jag har fått därifrån visar att det har varit en mycket stor tillströmning av kvinnor. De första veckorna tog man emot 171 kvinnor. Dessutom tog man emot ett 50-tal samtal från kvinnor som också skulle komma till mottagningen för att få hjälp och stöd.

Min förhoppning är naturligtvis att vi med hjälp av det här handlingsprogrammet ska kunna utveckla vården och omsorgen när det gäller kvinnor i vårt landsting som är våldsutsatta men också lyfta frågan högre upp på dagordningen, så att vi alla bidrar till att förbättra situationen.

Men det yrkar jag bifall till förslaget till beslut.

Anförande nr 225

Gunilla Helmerson (m): Herr ordförande, fullmäktige! Bakgrunden till att arbetet behövs är att kvinnor ofta lever med män som utövar våld eller har en relation med sådana män. De allra flesta känner också den som utövar våldet.

”– Vad gör han när han sticker, din man? – Ja, han är ute på stan och krökar, och det känns som om det är mitt fel. – Har han slagit dig någon gång? – Ja, säger hon förvånad, många gånger. Men jag älskar honom. – Älskar han dig, tror du? – Ja, säger hon men känner samtidigt en stöt i magen. – Är det så man behandlar den man älskar, tycker du? Är det inte så man behandlar någon man hatar? Läkaren tittar på henne medan hon baddar sig under ögonen med en pappersservett. – Nej, det är mitt fel, säger hon och sprutar ur sig nya tårar.”

Kvinnorna stannar kvar av skräck, och utifrån de intervjuer som man har gjort med de misshandlade kvinnorna har det ofta visat sig att de väljer att stanna kvar för att kunna hålla mannen under uppsikt. Då vet de åtminstone när våldsattackerna kommer.

Ett liv på ständig flykt, där mannen kan hitta både henne och eventuella barn när de kanske bara går ut med soporna eller går att handla något, är liksom inget realistiskt alternativ. De som flyr har ofta många års skräckfylld tillvaro bakom sig innan de får lugn och ro. Det är säkert flera av er som har läst de böcker i detta ämne som har kommit ut.

Det har visat sig att de här kvinnorna ofta stannar hos männen. Men de har många gånger en flyktplan och en överlevnadsstrategi. De har plockat på sig lägenhetsnycklar, och de har gömt pengar och reservnycklar till bilen för att kunna klara sig.

Det är för att kunna hjälpa dessa kvinnor där de befinner sig i vårt samhälle som arbetet med handlingsprogrammet har kommit till. I vårt gemensamma förord har vi visat på andra situationer där vi och landstingets personal möter de här kvinnorna och deras barn.

Mycket arbete och väldigt stort engagemang har det varit hela vägen genom arbetet med att ta fram handlingsprogrammet. Det känns – för alla de kvinnors skull för vilka handlingsprogrammet har tagits fram – alldeles extra roligt att vi sex som representerar fullmäktiges alla partier nu lägger fram handlingsprogrammet i total enighet. Jag är alldeles särskilt glad över det.

Vi är också extra glada och tacksamma över alla remissvar som har kommit med viktiga och värdefulla synpunkter på handlingsprogrammet. De allra flesta synpunkterna har också arbetats in i den slutversion som vi har på bordet i dag.

”Knäckt näsa, lösa tänder, spräckta revben, brutet finger, blåtitor, stygn i munnen och på hakan, spräckt trumhinna, brännmärken. Han släpade mig runt i huset i kläderna och i håret, han sparkade mig uppför trappan och nerför trappan, gav mig blåmärken, skällade mig, hotade mig. I 17 år slog han och pucklade på mig, och han våldtog mig under hela tiden, slängde ut mig i trädgården och från vinden. Med nävar, kängor, med knä, huvud och brödkniv, stekpanna och borste. Han slet av mig tussar av håret, använde cigaretter, tändare och askfat och satte eld på mina kläder, låste mig ute och låste in mig och gjorde mig hela tiden illa och dödade delar av mig, dödade det mesta av mig. Blåslagen, bränd och bruten.

Förhäxad, förtvivlad och förryckt i 17 års tid. Han gav aldrig upp. Det gick månader utan att det hände någonting, men det fanns alltid där – löftet om att något skulle hända.”

Det är också citat ur en bok. Våldet som den här kvinnan beskriver tog slut först när hennes man även hotade dottern. Då försökte hon döda honom. För hennes och alla andra misshandlade kvinnors skull är det här handlingsprogrammet viktigt, för att vi inom landstingets alla verksamheter ska bli mer uppmärksamma på problemen med mäns våld mot kvinnor. Bland annat därför ska vi under nästa år utarbeta lokala handlingsprogram i nämnder, styrelser och bolag, och vi ska även utbilda personalen.

Tack till alla i styrgruppen och till de duktiga och mycket ambitiösa tjänstemän som har sammanställt och skrivit programmet!

Bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 226

Landstingsrådet Wallhager (fp): Även jag ska börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Det handlingsprogram som ligger framför oss och som handlar om omhändertagande av våldsutsatta kvinnor är egentligen ett handlingsprogram som man inte skulle vilja ha. Det finns flera anledningar till det. Man skulle inte vilja ha det framför sig eftersom man skulle vilja känna att det inte finns några våldsutsatta kvinnor. Och man kanske skulle vilja undvika att ha det framför sig för att man skulle vilja känna att de som programmet vänder sig till – personalen inom landstinget, oavsett om det är inom hälso- och sjukvården eller inom trafiken – är så duktiga på att ta hand om de våldsutsatta kvinnorna att det inte behövs något handlingsprogram.

Tyvärr vet alla vi som sitter här inne att verkligheten inte ser ut så. Jag tycker inte att det behöver tilläggas så mycket mer efter de fantastiska och fruktansvärt tragiska citat som Gunilla hade.

På samma sätt som tidigare talare har gjort skulle jag vilja tacka medarbetarna i gruppen. Vi har haft många givande samtal och många givande studiebesök. Jag vill också tacka de fantastiska tjänstemän som vi har fått lära känna och som vi har arbetat tillsammans med.

Programmet är en början på någonting. Det är en början till att vi inser att det finns ett gigantiskt problem som måste omhändertas på något sätt. Varje år är det 1 200 kvinnor som kommer in till akutmottagningarna inom Stockholms län som är misshandlade på det ena eller det andra sättet. Det är 1 200 kvinnor för mycket. Då vet vi inte alls hur många som har missats.

Jag tror ändå att de personer inom sjukvårdspersonalen som jobbar på akutmottagningarna är de som kanske är mest skickade att känna igen en kvinna som är misshandlad och våga ställa de jobbiga frågorna. Men jag är tyvärr övertygad om att det är väldigt många som jobbar inom Stockholms läns landsting som inte känner igen tecknen på misshandel och inte vet hur man ska ställa frågan när man

misstänker något, eftersom man kanske inte orkar ta hand om svaret och inte vet vad man ska göra.

Då är det här handlingsprogrammet en början på en väg för att försöka hjälpa dessa kvinnor och för att hjälpa personalen.

Jag är som trafikpolitiker väldigt glad över att vi också har fått med ett litet avsnitt om trafiken. Stockholms läns landsting ansvarar för SL, Waxholmsbolaget och färdtjänsten. Även där möter personalen kvinnor som är misshandlade och kvinnor som behöver få den här hjälpen på vägen, där man behöver ställa en fråga om detta. För mig känns det alltså bra att vi inte bara är fokuserade på hälso- och sjukvårdspersonalen.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 227

Gizela Sladic (s): Ordförande, landstingsfullmäktige, åhörare! Landstingets uppdrag är att bli bättre på att identifiera våld och utgöra ett stöd för de kvinnor och barn som är drabbade. Nästan varannan kvinna – 46 procent – har efter 15-årsdagen utsatts för våld från någon man. Nästan var fjärde kvinna mellan 18 och 24 år – 22 procent – har utsatts för våld det senaste året.

Stockholms läns landsting har nu för första gången utarbetat ett handlingsprogram för våldsutsatta kvinnor. Handlingsprogrammet är avsett att vara ett stöd och en vägledning för verksamheter inom Stockholms läns landsting vid utformande av egna handlingsprogram med rutiner och beredskap för att ta hand om våldsutsatta kvinnor.

En stor utbildningsatsning för personal inom Stockholms läns landsting och till vårdpersonal är en av de viktigaste åtgärderna för att förbättra omhändertagandet. Våld mot kvinnor är en jämställdhetsfråga och ett hot mot kvinnors grundläggande mänskliga rättigheter och ett allvarligt hälsoproblem.

Det gläder mig att det finns enighet i fullmäktigesalen. Även jag vill tacka alla som har medverkat i utformningen av handlingsprogrammet.

Därmed yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 228

Gunilla Roxby Cromvall (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är Lucia i dag, och jag tänkte börja med att berätta för er legenden om Lucia, vad som hände henne, för hon var en våldsutsatt kvinna.

Lucia var 21 år när hon dog. Hon ville inte gifta sig med en man. Hon kom från en mycket rik familj, och det var ett mycket patriarkalt familjesystem, så man ansåg att hon skulle gifta sig med en man. Men hon vägrade göra det.

Som första dom fick hon att hon skulle tvångsarbета på bordell. Men det var en stark kvinna. Hon vägrade, det vill säga hon var förstås tvungen att vara på bordellen, men hon vägrade gifta sig med mannen.

Sedan går historierna isär, om hon själv stack ut sina ögon – det kan ju ha varit så, för att slippa de flåsande, äckliga männen som skulle på hennes kropp – eller om det var så att nästa straff var att hon fick sina ögon utstuckna. Vi vet att Lucia bland annat är helgon för ögonsjukvården.

Efter det skulle man bränna henne på bål. Men elden tog inte, säger historien, så i stället stack man ihjäl henne med ett svärd – därav det röda bandet på en lucia.

Än i dag sker våldtäkter mot kvinnor som är lesbiska eftersom en del män anser att de ska försöka rätta till deras sexualitet. Nu vet jag inte om Lucia var lesbisk – det påstår jag inte, men det kan ju ha varit så.

Gunilla har gett en del bilder till handlingsprogrammet. Jag tänkte också ta upp den 22-åriga tjejen som möter en man. De här männen är helt fantastiska. De uppvaktar, de ger presenter, och de säger ”Du är kvinnan i mitt liv”. Men den man som är aktuell för den 22-åriga tjej som jag känner började sedan slå henne. Första gången var det en örfil därför att hon sade lite fel. Sedan blev det mer och mer våld, och till slut fick hon inte umgås med sin familj eller sina vänner. Det är så det går till i de här förhållandena med män som utsätter kvinnor för våld. Hennes mamma var naturligtvis förtvivlad över att dottern levde så isolerat.

Det slutar med att mannen en dag kommer hem, har druckit massor och tycker att han ska ha sexuellt umgänge med henne. Han tycker att hon är ful där hon ligger och sover mitt i natten. Så han sparkar henne ur sängen, sparkar in henne i elementet och sparkar på henne så att båda trumhinnorna spräcks och hon får en allvarlig hjärnskakning. Efter tre dagar kan hon komma från lägenheten. I dag lever den unga kvinnan med skyddad identitet. Gör man det kan man inte umgås med sin familj och sina vänner.

Vi i styrgruppen tycker att de kvinnor som är utsatta för våld precis som Lucia är oerhört starka kvinnor som kämpar för sin överlevnad varje dag. De kämpar för sig och sina barn. Man beräknar att mellan 20 000 och 40 000 barn är utsatta för våld.

Nu går vi mot jul. Det är en underbar högtid för många av oss. Men det är en mycket mörk tid för våldsutsatta kvinnor. Skinkan kanske är för salt, granen kanske är fel klädd, hon kanske inte blir tillräckligt glad över julklapparna hon får, och spriten dricker mannen kanske upp direkt, så i stället för tindrande barnaögon i den här familjen är det livrädda, uppskrämda, darrande barn som kanske gömmer sig under julbordet.

Våldet mot kvinnor ökar. Det tror man, statistiskt sett. Men det är ändå glädjande att det i dag är fler som törs anmäla.

Våld mot kvinnor handlar inte om kärlek, och det handlar inte om sexuell drift – nu tänker jag på alla de våldtäkter som vi har i samhället – utan det handlar om makt och kontroll, att en man anser sig ha rätt att totalt styra över kvinnan.

Jag vill sluta med att namnge alla som har möjliggjort detta handlingsprogram. Det är Karen Leander och Katarina Edlund, som sitter på läktaren, och Ulrika Skoger från Centrum för folkhälsa, som har skrivit detta gedigna, genomtänkta program. Tack för er kunskap och ert engagemang! Och tack till alla inom politiken! Två har redan talat, men Esabelle Reshdouni och Pia Lidwall kommer

säkert att tala efter mig, och Kristina Söderlund har tyvärr blivit tvungen att gå härifrån.

Tack, alla, för att ni har möjliggjort det här programmet, som behövs så väl!

Anförande nr 229

Esabelle Reshdouni (mp): Ordförande, fullmäktige! Det är en mänsklig rättighet att få leva ett liv utan hot och våld. Men tyvärr är det inte så för många kvinnor och barn i vårt län. Vi kan inte fortsätta att tro att problemet inte är så omfattande eller att någon annan ska lösa det. Vi kan inte blunda för att många kvinnor i vårt län är långtidssjukskrivna på grund av diffusa smärtor som bottnar i att de har varit eller är utsatta för våld.

Vår oförmåga att upptäcka dessa kvinnor i vården gör att många snurrar runt i systemet utan att få adekvat vård. Våra bristande rutiner leder till att många förövare går fria.

Jag hade förmånen att lyssna på rättsläkaren Petra Råsten Almqvist. Hon berättade om våra dåliga rutiner och vilka konsekvenser de leder till. Hon tog bland annat upp ett fall där ett barn hade sperma på kroppen. Läkaren hade tagit prov men glömt att skriva var någonstans på kroppen spermaprovet var taget. Han borde naturligtvis ha dokumenterat att det var på underlivet, men det glömde han göra. Det ledde till att det inte blev någon fällande dom.

Hon tog upp bristerna med dokumentationen när det gäller fotografering av kroppen, att man i vården glömmer att fotografera kvinnorna och förövarna, vilket kan vara ett viktigt bevismaterial i en rättegång. Ofta klöser kvinnorna männen på något sätt, och det kan vara bra att kunna visa upp. Tyvärr är det flera kliniker som fortfarande använder polaroidkameror, vilket gör att fotona inte har något större värde efter några år.

Så kan vi inte ha det. Detta måste vi ändra på.

Ordförande! Det har gjorts en hel del tidigare, både i Stockholms läns landsting och på riksnivå. Men insatserna har oftast varit i projektform och inte gett det genomslag som vi behöver ha. Det känns verkligen bra att vi nu ska inleda en omfattande utbildning för all personal och att lokala handlingsplaner ska arbetas fram, så att medvetenheten höjs bland vår personal. Det är viktigt att vi har en vård som är bra på att upptäcka, bemöta och omhänderta de våldsutsatta kvinnorna.

Detta är ett arbete som vi inte kan göra själva, utan sjukvården, socialtjänsten och rättväsendet har alla ett ansvar och måste arbeta tillsammans. Vi förtroendevalda som sitter här har både kunskap om och insikt i problemet, och vi har ett stort ansvar för att se till att det blir en varaktig förändring.

För mig personligen är det mycket viktigt, och det är det för mitt parti också. Vi kommer att följa arbetet noggrant.

Jag vill också tacka styrgruppen och vår personal som sitter på läktaren. Vi har verkligen haft det kämpigt i ett och ett halvt år. Det har inte alltid varit enkelt att sitta och lyssna på allt vad vi har fått höra.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 230

Pia Lidwall (kd): Ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att rikta ett stort tack till de engagerade personer som har varit med och bistått oss i arbetet. De har lärt oss mycket, vi som har suttit i styrgruppen. Det har inte alla gånger varit så enkelt.

Kristdemokraternas förslag för två år sedan om ett handlingsprogram är jag i dag mycket stolt över att kunna stå här och prata om. Jag är också glad över att majoriteten tog till sig vårt förslag och att de övriga partierna sedan ställde upp.

Våld mot kvinnor är tyvärr inget nytt problem – själv har jag länge brunnit för de här frågorna. Därför är det viktigt att det handlingsprogram som vi tar beslut om i dag inte bara blir en hyllvärmare. Handlingsprogrammet är ett bra steg i rätt riktning. Som politiker har vi ansvar för att se till att frågan lever vidare. Problem med våld mot kvinnor måste ständigt lyftas fram, och vår uppgift är att se till att alla inblandade parter får den vård som de behöver.

Just inom vården har vi ett extra stort ansvar för att våldsutsatta kvinnor känner att de från början hamnar rätt. Ett bra möte kan stoppa kvinnan från att återvända till en destruktiv situation och i stället sätta igång en upprättelse-, förändrings- och läkningsprocess. Ett dåligt möte med vården kan leda till att kvinnan blir mindre benägen att söka hjälp och att hon helt förlorar tron på att hon kan få hjälp.

Vårdpersonalen måste lyssna, fråga och tro på vad kvinnan säger. Det är viktigt att den våldsutsatta kvinnan får känna att det är en mening med att hon berättar vad hon har varit med om och att hon sedan inte blir övergiven.

Att se till kvinnans individuella behov och inte förutsätta att alla är lika är alltid viktigt när det gäller vård av våldsutsatta kvinnor, för alla har vi olika behov och problem, och därför finns det aldrig en enda lösning för alla.

För att kunna ge våldsutsatta kvinnor bästa tänkbara stöd måste olika myndigheter och vårdinstanser samverka. Slussningen mellan olika aktörer måste fungera mycket bättre än i dag, så att kvinnorna aldrig löper risk att hamna mellan stolar. Här ser jag en risk om programmet inte efterlevs utan bara blir en hyllvärmare.

För att underlätta för vårdpersonalen i deras arbete måste vi se till att de har verktyg för att kunna ta hand om kvinnorna på rätt sätt. Det är väl egentligen det som var ursprunget till vårt förslag för två år sedan, att det borde finnas checklistor på vårdcentralerna som man kan beta av när man möter en kvinna som man misstänker har varit utsatt för något annat än det hon kommer för – hon söker kanske för ont i ryggen eller något annat.

Det borde, tyckte vi, finnas tillgång till checklistor över vad man ska fråga och vara uppmärksam på samt information om var det finns kompetens och resurser för omhändertagande och stöd för våldsutsatta kvinnor. Det är vad vårdpersonalen behöver. Man behöver också ha inarbetade rutiner, så att personalen har de bästa förutsättningarna för att ta hand om dessa kvinnor och ge dem rätt vård och rätt stöd.

Mina vänner! Detta är säkert inte sista gången som vi talar om detta svåra ämne, för det är ju svårt, eftersom det drabbar oss alla i alla samhällsskikt. I dag finns det en konsensus om arbetet, och jag tror och hoppas att det kommer att fortsätta på den vägen.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 231

Jan Strömdahl (v): Jag anmälde mig till den här debatten för att markera att detta inte är en fråga bara för kvinnor och inte heller bara en fråga för sjukvårdspolitiker. Utan att man ska behöva ta på sig en kollektiv skuld kan man ändå konstatera att det är män som står för det mesta av det våld som vi pratar om nu. Vi är alltså i hög grad inblandade i detta problem.

Jag menar också att detta arbete – som egentligen är en början på ett fortsatt arbete, nämligen att upprätta lokala handlingsprogram i alla verksamheter – ska omfatta också sådana verksamheter som regionplane- och trafiknämnden, SL, WÅAB och så vidare. Överallt kan man möta och behöva hjälpa till och ta hand om sådana som har blivit utsatta.

Men det handlar också om det förebyggande, den grundläggande folkhälsoaspekten att förebygga. Vad kan vi då göra förebyggande i samhällsplanering, i trafikplanering och på annat håll? Utan att gå in i detalj – det får man göra i det fortsatta arbetet – tror jag att det i stor utsträckning handlar om att åstadkomma ett öppet och transparent samhälle där alla ser varandra och har chans att se varandra och upptäcka om det händer någonting i relationer och i närmiljöerna.

Det behöver inte innebära att vi ska bygga bostäder där vi plockar bort ljudisoleringen mellan lägenheterna, men det kan till exempel betyda att man medverkar till att upprätta och organisera grannkontakter, så att man verkligen märker om det händer något med grannarna, så att man ser varandra på bussen eller tunnelbanan och så vidare. Det är viktiga delar i det fortsatta arbetet.

Anförande nr 232

Christos Tsoukatos (s): Ordförande, fullmäktige! Jag hade tänkt stanna och lyssna på debatten. Jag gör det inte därför att Birgitta sade att vi skulle stanna, men tack för uppmaningen ändå.

Jag ska börja med att yrka bifall till förslaget om handlingsprogram. Det är ett mycket bra dokument. Man har samlat mycket kunskap från många olika organisationer, så kraften bakom programmet är enorm.

Som det har sagts tidigare har det gjorts spridda försök att komma till rätta med problemen. Nu redovisas uppdrag som gäller utbildning, organisation, stödfunktion och återrapportering. Det kommer att ge en kontinuitet.

Förhoppningsvis kommer vi att ha ekonomi för att kunna fortsätta detta arbete. Utan ett starkt landsting med bra ekonomi kan sådana här frågor och sådana här program lätt falla åt sidan.

Olika ansvarsområden spaltas upp. Vårt ansvar just nu är att skapa förutsättningar för att driva detta arbete. Ett annat ansvar, som våra anställda har, är att ta hand om den smärta som tillfogas våra systrar och kanske framöver arbeta förebyggande genom kulturen, som någon sade. Kanske kan vi ge utökade ramar till kultur- och utbildningsnämnden.

Förebyggande arbete är naturligtvis mycket bra. Vi föds ju inte till människor utan blir människor så småningom. En människa som föddes för ungefär 2 000 år sedan kommer vi att fira snart. Och Muhammed föddes kanske 500 år senare. Men det finns något gemensamt i alla kulturer. Vi försöker dra ut klorna på dessa tigrinnor men misslyckas ständigt med det och blir glädjande nog ännu starkare på något sätt.

Jag ska naturligtvis också säga ett hjärtligt tack till alla som har jobbat med detta – tjänstemännen på läktaren och politikerna.

Anförande nr 233

Håkan Jörnehed (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Detta ärende är ett lysande exempel där det talas klarspråk, för ärendet handlar om kvinnor som utsätts för mäns våld, mäns våld mot kvinnor och barn. Det är män som är förövarna, som utsätter kvinnor för detta folkhälsoproblem.

Under ert arbete med den här handlingsplanen skrev ni i styrgruppen till alla sjukvårdsberedningar. Ni ville att vi skulle uppmärksamma hur den här problematiken såg ut i våra beredningsområden.

I mitt beredningsområde i innerstaden har vi en del skyddade boenden för våldsutsatta kvinnor. Det visade sig att kvinnor i de skyddade boendena hade problem om de behövde hjälp av primärvården, för dessa kvinnor och barn vågade inte söka hjälp på sin vanliga vårdcentral, eftersom de då var rädda att bli upptäckta av de män som utsätter dem för fara.

Vi blev uppmärksammade på detta problem och har slutit ett jättelitet avtal med en vårdcentral. Det har nu fungerat i ungefär ett år, och det har varit 40–50 kvinnor och barn som har fått hjälp under det året. Det är jättebra.

Det jag vill påpeka är att jag i dag inte kan säga vilket boende det handlar om eller vilken vårdcentral det är, för skulle jag avslöja den adressen skulle jag utsätta dessa kvinnor och barn för fara. Så tragisk är verkligheten. Därför behövs ett sådant här handlingsprogram för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 234

Jan Watsgård (v): Det långsiktliga målet, när vi talar om handlingsprogrammet för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor, är att förebygga våld mot kvinnor. För det krävs en ökad medvetenhet och kunskap. Så står det också i förslaget till beslut, och det går i linje med landstingets folkhälsopolicy.

Det arbetet måste äga rum inom alla landstingets verksamheter. Jag vill ge ett exempel eller en idé från kultur- och utbildningsnämndens synvinkel.

Under nämnden har vi en verksamhet som kallas Cirkonova. Det är en kombination av folkhälsoarbete och teater av hög kvalitet. Den riktar sig till skolorna i länet och erbjuder teaterföreställningar på olika hälsoteman – hälsa i bred bemärkelse. Under en vecka är en teatergrupp ute på en skola och ger föreställningar för de olika klasserna. Man följer upp genom diskussioner med elever och lärare. Den föreställning som man turnerar med nu handlar om ensamhet.

Jag tycker att ett tema för en kommande teaterföreställning skulle kunna vara våld mot unga kvinnor. Jag tror att det skulle vara av mycket stort värde om ungdomarna på skolorna – pojkar och flickor – kunde möta de frågorna i konstnärlig, dramatisk gestaltning och mötas i seriösa diskussioner. Det skulle vara ett i hög grad framåtsyftande folkhälsoarbete.

Det är en idé eller ett exempel. Med det vill jag framhålla att arbetet kan bedrivas i alla landstingets verksamheter.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 235

Mia Birgersson (v): Det är en stor dag i dag. Det är väldigt roligt att ha varit med i arbetet. Så gott som dagligen efter valet 2002 har den här frågan funnits i mitt och många av mina politikerkollegers huvuden och också i huvudena på tjänstemännen, som i dag har blivit uppskattade och tackade med fog.

Jag tänkte berätta lite om de olika parallellprocesserna. Det var bra att Jan Wattsgård tog upp att det handlar om ett förebyggande arbete och ett folkhälsoarbete. Folkhälsopolicyn är viktig i det här sammanhanget. I oktober tog vi här i fullmäktige också beslut om handlingsprogrammet för implementering av barnkonventionen. Det är naturligtvis en oerhört viktig aspekt.

Vi har nu pratat mest om kvinnorna, men barnen är drabbade i lika hög grad. Men beräknar att det är minst 190 000 barn per år i Sverige som bevittnar våld mot sina mammor och andra kvinnliga anhöriga. De undersökningar som finns visar att ungefär hälften av de barn som lever i hem där kvinnan blir slagen av mannen också själva blir misshandlade. Det skapar naturligtvis ringar på vattnet som vi inte vill se och inte vill ha.

Vi kan backa bandet till de båda gunillornas beskrivningar av hur våldet ser ut i sin fula, nakna sanning och verklighet. Att bevittna det, att bli lamslagen, skräckslagen och vanmäktig, att bli rasande på både sin mamma och sin pappa, att inte kunna hårbärgera känslorna och inte kunna göra något åt det och att det dessutom inte finns någon att prata med, eftersom detta är otroligt skambelagt!

Detta befäster också könsrollerna hos flickor och pojkar på ett mycket sorgligt sätt. Pojkar lär sig att man svarar med våld när det uppstår konflikter eller man inte får som man vill. Det är ofta så våldet förs vidare: man blir slagen och slår vidare. Flickor lär sig att det inte är någon idé att kämpa emot. Man försöker göra det så smidigt som möjligt, inte väcka vreden.

Alla vuxna inom alla verksamheter där man har med barn och ungdomar att göra har anmälningsplikt. Men det finns stora hinder mot att våga anmäla. Man ska alltså anmäla till socialtjänsten.

I programmet tar man på ett bra sätt fram olika hinder som kan finnas och hur vi kan överbrygga dem. Det tycker jag är styrkan i handlingsprogrammet. Man lyfter på ett konkret sätt fram en bakgrund och ger exempel, och sedan ger man mycket konkreta redskap för hur man kan jobba med att synliggöra och hjälpa personal att våga ta itu med detta, som är så ångestladdat, och kunna se de olika symtom som barn har i olika åldrar.

Jag vänder mig nu särskilt till alla som sitter i geografiska beredningar. Vi ska under året som kommer ta hjälp av de stödinsatser som vi kan få centralt från landstinget och tillsammans med kommunerna och stadsdelarna och deras socialtjänster utarbeta lokala planer även på geografisk nivå. Det är ju där alla barn lever och finns – inom förskolan, skolan och gymnasieskolan.

Det är verkligen ett förebyggande arbete. Jag tror att det breda sättet att arbeta förebyggande, med föräldrastöd och annat, är den rätta vägen att gå. Det är ett aktivt jämställdhetsarbete.

Jag vill också nämna att vi parallellt med detta snart är framme vid att det finns ett vårdprogram för omhändertagande av barn som far illa, både barn som blir misshandlade och barn som blir utsatta för omsorgssvikt eller annat. Det ska rent konkret ge primärvårdens personal mer redskap för att upptäcka specifikt barnens behov. Det är ju de som tar allra mest stryk.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 236

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Jag ska också börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag, som alla partier står bakom.

Det har uttryckts tacksamhet till styrgrupp och tjänstemän och så vidare, men frågan är om inte initiativets ursprung också borde få ett tack, som Pia antydde. Det var en att-sats i budgetfullmäktige 2003 som utlöste hela historien, och alla partier anslöt sig ett efter ett till den att-satsen. Så väldigt genomtänkt var det alltså inte inledningsvis, utan det behövdes ett sådant initiativ. Bra att det kom!

Detta är ett utomordentligt bra handlingsprogram som handlar om omhändertagandet. Det är detaljrikt i vissa avsnitt och mycket omfattande. Det är tydligt. Det förtydligar problembilden och problematiken, och det innehåller ett antal åtgärder för att komma till rätta med de personer som drabbas, framför allt kvinnor i det här fallet.

Jag har funderat en del över vad som blir nästa steg. Man kan iaktta lite olika karaktär på inläggen. De män som hittills har varit uppe nämner ordet "förebyggande" lite oftare än de kvinnor som har varit uppe – jag har inte räknat, men det är det intryck som jag har fått. Jag tror att vi alla som har lyssnat till framställningarna hittills och tagit del av ärendet är ganska illa berörda av att det över huvud taget ska behövas ett handlingsprogram av den här karaktären. Då blir det naturligt att fundera över vad som blir nästa steg.

Jag är alldeles övertygad om att det behövs ett program för att radikalt minska våldet i samhället, i synnerhet det våld som riktas mot kvinnor. Lärdomar kommer nu att göras, efter hand som förvaltningar och verksamheter tar tag i detta och

bearbetar det. Senast i samband med att landstingsstyrelsen år 2007 får en avrapportering av vad som har skett i de olika förvaltningarna och verksamheterna borde det också föreligga om inte annat så en inledning till ett förebyggande program som leder till att våldet kan minska.

Har landstinget med detta att göra? Det är väldigt svårt för oss att krypa undan det allmänna politiska ansvar som jag tror att alla politiskt verksamma människor känner. Som Jan Strömdahl var inne på handlar det delvis om den yttre miljön. Men det handlar framför allt om den inre miljön, om våra attityder, hur vi beter oss mot varandra.

Jag är inte den som tittar på tv-såpor och annat, men man har väldigt svårt att undgå en och annan trailer som skickas ut och musikvideor, som jag försöker hålla mig borta från. Det är oerhört mycket i samhället som snarare uppmuntrar till våld mot kvinnor än verkar i motsatt riktning – i massmedia och så vidare. Det handlingsprogram som vi kan se fram emot allihop, byggt på lärdomar av det handlingsprogram som nu ska sättas i sjön och ros iland, tror jag kan leda till att vi får många goda underlag för att agera vidare för att om inte eliminera så i varje fall minimera mäns våld mot kvinnor och våldet i samhället över huvud taget.

Vi kan gratulera landstinget till att nu besluta om detta handlingsprogram. Det är en sak att enas om några att-satser och innehållet i ett sådant här dokument. Det sätts i sjön i dag, men någon ska ro det iland. Det är där det tunga och svåra jobbet sätts in. Vi får aldrig någonsin glömma – vare sig i det här ärendet eller i något annat – att det handlar om levande människor som vi vill ska få en bättre livssituation, en bättre livskvalitet. Det handlar om utomordentligt hårt utsatta människor som behöver allas stöd och omtanke.

Det är också viktigt för oss som har politiskt ansvar i landstinget att ge vårt stöd, både praktiskt och genom uttalanden och uppmuntran, till dem i den vårdande personalen som har ansvar för att genomföra det här programmet. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 237

Landstingsrådet W i g g (mp): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag vill poängtera att detta är ett oerhört viktigt handlingsprogram. Precis som flera andra har sagt skulle man önska att det inte behövde finnas, men sådan är den verklighet vi i dag lever i, och vi måste förhålla oss till den. Därför vill jag tacka de kvinnor – det är ju bara kvinnor som har jobbat med detta, både som politiker och tjänstemän – som har suttit i arbetsgruppen och kommit fram till detta viktiga dokument som vi nu måste jobba för att förverkliga, så att vi ser till att det händer saker i våra verksamheter.

Stig var inne på vårt ansvar som män för att förändra vårt beteende, för att sluta använda våld som en lösning när vi känner oss frustrerade, när vi känner att vi inte mäktar med våra känslor utan hittar denna utväg att slå – slå kvinnor, slå våra barn eller slå varandra. Det är vad det handlar om.

Hedersrelaterat våld, män mot kvinnor, är aktuellt i debatten. Det handlar om en kulturförändring som måste göras av de människor som kommer från andra kulturer. Som Birgitta var inne på är mäns våld mot kvinnor globalt. Det finns även här i Sverige i lika hög grad. Även vi måste göra en kulturförändring, vi

svenska män. Precis som Stig sade måste vi se på hur vi relaterar till varandra, hur vi talar till varandra och hur vi bemöter varandra. Inte minst måste vi här i debatten i fullmäktige visa respekt för varandra – det är oerhört viktigt.

Men vi kvinnor och män har också ett gemensamt ansvar. Det gäller hur vi uppfostrar våra barn. Det är vi som uppfostrar våra barn tillsammans och fostrar de pojkar som blir de män som sedan använder våld. Där måste vi hela tiden – jag som pedagog, som är förskollärare i grunden – reagera och vara medvetna. Det gäller till exempel när jag ser att min kollega behandlar mig utifrån ett könsperspektiv och säger: Ja, men du, Raymond, som är man, kan väl skruva upp de här hyllorna? Sådant har jag ofta mött i förskolläraryrket. Varför skulle jag som man vara bättre på att skruva med en skruvmejsel än en kvinna? När jag var liten var jag känd för att ha tummen mitt i handen, fast jag har försökt återerövra den kunskapen.

Många tar det som självklart att man ska göra vissa saker bara därför att man är man och göra andra saker bara därför att man är kvinna eller flicka. Redan från det att ett barn föds betraktar vi det inte som en människa utan direkt som en pojke eller en flicka.

Ansvaret för detta bär vi gemensamt, vi kvinnor och män. Vi kan inte peka på den ena eller den andra. Vi måste titta på oss själva, göra den inre resa som Stig var inne på, göra kulturrevan, så att vi kan hantera våra känslor, vara medvetna och tänka klart med både huvudet, hjärtat och handen. Då tror jag att vi har kommit en bra bit på väg för att i alla fall minimera våldet.

Anförande nr 238

Shadi Larsson (v): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag är stolt och glad över att vi i dag här i landstingsfullmäktige ska besluta att anta ett handlingsprogram för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor. Det är ett fantastiskt omfattande och bra program. Jag hoppas verkligen att alla berörda parter från och med nu ska lyckas utarbeta lokala handlingsprogram för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor.

Jag har däremot funderat över hur vi ska arbeta för att förhindra att unga, nyanlända kvinnor blir utsatta för våld eller hot om våld. Jag vill här berätta om ett konkret fall.

En 18-årig tjej kommer till distriktsläkaren. Hon har tillsammans med sin familj kommit till Sverige för cirka ett år sedan. Hon går i skolan och har nu blivit bekant med några killar och haft sina första sexuella relationer. För några dagar sedan kände hon sig sjuk. Hon har sökt sig till distriktsläkaren för att få hjälp, men när läkaren frågar henne om hon har haft sexuella relationer svarar hon nej. Hon är rädd att någon ska få veta att hon har haft sexuella relationer. Hon är rädd att om familjen får reda på det kommer hon att bli utsatt för våld. Samtidigt finns det en risk för att hon är gravid, trots att hon inte har önskat det. Det finns också risk för att hon har blivit utsatt för sexuellt överförbara sjukdomar.

Det är ett problem. Hur kommer landstinget åt det problemet? Det behövs stora informationsinsatser riktade till nyanlända unga kvinnor och deras familjer, och det behövs förebyggande arbete, ett detaljerat program för hur unga kvinnor ska skyddas. Jag hoppas att de lokala handlingsprogrammen kommer att innehålla det.

Tack för handlingsprogrammet! Bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

§ 326 Regionalt resurscentrum för film och rörlig bild 2005

Anförande nr 239

Landstingsrådet Ny l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag yrkar naturligtvis bifall till landstingsstyrelsens förslag som egentligen är ett första mycket litet steg på vägen mot att landstinget får möjlighet att bidra till en satsning på att utveckla en regional filmfond. Men nu handlar inte ärendet om detta över huvud taget utan ärendet handlar om att så att säga i flykten ta chansen att förvärva ett bolag som innebär att vi kan behålla namnet Film Stockholm som kapp för den verksamhet vi gemensamt ska bygga upp regionalt.

Som också framgår av landstingsdirektörens tjänsteutlåtande är det här initialt en kostnad för landstinget på ungefär 200 000 kronor. Det bedömer också landstingsdirektören ryms inom budgeten för 2005 för Landstingshuset AB. I det här läget handlar det enbart om att göra det möjligt att även i fortsättningen använda samlingsnamnet Film Stockholm för framtida regional filmverksamhet.

Jag yrkar naturligtvis bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 240

Landstingsrådet He i s t e r (m): Herr ordförande! Jag förstår att finanslandstingsrådet försöker göra det här ärendet så litet som möjligt i hopp om att det ska bli mer aptitligt för övriga partier. Men låt mig säga att jag är djupt orolig för vad det här kan leda till.

Majoriteten har i sitt budgetförslag avsatt 2 miljoner kronor nästa år i syfte att möjliggöra landstingets medverkan vid bildandet av en regional filmfond. Läser man dessutom ärendet till dagens fullmäktigesammanträde och ser hur kulturförvaltningen har hanterat detta finner man att vi redan på ett långtgående sätt är involverade i den här verksamheten. Personal har anställts för en period fram till juni 2006 för att bygga upp den här filmfonden.

Det finns redan filmfonder runtom i Sverige. Jag tror att det finns fyra stycken, bland annat Film i Väst. Den verksamheten började också väldigt blygsamt. På den tiden var det Älvsborgs läns landsting som avsatte 1 miljon kronor till den verksamheten. För fem år sedan avsatte Västra Götaland 6 miljoner. I år avsätter Västra Götalandsregionen 36 miljoner, och omsättningen är på 70 miljoner.

Jag är inte beredd att bidra till att landstinget tar ens ett litet första steg när man kan se vad resultatet blir. Vi har tidigare i dag diskuterat tillkortakommanden i cancervården. Vi har tidigare diskuterat psykvården. Jag tycker att det är totalt orimligt att landstinget ska gå in i en verksamhet som tar utrymme från det som är våra kärnuppgifter.

Mot den bakgrunden har vi också från moderat sida i landstingsstyrelsen i konsekvens med vårt budgetförslag yrkat avslag på att vi ska förvärva detta bolag för att komma åt namnet Film Stockholm. Min förhoppning är ju att fler ska inse att detta första steg kommer att leda till ett stort engagemang från landstingets

sida. Det är ju vi som är motorn i hela denna filmfond. Det ser man om man läser kulturförvaltningens handlingar till dagens sammanträde. Därför kommer vi från moderat sida att biträda Folkpartiets och Kristdemokraternas återremissyrkande, ett återremissyrkande som innebär att man tar fram och redogör för de ekonomiska konsekvenserna av att landstinget går in i det här projektet. Min förhoppning är att det arbetet ska resultera i att fler än vi moderater inser att vi inte ska ta det här steget. Från den moderata gruppens sida kommer vi alltså att biträda återremissyrkandet i detta ärende.

Anförande nr 241

Karin Ekdahl Wästberg (fp): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Vi liberaler är inte överentusiastiska när det gäller landstingsägda bolag eller den formen av ägande i offentlig sektor, i synnerhet inte när det finns andra duktiga entreprenörer som kan driva verksamheten. Det är precis det som det här ärendet och förvärvandet av det här bolaget handlar om. Det fanns nämligen en otroligt skicklig entreprenör som drev verksamheten och det var ett helt politiskt beslut att återta den i förvaltningens regi. Folkpartiet var emot detta. Däremot ska jag säga att vi under flera år har varit för en filmsatsning, dock i en annan regi än just det landstingsägda bolaget.

Det finns ju flera kockar i den här soppan. Det finns flera olika aktörer som är intresserade av filmen i länet, bland annat Stockholms stad. Vi har redan i kultur-nämnden yrkat att det här ärendet ska återremitteras för att man ska undersöka kontakter och närmare belysa de ekonomiska konsekvenserna för landstinget. Det gjorde vi också i landstingsstyrelsen och det yrkar vi här i fullmäktige.

Bifall till återremissyrkandet!

Anförande nr 242

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Repliken är egentligen riktad både till Karin och till Chris, därför att jag är helt övertygad om att ni är mycket väl medvetna om att optionen att förvärva det här namnet räcker fram till årsskiftet. Det är därför ni vill sätta käppar i hjulet genom att gå med på återremissyrkandet, Chris. Jag är rätt säker på att den majoritet som i så fall ska kalla till extra landstingsstyrelsemöte och extra fullmäktige, eftersom det här handlar om ett förvärv, inte kommer att ändra uppfattning en sekund i frågan. Det är i så fall ett tilltag som ni drar på landstinget till en oerhört stor kostnad, när ni i det här läget vet att det ekonomiska åtagandet för förvärvet av namnet är 200 000 kronor. Jag tycker att det är på gränsen till att obstruera. Det handlar faktiskt om att bara sätta käppar i hjulet. Beslutet kommer ändå att bli detsamma. Och blir det inte det beslutet kommer den här verksamheten att heta någonting liknande. Ni vinner ingenting på detta.

Anförande nr 243

Landstingsrådet Heister (m): Med förlov sagt, finanslandstingsrådet, är det ditt problem. Om ni lägger fram ett ärende i december som ni måste effektuera före årsskiftet, där ni vet att det finns stora frågetecken kring vad det innebär ekonomiskt att gå in i ett sådant här projekt, ligger inte problemet på oppositionen utan på dig, Ingela Nylund Watz.

Anförande nr 244

Karin Ekdahl Wästberg (fp): Ordförande! Det vore väldigt intressant att höra vilka framtida ekonomiska åtaganden som landstinget är berett att ikläda sig. När man läser den här rapporten, som jag antar att ni har gjort, ser man att det handlar om åtaganden på flera miljoner under en tioårsperiod. Det finns en bindning i de här idéerna och i och med det här beslutet.

Dessutom skulle jag vilja höra lite mer om hur bolaget skulle se ut, vilka idéer som finns med det och så vidare. Det här ärendet är ju inte tillräckligt berett helt enkelt.

Anförande nr 245

Landstingsrådet Ny l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det äger sin riktighet att det inte är berett på vilket sätt landstinget ska medverka till utvecklandet av en regional filmfond. Det arbetet har alldeles nyligen påbörjats. Det åtagande som landstinget har tagit på sig för nästa år är 2 miljoner kronor. Det är däremot inte på något sätt uppgjort, vare sig med Stockholms stad eller med andra aktörer i den här regionen, hur filmfonden sedan ska se ut och hur stort det offentliga åtagandet ska bli. Det arbetet har precis påbörjats.

Vad det här ärendet handlar om är att före årsskiftet utnyttja möjligheten att förvärva ett namn som är etablerat för den här typen av verksamhet i Stockholmsregionen. Men om oppositionen vill förvägra landstinget möjligheten att göra det genom ett återremissyrkande i dag, mittåt, då har ni åstadkommit en pyrrusseger. Verksamheten kommer ändå att etableras med de 2 miljoner kronor som landstingsfullmäktige har fattat beslut om. Sedan får vi se i vilken utsträckning övriga aktörer i länet är beredda att medverka.

Anförande nr 246

Landstingsrådet He i s t e r (m): Min grundläggande kritik handlar om att om finanslandstingsrådet har tidsnöd är det därför att hon inte har hanterat ärendet på rätt sätt. Det ansvaret kan du inte lägga på oppositionen.

Det andra som gör mig djupt orolig, och som gör att det finns skäl att yrka bifall till Folkpartiets och Kristdemokraternas återremiss för ett klargörande av de ekonomiska konsekvenserna, är ju att landstinget med ett beslut enligt det förslag som ligger på bordet blir huvudaktör i denna fråga. Och det är inte jag intresserad av. Jag vill skapa en majoritet som säger nej till detta. Jag vill bara upplysa finanslandstingsrådet om att hon inte längre har någon majoritet i detta fullmäktige.

Anförande nr 247

Landstingsrådet Ny l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det förhåller sig på det sättet att vi är ett antal aktörer i det här länet som har bestämt oss för att utveckla en regional filmsatsning. För detta ändamål har landstinget avsatt 2 miljoner kronor. Om Chris Heister vill fundera över på vilket sätt det ska gå till, vilka övriga aktörer som ska vara med och hur stor den här verksamheten ska bli kommer det att finnas all tid i världen för Chris Heister att göra det.

Jag har respekt för att oppositionen använder sin rätt att återremittera ärenden. Men det kommer inte att leda till någonting annat än att verksamheten kommer att etableras, möjligtvis under något annat namn.

Anförande nr 248

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Jag vill inleda med att yrka bifall till återremissyrkandet som avgavs i landstingsstyrelsen och samtidigt anmäla att de tre rader som följer efter beslutsförslaget utgör motiv för vårt återremissyrkande. Vi behöver alltså veta mer.

Jag har suttit och funderat ett ögonblick under den här replikväxlingen. Jag undrar hur debatten skulle ha gått om det hade varit Kristdemokraterna, Folkpartiet och Moderaterna som i ett liknande ärende hade lagt fram ett sådant här förslag veckan före julveckan. Antar vi inte det här nu så sker det och det. Det hade varit som att beställa ett återremisskrav från den delen av fullmäktige som kan besluta så. Det har hänt förut i historien, så det är inte någon statshemlighet jag överraskar er med. Så brukar det vara.

Det är högst rimligt att veta lite mer, även om vi vet att det är högst 2 miljoner nästa år. Kulturnämnden säger att det främsta skälet till att köpa bolaget är att man ska rädda namnet. Vi har ju haft några exempel på förvärv. Strålkniv har vi hört talas om lite tidigare i dag och ett mödravårdsföretag hörde vi talas om häromåret där det i avtalet borde ha stått "under förutsättning av fullmäktiges godkännande". Då är ju inte affären genomförbar förrän fullmäktige har godkänt köpet. Vad skiljer det här ärendet från något annat i det avseendet?

Om optionen är sådan att det inte finns några affärsmässiga villkor med den tycker jag att det finns ännu ett skäl för att återremittera och ta reda på vad som egentligen ligger bakom detta. Namnfrågan kan inte vara alldeles avgörande på det sättet utan det går rimligen att villkora en sådan affär. I annat fall är vi pressade på ett sätt som är fullständigt otillständigt i det här sammanhanget.

Bifall till det förslag som Folkpartiet och Kristdemokraterna lade fram i landstingsstyrelsen! Jag hoppas att motivet för återremissyrkandet också kan godkännas av presidiet.

Anförande nr 249

Ulla Parkdal (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tillhör majoriteten i kultur- och utbildningsnämnden som tog över Kunskapscentrum, ett resurscentrum för film, till förvaltningen och driver det på samma sätt som det drevs när Stockholms filmfestival drev det. Majoriteten i kultur- och utbildningsnämnden har tillskrivit landstingsstyrelsen för att be att få förvärva aktiebolaget Kunskapscentrum Film Studio AB från Stiftelsen Stockholms filmfestival av den enkla anledningen att vi i första hand vill fortsätta att bedriva resurscentrum för film under begreppet Film Stockholm gentemot de skolor, barn och ungdomar ute i länet som är vana vid att det heter Film Stockholm. Vi vill fortsätta att använda detta varumärke i framtiden.

Huruvida man sedan fortsätter att utveckla och på vilket sätt har Ingela berättat. Det är nästa steg. Första steget är att kunna bedriva den verksamhet som vi bedriver med pengar från Filminstitutet och våra egna pengar i den budget vi har.

Vi vill fortsätta kunna kalla detta för Film Stockholm gentemot dem det berör, barnen och ungdomarna.

Anförande nr 250

Carl-Anders Ifvarsson (fp): Ordförande! Det här ärendet är klantigt och taffligt handlagt från första stund, redan när det togs upp på ett mycket kuppstatat och märkligt sätt i kultur- och utbildningsnämnden. Där var alla, inklusive förvaltningen, inställda på att den av Stockholms filmfestival bedrivna verksamheten Film Stockholm skulle få fortsätta även under detta år. Man kuppade igenom detta så att vi under ett halvt år levde i ett avtalslöst tillstånd, därför att alla var inställda på att Film Stockholm skulle fortsätta. Jag vill alltså lite grann dra en parallell till den tidigare diskuterade historien om Prima Liv, där man så att säga återsocialiserade en verksamhet som på ett mycket förtjänstfullt sätt hade lagts ut på en entreprenör.

Nu ser vi nästa logiska steg. Man har tagit över, som Ulla Parkdal sade, den här verksamheten som vi bedriver i kultur- och utbildningsnämndens och förvaltningens regi. Men det var ju den verksamhet som man drev på ett alldeles utmärkt sätt i annan regi, nämligen i Filmfestivalens regi.

Nu vill man ha namnet. Det är fullt legitimt. Jag har stor förståelse för det. Men i det mycket rudimentära material som redovisas för fullmäktige i dag finns också någonting som heter "Framtida organisation för filmens utveckling i Stockholmsregionen" på en halv A4-sida, och bakom den rubriken döljer sig alla möjliga väldigt expansiva planer. Det är dem man faktiskt kan ana. Jag tycker att en del uttalanden av Ingela Nylund Watz också tyder på att den här filmfonden och eventuella kommande produktioner på något sätt ska försas samman. Det är inte längre fråga om resurscentrumet Film Stockholm som ägnade sig åt verksamhet för barn och ungdom ute i skolorna utan det är någonting helt annat som ligger bakom. Det måste vi få klarlagt.

Att det sedan ska drivas igenom på det här viset och att finanslandstingsrådet kan stå i talarstolen och nästan under utpressning säga att ni inte får återremittera det här för då leder det till, jag vet inte vad. Det är ungefär som om det skulle vara jordens undergång, vilket det förstås inte är. Självklart kan man återremittera och utreda. Det är märkligt om majoriteten säger att man inte tänker göra någonting mer åt det. Man tänker inte ta fram något ytterligare underlag utan beslutet kommer att bli som det blir, ungefär som om man struntar i denna återremiss. Vi har hela tiden varit emot, från första stunden frågan kom upp i kulturförvaltningen och fram till nu. Det kommer vi förstås att fortsätta vara och arbeta för ett annat beslut.

Jag tillstyrker förstås också det återremissyrkande som har framställts.

Anförande nr 251

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, fullmäktige! Jag är helt övertygad om, Carl-Anders Ifvarsson, att ni kommer att utnyttja den möjlighet ni har att återremittera ärendet. Ni vill inte sakfrågan och ser en möjlighet att förhindra att den blir verkställd. Jag har respekt för det. Det är en sak. Då får majoriteten fundera över att antingen kalla till ett extra fullmäktigemöte och ett extra landstingsstyrelsesammanträde för att hantera frågan eller också får vi finna oss i

att optionen inte är möjligt att utlösa. Vi kan inte göra det på det här sättet. Då får vi hitta en annan form och ett annat namn för att bedriva den här verksamheten.

Själva sakfrågan, uppbyggnaden av en regional filmfond, kommer att återkomma när den diskussionen har gått vidare med övriga parter.

Anförande nr 252

M a r i a n n e W a t z (m): Ordförande, ledamöter! Chris Heister har på ett klargörande sätt visat på jämförelser med andra regioner och hur kostnader kan skena. Jag vill bara understryka vikten av att belysa ett ärende innan beslut fattas. Om man med egna, privata pengar ger sig in i någonting utan att riktigt veta vad det innebär ekonomiskt eller vilka kostnader och åtaganden som det kan föra med sig i förlängningen är man oansvarig. Samma sak gäller naturligtvis för hanteringen av skattepengar.

Vi kan inte ha köer inom cancervården samtidigt som vi har en gökunge i kulturbudgeten. Det här ärendet måste belysas bättre. Jag yrkar alltså på återremiss av ärendet.

Anförande nr 253

L a n d s t i n g s r å d e t N y l u n d W a t z (s): Fullmäktige, ordförande! Det här ärendet handlar om att vi vill ha möjligheten att utlösa en option för att kunna ta över ett namn under vilket vi vill bedriva den väletablerade verksamhet som Resurscentrum bedrivit och som vi numera driver och eventuellt kommande framtida regionala filmsatsningar, inget annat. Landstingets åtagande när det handlar om att eventuellt medverka till en regional filmfond kommer att avgöras på helt annat sätt, dock icke här i dag. Det arbetet pågår och kommer att komma tillbaka i lämpliga parlamentariska former för ställningstagande i fullmäktige.

Anförande nr 254

B e n g t C e d r e n i u s (mp): Ordförande! Jag yrkar till att börja med bifall till landstingsstyrelsens förslag. Sedan noterar jag att ärendet de facto redan är avgjort i dag. När Andres Käärik är här brukar han säga att de från Folkpartiet är kulturapostlarna nummer ett. Men Andres är ju inte här nu. Det är lite synd.

Men det jag tycker är intressant i det här ärendet är att Moderaterna tydligen har gjort en liten omsvängning. Från att tidigare klart ha deklarerat att man icke över huvud taget avser att ägna sig åt kultur i det här landstinget, med några små, få undantag, Kultur i vården och någonting mer som jag inte kommer ihåg, vill man nu i alla fall stödja att det utreds vad en filmfond i framtiden kan betyda. Jag hälsar med tillfredsställelse att Moderaterna i alla fall har den inställningen. För det kan väl inte vara på det viset att man i dag vill ha en utredning för att sedan avslå dess resultat vid nästa möte? Det är faktiskt att slösa utredningspengar i onödan.

Anförande nr 255

Landstingsrådet Heister (m): Jag vet inte om Bengt Cedrenius var inne i lokalen, men det är inte någon garanti för han lyssnar i alla fall aldrig till det som sägs i talarstolen. Om du hade hört vad jag sade hade du vetat att vi är av den bestämda uppfattningen att landstinget inte ska gå in i den här verksamheten.

Jag blev oerhört förvånad när jag såg att vi dessutom är motor i att försöka åstadkomma en regional filmfond. Min ambition med att Moderaterna stöder återremissyrkandet för att belysa de ekonomiska konsekvenserna framöver är att fler i landstingsfullmäktige ska inse och yrka avslag när det kommer fram att det inte handlar om 2 miljoner. Det kommer inte att handla om 5 miljoner. Det kommer inte att handla om 10 miljoner. Till Film i Väst bidrar Västra Götaland med 36 miljoner i dag. För fem år sedan var det 6 miljoner.

För mig är det självklart att prioritera sjukvård och kollektivtrafik. Jag hoppas med vårt återremissyrkande att få en majoritet i fullmäktige att säga nej till detta.

Anförande nr 256

Bengt Cedrenius (mp): Vi ska köpa det här bolaget, eller inte köpa det om ni får som ni vill, för 200 000 kronor för att skydda ett namn, ingenting annat. Det är det ärendet rör sig om i dag. Det finns alltså å ena sidan ingen anledning att dra in Film i Väst och sådana saker. Å andra sidan tror jag att Chris Heister vet att de miljoner som satsas på Film i Väst genererar en hel del intäkter till det privata näringslivet och filmindustrin. Men det kanske är en bisak i det här ärendet.

Anförande nr 257

Jan Watzgård (v): Jag tänkte inte säga mycket mer än att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag och att ärendet ska avgöras i dag. Ulla Parkdal med flera har förklarat vad som gäller. Det gäller att förvärva ett namn därför att det är inarbetat. Några andra beslut är det inte fråga om i dag.

Anförande nr 258

Marianne Watz (m): Jag talade om att vi inte kan ha en gökunge i landstingets budget. Det blev ganska väl bekräftat att det är det vi får. Ingela Nylund Watz talade om att det här var ett steg och vad som kommer sedan vet vi inte. Det är vad jag menar med en gökunge. Det måste belysas och utredas.

Återremiss!

Anförande nr 259

Lars Joakim Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Det är rätt fascinerande med Internet i alla fall. På fem minuter har jag lyckats köra ut det här bolagets bokslut från förra året hos vaktmästarna här ute. Det är inte så fantastiskt det här bolaget, inte ekonomiskt i alla fall. Men jag måste ändå få ställa några frågor.

Den 20 april 2005 beslutade kultur- och utbildningsnämnden att ge förvaltningschefen i uppdrag att senast den sista juni avsluta samarbetet med Stiftelsen Stockholms filmfestival vad gäller uppdraget att driva resurscentret för film och video. Vilka är de andra som har pytsat in pengar i den här verksamheten det

halvår som har gått, och hur ser en eventuell kontrollbalansräkning ut nu? För så mycket pengar har de inte haft. De har ett antal anställda personer. Vem är det som vill köpa bolaget i stället? Vem har en annan option? Vad gör man efter den 1 januari om inte vi köper det?

Det är så mycket ”gravade hundar” i det här ärendet att man undrar. Vem är den alternativa köparen till det fantastiska namnet, och hur ser bolagets balansräkning ut per dagens datum?

Anförande nr 260

Ulla Parkdal (s): Ordförande, ledamöter! Det är alldeles riktigt att vi tog över. Vi avbröt samarbetet med Stockholms filmfestival med uppdraget att driva resurscentrum för film och video.

Kulturnämnden i landstinget har ett avtal med Filminstitutet som vi får 950 000 kronor från för att driva ett regionalt resurscentrum för film. Sedan lägger kulturnämnden i sin egen budget 1 725 000 kronor för att driva detta resurscentrum som innebär att barn och ungdomar, lärare och skolor i hela länet får utbilda sig i och arbeta med film och media.

Stockholms filmfestival fick i uppdrag av kulturnämnden att på entreprenad, eller vad man ska kalla det, driva detta med dessa pengar. De hade valt att driva det i aktiebolagsform, som ett dotterbolag under Filmfestivalen. När vi avbröt samarbetet tog vi tillbaka uppdraget med de pengarna. Det finns inga andra pengar i detta än de vi alltid har haft för att driva ett resurscentrum.

Vi skrev också en option med Filmfestivalen om att kunna få använda namnet Film Stockholm som ett inarbetat namn för detta resurscentrum gentemot medborgarna ute i länet. Det är det detta ärende handlar om.

Sedan ser jag fram emot när vi kommer att driva en riktigt rejäl filmpolitik med en regional tillväxt för kreativa näringar i regionen. Men det är nästa steg. I dag handlar det om att förvärva namnet. Det finns inga tillgångar i detta bolag.

Anförande nr 261

Carl-Anders Ifvarsson (fp): Kultur- och utbildningsnämndens värderade ordförande Ulla Parkdal har ett par gånger i debatten hänvisat till att vi avbröt samarbetet med Stockholms filmfestival. Vi tog över verksamheten i egen regi och så vidare. Jag skulle helt enkelt vilja ställa den enkla frågan till Ulla: Varför avbröt kultur- och utbildningsnämndens majoritet samarbetet på ett så brådstörtat sätt att man inte hade säkrat någonting, inte hur verksamheten skulle bedrivas och än mindre namnet? Varför gjorde man det? Var det för att Stockholms filmfestival drev en dålig verksamhet på uppdrag av landstinget? Jag tror att du har svårt att säga att det var därför, Ulla.

Det kan hända att jag är konspiratoriskt lagd, men det är andra som är det också. Jag hörde Lars Joakim tala om ”gravade hundar”. Men det är klart att det finns en hel del konstigheter i detta ärende, både sättet man avbröt samarbetet på och när man nu går vidare. Om man läser de få handlingar som vi har fått här i fullmäktige noga ser man att det döljer sig en massa saker i det här. Därför är det fullt rimligt att man begär en återremiss för att få detta något ytterligare belyst.

De här handlingarna är ofullständiga. Sedan kan ni från majoritetens sida säga hur mycket som helst att det bara gäller att köpa ett namn. Formellt gör det det, men det är så många andra saker i detta ärende: hur det kom till, hur det nu har landat på fullmäktiges bord i december efter extra sammanträden i landstingsstyrelsen. Det är en massa konstigheter i detta. Det får vi väl tillfälle att diskutera vidare framöver. Men nu vill vi åtminstone ha belyst vad det finns för ytterligare ekonomiska faktorer i det här.

Anförande nr 262

Ulla Parkdal (s): Vi var överens med Stockholm filmfestival om att kulturförvaltningen skulle ta över driften av resurscentret för att kunna säkerställa verksamheten i fortsättningen – vi var överens om att vi skulle ta över.

Man kan skapa hur många problem som helst, om man vill det, men vi var överens om att vi inom ramen för kulturförvaltningens verksamhet skulle fortsätta att driva resurscentret.

Anförande nr 263

Lars Joakim Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Jag vet inte riktigt vad detta liknar! Jag är intresserad av att veta vilka de andra stiftarna av denna stiftelse är – någon måste ju få de 200 000 kronor som vi ska betala för aktierna. Ni har gjort en utredning som vi behandlade i landstingsstyrelsen häromdagen, som handlar om ägarförhållandena i de bolag som levererar sjukvårdstjänster till oss.

Ulla Parkdal säger att det inte finns några pengar kvar. Varför ska vi betala 200 000 kronor för detta namn? Är det för att vi själva gått ur detta för inte så länge sedan? Varför kommer ärendet upp i fullmäktige i december om ni gjorde detta redan i april? Vilka är ”vi” som bestämde att landstinget skulle ta över verksamheten? Det är väl majoriteten utanför sammanträdesrummen du syftar på. Så här går det inte till i Stockholms läns landsting!

Anförande nr 264

Carl-Anders Ifvarsson (fp): Ulla, vi var överens, säger du. I alla fall var vi inte överens i nämnden, men det kanske inte var det du menad. Du menar kanske att ni i majoriteten i kultur- och utbildningsnämnden var överens internt. Det kan jag gå med på att ni var, men du antydde nästan att vi var överens i nämnden och det vill jag bestämt ta avstånd ifrån.

Hela oppositionen i nämnden var motståndare både till den konstiga hanteringen av ärendet och förslaget till beslut. Det har visat att det var ett dåligt beslut!

Anförande nr 265

Ulla Parkdal (s): Carl-Anders, du har alldeles rätt. Naturligtvis var det majoriteten som var överens med Stockholm filmfestival om att vi skulle göra på detta sätt. Ni i Folkpartiet och Kristdemokraterna reserverade er, Moderaternas företrädare deltog som vanligt inte i beslutet.

§ 328 Förlängning av giltighetstiden för principöverenskommelse om Citybanan

Anförande nr 266

Landstingsrådet Larsson (s): Ordförande! Det här ärendet har förberetts genom överläggningar mellan de politiska partierna och jag har förstått att det i grunden råder enighet mellan partierna om att fullmäktige ska förlänga avtalet mellan Stockholms stad, landstinget och Banverket. Det är tre ingående parter och jag ska försöka uttrycka mig lite diplomatiskt. Jag tycker att ingen skugga ska falla över landstingets tjänstemän och politiska arbetsgrupp beträffande arbetet med principöverenskommelsen. Inte heller tycker jag att det ska falla någon skugga över Stockholms stads tjänstemäns och politiska arbetsgrupps hanteringen av ärendet. Ni får lista ut vilken den part kan vara som jag skulle kunna säga en del elaka saker om. Det tänker jag inte göra.

Jag nöjer mig med att konstatera att Banverket har förstärkt sin projektledningsorganisation i detta ärende, och Banverket håller på att gå igenom kostnadskalkylerna för Banverkets del i detta projekt.

Åtminstone min ambition är att vi ska komma framåt snabbt i detta ärende, så att vi kan gå fram mot ett genomförandeavtal fram på vårkanten. Det finns en lång rad frågor som är viktiga att få besvarade; dels råder det oro för att Banverkets ökade kostnader skulle kunna medföra konsekvenser för Stockholmsregionen i övrigt, och det är något som partierna får ta med sig i processen och ställa frågor om, dels har vi en del eget arbete att göra – vi har en del arbete om stationsutformningarna som behöver diskuteras och utföras, och på den punkten återstår en del ekonomiska diskussioner med Banverket att föra. Även om merparten av kostnaderna ska bäras av Stockholms stad och landstinget så ska även Banverket bära en del av kostnaderna för de nya stationerna.

Projektet är viktigt, det är viktigt för tågtrafiken i hela Mellansverige och det är en viktig tillväxtförutsättning för Stockholmsregionen. Det är i grunden ett bra projekt, men väldigt många frågetecken återstår. När Banverket har vänt sig till oss och till Stockholms stad och begärt ytterligare tid för sitt arbete så tycker jag att det vittnar om stor klokskap från samtliga partiers sida att det då givits signaler om att partierna är beredda att ge mer till detta. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsen förslag till beslut!

Anförande nr 267

Jan Olov Sundström (m): Herr ordförande! Även jag kan, dock med viss tveksamhet, tänka mig att yrka bifall till det förslag som ligger på fullmäktiges bord i dag. Jag vill också till protokollet från dagens sammanträde lägga det gemensamma särskilda uttalande som de tre borgerliga partierna har gjort.

Jag säger ”med viss tveksamhet”, och detta kanske tar en förklaring. Vi förde en ganska lång diskussion, vilket Dag har redogjort för. Vi hade ett antal olika alternativ att ta ställning till. Ett av alternativen var att låta det avtal som fanns falla och i och med det låta bollen rulla tillbaka till staten, som vi från borgerligt håll hävdar har huvudansvaret i hela den här frågan. Landstingets spårförsörjning är faktiskt i viss mån tryggad så som läget är i dag, och lösningen med Citybanan som nu diskuteras är väl egentligen inte ett drömprojekt, om jag ska vara riktigt uppriktig. Det är ett ganska så skakigt projekt, så att säga, det är ett väldigt

riskfyllt projekt och det finns en del kvalitetsbrister i det om vi ska se det ur bland annat passagerarsynpunkt – vilket inte är helt ointressant eftersom det är passagerarna som vi ska försörja på olika sätt.

Det finns ett stort antal frågetecken och det kommer att finnas ett stort antal frågetecken under rätt så lång tid i det här projektet. Det vi nu har sett under relativt kort tid är hur kostnaderna ha rusat i höjden från i storleksordningen 7–8 miljarder till 12 miljarder. Hur stora kostnaderna beräknas bli i oktober månad nästa år vågar jag inte ens spekulera om – det kan ju möjligtvis vara en annan siffra som figurerar i sammanhangen då.

Precis som Maria påpekade tidigare i dag är detta ett projekt på totalt över 20 miljarder, om vi tar hänsyn till alla de ytterligare investeringar som krävs för att den här banan över huvud taget ska vara meningsfull, för att den ska gå att trafikera på det sätt som är tänkt. Det handlar bland annat om kopplingen till Kallhäll och annat. Man kan ju räkna ut att om vi, åtminstone med den regeringen vi för närvarande har, ska genomföra ett sådant här jätteprojekt så kan det lätt få rätt så många konsekvenser för andra projekt i den här regionen – det är nog inte en alltför djärv gissning. Hur ska de över huvud taget kunna finansieras om bara ett av projekten inom ramen för Citybanan kostar 20 miljarder kronor? Det är en fråga som det är rimligt att ställa sig.

Så småningom fick vi i alla fall till stånd en process i den särskilda politiska arbetsgruppen, och den arbetsgruppen har i huvudsak fungerat bra, tycker jag. Dag Larsson gav uttryck för några synpunkter men jag kan kosta på mig att vara lite tydligare och notera att Banverket väl inte till hundra procent har skött sitt uppdrag i detta arbete – därmed har jag ändå uttryck mig lite försiktigt. Nu har man från Banverkets sida lovat bot och bättring, och det har vi tagit fasta på – det är skälet till att detta avtal faktiskt förlängs. När vi senast träffade Banverkets representanter ställde de upp med allt de hade, det vill säga sin ledning, inklusive ordförande och generaldirektör, och lovade bland annat att vi skulle hålla rätt täta kontakter med varandra under fortsättningen fram till oktober månad nästa år.

Jag tycker också att vi har rätt många andra politiska frågor att gräla om i den här regionen fram till valet nästa år och vi behöver inte gräla om denna också. På något sätt känns det ganska tillfredsställande att den här frågan får vila till efter det att valet är över, så får vi ta ställning till hur vi hanterar frågan då och vilka som ska hantera den vid det tillfället.

Min visst katten är det ett viktigt projekt. Problemet är bara att det innehåller ett så stort antal osäkra moment och att det är ett väldigt osäkert projekt. Jag kan bara beklaga att det har funnits andra projekt, innan det gick som det gick med detta projekt – de har handlat om ett tredje spår och annat –, som av någon regering vid ett tidigare tillfälle plockades bort ur diskussionerna. Vi tvingades mer eller mindre under galgen till det projekt som nu ligger framför oss. Det finns i grunden rätt så många frågetecken om detta projekt.

Jag vill med detta bara markera att vi hyser viss tveksamhet till det hela, men vi står ändå bakom en fortsättning av projektet. Det är väl bara att hoppas på att vi nu också får de redovisningar som vi har krävt från Banverket, och vi i den politiska arbetsgruppen ska göra vårt bästa för att det sak bli verklighet. Sedan får vi ta ställning till frågan på nytt i höst.

Anförande nr 268

Landstingsrådet Wallhager (fp): Herr ordförande! Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut och ber att få lägga vårt borgerliga särskilda uttalande i landstingsstyrelsen till dagens protokoll!

Jag tror inte att jag överdriver om jag säger att det inte finns någon fråga av större dignitet som det också råder en sådan enighet om, såväl i detta län som i Mälardalsregionen och i hela Sverige. Det är nämligen så att det med all tydlighet är en nationell angelägenhet att få denna tunnel till stånd. När tågtrafiken krånglar på Centralbron då får det konsekvenser för trafiken i riktning mot både Malmö och Kiruna. Därav den nationella enigheten om att vi ska bygga denna tunnel.

Nu föreligger förslag om att till den 31 oktober 2006 förlänga den principöverenskommelse som vi har tecknat tidigare. Jag tror att alla vi i referensgruppen funderade över frågan huruvida det var lämpligt att förlänga avtalet eller inte och vad som skulle hända om vi inte förlängde avtalet. Vilka optioner hade vi över huvud taget i det läget? Vi var samtidigt oerhört eniga i frågan om att vi har behov av den här tunneln.

Det som de flesta av oss var fundersamma över är det som tidigare har berörts, de gigantiska kostnaderna och den gigantiska kostnadsutvecklingen. När arbetet började hade tunnelprojektet en prislapp som det stod ungefär 7 miljarder på, och i dag står det cirka 12 miljarder på samma prislapp. I det sammanhanget ska man betänka att vi inte har berört den del som måste tillkomma utanför tunneln, alltså den utökade spårkapaciteten mellan Kallhäll och Tomtebodavägen – utan denna utbyggnad har vi ingen nytta av tunneln. Tågtrafiken i Sverige och i Stockholms län blir inte bättre av att vi kör in en mängd tåg i en tunnel som de inte kan köra ut ur. Därav behovet av den ökade spårkapaciteten.

Prislappen för det totala projektet handlar om över 20 miljarder. Naturligtvis behöver man inte vara särskilt oroligt lagt för att inse att om staten ska satsa nästan 20 miljarder på ett projekt som man avsatt 8 miljarder för så kanske staten tänker sig att dra in de andra 12 miljarderna på andra saker. Dag Larsson säger att vi politiker bör ta med oss hem – du kanske syftar på de politiska partierna – för att diskutera en särskild fråga, nämligen risken att staten drar in andra planerade projekt som vi vill få till stånd. Det är precis den frågan som vi har adresserat till dig, Dag Larsson. Du måste ta en diskussion med dina regeringskamrater i riksdagen och regeringen för att säkerställa att en kostnad på 20 eller 22 miljarder kronor inte kommer att få konsekvenser för resterande projekt som vi behöver så väl i Stockholmsregionen.

Vidare vill jag säga att jag deltog i det senaste mötet med något tilltagande förvåning. När vi var ganska eniga om det mesta och om att vi skulle försöka kämpa vidare trots att vi alla upplevde att Banverket uppträdde med ganska stor flathet, minst sagt. Vi som representerade landstinget upplevde att vi hade gjort vårt hemläxa, som man säger och att Stockholms stads företrädare hade gjort sin hemläxa, och vi var också ganska eniga om att vi över partigränserna skulle samla oss till att skriva en gemensam politiska kapp, så att säga. Vi fick till och med förslag till politiska kappor som vi från den borgerliga sidan gjorde små justeringar i.

Plötsligt kom ett färdigt förslag att ta ställning till – vi var omkullsprungna en gång till! Detta är ett mycket tråkigt sätt att hantera den här frågan på. Om man jämför de två särskilda uttalandena – den politiska kappan och vårt särskilda uttalande från de borgerliga partierna – så ser man att det inte är så stora nyansskillnader. Därför är det för mig oförklarligt att ni valde att skriva en egen kapp i stället för att betona vikten av politisk enighet i den här frågan genom ett gemensamt uttalande. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 269

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det har tidigare i dag uttryckts mycken tacksamhet till dem som åstadkommer ärendena, och jag ska be att få tacka Dag Larsson som föredragande för att ordet nationella kom med i den text som står under att-satsen i den process som Maria nyss nämnde. Det hade varit en väldig fördel om det hade varit så att du som föredragande och formulerande i den här frågan hade tagit med de synpunkter som finns i vårt särskilda uttalande.

Den nedre delen på s. 2 är ju inte mer än det som vi faktiskt var helt överens om, alla tre parter, vid det senaste mötet som Maria refererar till. Jag trodde ju att vi skulle våga skriva ned det som vi var överens om, i varje fall det som Stockholms stad och landstinget var helt eniga om. Nu har vi ju ställt upp bakom att-satsen, alltså förslaget till beslut som är att förlänga avtalet även om, precis som Jan Olov Sundström nyss sade, det är lite svårt att göra det helhjärtat. Vi känner nämligen fortfarande stor osäkerhet, men vi ställer ändå upp bakom förslaget för sammanhållningens skull och för den här viktiga frågans skull.

Det var ju synd att detta ärende inte var framme för behandling vid tiden för regeringsbildningen senast, då regeringen Persson för att få sitta kvar fixade trängselskatter åt oss. Tänk, om den här frågan hade haft den karaktären! Det inträffade visar nämligen att nästan allting är möjligt om det är av den karaktären att det kan rädda en socialdemokratisk regering kvar vid makten. Det här ärendet hade inte hunnit så långt i beredningen, men i historiens ljus hade jag gärna sett att så hade varit fallet. Jag tror att vi kommer att ha en hyggligt lång projekt framför oss innan det kommer i mål. Vi behöver inte repetera alla siffror, jag tror att alla har respekt för både projektet och dess omfattning och inte minst storleken på kostnadskonsekvenserna, investeringarna.

Vi har varit helt överens om att om vi tar de besked som vi fick från Banverket på riktigt allvar – och det finns ingen som helst anledning att misstro Banverket på den punkten –, då man har förstärkt sin projektorganisation och ska agera mer kraftfullt. Jag tror inte att jag avslöjar någon statshemlighet om jag berättar att vi andra två parter har haft en del önskemål i den riktningen. Det är mycket troligt att man nu kommer att motsvara de anspråk som har rests från vårt håll. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 270

B e n g t C e d r e n i u s (mp): Ordförande, fullmäktige! Jag instämmer i det som Stig Nyman sade: jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Det har sagts mycket här i talarstolen som jag inte ska upprepa, men jag kan säga att jag instämmer i Jan Olov Sundströms tveksamhet – det är ett osäkert projekt och det var hela gruppen enig om. Jag tror inte att de 20 miljarderna kommer att

räcka. Jag är pessimistisk och tror att det kommer att kosta 25 miljarder kronor innan allt är klart – om vi får projektet till stånd.

Vi har skrivit en text och begär att vi vill ha besked om huruvida det blir något av, vad det blir som kommer till stånd och vilka andra satsningar som kommer att påverkas. Jag vill erinra om att vi i och med denna förlängning inte har fattat definitivt beslut. Den frågan kommer vi tillbaka till när vi får förslaget från Banverket. Jag hoppas att det kommer som utlovat, vi får väl se.

När det gäller den så kallade kappatexten är det tråkigt att vi inte hade någon kommunikation, jag kan instämma i den synpunkten. För min personliga del kan jag säga att det inte finns något i det borgerliga förslaget som egentligen inte går att inrymma i den text som landstingsrådsberedningen lämnat. Där står det lilla uttrycket bland annat. Det innebär att man kan inrymma andra saker i det också, och en hel del av det som sägs här kan faktiskt inrymmas under ”bland annat”. Jag tycker inte att vi behöver ha någon konfrontation om detta vid det här tillfället, jag håller med Jan Olov Sundström också i detta avseende och yrkar åter bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 271

B r i t R u n d b e r g (v): Ordförande, ledamöter! Detta är ett väldigt viktigt projekt för kollektivtrafiktrafikanterna i Stockholms län om och när det blir klart – och för hela Mellansverige också, för den delen, eftersom man utökar spårkapaciteten genom Stockholm. Jag tycker att det är ett väldigt spännande projekt.

När vi ingick i den där arbetsgruppen så blev det nästan alltför spännande, nästan en rysare, när kalkylerna visade att kostnaderna ökade väldigt snabbt. Det är väldigt bra att vi har kommit överens om att principöverenskommelsen måste förlängas och det under ganska lång tid, fram till och med oktober månad, även om vi kanske kan bli färdiga innan dess. Banverket kanske hinner analysera sina siffror och vi kanske hinner komma fram till en bra lösning.

Jag tror också att det är viktigt för oss i länet att också kunna försäkra oss om att Banverkets satsningar på Citybanan inte kommer att leda till att andra mycket viktiga projekt i regionen senareläggs. Det är väldigt mycket som vi måste hålla reda på, men det väsentliga är att detta är ett viktigt och bra projekt för kollektivtrafikanterna i vårt landstingsområde. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 272

L a r s s o n (s): Ja, det finns en del att säga. Det här är ett högriskprojekt, ett ganska osäkert projekt – men det är ett viktigt projekt för Stockholmsregionen, det är viktigt för kollektivtrafiken, tror jag, och det är viktigt för tillväxtförutsättningarna för Stockholmsregionen och för Mälardalen.

Det fördes fram en diskussion, bland annat från Jan Olov Sundströms sida: Vad händer om vi skulle låta principöverenskommelsen falla? Det är faktiskt en möjlighet som teoretiskt står oss till buds. Förutom att det vore synd för kollektivtrafik och tillväxtförutsättningar, så tror jag att det också skulle ske någonting annat på det politiska planet som vore ytterst olyckligt.

En av de stora fördelarna med Citybanan har ju varit att vi har lyckats bygga en politisk allians tvärs över Mälardalen. Ofta när det handlat om tunga infrastrukturinvesteringar i vår region så har vi råkat ut för att Sveriges Förenade Lantmannaparti – ni vet, det där partiet som har evig majoritet i Sveriges riksdag – är emot investeringar i Stockholmsregionen, av kortsynta skäl tycker jag. Men den här gången har det dykt upp massor av kommunalråd och landstingspolitiker som kommit till Stockholm hela vägen från Värmland och säger att det här är en av de viktigaste investeringarna för hela Sverige. De står upp vid vår sida och säger: Låt oss investera i Stockholmsregionen! Det är en allians som är väl värd att slå vakt om.

Jag kan inte lova fullmäktige att det här kommer att fungera, för jag har själv en lång rad frågor som jag känner måste besvaras i våra diskussioner med Stockholm och med Banverket, men jag menar att vi har ett ansvar att köra det här spåret i botten. Banverket kommer och säger till oss: Vår del av kalkylen, inte stationskalkylen utan den del som handlar om spåren, är osäker. Den håller inte. Vi behöver räkna ett varv till, vi kommer att bli klara på värkanten. När de vädjar om mera tid, tycker jag ändå att det vittnar om stor politisk klokskap från samtliga partier i den här församlingen att vi är villiga att ge dem den tiden. Det finns tunga ekonomiska skäl och tunga kollektivtrafikskäl, och det handlar också om att värna en begynnande allians av politiker från hela Mellansverige som inser att investeringar i Stockholmsregionen är bra för hela Sverige.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

§ 330 Motion 2004:12 av Gunilla Thorsson m fl (fp) om ett regionalt resursteam för döva

Anförande nr 273

G u n i l l a T h o r s s o n (fp): Ordförande, fullmäktige! Jag ber att få tacka för svaret på min motion. Som vanligt har det gått en avsevärd tid sedan motionen lades, men om man under väntetiden får sin önskan uppfylld känns det ändå inte som bortkastad tid. Det finns sedan juli i år ett sådant team som jag har önskat mig.

Motionen anses visserligen bara besvarad och inte bifallen, men jag kan inte riktigt förstå att det inte är det senare som ändå gäller. Jag skrev nämligen så här: Det regionala resursteamet för döva i Stockholms län bör ge stöd till socialt svaga döva familjer, stödja föräldrar i föräldrarollen, ge information och rådgivning till föräldrarna, träning enskilt och i grupp med stöd av psykolog, socialpedagogiska behandlingsinsatser med mera. Teamet bör inrättas i samarbete med länets kommuner.

I svaret från förvaltningen, som också stöds av landstingsstyrelsen, heter det att man vill ha ett länsövergripande resursteam för döva, som bör inrättas med uppdrag att ta emot teckenspråkiga döva för att erbjuda rådgivning, vägledning, stöd och hjälp i olika situationer där sådana insatser är påkallade. Man föreslår också att det ska finnas både psykolog och specialpedagog och socialpedagog.

Jag har läst och läst, och jag tycker att innehållet i motionen till mycket stor del överensstämmer med landstingsstyrelsens förslag till beslut. Skillnaden skulle väl i så fall vara att motionen förespråkar ett resursteam i samarbete med

kommunerna, medan man i svaret räknar med att kommunerna ska köpa tjänster av resursteamet.

Är det någon annan skillnad, som jag inte har hittat? I annat fall förstår jag inte riktigt varför man har valt bort den del av förslaget som handlar om samarbete. I andra sammanhang försöker vi ju bygga dessa broar mellan landsting och kommuner; vi har tidigare i dag diskuterat det i debatten om BUS-policyn. Det blir ju ännu viktigare när det gäller den här utsatta gruppen att man har en väl organiserad samverkan. Om det skulle saknas, finns det en betydande risk för att teamets framgångsmöjligheter äventyras.

Jag yrkar därför bifall till motionen.

Anförande nr 274

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Det är faktiskt med stor glädje som jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag kring frågan om ett regionalt resursteam för döva.

Det är ju så att vi har haft ett stort mål i landstinget att skapa delaktighet för människor med funktionshinder i samhället, så det här är också en viktig handikappfråga. Vi minskar alltså de handikappande konsekvenserna av funktionshinder genom att inrätta det här teamet.

Jag tänkte prata lite grann om historiken. Det kan vara svårt att förstå att vi anser motionen besvarad, men om man tittar på historiken så förstår man hur motionen faller in i redan pågående insatser, som började långt tidigare. Vi ska ju inte inrätta ett team till, utan nu har vi det här teamet som vi inrättade i juli och som vi har fattat beslut om långt tidigare.

2003-06 gav vi ett uppdrag till Beställare Vård att göra en helhetsöversyn av döva och hörselskadades situation i Stockholms läns landsting. Vi gav dem också i uppdrag att bedöma behov av vardagstolk och likaså hjälpmedel. Utredningen sattes i gång.

2004-02 påtalade vi behovet av att också inkludera utvecklingsstörda med funktionshinder, dövhet eller hörselskada. Arbetet fortsatte.

Samma månad, 2004-02, lades den här motionen, det vill säga i slutskedet av den utredning som redan var på gång om att inrätta det här teamet.

2004-05 beslutade HSU att behovet av både tolkinsatser och råd och stöd ska beaktas i budgetarbetet inför 2005. I november 2004 fattade vi också beslut om detta.

Så beslutet är taget, och starten blev den 1 juli – det är helt riktigt. Nu vid årsskiftet kommer det att vara fullt utbyggt, och den tredje kuratorn med psykoterapikompetens är under tillsättande. Vi är väldigt glada för detta.

Därför svaret att anse motionen besvarad. Motionen är väldigt bra, och vi stödjer alla denna verksamhet.

§ 331 Motion 2004:27 av Maria Wallhager (fp) om allergiker och astmatiker i tunnelbanan

Anförande nr 275

Landstingsrådet Wallhager (fp): Herr ordförande! Man kan dö av en kyss! Det låter anmärkningsvärt, men det var faktiskt en kvinna som gjorde det. Hon fick en kyss av sin pojkvän, som hade ätit jordnötter några timmar tidigare. Den här flickan var kraftigt allergisk mot jordnötter, och hon dog.

Nu är det inte riktigt lika drastiska ärenden som min motion tar upp, men den handlar om bekymmer i kollektivtrafiken, om att alla som skulle vilja åka kollektivt av olika skäl inte kan göra det. Den handlar om människor som har olika typer av så kallade funktionshinder som kanske inte syns på utsidan. Kanske är det inte jordnötter som de här personerna inte tål utan pälsdjur, cigarettrök, parfym eller andra saker, som många av oss ibland tycker luktar gott, som en del tycker luktar illa – men vi vågar inte dåligt av dem.

Min motion handlar om att SL, där jag är vice ordförande, skulle genomföra en informationskampanj om rökfritt, doftfritt och pälsfritt i kollektivtrafiken, en kampanj som borde regelbundet återkomma.

Jag har inte fått bifall på det från majoriteten, utan man anser motionen besvarad. Däremot har jag fått instämmanden från många remissinstanser, och jag ska läsa ur ett av dem, från några som borde veta vad de talar om:

Synpunkter på utskottets behandling av motion – – – av Maria Wallhager (fp)

Vi har tagit del av Maria Wallhagers motion och instämmer till fullo med förslaget om återkommande informationskampanjer gällande frihet från rök, doft och pälsdjur i kollektivtrafiken.

Precis som landstingsrådsberedningen framhåller i sin beredning daterad – – – tar det tid att förändra beteenden därför fordras det långsiktighet i det här arbetet. Dessvärre är texten i förslaget till beslut mycket vagt hållen. Vi menar att informationskampanjer riktade till SL:s resenärer, tillsammans med utbildning för personalen inom kollektivtrafiken, som skulle kunna åstadkommas varje eller vartannat år, skulle få effekter.

Astma- och Allergiföreningen i Stockholms län

Någonting som jag tror att vi alla kan skriva under på är att kollektivtrafiken i så stor utsträckning som det går ska vara anpassad för alla. 2010 finns det ett lagkrav på att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för i stort sett alla. Det kommer SL inte att kunna uppnå.

Göran Ståldal, som är ansvarig för handikappfrågorna inom SL, gör ett uttalande i en tidning som heter Hela resan 2004: Det finns fler som behöver en anpassad kollektivtrafik. För syn- och hörselskadade måste bland annat informationssystemen vara väl utbyggda och fungerande. Det gäller samma sak för personer med orienteringssvårigheter. Men att anpassa för allergiker är svårt. En sådan

anpassning bygger på att övriga resenärer respekterar förbud mot till exempel rök och parfym.

Mina vänner, det är precis det min motion handlar om: att informera dem som i dag åker i kollektivtrafiken så att de undviker att ha starka dofter på sig när de åker kollektivt för att inte hindra andra trafikanter att åka i kollektivtrafiken. Därför behövs det återkommande informationskampanjer, mina vänner! Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 276

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Först yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Det är helt klart att det här är ännu en väldigt viktig fråga, en tillgänglighetsfråga. Vi är i stort sett överens med motionären om att det behöver göras mer för att uppmärksamma frågan om allergier, och även annan överkänslighet. Man behöver ta ett mera samlat grepp över hela området. Över huvud taget är det här ett viktigt funktionshinderområde. Vårt förslag till att-sats tydliggör uppdraget till SL: att uppdra åt AB Storstockholms Lokaltrafik att komplettera nuvarande åtgärder om rökfritt och pälsfritt med insatser riktade även mot andra faktorer inom området allergi och annan överkänslighet.

Vi har fått klart för oss att de informationskampanjer som har varit i tunnelbanan lite då och då kanske inte har så stor effekt. Vi menar att det ändå är viktigt att man via upprepade informations- och utbildningsinsatser hela tiden kontinuerligt kan nå mera långtgående resultat. De insatserna ska vara anpassade till olika målgrupper, både till personal och till resenärer och till funktionshindergrupper och till medborgare av olika slag.

Det kan SL mycket väl klara till 2010 för de här grupperna. Det handlar till exempel om att skapa allergifria zoner för olika typer av allergier, och det kan man mycket väl göra i dag.

Däremot behöver man titta över en annan sak. Vi vet ju att tågen inom SL har blivit mycket längre – tidigare var det kortare vagnar, så man kunde avgränsa en hel vagn och säga att i den vagnen har vi varken hundar, parfym eller mobiltelefoner på. I dag är det svårare att göra, så man behöver se över policyn som helhet och bestämma var de allergifria zonerna ska vara någonstans.

Det behövs information och utbildning även till personalen kring detta, så att det till exempel finns ett material att dela ut till resenärer.

Det är mer långtgående insatser som finns kontinuerligt i SL:s verksamhet. Det är därför vi har valt att lyfta upp frågan på det sätt som vi har gjort.

Anförande nr 277

B i r g i t t a H e n r i c s s o n (v): Ordförande, presidium, ledamöter och åhörare! Jag tycker att motionen av Maria Wallhager har ett bra syfte, och det är bra att den skrevs. Det är bra att situationen för de astmatiker och allergiker som försöker att åka med SL lyfts fram.

I svaret från landstingsstyrelsen ser jag några bra tankar om vad man kan göra. Som Lena-Maj sade framhålls det att kampanjernas effekter blev kortvariga. De var inte så bra – och jag vet anledningen, men jag orkar inte stå och säga det här.

I sitt svar poängterar landstingsstyrelsen vikten av återkommande informationsinsatser till personal och resenärer. Det står också att SL försöker skapa skyddande miljöer för astma och allergi. Det låter lovande, men jag vet inte vad det konkret innebär. SL har bra bestämmelser vad det gäller tobaksrök och pälsdjur – som tyvärr inte följs utan i nuläget är helt uddlösa. Redan för många år sedan är det i fullmäktige fattat beslut på att bötfälla dem som röker där förbud råder. Hur många har blivit bötfällda? Bara några få i början, sedan har det fallerat.

Det står också i svaret att tydlig skyltning är bra. Ja, och det vore ju bra om den kommer snart!

Det står att allergivagnar skulle kunna inrättas. Som Lena-Maj var inne på ser vagnarna annorlunda ut nu. Kanske kan man ha allergiplatser på de platser där det i dag är pälsdjursförbud? Vagn 2000 har tre vagnar i en, och de nya pendeltågen är bara en enda lång vagn. Allergiplatser har allergiker och astmatiker väntat på länge. Vet man när man kan ordna det, om man ordnar det?

Problemen är många i dag för den här gruppen i SL-trafiken. Mitt förslag är att SL borde samarbeta med några av oss som kan de här frågorna, över partigränserna, som är intresserade av att lösa problemen och även samarbeta vidare med Astma- och Allergiföreningen i Stockholms län och se mera allvarligt på den diskriminering av dessa funktionshindrade som förekommer i nuläget.

Om vi tillsammans kunde skapa en miljö som är bra för astmatiker och allergiker, skulle dessa kunna åka i kollektivtrafiken på ett tryggare sätt. De skulle få större frihet, som personer utan funktionshinder redan har i dag, och slippa få anfall.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 278

F r e d r i k K r o n b e r g (m): En majoritet har väl en förmåga att inte alltför ofta säga ja till en motion från oppositionen, men i Lidingö som har haft borgerlig majoritet länge händer det faktiskt att vi gör det när någonting kommer som vi tycker är riktigt bra. Jag måste säga att jag är väldigt förvånad över att majoriteten inte kan gå med på det här. Vad motionen pratar om är ju en informationskampanj, alltså en kraftfull attitydpåverkan. Det är en helt annan sak än förbudsskyltar och sådant, som efter ett tag blir en del av stationen – man ser inte längre att det är en skylt och tar inte till sig informationen. En ordentlig kampanj för att påverka attityder borde vi rimligen kunna ställa upp på.

Det som föregående talare sade, till exempel, skulle för mig nästan ha kunnat landa i ett ja till motionen – om hon nu inte hade tillhört majoriteten. Det här kunde mycket väl ha varit en motion från Miljöpartiet, med ett entusiastiskt tal för motionen, om förhållandet hade varit att den hade lagts av dem i opposition.

Jag tycker det är synd, och jag tycker faktiskt att det finns skäl att i det här fallet ta en votering för att se var ni står i de här frågorna.

Anförande nr 279

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Lena-Maj, jag försökte lyssna noga på ditt anförande för att ta reda på varför ni inte vill bifalla motionen. Du använde nästan alla de ord som jag har använt i min att-sats: det ska vara återkommande, det ska vara kontinuerligt, det ska vara långsiktig information och så vidare. Inget av det står i er att-sats. Ändå vill du inte bifalla min motion. Jag tror precis som föregående talare att det beror på att jag har fel partiflagga på mig.

Det är synd, för vad som händer i dag är inte i första hand att vi ska utbilda tunnelbaneförarna att inte ha parfym på sig, utan det handlar om att informera dem som i dag åker med kollektivtrafiken om att de bör undvika att ha päls, parfym eller andra dofter på sig. Det är nämligen de som är det stora bekymret för de andra trafikanterna, som inte kan åka.

Det här är ingen informationskampanj som man kan göra en gång och sedan sätta sig ned och säga: Vad bra, nu är jag färdig! Det här är någonting som måste ske regelbundet återkommande under en lång period, tills budskapet sitter i ryggmärgen på oss alla. Det står här att vi har haft en sådan kampanj. Den gav inte så bra effekt, för den var kortvarig. Det är precis det jag trycker på: det ska vara ständigt återkommande information, så att alla som rör sig i kollektivtrafiken förstår vad det handlar om, nämligen att deras lilla parfym som de tog på sig på morgonen innebär att ett stort antal individer inte kan åka till jobbet utan att få besvär. Det är det vi ska informera om, inte göra riktade insatser till personalen eller andra.

Jag tycker det är svagt. Fullmäktigeledamöter och herr ordförande, jag tror att det här är just ett uttryck för att majoriteten inte vill godta eller erkänna för sig själva att oppositionen ibland faktiskt kan ha bra förslag. Därför får allergikerna lida ett tag till!

Anförande nr 280

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Nej, Maria, jag tycker inte alls att det är svagt på något sätt, utan det handlar om hur man tror att saker och ting får effekt. Vi tror att utbildning och informationsinsatser på ett mer långsiktigt sätt kan verka för alla grupper, även personalen, behöver ha den här kunskapen. Många av dem som fungerar som stationsvärdar behöver ha den för att kunna förmedla den vidare till resenärer. Det är viktigt att alla har den kunskapen.

Jag ska läsa lite grann ur budgetdokumentet för 2006, där vi förtydligar SL:s ansvar för funktionshinderfrågorna ytterligare. Det finns några citat som är intressanta i just det här sammanhanget:

SL ska i samråd med handikapprådet – fast jag tror att man menar samverkansrådet – utveckla reglerna för dagens allergizoner i fordonen. Målet ska vara att möjliggöra resande för grupper som i dag har besvär eller utestängs från SL-trafiken.

Ett annat citat: I samband med att tillgänglighetssatsningarna möjliggör för nya grupper att resa ska återkommande utbildnings- och informationsinsatser genomföras för att informera om funktionshindrades behov i SL-trafiken.

Beslut har alltså redan fattats om de här åtgärderna, och då är det kanske inte så konstigt att vi anser motionen besvarad.

Anförande nr 281

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (fp): Jag tror jag hörde rätt, att det stod i ert budgetdokument att det var fråga om återkommande utbildnings- och informationsinsatser. Det är nästan precis som jag har skrivit i min att-sats. Det går faktiskt att bifalla den – om det finns ett visst politiskt mod!

§ 334

Vissa val och fyllnadsval samt *bordlagda* val m m

(*Val: Migrationsdomstolen*)

Anförande nr 282

L a r s J o a k i m L u n d q u i s t (m): Ordförande, fullmäktige! Jag vill bara hänvisa till det särskilda uttalandet på sidan 7 från de moderata ledamöterna i valberedningen:

”Den moderata gruppen i landstingets valberedning anser det direkt olämpligt att ledamöter i Sveriges lagstiftande församling (Riksdagen) nomineras till ledamöter i dömande församlingar.”

Vi hade själva en sådan nominering i vår grupp. Det är inte lagstiftningsmässigt fel att göra på det sättet, men vi står fast vid att det är olämpligt att riksdagsledamöter sitter i domstolar.

(*Val: Centrumbildning för bioteknik, nutrition och toxikologi samt strukturbiokemi vid Karolinska Institutet*)

Anförande nr 283

L a r s J o a k i m L u n d q u i s t (m): Fru ordförande! I valberedningen deltog vi inte, och vi deltar inte heller i beslutet här i fullmäktige.

Anförande nr 284

Landstingsrådet **N y m a n** (kd): Det är också så att vår ledamot i valberedningen heller inte deltog i beslutet, även om det inte är noterat här.

Bakgrunden till att vi avstår är att det är ett så pass viktigt val – det här är den nya centrumbildningen som vi talade om tidigare i dag – att valet borde ha beretts på det sättet att vi också i gruppleddningarna hade fått information om detta i hyggligt god tid innan det läggs på valberedningens bord. Ärendet är av sådan karaktär. Därför avstår vi från att delta i beslutet också här.

§ 337 Interpellation 2005:73 av Christer G Wennerholm (m) om de allvarliga bristerna i cancervården

Anförande nr 285

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill börja med att tacka landstingsrådet för svaret på min interpellation. Det är väl utan tvekan så att den här interpellationen tar upp ett av de ämnesområden som just nu är hetast i den sjukvårdspolitiska debatten, och det kommer säkert att vara så under resans gång fram till valet.

Det som bekymrar mig lite är, som vi hörde redan under debatten på förmiddagen och som vi nu ser i landstingsrådets svar, att man ibland kan undra om ni bara tar till er information som ni får er förmedlat, eller om det är så att ni mellan varven också har direktkontakt med dem som kan förmedla information från sin egen mun till ert öra.

Det verkar ju rätt lovvärt, när man läser i landstingsrådets svar vad som är på gång. Jag tycker dock inte att det utstrålar så där väldigt mycket koll på läget ute i verksamheten. Snarare skulle jag kanske säga att det kan sammanfattas med noll koll vad det gäller situationen i cancersjukvården.

Ett bekymmer för Inger Ros som ansvarig för majoritetspartierna i hälso- och sjukvårdsutskottet, och även för mig som oppositions politiker, är att vare sig Radiumhemmet eller andra delar på våra sjukhus, på Karolinska universitetssjukhuset och på andra håll, levererar den beställning som vi har beställt. När det gäller Radiumhemmet fallerar det faktiskt 300 vårdtillfällen, som du och jag inte får utförda, Inger. Det kan väl vara en del av förklaringen till att det inte fungerar så som vi skulle vilja.

Du skriver i ditt svar mycket tekniskt om "ledtider". Jag kan berätta vad ledtiderna egentligen handlar om, nämligen om misstänkt cancersjukas möjlighet att få en snabb röntgendiagnos utförd i stället för att vänta i veckor. Det kan vi väl inte gärna vara nöjda med och kalla för att vi ska "se över ledtiderna"?

Vi har levererat pengar till Karolinska universitetssjukhuset för att de ska leverera cancersjukvård och annan vård tillbaka – barnsjukvård och på andra områden – som de inte riktigt klarar av. Du, Inger, har ansvar för att se till att den leveransen verkställs. Jag tycker det är dags att du tar det ansvaret och att vi gemensamt tar det ansvaret. Vi har från Alliansens sida, den borgerliga oppositionen, i dag skrivit till ordföranden i styrelsen för sjukhuset och frågat vad han tänker vidta för åtgärder och vad styrelsen tänker göra. I första hand är det ju deras ansvar att se till att vi får en leverans.

Det skulle vara intressant att höra vad du tänker göra, om nu de vällovliga skrivningarna i ditt papper om vad en cancerplan för länet skulle medföra och om vad kortare ledtider skulle medföra inte hjälper. Om du fortfarande inte får leverans, vad tänker du då ställa för krav för att vi ska kunna tillgodose de cancersjukas behov av vård?

Anförande nr 286

Landstingsrådet R o s (s): Ordförande, fullmäktige och Christer! Ja, jag tror som du att den här frågan kommer att diskuteras mycket. Det är naturligtvis bra, eftersom det är en väldigt angelägen fråga.

Jag skulle vilja fråga dig en sak innan jag ger dig ett svar. Du säger att förmiddagens debatt har visat att du undrar om vi tar till oss information som förmedlas till oss. Ja, det är väl alldeles självklart! Men jag skulle vilja fråga om ni tar till er information som förmedlas. Jag bedömer nämligen, med all den information som jag får från alla människor som jag pratar med, att det här inte är en fråga om antingen svart eller vitt. Det finns väldigt många människor, både personal och andra, som för fram en annan synpunkt än den kritiska som ni hela tiden bara vill lyfta fram. Det finns alltså två sidor.

Jag menar att vi har tagit den här frågan på yttersta allvar. Vi har vidtagit en rad åtgärder. En del av dem har jag redovisat i mitt svar till dig. Det är det arbetet som nu pågår. Senast på HSU lade vi ett uppdrag, som vi ska få återkopplat i januari, om uppföljning av just de saker som oroar mig precis som dig när det gäller tillgänglighet, när det gäller välfungerande remissflöden, när det gäller snabb och effektiv handläggning och när det gäller ett bra bemötande. Det är frågor som det känns väldigt angeläget att vi kan ta tag i.

Vi har också lagt en budget för 2006 som fokuserar väldigt mycket på cancerfrågorna.

Det är glädjande att se att både Karolinskas styrelse och Karolinskas ledning också vidtar en rad åtgärder för att våra cancerpatienter ska få den allra bästa cancervården. Jag kan hänvisa till ett pressmeddelande som Karolinska sjukhuset nu har skickat ut, där man nu tack vare en bra satsning för att rekrytera personal och en satsning på utbildning kan se till att före halvårsskiftet nästa år alla slutenvårdsplatser är tillgängliga: 36 plus 14, alltså 50 slutenvårdsplatser. Man arbetar aktivt för att öka kapaciteten på strålbehandlingen med 30 procent. Satellitplatserna, som har varit en väldigt knepig fråga, har minskat från 15 till 5. Ja, jag skulle kunna göra listan längre på åtgärder som vidtas.

Jag förstår, Christer Wennerholm, att oppositionen och du vill göra politik av en svår fråga. Men vad jag inte kan förstå är att ni inte kan se alla de åtgärder som faktiskt vidtas, både från ledningen på Karolinska, från styrelsen och från politiken. Vad jag ännu mindre förstår är att den enda åtgärd som du i alla fall i den här interpellationen presenterar som lösning är en privat strålningsklinik på Danderyds sjukhus. Eller har jag kanske varit uppmärksam på att ni har fler förslag?

Karolinskas styrelse och ledning har så här långt, enligt de kontakter jag har, vidtagit en rad åtgärder för att cancervården ska bli bättre.

Anförande nr 287

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Det vi ser i dag på Radiumhemmet är ett kvitto på att Socialdemokraterna har ett ansvar för att cancersjukvården inte fungerar på grund av sammanslagningen av alla cancerklinikerna, som förut var ett par stycken men som nu är en enda klinik.

Jag upprepar: Cancersjukvårdens kris är ett kvitto på Socialdemokraternas ansvar för ett vårdhaveri, orsakat av sammanslagningen av kliniker. Och detta har skett samtidigt som man har genomfört stora sparbetting.

Vi har insett från start att sammanslagningen av kliniker i kombination med brist på visioner, brist på patientfokus och ett sparbetning är ödesdiger.

Varje månad skickas det ut gläntiga pressmeddelanden från det här huset, ett par våningar upp, om överskotten i månadsbokslutet. Men krisen för patienterna vill man inte kännas vid! Inte heller att man har åstadkommit den med sina egna händer.

Det som sades i Svenska Dagbladet av personallandstingsrådet i gårdagens tidning tror jag inte jag behöver upprepa, men det är tydligt för oss alla att det råder ett massivt missnöje bland patienter, bland läkare, bland sjuksköterskor.

Hur många är det, Inger Ros, som i första hand längtar efter en regional cancerplan? Nej, jag tror att de flesta efterfrågar åtgärder och lösningar i dag på aktuella problem. Och de problemen är:

- patienterna får vänta på olika steg när det gäller utredning av sin cancersjukdom, med all den ångest det för med sig
- svårt sjuka får själva samordna olika vårdinsatser i stället för att man genomgående erbjuder en kontaktsjuksköterska
- svårt sjuka återfallspatienter erbjuds inte slutenvård i tillräcklig omfattning i dag
- strålterapi erbjuds – men för få patienter får det, och det borde inte vara väntetid, och man borde inte behöva ersätta strålterapi med morfin, som sker ibland.

Karolinska har varit framgångsrikt internationellt med sin ledande forskning, men kan i dag inte hantera en vettig användning av sina olika enheters kompetens för att sparbetning och sammanslagningen har flyttat bort all uppmärksamhet från patienterna.

Upphörandet av avtalet med Stockholms sjukhem om ytterligare vårdplatser där, som skedde vid det senaste årsskiftet, har ytterligare förstärkt krisen i cancersjukvården.

Ansvar är ert, men lösningarna har vi hittills inte fått redovisade.

Anförande nr 288

Å k e A s k e n s t e n (mp): Ordförande, ledamöter! Jag sitter i ägarutskottet, och vi hade nyligen besök av ledningen för Karolinska. Det är som Inger Ros säger, man kommer att sätta in insatser och man tar detta på stort allvar – fattas bara! – och det gör vi naturligtvis allihop. Det måste ju bli bättre. Man var visst till och med uppe i 58 platser totalt.

Men det är kanske så att cancervården har lite drag av byråkratisk djungel ibland. Jag har en bekant som jag har talat med ett par gånger i veckan nu den senaste tiden, som berättar om sina vedermödor som patient. Cancern upptäcktes för över tre månader sedan, och hon har fortfarande inte kommit under behandling. Det är alltså de ledtider som Christer talade om som spökar här.

Samtidigt som hon blir sjukare och sjukare får hon försöka kämpa för sin rätt som patient. Det blir naturligtvis väldigt besvärligt att hålla på med det också. Hon berättar om försvunna och försenade remisser som hon måste jaga och långa

väntetider till provtagningar. Två veckor innan det blir provtagning, och det är hela tiden på olika ställen.

Det är naturligtvis jättebesvärligt att ha cancer och leva i den här situationen. Det som saknas här förefaller vara en slags rejäl administration, någon som håller ihop och samordnar det här. Jag tror att vi måste fundera på hur vi kan minska väntetiderna så att cancersjuka patienter verkligen får vård betydligt snabbare.

Anförande nr 289

Pia Lidwall (kd): Ordförande, ledamöter! Det var bra talat, Askensten. Har det gått så långt att det har blivit en naturlag att man ska behöva vänta när det gäller cancerbehandling? Frågan är numera berättigad. Svaret från Socialdemokraterna och Inger Ros är förutsägbart, eller rättare sagt, jag tycker inte att det blev något svar på den frågan, Inger. Numera är jag inte längre så förvånad. Inger Ros väljer alltid att ducka, att inte låtsas om de frågor vi ställer. Det är ett ganska välkänt strutsbeteende. Syns det inte så finns det liksom inte.

För två och en halv vecka sedan kunde man läsa i Svenska Dagbladet om cancersjuka Berit Granströms möte med cancervården. För henne blev det en kamp med kringadministration som borttappade remisser och omöjligt att komma fram när hon ringde. Det visar tydligt hur det är ställt med cancervården i Stockholm i dag. Under det senaste året har den fungerat uselt. Det är vad Bröstcancerföreningarna säger. Det här kan inte betraktas som annat än ett misslyckande för Socialdemokraterna och den övriga majoriteten.

Att cancervården inte fungerar beror inte på att vi saknar de ekonomiska resurserna, den kunniga personalen eller bra behandlingsmetoder. Det som saknas är en fungerande praktisk uppföljning för den människa som skräckslagen upptäckt en knöl någonstans. Sedan gammalt har vi ju lärt oss att om man bara kontaktar vården omedelbart så kommer man att få den hjälp man behöver. Men där är det numera stopp. Stopp för att snabbt få tid, stopp med remisser som går dit de ska, och som kronan på verket blir man sedan utslängd från vården alldeles för tidigt. Man lämnas till ett rehabiliteringsliv där man själv måste ta ansvar för allting. Det vore väl okej om man var frisk. Men det vi har att göra med är en riktigt sjuk människa och dennas anhöriga. Det är kort sagt allt det här andra runtomkring som måste fungera för att patienten ska få en bra behandling, inte bara cancercellerna.

Många patienter upplever det tyvärr precis på samma sätt som kvinnan i artikeln. De känner sig övergivna. De får inte det stöd de behöver. Så här får det inte se ut – så här ser det ut.

Med tanke på hur cancervården fungerar undrar jag ibland om ni i majoriteten bara räknar med att ni ska ta hand om friska människor som är helt utan komplikationer eller om ni någon gång kunde presentera en lösning även för dem som är sjuka och behöver en fungerande vård. Men det kanske inte är så lätt när praktiken kommer in och stör teorin. Jag saknar lösningarna, Inger Ros. Det här är en politisk fråga.

Anförande nr 290

Jan Liljemark (fp): Ordförande, ledamöter! Ibland när jag hör Inger Ros tycker jag riktigt synd om henne. Hon står i talarstolen och beskriver en verklighet som inte finns mer än på papperet. När man lyssnar mer på en sjukhusledning som

är på total kollisionskurs med sin personal och inte verkar ha några andra informationskällor blir det väl på det viset. Oavsett vad som har sagts tidigare här i dag vill i varje fall inte personalen på Radiumhemmet så sent som i dag kännas vid att man har haft någon som helst träff med politiska företrädare för majoriteten.

Man kanske inte ska skylla på sjukhusledningen heller, för de har faktiskt följt de direktiv och de signaler som de fått från majoriteten, nämligen att det som gäller under den här mandatperioden är ekonomi i balans. När man har det som sitt enda fokus och inte bryr sig om kvaliteten kommer man att hamna i de situationer som vi har sett exempel på. Alla som har läst tidningar och följt debatten har sett hur sjukhusledningen, divisionschefen, har sparkat en verksamhetschef som har vågat tala om och gå ut med hur det verkligen ser ut och som har fullt stöd från samtliga sina sektionschefer.

Men alla chefer i vården vet i dag att det gäller att vara lydig. Det gäller att vara tyst. Och det gäller att ha fokus på ekonomin. Om man bara håller sin budget får man sitta kvar. Om man inte håller sin budget får man gå, oavsett vad som händer med kvaliteten.

Den här atmosfären har spritt sig under den här mandatperioden. Det är oerhört dålig stämning ute i vården, särskilt på sjukhusen. Det har nu gått så långt, enligt uppgift, att nämnda divisionschef har krävt att om någon av de upproriska sektionscheferna ska få ta över som verksamhetschef måste vederbörande göra avbön innan han kan få jobbet. Smaka på de orden "göra avbön". Det påminner lite om en annan tid, ett annat styrelseskick. Men så långt har det alltså gått. Jag tycker att det vore bra om majoritetens företrädare gick ut och informerade sig om hur det ser ut på verkstadsgolvet och inte bara litade på sjukhusdirektörer och andra företrädare inom sjukvården.

Anförande nr 291

Gunilla Helmerson (m): I ditt interpellationssvar till Christer skriver du om den hearing som genomfördes i november om cancervården. Du berättar i svaret att de synpunkter som framkom där är ett viktigt underlag för det fortsatta arbetet. Då skulle jag vilja fråga när du faktiskt tänker se till att patienter som tror att de kan ha cancer och söker hos husläkare kommer att garanteras en riktig utredning och vidareremittering till specialister. Det kan gälla till exempel bröstcancerpatienter. En del av dem får beskedet att de är för unga för att det skulle kunna vara någonting att oroa sig för. Då vill jag påminna om att den yngsta patienten har varit 17 år. Man får inte avfärda patienter på det sättet. Andra får värktabletter eller sjukgymnastik när de i verkligheten har metastaser efter bröstcancer.

Kommer du att ta till dig råden från Bröstcancerföreningen amazona om att det måste finnas fler aktörer för att man ska undvika monopol? De säger också i sitt papper att de tycker att det är väldigt viktigt att man informerar patienten om dennes rättigheter att få en second opinion. Det har jag tyvärr haft alltför många exempel på att det inte fungerar. De har också krävt att patienten själv ska erbjudas möjlighet att delta i den planeringskonferens som ska ske kring varje patient som har fått sin diagnos. Det fungerar inte heller som det ska i dag. De vill också att det ska vara möjligt med fler bröstsjuksköterskor för att man ska kunna garantera en valfrihet när det gäller var själva uppföljningen av sjukdomen ska ske. Det ska enligt deras sätt att se ske genom en fast kontakt, alltså en lots, en

hjälp till patienten i vården. Enligt deras mening är en sköterska bäst. Det här är också viktigt, inte bara för dem som fått återfall utan för dem som faktiskt är förstagångssjuka. De har också oerhört många frågor.

Slutligen frågar de sig och det gör jag också och frågar nu dig: Vad är ett överlevnadsår i cancer värt? Hur mycket får en cancerpatient kosta per år och vad ingår? Man jämför med en dialyspatient som kostar ungefär 600 000 kronor för ett års vård. Där stänger man inte av eller avslutar dialysen utan den får fortsätta när man väl har börjat. Men när kan man garantera att de cancersjuka får den vård de behöver?

Anförande nr 292

Landstingsrådet Ros (s): Jag får väl återkomma fler gånger, för så mycket som sägs från talarstolen av oppositionen är det omöjligt att bemöta under ett inlägg, och jag kanske inte heller ska bemöta mig om att bemöta allting som sägs utan försöka att ytterligare tala om vilka åtgärder som vidtas. Jag vill ändå säga, Jan Liliemark, att du inte behöver tycka synd om mig. Jag är beredd att ta ansvar, och det är precis det vi gör med alla de förslag som har lagts fram för att vi ska få rätsida på vården för våra cancerpatienter.

Det kanske inte är någon som längtar efter en cancerplan, men vad jag har förstått finns det ingen från oppositionen som tycker att det är dåligt att det vidtas åtgärder. Ni har i alla fall deltagit i beslutet. Det är väl inte cancerplanen som sådan som patienterna längtar efter utan de åtgärder som den ska resultera i. Precis det ni står och säger i talarstolen behöver bli bättre, nämligen ledtiderna, det snabba omhändertagandet och hela den del som gäller att vi ska ha en vårdkoordinator. Allt det ligger i uppdraget, och detta beslut ska fattas i januari månad. Om det handlar om att ha ett strutsbeteende och inte ta ansvar vet inte jag vad ansvar är.

Med förlov sagt, Birgitta Rydberg, och jag blir faktiskt lite arg, det är möjligt att det är den sena timmen, men att kalla våra pressmeddelanden för glättiga när man i dag får läsa ett pressmeddelande där man blir kallad för den rödkindade tärnan, då undrar jag var seriositeten i pressmeddelandena ligger någonstans. Det känns väldigt konstigt.

Det här är ingen lätt fråga. Den bör väl även oppositionen fundera över. Jag tycker att det är viktigt att den tas på största allvar, vilket jag också säger i mitt svar. Men krisen inom Radiumhemmet har faktiskt väldigt lite med fusionen att göra. Trots att det har funnits ett sparbeting har resurstillskottet varit betydande för cancervården och Radiumhemmet i förhållande till andra delar av sjukvården.

De åtgärder som nu har vidtagits från sjukhusledningens och sjukhusstyrelsens sida tycker jag är värda att få fullföljas några veckor. Jag måste faktiskt fråga – jag tror att det var Jan som nämnde det, men ingen annan från oppositionen har sagt något – har ni tilltro till den sjukhusledning och den styrelse som i dag vidtar åtgärder för att cancervården ska fungera?

Anförande nr 293

Bengt Cedrenius (mp): Fru ordförande, fullmäktige! Jag begärde ordet när alla vittnena klev upp i talarstolen, alla som vittnade om någon som nästan hade blivit misshandlad i cancervården. Jag ska också säga att alla som känner att de inte har fått den behandling de ska ha naturligtvis är ett misslyckande för vården.

Jag har en väldigt nära släkting som för en månad och några dagar sedan fick veta att hon hade en bröstcancer. Den är i dag opererad och bedömd, gudskelov som icke alldeles elakartad. Hon har också genomgått den första veckans cellbehandling. Jag frågade henne naturligtvis:

- Hur var det på Radiumhemmet?
- De är alldeles fantastiska!

Jag sällar mig alltså här till skaran av vittnen. De var alldeles fantastiska.

- Det här bråket som har varit då?
- De är så professionella, det går inte ut över patienterna.

Det här ska vi också prata om, nämligen att vi varje år har 2 000 prostatacancerpatienter. Vi har 1 500 bröstcancerpatienter per år. Dessutom har vi ett stort antal andra cancerpatienter som jag inte har fått fram siffrorna på. Det är alltså tusentals personer som vården gör en jätteinsats för. Det är också allmänt omvittnat. Att en och annan, med förlov sagt, det kanske låter vårdslöst, hamnar i kläm i den här situationen är inte förlåtligt men man kanske kan säga att det inte är konstigt att den mänskliga faktorn ibland inte når ända fram.

De angrepp som hela tiden görs på alla möjliga, det är inte direkta personalangrepp men det sägs från talarstolen att vi har en så dålig cancervård, tycker jag är ett förakt för den personal som vi har. Den gör ett fantastiskt arbete och botar tusentals cancerpatienter varje år, kanske inte för evigt, men man ger patienterna ett fortsatt värdigt och bra liv. En del får årtionden, andra får år och några kanske tyvärr bara får månader. Men jag tycker att vi ska vårda debatten.

Anförande nr 294

Lena Huss (fp): Det pratas om vittnesbörd i den här debatten. Jag ska väl sälla mig till skaran då, även om jag tror att kanske alla här i salen någonstans har kommit i kontakt med en cancersjuk patient. Det är trots allt en sjukdom som tyvärr drabbar alltför många av oss.

För mig var den 7 juli i år en riktig sorgens dag. Det var inte bara så att Londons tunnelbana bombades, det var också så att min allra bästa vän gick bort, 57 år gammal, efter tre år av cancersjukdom. Han fick ett väldigt värdigt slut och ett väldigt gott omhändertagande på Stockholms sjukhem. Men så länge han var i akutsjukvårdens hägn, ja, då fick han en fantastiskt professionell, högteknologisk behandling men inget mänskligt omhändertagande.

Han blev sjuk för tre år sedan. Han fick sin diagnos. Han ställdes inför sina frågor, inför alla existentiella problem, inför ovissheten, prognosen. Vad var det för typ av cancer han hade, hur såg det ut? Han fick inga svar på sina frågor. Han kunde inte ens få tag i sina behandlande läkare när han hade frågor att ställa. Han använde mig som medlare. Måste man ha en vän i landstingsfullmäktige för att få svar på vad man egentligen har för sjukdom? Är det verkligen så det ska gå till?

Det fanns inga kuratorer att prata med. Han fick inget psykosocialt omhändertagande alls. Han fick en oerhört professionell rent medicinsk vård, men var fanns människan? Var fanns helhetssynen?

Jag tyckte att det var bedrövligt att se min bästa vän lida på det sättet, både fysiskt och psykiskt. Och jag hävdar att det till stor del är en ledningsfråga hur vi tar hand om människan i sjukvården. Det är inte bara fråga om hur teknisk vården är. Jag sitter också i medicinsk programberedning 4, som har onkologin inom sitt bevakningsområde. Där får jag också ständiga påminnelser om krisen i cancersjukvården, bristen på palliativ strålning till exempel, som vi har kämpat för länge, bristen på diagnosmetoder inom vissa sektorer och så vidare.

Jag tycker att det här är bedrövligt att beskåda, därför att cancer är en ångestladdad diagnos som många av oss förr eller senare kommer att drabbas av. Då behöver vi fungerande vårdkedjor, någon ansvarig att vända sig till, tillgänglighet, omhändertagande. Jag tycker att det här är en oerhört viktig fråga som jag inte accepterar att Inger Ros avfärdar. Jag tycker att vi kan lasta majoriteten för att det ser ut som det gör i stor utsträckning.

Anförande nr 295

Anders Lönnberg (s): Ordförande, fullmäktige! Någonstans får man nog, någonstans tycker man att en debatt har sjunkit till så låga nivåer att man egentligen inte vill delta i den längre. Vi har nått dit. Vi har svarat varenda gång, jag tror att det är i fem sex omgångar, om cancervården de senaste mötena på den ena populistiska idén och vinklingen efter den andra som kommer upp. Svar ges. Först är det resursbrister. Vi visar att det har getts resurser. Då hoppar man på att alla arbetsförhållanden, alla relationer mellan forskare och sköterskor är Socialdemokraternas fel. Under förra perioden måste det ha varit de borgerligas fel eftersom det var precis likadant då.

Det är en 20-årig konflikt som har funnits på Radiumhemmet, som sedan länge delvis tolkar sig bara vara gäster och inte en del av Karolinska sjukhuset. Janne Liliemark ger en beskrivning som så tydligt är en partsinlaga att det nästan är skattretande. Han känner inte ens till att det finns många protestbrev åt alla möjliga håll, där majoriteten ställer sig bakom divisionsledningen och inte är emot den. Vi har tre enheter av onkologi, både på SÖS och på Huddinge. Det här är en isolerad företeelse som gäller vissa på Radiumhemmet och där den interna kritiken är rakt motsatt. Det är nämligen sköterskorna som tycker att läkarna inte är intresserade av patientvård utan bara av forskning. Det är kanske också ett socialdemokratiskt fel.

Någonstans får det vara nog. Någonstans får vi hyfsa tonen. Vi svarar på de här frågorna dag ut och dag in, timme ut och timme in i den här salen och det är samma sorts falskt hopkomna påståenden som bara vräks ut och görs politisk populism av. Jag tänker inte delta i den här debatten fortsättningsvis. Nu har vi redovisat det faktaunderlag som finns. Alla som har några minnesceller i behåll vet att det har varit på det här sättet i snart 20 års tid och med en nästan säsongsmässig regelbundenhet, en gång per år, har den här frågan studsat upp.

Ibland tar man inte ansvar från ledningens sida. Gör någonting! Sedan gör ledningen någonting, och man kan vara helt säker på att just det ledningen gör just då är helt fel. Vad än folk gör kommer ni alltid bara att klassa ned och klanka på

detta som otillräckligt, felaktigt och helt i fel tid också naturligtvis. Det ni gör är att tala om för alla stockholmare att vi har världens sämsta cancervård, trots att den aldrig någonsin har varit bättre. Den är helt klart väsentligt bättre i dag än för ett år sedan. Den är mycket bättre än för fem år sedan och den ska bli bättre framöver. Den har problem. Den har stora kulturella problem. Den har väldigt mycket existentiella problem. Men, herregud, spela inte boll med människor!

Anförande nr 296

Jan Liliemark (fp): Det är lite märkligt att höra Anders Lönnberg ge sin bild av verkligheten. Det var ett informationsmöte för inte länge sedan i aulan på Karolinska sjukhuset. Det var 700 deltagare. Det lär inte finnas så många fler på Radiumhemmet som inte var där. Stämningen var inte sådan att det fanns för och emot, det kan jag intyga. Det var en väldigt tydlig bild av en sammanhållen grupp mot en sjukhusledning.

Inger Ros frågade om vi hade förtroende för sjukhusledningen. Jag säger som jag sade tidigare att sjukhusledningen nog bara gör sitt jobb. Och de gör det jobb som de satts att göra av landstingsledningen. Frågan är om man ska ha förtroende för landstingsledningen eller ej. Där är väl vår inställning klar.

Om jag får vara lite mindre hätsk kan jag säga att jag ändå tror, Inger Ros, att det vore bra om ni gav er ut och pratade med personalen direkt och fick information från dem som berörs, och som nu är förtvivlade ute i vården, och inte bara lyssnar på en sjukhusledning.

Anförande nr 297

Gunilla Helmerson (m): Inger frågade om inte vi tyckte att det var bra med en cancerplan. Jo, visst är det väl bra med en cancerplan. Men innan den är färdig finns det en hel mängd patienter som faktiskt måste få hjälp och vård. De kan inte vänta på att den här planen kommer.

Jag har också en bekant som alldeles nyligen fick en svårt utvecklad lungcancer och en diagnos i ett sent skede. Hon har vid varje undersökning, varje behandling fått en oskäligt lång väntetid. Det säger läkarna själva. Det här borde du kunna få mycket snabbare, men det fungerar inte.

Jag har inte sagt ett enda ont ord om personalen. De jobbar nog så gott de kan. Jag har frågat majoriteten hur ni har tänkt och när ni ska ta ert ansvar för att det här ska fungera. Jag har inte klagat ett enda dugg på personalen.

Och en stilla liten undran: Vem i den här salen är det som har ansvaret? Vem sitter som ansvariga i ägarutskott och annat och faktiskt ska se till att det här fungerar?

Anförande nr 298

Landstingsrådet Wenneholm (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Tänk du, Anders Lönnberg, om cancerläkarna, om sjuksköterskorna och vårdbiträdena skulle säga: Jag struntar i att göra mitt jobb för jag gillar inte det som överheten ger som direktiv till oss. Det gör de inte. De gör ett jättebra jobb varje dag. Men det kan man inte säga att du gör som ordförande i ägarutskottet när du går upp i talarstolen och lägger av en sådan salva som du gjorde nyss. Du är kränkt

personligen och du klarar inte av den debatten. Men de klarar av att ge cancersjukvård varje dag. Det borde du lära dig något av.

(Anders Lönnberg (s): De gjorde ju inte det nyss.)

De ger den vården utifrån de direktiv och de ramar som den politiska majoritet ger som du tillhör. Det var intressant att se hur den politiska ledningen abdikerade. Det är jobbigt att få kritik. Det är jättejobbigt att få kritik. Men du måste nog vara lite mer konstruktiv än så om du ska klara det här jobbet.

Nu är det ändå så att vi i rask takt närmar oss valet, och det kanske är tur för stockholmarna. Jag tror också att det är så bland personalen, som ni filtrerar informationen från och som ni inte vill prata med. Jag tror nog att det är rätt skönt för dem också att det närmar sig valet så att de kan ta ställning precis som alla andra väljare.

Det finns de facto pengar till en halv avdelning som ändå är stängd. Varför är den stängd? Är det därför att personalen och ledningen på Radiumhemmet är illvilliga, inte gör sitt jobb? Eller är det möjligen på grund av att de har de direktiven från den politiska ledningen? Och kryp inte bakom att det skulle vara så att vi kritiserar ledningen för att de gör det ni säger till dem att göra. Det är faktiskt ni som fattar beslut i den här salen. Det är ni som ger direktiven, och de genomför, tycker jag, ett omöjligt uppdrag. Men de gör det så gott de kan. Det är ni som har ansvaret. De verkställer det ansvaret på ett så bra sätt de någonsin kan. Skyll inte på dem! Ta ansvaret för att ni driver en omöjlig politik, för att ni har satt i gång en process som inte var bra när det gällde att skruva ihop det här sjukhuset.

Jag tycker att det är dags att du, Anders, åker hem och sover ett tag. Det tror jag att du skulle må gott av.

Anförande nr 299

Lars Joakim Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Den 12 september var jag på ett möte med Stockholms bröstcancerförening. Där hölls mycket spännande anföranden om modern teknik, vad man kan göra och inte göra för dessa sjuka kvinnor. Efter två mycket intressanta föredrag höll Lena-Maj Anding ett anförande om alternativmedicin. Då skrek en förtvivlad kvinna: Med din politik hade jag varit död långt innan dina alternativmediciner kommer. Sedan gick Lena-Maj hem.

Då är min fråga: Tror du, Lena-Maj – om jag får ställa den frågan utöver själva interpellationsfrågan – att de cancersjuka kvinnorna på Stockholms cancerförenings möte den 12 september kände sig lugnade efter ditt anförande?

Anförande nr 300

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker faktiskt att det är beklagligt att man ska bli utsatt för att höra att man avfärdar en fråga när man står här klockan nio på kvällen på fullmäktige och gång efter gång försöker redovisa alla de politiska beslut som har fattats för att vidta åtgärder för att förbättra cancervården. Det tycker jag inte känns respektfullt att bli anklagad för. Och det är inte första gången vi diskuterar det här.

Någon har sagt att vi behöver vårda debatten lite grann för att inte göra frågan större än vad den är. Det är tillräckligt besvärligt ändå att det är en situation mellan ledning och personal som inte är bra. Men jag tycker också att vi måste ha respekt för all den personal på SÖS och Huddinge som tycker att de gör ett fantastiskt jobb gentemot cancerpatienterna. Det visar alla de tackbrev vi får för att patienter får en bra vård.

Det låter som om det bara är oppositionens företrädare som har personliga erfarenheter av cancervården. Det har jag också och många med mig. Jag kan garantera er att vi är ute nästan varje dag och träffar patienter och personal, precis lika mycket som ni. Det beror också på hur man samlar ihop den kunskap och erfarenhet man får för att försöka vidta rätt åtgärder.

Anförande nr 301

Anders Lönnberg (s): Christer, jag hade inte förväntat mig något annat av dig, den kulan visste var den tog.

Ni vill inte ha svar på era frågor! Du är en kolportör av missnöje! Du vill inte ha våra svar, du är inte intresserad av sakfrågorna. Du är bara intresserad av att komma åt en socialdemokratisk majoriteten! Du är villig att påstå vad som helst om vilken vårdenhet som helst bara det dyker upp i rätt tid och passar. Detta vet vi allihop! Alla vet det utom du, och det beror på att vi är vakna här, vi sover hemma.

De har fått pengar för att kunna rekrytera, men du antyder att vi skulle ha förbjudit dem att använda pengarna till rekrytering. Vilken logik eller ens självbevarelse-drift finns det i detta? Det är så befängt att det inte är sant!

Varför slutar folk sina anställningar? Jo, därför att det finns en konflikt mellan vårdmodell och forskningsmodell. Om du inte vill se att den konflikten finns så kan man undra vem som är kompetent att leda sjukvården.

Vi har kontakter med alla fackförbund, det finns brev från de olika fackföreningarna som ställt sig bakom divisionsledningen.

(Förste vice ordföranden: Då, Anders, går ordet till Lena-Maj Anding.)

Det tycker jag det gör med viss rätta.

Anförande nr 302

Lena-Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter och åhörare! Jag vill bara uttala att Miljöpartiet står bakom de åtgärder som jag vet kommer att vidtas inom cancervården. Jag är helt övertygad om att vi kommer att hitta lösningar för de administrativa problem som finns.

När det gäller ett möte med cancerföreningen Amazonas, som föreningen nu heter, så var det så att de ville ha tillgång till en metod nu som vi i dag inte tillhandahåller inom cancervården. Den kallas för hypertermi och Socialstyrelsen har ställt sig bakom den. Vi har startat en dialog om denna behandling, och jag hoppas att vi snart får möjlighet att ge även denna behandling inom Stockholms läns landsting.

Anförande nr 303

Andres Käarik (fp): Ordförande! Jag tänker inte kontra majoritetens vredesutbrott mot oppositionen med ett motsvarande. Jag tycker inte att det för saken framåt. Vi har all respekt för majoriteten, men vi har ingen som helst tro på de lösningar ni presenterar. Det är vår skyldighet att säga detta i talarstolen, och det vill vi ha respekt för och inte raseriutbrott från olika ordförande på den socialdemokratiska sidan – till råga på allt applåderade av hejklacken vid väggen.

Onkologiverksamheten har en del problem, det vet alla som har en längre inblick i sjukvården. Den har alltid haft en rad problem. Med elementär inblick i de problemen vet man också att det är en otänkbar tanke att man kan lösa dem genom att slå samman olika kliniker. Det är precis det som är huvudingrediensen i den socialdemokratiska politiken. Jag kan förstå att man diskuterar sammanslagningar och koncentrationer av högspecialiserad vård, av brännskadevård och barnhjärtkirurgi och annat, men detta handlar om en av de största folksjukdomarna. Tanken att man måste slå ihop enheterna av koncentrationsskäl är bisarr – ändå genomföra man den pang barnomsorg, utan att tänka sig för.

Ingen har hittills påvisat någon som helst positiv effekt av en sådan sammanslagning. Däremot har vi i varje inlägg från personalen i varje tidning och i varje inlägg i dag kvitto på att det inte har fungerat. Det är kvittot på att den socialdemokratiska toppstyrningspolitiken och centralismen inte fungerar – definitivt inte när det gäller folksjukdomar. Däremot kan vi diskutera vad som behöver koncentreras i den smala högspecialiserade vården, för det finns sådant.

Tänk, om majoriteten har rätt, tänkte jag. Tänk, om det är så att orsaken till problemen i cancersjukvården är resursbrist! Det har tagit majoriteten mer än tre år att upptäcka det. Då har man kommit på det geniala att sjösätta en cancerplan och tillfoga en mindre summa pengar till den också, men precis när man gör det utbryter den totala krisen inom vården. Det betyder att de åtgärder som man vidtagit och anslagit pengar till bara har försvunnit, inte genom oppositionens försorg. Det är ingen i verksamheten som har sett till dem. Tvärtom skriver man på fler protestlistor än någonsin. Uppenbarligen är verksamhetens organisation sådan, trots alla heroiska och mycket engagerade insatser från personalen, att den här typen av sedvanliga organisatoriska idéer med planer och annat inte fungerar. Det är ytterligare ett kvitto på att den här typen av stora breda verksamheter mår katastrofalt dåligt av den typ av centralism och sammanslagning som vi har sett exempel på inom Karolinska universitetssjukhuset.

Anförande nr 304

Landstingsrådet Nyman (kd): Fru ordförande! Jag är den förste att tillstå att det varit problem inom den här vårdsektorn i många år, så ock under förra mandatperioden. Jag kan bekräfta det. Vi har en benägenhet, när vi vill förenkla vår tillvaro, att skylla på dem som hade majoriteten strax innan, och så tror vi att vi löser frågorna på det sättet.

Det är naturligtvis förmätet av mig att i det här läget ge Inger Ros några råd – men jag tror att du skulle ha vunnit en del i den här debatten och sakfrågan skulle ha vunnit en del i den här debatten om du hade svarat rakt på ställda frågor. I stället blir det nu en irriterad ton därför att vi vågar ställa frågorna och, som du sade, gör politik av cancerfrågan.

Jag har ju inte varit i opposition tidigare, men en del av mitt beteende har jag lärt mig av dåvarande oppositionen när jag tillhörde i majoriteten. Det är det vanliga sättet. Men som ansvarig för verksamheten och som svarande på interpellationer tror jag att det är oerhört angeläget att du ger svar på tal, för då blir den debatt som följer mycket mer sansad.

Praktisk taget alla som kommer till vården får precis den vård de behöver, och de får den med goda resultat. Dessvärre vet vi att många cancersjukdomar är av den art att de inte leder till bättring och bot. Jag är alldeles övertygad om att ni kommer att ha fullt sjå resten av mandatperioden, och jag är lika övertygad om att den tillträdande majoriteten om ett år eller så kommer att få kämpa med dessa frågor också mot bakgrund att det här är sjukdomar, en hel rad, som dessvärre blir vanligare. Samtidigt ökar möjligheterna att möta behoven, och det enda vi vet om de framtida behandlingarna är att de är effektivare och kostar rasande mycket mer.

Utmaningen kommer att vara densamma alldeles oavsett majoritet, men det är lite trist när så viktiga frågor som de ställs i interpellationen leder till att det blir en konfrontation därför att frågorna ställs. Svara lugnt och sansat. Den första frågan är över huvud taget inte besvarad, den är inte berörd alls i debatten – vilka väntetider tycker du är acceptabla? Någon bild av det borde du ha att servera oss. Då får vi veta vilka ambitioner det finns i kombination med svaret på den frågan.

Vår uppgift i politiskt hänseende är att arbeta så att vi ger bästa tänkbara verksamhetsförutsättningar för ledningar och personal.

Ett annat gott råd till oss alla är att försöka ha konstruktiva och tillitsfulla kontakter på alla nivåer, inte bara på en nivå – antingen bara hos personal eller bara hos patienter eller ledningar. Det går att ha – jag vet, för jag har provat.

Anförande nr 305

Lars Joakim Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Det är nog så att väldigt många patienter ringer till oss oppositionspolitiker för att få ingjutas lite hopp i sin sjukdom. Anders Lönnberg säger att allt ska bli bättre, Lena-Maj Anding sade efter mötet den 12 september att hon inlett en dialog. Nu har september, oktober, november och snart hela december, fyra månader, gått och ännu finns inte den där apparaten i funktion. Cancersjuka patienter vill ha vård nu, inte sedan.

En ond höftled kan man nog stå ut med i tolv, fjorton, sexton månader eller flera år medan man väntar på operation. Men en cancerpatient behöver vård nu, inte sedan. Jag möts varje dag där hemma av min äldste son vars lärare nu är svårt cancersjuk. Han har inte fått behandling trots att tre månader har gått. När han känner sig riktigt dålig och inte kan andas ordentligt då hänvisas han till KS:s akut! Jag tycker inte att det är värdigt.

Anförande nr 306

Bengt Cedrenius (mp): Om jag skulle svara på den här interpellation enligt Stigs modell så skulle jag fråga mig vilka väntetider jag tycker är acceptabla. Helst inga alls, naturligtvis. Landstingsfullmäktige beslutade i samband med budgetbehandlingen att vi inte ska ha några väntetider, det ska vara nolltolerans

inom cancervården. Det finns ett landstingsfullmäktigebeslut om detta som ni står bakom.

Vi har gett de ekonomiska resurserna, alltså måste vi se till att ledningen inom cancervården använder pengarna på rätt sätt för att åstadkomma det som ni och vi önskar.

Anförande nr 307

Lena - Maj Anding (mp): En kort kommentar. När det handlar om nya metoder är det så att det ska fastställas att de har god effekt, att de har evidens. Det behöver förankras. Det tar lite tid innan man har förankrat en sådan sak hos professionen och i det medicinska programarbetet. Det är inte mycket att göra åt, men den som väntar på något gott, och så vidare. Vi försöker att få till stånd denna möjlighet så fort vi bara kan.

§ 338 Interpellation 2005:74 av Pia Lidwall (kd) om valfrihet eller tillhörighet

Anförande nr 308

Pia Lidwall (kd): Fru ordförande och ledamöter! Nu ska vi tala om något helt annat, nämligen valfrihet respektive tillhörighet. Det kan tyckas vara ett litet exempel som jag har skrivit om i interpellationen, men den får stå som modell för det som en hel del patienter upplever är deras verklighet.

En gravid kvinna och hennes man har hört talas om att de kan föda sitt barn på Danderyds sjukhus, men hon råkar tillhöra Karolinskas upptagningsområde. Det som det här paret då får höra är att de tillhör Karolinska. Men de svarar att de vill föda någon annanstans, men det tycker inte vårdens representanter är så bra. Detta är en fråga som jag tycker att vi måste göra något åt.

Valfriheten är lagstadgad, alla partier ställer sig bakom den, men på något vis får vi inte personalen att marknadsföra valfriheten, tycka att det är okej att byta sjukhus om man inte vill ha det sjukhus som man geografiskt tillhör. Man bjuder med armbågen, så att säga. Det är vad min fråga till Inger Ros handlar om.

Du är inte heller nöjd med tingens ordning, och jag tackar för det svaret. Nu ställer du en mängd hopp till vårdgivarmodellen som ska sjösättas, och det är väl gott och väl för då har man ett val redan från början. Men alla de patienter som vill byta kedja, kommer de också att bli bjudna med armbågen hädanefter? Jag skulle vilja ha svar från dig på frågan om vad du gör med dessa patienter som är kräsna, medvetna och som faktiskt gör anspråk på att få vara med och bestämma. Vilken beredskap har du för att de ska känna sig nöjda med vården hädanefter?

Anförande nr 309

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vet inte riktigt om jag förstod slutklämmen i din fråga, men jag försöker hålla mig till det som du har skrivit i interpellationen. Jag delar din uppfattning och jag blir bekymrad när patienter tar kontakt med oss politiker och berättar att valfriheten inte gäller – det finns ju ett beslut i fullmäktige och vi är helt överens i denna fråga. Det finns

inget annat sätt än att hela tiden gå ut med information och arbeta med att påminna om att det råder valfrihet för de patienter som så önskar.

Det som görs är att vi i alla sammanhang diskuterar frågan och den finns med när nya avtal tecknas – valfrihet gäller. Det är naturligtvis väldigt viktigt. Jag försöker tala om för att alla som vänder sig till mig tala om vad som gäller.

Jag vet inte på vilka andra sätt man ska informera om detta än att tala om vad som gäller och gå ut till personalen och säga det. Har du några mer konkreta exempel på hur vi ska jobba med den frågan? Såvitt jag förstår har detta inte fungerat tillfredsställande någon gång, men förhoppningsvis har det blivit bättre och bättre.

Jag ställer också ett hopp till det beslut som nyligen har fattats i landstingsstyrelsen om strategin för att genomföra öppna kvalitetsredovisningar som också ska göra att patienter på ett bättre sätt kan använda sin valfrihet genom att följa de olika vårdgivarnas kvalitet så att de kan få bästa möjliga vård.

Anförande nr 310

Pia Lidwall (kd): Fru ordförande! Timmen är sen, det är inte så lätt att formulera sig så att jag uttrycker med tydligt och enkelt.

Problemet är de patienter som ställer krav på att få gå lite vid sidan av. Det är de som behöver känna sig välkomnade i vården även efter det att vårdgivarmodellen för mödra-, förlossnings- och eftervårdskedjan kommer att vara beslutad. Tanken är ju att man ska göra sitt val redan från början, när man blir gravid. Då ska man välja sin mödravård och följa modellen med det sjukhus där man ska föda sitt barn och så vidare.

Jag talar om alla dem som vill göra andra val, andra skattebetalare som vill ställa berättigade krav på vården. Ofta fungerar kedjan ganska väl, men hur är det för alla andra? Jag tycker att du som majoritetsledare bör ha beredskap så att de känner att det är okej att välja fritt och inte upplever att de blir mottagna med armbågen. Det är nämligen det som sker i dag.

Jag ställer också stort hopp till de öppna kvalitetsredovisningarna och att vi kan ställa betydligt större krav på att man hädanefter ska följa de avtal som gäller. Inom alliansen har vi lagt förslag om att det ska skrivas in i lag om att man måste informera patienterna om att det finns valfrihet. Det är kanske lösningen på det hela, alltså en lag.

Anförande nr 311

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Till att börja med är vi överens om det kommande beslutet om val, och hela vårdkedjan är ju till för att man ska kunna välja från början till slut.

Sedan pratar du om de patienter som vill ställa sig vid sidan om detta. Meningen med att välja en vårdkedja är ju att den som vill bryta vårdkedjan och göra ett annat val också måste ha den möjligheten. Det är klart att detta måste vara möjligt och det måste också ingå i beslutet. Jag håller mig nu till förlossningskedjan, det finns en rad andra också, men eftersom du själv har exemplifierat med förlossningsvården så håller jag mig till det exemplet.

Jag måste få säga att det är viktigt att som politiker säga att det kan stöta på komplikationer att inte få exakt det som man har valt. Det är klart att om det kommer tio stycken födande kvinnor vid samma tidpunkt måste alla få hjälp men det kanske inte går på samma ställe. Så är inte ofta fallet, men det måste ändå få sägas.

Jag tänker inte i denna sena timme ta ställning till frågan om lagstiftning i denna fråga, men jag kan konstatera att vi i vår budget har betonat frågan om att stärka patientens rättigheter. Detta är också viktigt att ta med i arbetet. Jag tror att detta handlar om att inte bara jag som ansvarigt landstingsråd ska göra uttalanden utan att landstinget hela tiden behöver arbeta med attitydförändringar inom vården för att få detta att fungera.

Jag vet ju, och jag tror att du också vet, att det finns en del vårdgivare som faktiskt inte vill släppa ifrån sig sina patienter. De vill gärna behålla patienterna och hjälper dem inte med den information som de har rätt till. Det behöver vi naturligtvis jobba väldigt mycket med, vilket vi försöker fokusera på vid avtalsskrivandet.

§ 339 Interpellation 2005:75 av Cecilia Carpelan (fp) om hur rutinerna för Sexual Transmitted Infections (STI) fungerar vid husläkarmottagningar i Stockholms stad

Anförande nr 312

B o J o h a n s s o n (fp): Ordförande! Jag tackar landstingsrådet för svar som jag som jag tycker är positivt. STI, Sexually Transmitted Infections, är ett samlingsnamn för ett antal ganska allvarliga sjukdomar, bland annat klamydia och hiv, sjukdomar som omfattas av särskild lagstiftning och därmed också är föremål för särskilda insatser från samhällets sida.

Den undersökning som har genomförts av Beställare Vård visar bland annat att endast en tredjedel av vårdcentralerna i Stockholms stad hade korrekta rutiner. Två tredjedelar hade det inte. Jag tycker att detta visar att det fortfarande finns brister och att åtgärder behövs i olika mån beroende på vilka brister finns.

Jag vill också hänvisa till den debatt som Birgitta Sevefjord och jag förde vid ett tidigare tillfälle då jag frågade om möjligheterna för en patient att hiv-testa sig vid en vårdcentral. Då betonade Birgitta Sevefjord dels att hivtesten var gratis, dels att det är viktigt att patienterna får korrekt information om möjligheten att göra hivtest och var de kan göras.

Sammantaget visar undersökningen att det behövs ytterligare resurser och kompetens vid vårdcentralerna för att rutinerna ska kunna efterlevas. Detta är också vad LAFA säger, och de understryker att utbildningen för husläkare är väldigt knapp och att STI-information inte prioriteras. Det sista tycker jag är anmärkningsvärt.

Jag tycker att det svar som du har gett är positivt, Brigitta. Du är medveten om problemet och har en vilja att åstadkomma något. Jag skulle ha varit helt tillfreds med ditt svar, om du inte uttryckt dig svepande när du talar om planering av riktade utbildnings- och informationsinsatser samt förbättring av rutiner och arbetssätt. Det är alltså sådana åtgärder som du vill använda för att åstadkomma

en förändring. På den punkten skulle jag gärna vilja att du vore mer konkret. Vilka utbildnings- och informationsinsatser är det du åsyftar?

Anförande nr 313

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Ordförande! Tack, Bo Johansson, för ditt inlägg! Det känns lite skönt efter de ganska hetsiga och långa inlägg vi har haft att vi kan ha en lugnare diskussion nu.

Den första fråga Cecilia Carpelan ställde var: tycker du att STI-rutinerna fungerar tillfredsställande vid vårdenheter i Stockholms län. Svaret på den frågan är nej, de fungerar definitivt inte tillfredsställande.

Den enkät som du hänvisar till visar att man vid ungefär en tredjedel av vårdcentralerna följer de rutiner som vi fattat beslut om för arbetet med behandling, uppföljning och smittspårning och även kostnader för hivtestning. Det finns stora problem, och tanken är att de problem som enkäten redovisar är de som man ska gå tillbaka till mottagningarna och redovisa och tala om hur läget är och vad de måste åtgärda för att följa beslutade rutiner.

Resultatet av enkäten har redan förts ut till smittskyddsensheten, till närsjukvårdscheferna och till mottagningarna och man har påvisat alla de brister som idag finns och som är oacceptabla. Den utbildning och informationsverksamhet som ska göras bygger direkt på de svar som man har fått i enkäten och de problem som enkäten visar. Det är väldigt tydliga och konkreta problem som enkäten redovisar.

Sammanfattningsvis finns det ganska stora brister och min ambition är att genom informationsinsatser och utbildning, som bygger på de brister som enkäten visar, under våren genomföra en översyn av rutinerna för att alla enheter ska tillämpa rutinerna när det gäller smittspårning och behandling av människor som har blivit smittade. Målet med arbetet är naturligtvis att vårdcentralerna och alla mottagningar ska tillämpa korrekta rutiner framöver. Det här är ett väldigt konkret arbete så det borde kunna gå att genomföra under våren 2006 och det är min ambition.

Anförande nr 314

Bo Johansson (fp): Tack för det svaret! Jag tycker att det finns all anledning att vi får följa upp den här frågan och återkomma. Jag tycker att det svar du har gett, Birgitta, känns positivt och jag hoppas att nästa undersökning – för jag hoppas att det blir en sådan – kommer att ge ett helt annat resultat.

Jag tycker definitivt att man ska koppla in LAFA i det här arbetet. Det är en av landstingets bästa enheter när det gäller kompetens på detta område.

Anförande nr 315

Margareta Cederfelt (m): Fru ordförande, landstingsledamöter! Det är intressant att lyssna på Birgitta Sevefjord och höra att det kommer att finnas fungerande rutiner och att klamydia förekomsten minskar. Jag tänker på att jag har väckt interpellationer om sexuellt överförbara sjukdomar vid flera tillfällen – jag tror att jag ställde den första redan hösten 2002 och fick då svaret att situationen är under kontroll, vi har vidtagit åtgärder och det kommer att bli mycket bättre.

Nu får jag höra Birgitta Sevefjord säga precis samma sak igen, fastän med lite annan infallsvinkel – situationen kommer att bli mycket bättre, vi har vidtagit åtgärder. I mina öron klingar detta mycket falskt.

Mellan 2002 och 2005 har det gått tre år, och fortfarande lyder budskapet: det kommer att bli mycket bättre, vi har vidtagit åtgärder.

Anförande nr 316

Håkan Jörnehed (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det var innerstadens sjukvårdsberedning som tog initiativ till den här undersökningen för vi blev uppmärksammade på att framför allt hivtestningen inte fungerade på vårdcentralerna. Vårdcentraler tog betalt för hivtester som ska vara gratis och de som testade sig fick inte vara anonyma. Detta beror antagligen på att personal har bytts ut från 1980-talet då det kanske var vanligare med hivtester. Vi såg ett problem i detta.

Man kan undra varför ingen har tagit initiativ till en sådan här undersökning tidigare för att ta reda på hurdana STI-rutinerna på vårdcentraler är. Bo som är så engagerad kan väl ta initiativ i den geografiska beredning som han är ledamot av. Detta är ju en fråga som vi måste arbeta med för att kunna sänka klamydiaförekomsten i den här regionen. Vi kan väl fortsätta att arbeta med detta – men det var vi som tog initiativet, pratberedningen som ni brukar kalla den.

Anförande nr 317

Landstingsrådet Sevefjord (v): Jag delar helt Bo Johanssons uppfattning om LAFA, de gör ett väldigt bra och viktigt arbete.

När det gäller frågan om huruvida vi har vidtagit några åtgärder eller inte så är det på det sättet att vi arbetar intensivt med dem. Vi förstärker på ungdomsmottagningarna, vi ska öppna en central mottagning i Stockholm just för att underlätta testning och uppföljning för dem som har smittsamma köns sjukdomar.

Klamydiakurvan som har stigit brant under ett antal år börjar faktiskt plana ut; ökningstakten är inte högre än vad den var förra året. Huruvida det kommer att leda till att antalet fall av klamydia minskar vet vi ännu inte, vi måste avvakta en tid för att kunna veta det. Nog har vi vidtagit en rad åtgärder, att säga något annat är att säga fel saker.

Anförande nr 318

Margareta Cederfelt (m): Nej, de sexuellt överförbara sjukdomarna har inte minskat. Det finns klara uppgifter om att gonorrén har ökat, att syfilis är tillbaka och etablerad som sjukdom, att hiv också är ett problem som ökar och att herpes är ett välkänt problem. Att bryta ut en sjukdom och säga att de sexuellt överförbara sjukdomarna minskar är fel.

Jag hoppas att det inte bara är tomma ord nu, för tre år har gått, och ännu har inte trenden brutits, så som Birgitta Sevefjord sade. Men jag hoppas för patienternas skull att det stämmer att något är på gång nu.

Anförande nr 319

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Jag tyckte nog att jag var väldigt tydlig i mitt inlägg när jag sade att klamydia – jag pratade inte om andra könssjukdomar – är en omfattande och svår könssjukdom, som kan leda till sterilitet och andra problem för både kvinnor och män, och att vi där tycker oss se en minskning av ökningstakten, vilket naturligtvis är positivt.

Men det betyder inte att allt är väl och att vi inte har fortsatta problem att jobba med, vilket vi naturligtvis ska göra, framför allt bland unga människor. Det är därför vi gör satsningen på en central, lättillgänglig mottagning i Stockholm, en drop-in-mottagning där det ska vara enkelt att söka läkarkontakt och enkelt att göra provtagning och där det ska vara generösa öppettider.

Sedan ska vi naturligtvis – tillsammans med LAFA och andra duktiga organisationer och provtagningar som vi har i Stockholms läns landsting – fortsätta att utveckla ungdomsmottagningarna, för de är oerhört väsentliga i det här arbetet.

§ 340 Interpellation 2005:76 av Sonia Lunnergård (kd) om stöd för att sluta snusa

Anförande nr 320

Sonia Lunnergård (kd): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag får börja med att tacka för svaret, även om jag inte är helt nöjd med innehållet.

Jag ska ställa en fråga till er: Vilka är ansvariga för att 17 500 ungdomar börjar röka i år och att snusningen både ökar i omfång och kryper ner i åldrarna? Ni kan fundera på svaret. Vi vet att mer än 80 procent av dem som börjar röka är under 18 år. Vi vet också att ingen föds till rökare eller snusare.

Tobaksbolagen satsar just nu hårt på att få svenska kvinnor att börja snusa. Man tillverkar till exempel läckra snusdosor i olika pastellfärger, som ni kan se på skärmen nu. Men snus är snus, om än i gyllne dosor. Man smaksätter med mandarin, anis och mint, och vips tilltalar det flickor och unga kvinnor. Ja, det finns snus för alla smakriktningar. Man har också lyckats mycket bra. 30 procent fler kvinnor snusar i dag än för tio år sedan.

Birgitta! Du har i ditt svar inte med ett ord nämnt det oroväckande i att unga flickor nu är den nya målgruppen som luras in i ett kroniskt snusberoende. Det är väl inte en jämställdhetsfråga?

Det har tagit många år att minska rökandet bland ungdomar. Massor av frivilligtimmar och hårt arbetande organisationer ligger bakom den minskning som vi i dag kan se i statistiken. Men glädjen över att cigarettförsäljningen har minskat med 32 procent dämpas betydligt genom vetskapen om att snusförsäljningen har ökat med 74 procent. Det är som att komma ur askan i elden.

Vi vet också att snus ökar risken för både cancer och hjärt- och kärlsjukdomar. Att ta mindre allvarligt på snuset är som att göra som en struts, som stoppar huvudet i sanden för att slippa se ett allvarligt misstag – och det är ungdomarna som får betala priset.

Anförande nr 321

Landstingsrådet Sevefjord (v): Jag tycker nog att jag är ganska utförlig i mitt svar. Den fråga som du ställer är: ”Anser du att det är lika angeläget att landstinget erbjuder stöd för dem som vill sluta snusa som för dem som vill sluta röka?” Då säger jag att jag fortfarande anser att fokus måste ligga på tobaksprevention när det gäller rökning, eftersom den är oerhört skadlig inte bara för den som röker utan också för omgivningen.

Men det betyder inte att vi inte ska arbeta också mot snusning, och det gör vi också på olika sätt: genom Sluta röka-linjen, där man kan få hjälp och stöd för att sluta snusa, men också till exempel genom att tobaksprevention kommer att omfatta också preventionsarbete i fråga om snusning, i den nya uppdragsbeskrivning för mödravårdscentraler som man håller på att ta fram nu. Barnavårdscentralerna har redan uppdraget att jobba med de frågorna.

Det är inte så att vi struntar i frågan. Men det jag har sagt i mitt svar är att jag anser att fokus fortfarande måste ligga på rökningen, eftersom skadeverkningarna där är så enorma. Det betyder inte att jag inte menar att också snusning är skadligt. För mig är det fullständigt obegripligt att man över huvud taget kan göra något så äckligt som att snusa. Men det är ju individuellt om man vill snusa eller inte.

Kapitalismen fungerar dessutom så att man gärna vill sälja sitt snus i tjugiga dosor. Man vill sälja sina produkter – det är så det fungerar. Samhället fungerar på det sättet.

Sedan ska vi naturligtvis tillsammans motarbeta en så dålig vana som just snusning – också snusning bland unga flickor och unga pojkar.

Det positiva som har hänt i Sverige är ändå att antalet rökare har gått ned otroligt mycket, både bland unga flickor och bland unga pojkar, även om tjejerna i just den här frågan är mer jämställda än tidigare när det gäller rökning, eftersom de unga tjejerna faktiskt röker lite mer än de unga grabbarna.

Det är ett omfattande arbete som vi ska göra, men fokus tycker jag fortfarande måste ligga på tobaksrökningen, eftersom den är så mycket mer skadlig än snusningen.

Anförande nr 322

Jan Liliemark (fp): Jag tycker i princip att det svar som Birgitta Sevefjord har skrivit är bra. Jag tycker att vi ska ha fokus på rökningen och inte på snusningen. Det handlar inte om strutsar här, utan snarare om myggor och kameler.

Det kan verka som om de som tror att snus är ett hälsoproblem har fått vatten på sin kvarn på senare tid, i och med den tjocka utredning från Folkhälsainstitutet och Karolinska institutet som lades fram häromveckan. Den utredningen har blivit hårt kritiserad både internt och externt, från både Cancerfonden och onkologiprofessorer på Karolinska institutet. Jag har också läst den och kan intyga att den är riktigt usel.

När det gäller cancerlarmet i den handlar det om en gammal undersökning som knappt är värd papperet den är skriven på. Det är gravt fusk med statistik. Det är den tunga undersökning som man bygger larmet på – en norsk undersökning om bukspottkörtelcancer.

Det som står i svaret är bland annat att man kan få diabetes av snusning. Det är väl en av de få saker som är trovärdiga i den här undersökningen från Folkhälsoinstitutet, där man däremot slår fast att det inte finns några bevis för att man får diabetes.

I senaste Läkartidningen relaterades också en intressant undersökning från The Lancet. Man hade gjort en undersökning om koffein och högt blodtryck. Det visade sig att man får både blodtrycksstegring och pulsstegring av koffein, precis som man får av snus. Hos unga kvinnor verkar man till och med få hypertoni av idogt tedrickande, vilket man inte ens har lyckats visa för snus. Frågan är om man ska inrätta avvänjningsmottagningar för unga kvinnor som dricker för mycket te.

I den undersökning som relateras i svaret lät man snusare få snusavvänjning. Man lyckades få 40 procent, det vill säga 20 av 50, att sluta snusa. Men 3 började röka i stället, och då har man ju inte lyckats med någonting när det gäller att förbättra hälsan.

En bekant till mig var hos tandläkaren häromdagen och fick rådet att börja röka, eftersom hans tandhalsar hade blivit så illa anfrätta av snuset. Den typen av tossiga råd från vårdpersonal kommer vi nog att få se mer av om vi inte tar avstånd från den så kallade utredningen från Folkhälsoinstitutet och är väldigt tydliga – bland annat i den här typen av interpellationssvar men även i andra sammanhang – och pekar på de verkliga farorna.

När det gäller unga kvinnor och rökning: 20 procent av de unga kvinnorna röker, men bara 2 procent snusar. Vore siffrorna de omvända skulle det vara en fantastisk förbättring av folkhälsan. I dag är rökning faktiskt ett kvinnoproblem i första hand. Det är mycket möjligt att medellivslängden för kvinnor, sedan mina barn har levt sitt liv, kommer att vara lägre än för män just på grund av att kvinnor i dag börjar röka.

Anförande nr 323

Sonia Lunnergård (kd): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Vi vet att en miljon snusar i dag, och den siffran stiger för varje dag. Men vad jag är ute efter är inte att diskutera vad som är mest skadligt. Det är skadligt med både snusning och rökning.

Du skriver – och du var väl inne på det också – att i den nya uppdragsbeskrivning för mödravårdscentraler som håller på att tas fram kommer tobaksprevention att omfatta också snusning, och det är väl självklart. Men jag tycker att du tar udden av det när du sedan skriver att ni kommer att ha fokus på rökavvänjning, eftersom det är skadligare än snuset. Man liksom förminskar det skadliga i snusandet.

Tobak är cigaretter och snus. Det är skadligt, och det ska vi arbeta mot i preventionssyfte!

Anförande nr 324

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag vill bara komplettera med en information som jag tror att ni tycker är ganska rolig och viktig.

Även inom tandvården diskuterar vi nu hur vi kan hjälpa till. Tandläkare och tandhygienister ser ju i våra munhålor vilka konsekvenser tobaksbruk får. Det är inte alls roligt att konstatera vad som händer där för sådana personer som röker eller snusar.

Vi ska bidra till att öka informationsarbetet och förbättra folkhälsan i just den frågan. Den är väckt, vi arbetar med den, och vi återkommer i frågan.

Anförande nr 325

Landstingsrådet Sevefjord (v): Det är inte alltid jag håller med folkpartister som står i talarstolen, men jag tyckte att Jan Liliemarks dragning var lysande bra. Tack ska du ha för den!

§ 341 Interpellation 2005:77 av Stig Nyman (kd) om AT i Stockholms läns landsting

Anförande nr 326

Landstingsrådet Nyman (kd): Fru ordförande! Jag ska be att få tacka Lars Dahlberg för ett mycket balanserat svar. Du är något försiktigare i år än i fjol. Jag ställde ju en fråga i fjol som besvarades i februari i år, eftersom den bordlades vid motsvarande landstingsmöte förra året.

Jag är ute efter att kunna se lite större skillnader från år till år när det gäller AT-rankingen av Stockholms sjukhusen. Det var ett sjukhus som lågt högt förra året: Norrtälje sjukhus. Det ligger ännu högre nu. Södertälje sjukhus är väl det sjukhus som har gjort den största uppräckningen, ungefär i takt med Norrtälje för några år sedan. Det är de två sjukhus som var hotade häromåret. De är alltså bäst på att ta hand om blivande läkare, enligt de blivande läkarnas egen ranking.

I ditt svar, Lars, säger du att enstaka problem under AT kan påverka. Ja, det gäller ju alla. Det är precis som för opinionsmätningar när det gäller åsikter om snus eller partier: Man ska ta alla sådana mätningar med en nypa salt. Men det är alldeles klart att det är de yngre läkarna själva som gör de här mätningarna, det är de som publicerar dem, och de är alldeles uppenbart vägledande.

Inför förra interpellationen i samma ämne hade jag kontakt med dem och pratade med flera av dem som hade jobbat med enkäten och sådana som hade medverkat i enkäten. Det är ett stort intresse från de yngre läkarna att vara med och påverka den.

Jag noterar en uppenbar tillfredsställelse över de åtgärder som man har börjat vidta på sjukhusen. Om det är din förtjänst, Lars Dahlberg, eller om det beror på att de på sjukhusen själva läser Moderna Läkare, som den tidskrift heter som publicerar rankingen, vet jag inte.

Jag har varit i kontakt med en del av sjukhusledningarna, och de tycker att det är för bedrövligt att så många av Stockholmsjukhusen ligger så långt ner på listan. Det är bedrövligt att behöva ta del av det och konstatera att det är så. Här har vi det största medicinska universitetet på ett jättestort område, och förutsättningarna är goda. Om man tittar på sjukhusen och vården i övrigt är det ett fantastiskt erbjudande att få jobba i Stockholmsområdet. Men ändå gillar inte AT-läkarna det.

Nu tror jag att det kommer att bli en uppryckning nästa år, som du skriver i slutet av svaret, just därför att landstinget äntligen har insett att man behöver betala bättre. Läkarna har gjort ett ganska bra avtal, och det var en bra knorr på ditt svar, tycker jag. Detta tror jag kommer att bli en av de mer vitala delarna för att rycka upp siffrorna till ett annat år.

Anförande nr 327

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Fru ordförande, fullmäktige! Vems förtjänst förbättringarna är kan alltid diskuteras, men vad jag är helt säker på är att de här frågorna har varit uppe i personaldirektörskretsen och diskuterats där. Det finns helt enkelt en gemensam ambition mellan sjukhusen att försöka göra någonting åt det här. Man ser det som ett bekymmer att man har dåligt rykte när det gäller AT-tjänsterna. Den redovisning jag gör i svaret talar ju för att man tar det på allvar.

Lönefrågor kan man naturligtvis diskutera på olika sätt, men jag skulle nog vilja hävda att just lönenivåerna har varit en källa till en del av missnöjet – även om man kanske anför kritik mot andra saker så har det säkert haft betydelse.

Det vi framför allt måste bli bättre på när det gäller AT är snarare kvalitetsfrågorna. Om vi nu med den löneuppgörelse som har gjorts får bort den frågan från dagordningen skulle man kunna rikta ett starkare fokus på kvalitet och på handledarutbildningar. Det är någonting som jag ser fram emot, och jag tror att vi mycket väl under våren skulle kunna arrangera en ordentlig träff om AT-frågorna mellan alla partier för att försöka ha en samlad diskussion om det här. Det här är en av våra framtidsfrågor, och för min del kan väl jag bidra med – utöver det här svaret – att det initiativet kommer jag att ta i början på våren.

Anförande nr 328

Landstingsrådet N y m a n (kd): Ett alldeles utomordentligt initiativ! Det är nog inte bara vi från partierna som skulle behöva träffas, utan man kanske kan tänka sig att vidga kretsen till exempelvis ledningen för de yngre läkarna i Stockholm och ha en dialog om på vilka områden vi kan bidra, och en och annan studierektor eller vilka det nu är som har hand om utbildningen av dem.

Jag tror att det är en av de riktigt angelägna uppgifterna för att uppmuntra människor att söka sig in i läkaryrket – och välja Stockholm.

Förra året frågade jag dig hur lång tid du trodde att det skulle ta innan redaktionen för Moderna läkare i stället för att avråda sina läsare från att resa till Stockholm skulle uppmuntra dem att åka hit. Då var du mycket tuffare i svaret och sade: Det kan de skriva redan nu! Jag är inte alldeles säker på att det är på det sättet, med tanke på hur rankingen gick. Av 65 deltagande sjukhus är det 40 som ligger ovanför Stockholmsjukhusen. Det är ju samtidigt en fullständigt fantastisk

utvecklingspotential! Kan vi på något sätt förbättra det, så tycker jag att vi ska ha en gemensam strävan från alla håll att bidra till det.

Det tar ju väldigt lång tid innan de är doktorer ”på riktigt” och man skulle våga utsätta sig för deras undersökningar och kontroller, och ännu mer innan man tar deras rekommendationer. Men får de verka i den fina miljö som finns i Stockholm i alla avseenden, kommer vi att nå fantastiskt långt.

Jag ser fram emot det där mötet och hoppas på en personlig inbjudan.

Anförande nr 329

Landstingsrådet Dahlberg (s): Det ska du få, Stig.

Jag vill passa på och säga att den dåliga publicitet vi fick i samband med mätningen inte har medfört några bekymmer med att rekrytera AT-läkare, utan vi har en fortsatt stor efterfrågan på AT-tjänster i Stockholms läns landsting. Det tycker jag också är viktigt att informera fullmäktige om.

§ 342 Interpellation 2005:78 av Andres Käärrik (fp) om Karolinska Universitetssjukhusets investering i en ny strålniv

Förste vice ordföranden: Jag hälsar välkommen ordföranden i styrelsen för Karolinska universitetssjukhuset Curt Norberg. Du har suttit här en stund och lyssnat på oss, och det är du som har skrivit ett svar på interpellationen. Du hänvisar till det skriftliga svaret. Ordet går först till interpellanten.

Anförande nr 330

Andres Käärrik (fp): Ordförande, eftersom fullmäktige är helt obekant med den här frågan tänkte jag be att få förlängt tid, så att vi verkligen kan tränga in i det hela! Men eftersom jag ser på minen att så inte är fallet, kan jag i stället hänvisa till våra tidigare debatter i en rad av de här frågorna.

Jag måste naturligtvis tacka för svaret. Det är mycket uttömmande i de flesta avseenden. Det är ett väldigt genomarbetat och ambitiöst svar, som det har lagts ned mycket arbete på, och jag är väldigt tacksam för det.

Jag ställde interpellationen innan någon av oss visste att det skulle bli en investeringsdebatt i just denna fråga på precis samma fullmäktige, så man kan säkert hänvisa till den tidigare debatten.

Jag tänkte bara säga ett par korta saker, som kan vara viktiga. Det är ju så att alla inblandade är överens om att det inte blev riktigt rätt i själva beslutsgången. Såvitt jag förstår är också alla inblandade, åtminstone majoritet och opposition i den här salen, överens om att det inte har funnits något ont uppsåt någonstans. Det har helt enkelt strulat till sig med de besked man har fått och mycket annat, men det har inte lett till något tokigt.

Noteras kan, vilket gjordes i den tidigare debatten, att styrelsen faktiskt var medveten om detta och skrev in i protokollet att man ville följa den riktiga beslutsgången vid nästa tillfälle.

Felet i själva hanteringen är inte alls i den del som har berört styrelsearbetet, för där har man verkligen ansträngt sig att rätta till en omöjlig situation, utan problemen har stött till långt dessförinnan.

Det är ett lite olyckligt ordval i interpellationssvaret när ordföranden säger att neurokirurgiska kliniken önskade åstadkomma ett samarbete med den privata entreprenören. Ordet ”önskade” har ju i juletider en generös innebörd, men normalt dömer man efter resultaten, och det konkreta är ändå att av fyra uttömmande tänkbara samarbetsformer förkastade Karolinska sjukhuset genom neurokirurgiska kliniken samtliga varianter – i de flesta fall på felaktiga eller orimliga grunder.

Det allra mest bisarra är när han i svaret på fråga 1 säger att man inte kunde göra några upphandlingar av hänsyn till den tänkbara anbudsgivaren. Det är ju ett fullständigt bisarrt påstående att landstinget när man vill eller funderar på att göra upphandlingar ska ta den typen av ovidkommande hänsyn. Det är också en helt felaktig analys av den tänkbara entreprenören och vederbörandes finansiella styrka.

Man har alltså sjabblat till hela ärendet långt innan det hamnade på styrelsens bord. Sedan har man försökt rätta till det på olika sätt, men det har inte riktigt lyckats för det resulterade i en fullständigt onödig investeringsutgift för landstinget. Men det är en debatt som vi redan har pratat om.

Anförande nr 331

K u r t N o r b e r g (-): Ordförande, ledamöter! Efter Andres inlägg vet jag inte riktigt vad jag ska säga. Du kritiserar oss inte för handläggningen speciellt mycket. Vi har vidgått att det blev en olycklig utformning av beslutsprocessen.

Men att strålknyven är ett viktigt instrument för Karolinska sjukhuset är vi helt eniga om. Vi kommer nu att vara ledande i Norden inom det gebitet.

Jag vill säga till dig som har skrivit interpellationen att jag har ingenting annat att framföra, utan jag är helt nöjd – och jag är glad att du var nöjd med svaret också.

Anförande nr 332

S t a f f a n S j ö d é n (m): Ordförande, fullmäktige! I svaret sägs det att ni inte trodde att man skulle klara av kraven vid offentlig upphandling. Min fråga till dig är: Varför trodde ni inte det, och vad baserade ni den tron på?

I ett brev från sjukhusdirektören som är daterat den 30 september och kom in efter närmare fjorton dagar skulle det vara bifogat en bilaga. Den var aldrig med oss. Kan du berätta vad som står i den bilagan?

I det svar som du har undertecknat säger du att investeringen var akut. Vad menar du då? Detta säger du i svaret på fråga 5. Samtidigt säger du som svar på fråga 1 att den på lång sikt skulle vara oundgänglig. Alltså, vad menar du med akut – är det någonting som man behöver om hur många år?

Min sista fråga är denna. Du skriver som svar på fråga 5 att styrelsen ansåg det möjligt att fatta beslut om investeringen trots att den översteg den nivå styrelsen har mandat att fatta beslut om. Hur kan du tro att du kan frånga de delegationsbeslut som fullmäktige har lämnat?

Anförande nr 333

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Ordförande! Ekumeniken och samförståndet i juletider utsträcker sig inte till hela Karolinska, utan för min del bara till en betydande del av styrelsens egen hantering.

Den fråga som en av styrelseledamöterna ställde och som finns redovisad i protokollet – som fullmäktige inte har fått del av – om man inte hade kunnat fixa det här med ett samarbetsavtal, kan entydigt besvaras med ja. Investeringen är fullständigt onödig. Hade man innan ärendet kom till styrelsens bord löst det genom ett samarbetsavtal på någon av de fyra tänkbara varianterna – samverkan, underleverantör, delad verksamhet eller upphandling – så hade frågan aldrig hamnat hos styrelsen och aldrig heller hos fullmäktige, och landstinget hade sparat ungefär 27 eller 28 miljoner.

Något som måste skickas med till styrelsens fortsatta hantering av den här typen av frågor är att när det dyker upp olika projekt om samarbete med Karolinska sjukhuset finns det all anledning att på ett helt annat och mycket närmare sätt följa det, för det finns betydande indicier att man kan ha helt andra bevekelsegrunder än skattebetalarnas intressen och den medicinska kvaliteten. En av de inblandade, inte i styrelse utan betydligt längre ned, har också erkänt att det är rena maktfrågor som har legat bakom den misshandel av samarbete med privata entreprenörer som här har skett.

Det är en upprörande hantering av en tänkbar samarbetspartner som Karolinska sjukhuset har gjort här – inte av styrelsen, utan det har skett långt innan saken kom till styrelsens kännedom. Slutsatsen måste ändå vara att man har stor anledning att följa och sätta sig in i den här typen av känsliga samarbetsprojekt på ett helt annat sätt än vad man hade gjort i det här fallet. Därmed kan man undvika rätt mycket av den kritik som sedan kom.

Att avfärda upphandling med motiv som hänsyn till en av de tänkbara entreprenörerna är fullständigt oacceptabelt. Det är helt ovidkommande i varje typ av sådana bedömningar. Bedömning av entreprenörer gör man efter upphandling, och håller de då inte måttet så tecknar man inget avtal. Man gör definitivt aldrig någon bedömning innan man testat om det verkligen går att åstadkomma ett samarbetsavtal med upphandling. Där har styrelsen, avsiktligt eller oavsiktligt, blivit vilseförd av de direkt ansvariga för verksamheten. Detta bör inte upprepas – det måste bli en lärdom av det här fallet.

Anförande 334

K u r t N o r b e r g (styrelseordförande Karolinska universitetssjukhuset): När vi tittar på den här frågan måste vi konstatera ett par saker. Först och främst är den här frågan väldigt gammal. Vi har haft den i styrelsen på Karolinska, först det gamla KS och nu det nya sjukhuset, under tre år. Frågan var aktuell när jag kom till sjukhuset.

Många utredningar har jag fått reda på har gjorts i detta ärende. Ett sammangående med det privata bolaget var inte förenligt med kommunallagens utformning, har våra jurister slagit fast. Den vägen var stängd.

För övrigt är den här strålkniven utvecklad på Karolinska. Vi är helt övertygade om att det här är en viktig nisch för oss. Vi kan bli ledande i hela Norden. Därför är det viktigt för oss att äga den i Karolinska sjukhusets namn.

Dessutom ska ni veta, och det har sagts från den här talarstolen flera gånger i dag, att det bolag vi upphandlade kniven från var ett bolag som låg nere i diket, allvarligt skadat. Vi plockade upp kniven och fick den på rätt plats. Det var en av anledningarna.

Jag fick också frågan: Hur kunde ni fatta beslut när ni var medvetna om att det var i strid med gällande reglemente? Låt mig då säga att jag hoppas att ni har läst mitt svar under punkt 5. Där framgår det väldigt tydligt att väldigt många har varit engagerade i denna fråga. När jag stoppade den första beslutsprocessen som var på gång, därför att det var ett fel på prissättningen på 2 miljoner, blev jag uppringd av företrädare för detta hus, biträdande landstingsdirektören. Han klargjorde för mig att hela majoriteten önskade att vi skulle genomföra den här affären därför att den var viktig.

Jag fick också klargjort av honom att även oppositionen var informerad och hade önskemål om att vi skulle genomföra affären. Det fanns inte några hinder för att genomföra affären trots att reglementet såg ut som det gjorde i denna situation.

Två dagar före styrelsesammanträdet ber jag ändå styrelsens sekreterare checka upp det en gång till: Kan vi verkligen genomföra det här? Svaret han kommer tillbaka med är ja. Jag har kontrollerat. Jag har fått samma svar. Dessutom yrkar jag att förslaget kompletteras med att förklara punkten omedelbart justerad. Affären måste genomföras omgående efter styrelsemötet.

Det är mitt svar på den direkta frågan.

Anförande nr 335

Staffan Sjöden (m): Fru ordförande, fullmäktige! Det är väldigt bra att Kurt Norberg har lämnat sitt skriftliga svar så att man kan läsa det. Men jag förstår inte det muntliga svaret. Det var en akut upphandling, sades det. Nu fick vi höra att den har diskuterats mycket i tre år. Det är klart att har man en väldigt långsiktig planering kan "akut" vara tre år. Men det här visar att detta skulle ha varit med i 2005 års investeringsbudget. Det är absolut inte något akut.

Är det i detta fall fråga om en upphandling skulle den ha lagts in och prövats på normalt sätt. Ni har brutit mot alla delegationsbestämmelserna. Den här upphandlingen skulle, om den blivit akut, vilket du säger att den inte var, ha placerats i investeringsberedningen. Att sedan du och sekreteraren tar kontakt med olika tjänstemän är inte samma sak som att man har rätt att fråga den av landstinget antagna delegationsbestämmelsen i vilken ingår behandling i investeringsberedningen.

Vi kan konstatera att ärendet behandlats felaktigt av styrelsen och dess ordförande.

Anförande nr 336

Andres Käarik (fp): Med anledning av det sista kan man bara säga att hade de handlingar som hörde till investeringsbeslutet verkligen delgetts fullmäktige i investeringsärendet hade väldigt mycket av detta varit klarlagt. Men där valde majoriteten att mörka av för mig fortfarande obegripliga skäl.

Det är intressant med upphandlingar. Uppenbart har man i så fall i den delen gjort fel även från styrelsens sida. Tror man att man kan nå ett innehållsmässigt och ekonomiskt bra avtal med en entreprenör som man har nytta av ska man överväga en upphandling. I det läget ska man aldrig ställa frågan vad de olika anbudsgivarna har för möjligheter. Det vet man nämligen inte. Man har ingen susning om vad det kommer för anbudsgivare. I det här fallet drevs verksamheten av ett bolag med mycket starka kapitalintressen. Ni utesluter att de inte skulle ha klarat landstingets kapitaltekningskrav. Där gjorde man helt fel.

Anförande nr 337

Landstingsrådet Nyman (kd): Fru ordförande! Jag vill bara konstatera, om jag nu hörde rätt, Kurt Norberg, att innan beslutet kom till avgörande på styrelsen på Karolinska universitetssjukhuset skulle frågan ha förankrats hos alla partier i landstinget, det vill säga både hos majoritet och hos opposition. Det är en uppgift som måste kontrolleras ett varv till. I varje fall önskar jag information om hur den förankringen har gått till. Jag kan nämligen personligen inte erinra mig att jag har ställts inför frågeställningen vare sig i egenskap av gruppleddare, ledamot av ägarutskottet eller på annat sätt i den här frågan. Det behöver vi följa upp. Jag vill inte ha någon debatt i den frågan utan jag vill bara deklarerat för fullmäktige att jag inte kan erinra mig att jag har ställts inför frågan och gett något klartecken. Jag tror att debatten tidigare i dag skulle ha haft en annan karaktär om så vore fallet, faktiskt.

Anförande nr 338

Landstingsrådet Heister (m): Jag ska inte förlänga debatten. Jag vill bara instämma i det Stig Nyman sade. Detta måste redas ut, för någon förfrågan har inte kommit till mig som gruppleddare för Moderata samlingspartiet.

Anförande nr 339

Landstingsrådet Wallhager (fp): Jag kan för Folkpartiets del också bara klarlägga att inte någon från Folkpartiets sida har blivit tillfrågad, och vi har definitivt inte gett något klartecken i frågan.

Anförande nr 340

Kurt Norberg (styrelseordförande Karolinska universitetssjukhuset): Jag vill använda den minuten till att tala om för er att jag bara kan redogöra för de uppgifter vi får. Jag kan inte redogöra för någonting annat. Det har jag gjort i den skriftliga kommentaren, och jag ber er respektera den information som styrelsen har fått av sekreteraren.

Det diskuteras mycket här vad som är akut. Ja, akut var situationen som hade uppstått när bolaget som ägde kniven var riktigt rejält skadat och det pågick diskussioner om att eventuellt sälja kniven till Polen. Vi ville inte se kniven lämna

landet. Vi ville ha kniven kvar här i landet. Frågan blev då akut. Därför kom ställningstagandet att omedelbart justera protokollet och omgående efter styrelsesammanträdet genomföra affären. Det är svaret på frågan.

§ 345 Interpellation 2005:81 av Inga-Britt Backlund (kd) om unga och alkoholberoende

Anförande nr 341

Inga - Britt Backlund (kd): Ordförande, ledamöter! Jag tackar så hjärtligt för det omfattande svar som jag har fått. Jag är glad för att landstinget i programberedning 5 på ett så bra sätt har uppmärksammat den här frågan och de problem som ett tidigt drickande utgör.

I en reservation till en motion om landstingets arbete mot alkohol, som vi kristdemokrater skrev för något år sedan, står det så här: Landstingsstyrelsens yttrande räknar upp ett flertal områden och enheter där landstinget agerar i alkoholfrågan. Även den negativa utvecklingen av riskbruk och missbruk framgår. Vad som inte framgår är vilken effekt det pågående arbetet har. Om vi gör mycket men detta inte leder till önskat resultat krävs någon ändring. Antingen måste vi intensifiera ansträngningarna eller också måste vi börja arbeta på ett annat sätt. Vi menar inte att landstinget har kommit så långt i det alkoholförebyggande arbetet att vi kan slå oss till ro och vara nöjda.

Så långt texten i reservationen. När pojkar i nian i genomsnitt dricker ungefär fem liter ren alkohol per person och år och flickorna är på väg att bli lika duktiga med ungefär fyra och en halv liter är det dags att åtminstone jag blir orolig. Det här är helt nya siffror från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Vad ska landstinget kunna göra? Julen närmar sig med stormsteg och chansen för vuxna och föräldrar att vara goda föredömen är ett måste. För landstingets del är det viktigt, som du också skriver, att utveckla det förebyggande arbetet, i synnerhet för unga flickor i tidiga tonår. Vi vet att ungdomsmottagningarna och naturligtvis också Mini-Mariorna gör ett bra jobb. Men vi vet också att även mycket unga grundlägger sina dryckesvanor redan i elva-tolvårsåldern. De så kallade ungdomsåren börjar, enligt forskarna, tidigare och tidigare och därmed också lusten att visa sig vuxen. Kanske det vore dags att sänka åldersgränsen på ungdomsmottagningarna till åtminstone tolv år. Vad säger du om det? Det är bra att vi öppnar fler Mini-Marior, men hur kommer vi åt grundproblemet, frågar jag mig.

Anförande nr 342

Landstingsrådet Sevefjord (v): Jag tackar Inga-Britt Backlund för att hon tyckte att det var ett bra svar som jag har gett. Medvetet har jag lagt ned en hel del energi på att det skulle vara informativt. Jag uppskattar att du såg det också.

Jag håller med dig om att vi inte löser det här problemet genom att bygga ut Mini-Marior, ungdomsmottagningar eller genom att sänka nedre gränsen för ungdomsmottagning från 13 till 12 år eller att förstärka Maria Ungdom och så vidare. Grundproblemet är ju den syn på alkohol som vi har i vårt samhälle och det oerhörda inflöde i Sverige av billig alkohol som är lättillgänglig.

Jag tror att grundproblemet är att vi vuxna inte tar vårt vuxenansvar i den här frågan. Det är ju vi som är de dåliga föredömena. Jag vet att jag har sagt det här tidigare. Det är vi vuxna män och kvinnor som är dåliga föredömen för våra ungdomar. Det är ju vi som dricker alltmer. Framför allt har kvinnor i min ålder ökat sin alkoholkonsumtion oerhört mycket. Man har fått en helt annan syn på alkohol och att man måste dricka för att ha roligt. Jag tror att grundproblemet är vi vuxna. Det är inte barnen och ungdomarna som börjar dricka alltmer.

Sedan måste vi naturligtvis ta vårt ansvar inom landstinget för att bygga ut den vård och omsorg som krävs för att ungdomarna ska få det omhändertagande som behövs när de dricker. Jag har gjort studiebesök på till exempel Maria Ungdom, och jag måste säga att jag är chockad över utvecklingen. Det visar sig att Maria Ungdom i dag tar emot lika många unga tjejer som killar. Det är ett trendbrott som har skett där. Jag tycker också att det är som ett slag i magen när man får höra att unga, 12-, 13- och 14-åriga tjejer dricker sig redlost berusade och har sin sexuella debut redlost berusade med en man som de inte ens vet vem det är. Då är det någonting som är allvarligt fel i vårt samhälle.

Man gör studier på till exempel Maria Ungdom som visar, och det är också något nytt, att det finns ett mycket, mycket starkt samband mellan de här unga tjejerna och killarna som dricker väldigt mycket och missbrukar alkohol i tidig ålder och de familjer de växer upp i. I många av de här familjerna finns det psykiska problem, övergrepp, misshandel, sexuella övergrepp och så vidare. Vi måste se de här problemen. Vi hade ju en diskussion tidigare i dag om handlingsprogrammet. Det hänger ihop. De ungdomar som råkar mest illa ut växer ofta upp i familjer som är eländiga på alla sätt och vis. Jag tycker inte att vuxensamhället tar sitt ansvar. Det är mitt svar till dig.

Anförande nr 343

Inga - Britt Backlund (kd): Forskaren Viveka Urwitz på landstingets Centrum för folkhälsa säger så här: Vi vet vilka riskfaktorerna för ungdomarna är, till exempel positiva attityder till droger, umgänge med drogbrukare och kriminella ungdomar, dålig daglig omvårdnad, dålig disciplin, familjekonflikter, dåliga skolresultat, dålig tillgång till betydelsefulla vuxna. Låt oss då sätta in åtgärder som att ge ungdomar den inre kompass som är nödvändig i livet.

Hon menar också att det handlar om opinionsbildning, stödjande samhälleliga insatser med normer, möjlighet till socialt engagemang och framför allt tillgång till vuxna. Varför inte föräldrautbildning i samspel med BVC och ungdomsmottagningar med ökad psykosocial kunskap och ett utvidgat kontaktnät med frivilligorganisationer – kanske till och med kyrkan; men det var mitt tillägg. Vågar man säga det i den här församlingen?

Förr hade vi ett samhälle med staket runt om unga, inte minst religiositet som kanske på ett för strängt sätt ingöt tro på vissa värderingar, och vi hade ett samhälle med tillgång till betydelsefulla vuxna. Vi kan och ska inte gå tillbaka till det som förr var mindre bra. Men vi har kanske kastat ut barnet med badvattnet.

Anförande nr 344

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Jag betonade starkt det ansvar som vi har som vuxna, och jag tycker att vi många gånger sviker de unga. Det vi kan göra och som vi också gör i landstinget är naturligtvis att bygga ut den vård som vi kan ge, ungdomsmottagningar, minimarior och så vidare. Vidare har naturligtvis kommunerna svikit de unga genom att försämma allt från dagis, fritids och skola till fritidsgårdar.

Det är mycket vi gemensamt kan göra och måste göra, bara vi ser problemen – vågar se dem – i vitögat. Jag tycker fortfarande att vi blundar för problemen. Det sociala arvet är oerhört starkt när det gäller missbruk och då är alkohol ett exempel. Det pratade vi om på 1970-talet, men i dag talar vi inte längre om det. Det finns ett väldigt starkt samband mellan föräldrars och barns beteende när det gäller exempelvis missbruk av alkohol och andra droger.

När det gäller kyrkor, som du nämnde, så tycker jag visst att kyrkorna gör en jätteinsats. I går var jag i Klara kyrka och träffade diakonen där för att bland annat diskutera hur vi ska kunna förbättra arbetet när det gäller missbrukande hemlösa kvinnor som egentligen ingen ser i dag och som ingen tar ansvar för. Kyrkan har, precis som alla andra frivilligorganisationer, ett mycket stort ansvar, och jag samarbetar gärna med alla ideella krafter som med engagemang och kunskap vill göra något för att förbättra situationen. Vi måste göra något mycket drastiskt, det är jag helt övertygad om.

Jag hoppas att detta är sista gången jag står i talarstolen i år. Jag önskar er alla en riktigt trevlig och skön jul och hoppas att ni har tillfälle att ta er lång ledighet! Jag tänker göra det för att jag ska orka matcha denna pigga opposition också 2006. Tack ska ni ha för i år!

Avslutning

Anförande nr 345

Ordföranden: Kära fullmäktige! Jag vet att timman är sen, men jag skulle vilja på hela fullmäktiges vägnar framföra ett stort tack till alla de människor som är sysselsatta med att få detta att fungera! S är ett tack till alla dem som inte tillhör de politiska kanslierna och liknande. Jag tänker framför allt på våra flitiga fullmäktigestenografer; det är fem stycken som har tjänstgjort i dag för att få nedtecknat i protokoll det som vi har sagt. Det känns alltid lika pålitligt att ha er här!

Ett tack riktar jag också till kanslipersonalen! De klarar av allt arbete som har att göra med fullmäktige, inte bara här i salen vid ärendehandlingen. De arbetat långt före våra sammanträden arbetar långt efteråt – även när vi har tagit våra fingrar från ärendena.

Vaktmästarna har varit sysselsatta på övertid med att trycka allt som ni har velat få fram till beslut, allt som har blivit beslutat och det som ska göras i efterhand. Det är ett omfattande arbete som många av våra medarbetare har stått för. Vi riktar ett stort tack till dem för ett väldigt fint arbete!

Jag vill ta tillfället i akt att bland alla dessa goda insatser framhålla i kväll de insatser som gjorts av två personer, det är våra sekreterare i fullmäktige, alltså de som sköter mycket av det arbetet som inte görs stenografernas del av protokollet. Det är Peter Freme och Klas Havrén. Det står två tjustiga julblommor här, och jag tänkte att Tore kan ta den ena och Inger den andra och ge till Peter och Klas med ett stort tack för i år och med en tillönskan om en riktigt god jul!

Fullmäktige! Nu när krutröken har lagt sig och börjar dra ut ur lokalen vill jag tillönska er alla en riktigt god och trevlig jul! Den här tiden är väldigt bra att läsa böcker, koppla av och ha det skönt. Birgitta sade att hon vill vara pigg och möta oppositionen 2006 och jag tror att oppositionen vill vara pigg möta majoriteten 2006 också.

Vila upp er, ladda batterierna, ha en schön och trevlig julhelg! Tack för i år!

Anförande nr 346

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, ledamöter! Jag vill för fullmäktiges räkning instämma i det tack som fullmäktiges ordförande riktade till all personal för alla arbetsinsatser som har gjorts. Och till presidiet vill jag säga: Dito – god jul!

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Parkdal Ulla (s) 9:1, 249, 260, 262, 265
Helmerson Gunilla (m) 9:2, 80, 82, 84, 225, 291, 297
Birgersson Mia (v) 9:3, 8, 183, 185, 235
Herthelius Margaretha (fp) 9:4, 11
Hagelbeck Anita (fp) 9:5, 10
Karlsson Monica (kd) 9:6
Anding Lena-Maj 9:7, 14, 204, 274, 276, 280, 302, 307, 324
Carlsson Boel (s) 9:9
Landstingsrådet Nylund Watz (s) 9:12, 17, 46, 48, 50, 56, 64, 79, 134, 144, 161, 163, 164, 179, 203, 239, 242, 245, 247, 251, 253, 346
Lundquist Lars Joakim (m) 9:13, 16, 259, 263, 282, 283, 299, 305
von Hofsten Lotten (v) 9:15, 172
Landstingsrådet Heister (m) 9:18, 180, 184, 186, 192, 196, 201, 206, 240, 243, 246, 255, 338
Käärik Andres (fp) 9:19, 34, 51, 53, 55, 59, 104, 106, 108, 167, 175, 177, 303, 330, 333, 336
Landstingsrådet Nyman (kd) 9:20, 41, 43, 45, 54, 60, 92, 94, 96, 110, 112, 114, 170, 173, 182, 198, 202, 236, 248, 269, 284, 304, 326, 328, 337
Landstingsrådet Wennerholm (m) 9:21, 29, 31, 36, 38, 166, 174, 285, 298
Landstingsrådet Rydberg (fp) 9:22, 25, 27, 47, 49, 86, 88, 90, 160, 162, 165, 181, 187, 189, 191, 194, 199, 200, 287
Landstingsrådet Wigg (mp) 9:23, 210, 216, 219, 237
Lönnberg Anders (s) 9:24, 26, 28, 30, 32, 35, 37, 39, 42, 44, 52, 61, 63, 69, 73, 77, 105, 107, 109, 168, 171, 176, 195, 197, 295, 301
Rundberg Brit (v) 9:33, 58, 169, 271
Lagerquist Bo (fp) 9:40, 222
Cederfelt Margareta (m) 9:57, 62, 315, 318
Malmros Hans-Erik (m) 9:65, 76, 137, 139
Landstingsrådet Wallhager (fp) 9:66, 71, 75, 78, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 209, 218, 226, 268, 275, 279, 281, 339
Stjernström Michael (kd) 9:67, 74
Askensten Åke (mp) 9:68, 135, 141, 212, 220, 288
Strömdahl Jan (v) 9:70, 72, 213, 221, 231
Landstingsrådet Sevefjord (v) 9:81, 83, 85, 87, 89, 91, 93, 95, 97, 205, 224, 313, 317, 319, 321, 325, 342, 344
Åstrand Lars (m) 9:98, 100, 102
Landstingsrådet Dahlberg (s) 9:99, 101, 103, 111, 113, 115, 327, 329
Reichenberg Olle (m) 9:116, 118, 120
Landstingsrådet Ros (s) 9:117, 119, 121, 129, 131, 133, 286, 292, 300, 309, 311
Agestav Magnus (kd) 9:122, 124, 126, 136
Sjölander Johan (s) 9:123, 125, 127
Bromme Rolf (fp) 9:128, 130, 132
Landstingsrådet Larsson (s) 9:138, 140, 146, 153, 207, 214, 223, 266, 272
Kronberg Fredrik (m) 9:142, 278
Landstingsrådet Kettner (s) 9:143, 149, 151
Sundström Jan Olov (m) 9:145, 267
Cedrenius Bengt (mp) 9:147, 155, 157, 159, 188, 190, 193, 254, 256, 270, 293, 306
Linderoth Curt (m) 9:178
Guståv Anders (m) 9:208, 215

Lidwall Pia (kd) 9:211, 230, 289, 308, 310
Ramström Marianne (v) 9:217
Sladic Gizela (s) 9:227
Roxby-Cromvall Gunilla (v) 9:228
Reshdouni Esabelle (mp) 9:229
Tsoukatos Christos (s) 9:232
Jörnehed Håkan (v) 9:233, 316
Wattsgård Jan (v) 9:234, 257
Larsson Shadi (-) 9:238
Ekdahl Wästberg Karin (fp) 9:241, 244
Ifvarsson Carl-Anders (fp) 9:250, 261, 264
Watz Marianne (m) 9:252, 258
Thorsson Gunilla (fp) 9:273
Henricson Birgitta (v) 9:277
Liliemark Jan (fp) 9:290, 296, 322
Huss Lena (fp) 9:294
Johansson Bo (fp) 9:312, 314
Lunnergård Sonia (kd) 9:320, 323
Norberg Kurt (-) 9:331, 334, 340
Sjödén Staffan (m) 9:332, 335
Backlund Inga-Britt (kd) 9:341, 343
Ordföranden Andersson (s) 9:345